

ព្រះ

ត្រៃបិដកបាលី

និង

សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ

អភិធម្មបិដក

ធម្មសទ្ទន្តរិ បឋមភាគ

៧៨

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ក.ស ២៥០៩

ធម្មសង្គណ្ឌកថា បទដ្ឋកថា រាជគោ

នះមា តស្ស កកវតោ អរហនោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។

មាតិកា

[១] តុសលា ធម្មា អតុសលា ធម្មា អព្យា-

កតា^(១) ធម្មា សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា ធម្មា

ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា ធម្មា អទុក្ខ-

មសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា ធម្មា វិចា-

កា ធម្មា វិចាកធម្មធម្មា នេវវិចាកធម្មវិចាកធម្ម-

ធម្មា ខុទានិទុទានានិយា ធម្មា អនុទានិទុទា-

នានិយា ធម្មា អនុទានិទុទានានិយា^(២) ធម្មា

១ ឧ. អវិកតា ។ ២ ឧ. ម. អនុទានិទុទានានិយា ។

ធម្មសង្គណ្ឌ បទដ្ឋកថា

សូមបញ្ជាក់ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងនោះ ។

មាតិកា

[១] ពួកធម៌ជាតុសល (១) ពួកធម៌ជាអតុសល (២) ពួកធម៌ជាអព្យា-
ក្រឹត (៣) ពួកធម៌ប្រកបដោយសុខវេទនា^(៤) ពួកធម៌ប្រកបដោយទុក្ខវេ-

ទនា^(៥) ពួកធម៌ប្រកបដោយវេទនាមិនជាទុក្ខ មិនជាសុខ^(៦) ពួកធម៌ជា
វិបាក^(៧) ពួកធម៌មានវិបាកជាប្រព្រឹត្តិ ពួកធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែន

មានវិបាកជាប្រព្រឹត្តិ ពួកធម៌ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា
ជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ផល់ទុបាទាន^(៨) ពួកធម៌ដែល

មិនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម កាន់យកហើយ តែជា
ប្រយោជន៍ផល់ទុបាទាន ពួកធម៌ដែលមិនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស

មានតណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ ផល់ទុបាទាន

១ ធម៌ក្នុងនេះ សំដៅយកសក្ការៈមិនមែនសត្វមិនមែនដីរឹត, កុសល ក្នុងនេះ ប្រែ
ថា ធម្មជាតិមិនមានភោគ មានផលជាសុខៈ បានទានកុសលក្នុងភូមិទាំង៦ គឺពាហនៈភូមិ
១ ប្រាសាទភូមិ ១ អន្ធរាភូមិ ១ លោកុល្លភូមិ ១ ។ ២ អតុសល ប្រែថា ធម្មជាតិប្រកប
ដោយភោគ មានផលជាទុក្ខ ។ ៣ អព្យាក្រឹត ព្រះមានបុណ្យមិនសំដែងដោយសភាពជា
កុសលនិងអតុសល អព្យាក្រឹតនេះ មានលក្ខណៈដូចគ្នា ។ ៤ សោយនៈមានន័យថា
សញ្ញាយ ។ ៥ សោយនៈមានន័យថា ផល ។ ៦ មេត្តាវេទនា ។ ៧ ផលរបស់កុសល
និងអតុសល ។ (និព្វាន) ។ ៨ សេចក្តីប្រកាន់ថា ។

សន្តិសុខសន្តិសុខសន្តិសុខ ឬ អសន្តិសុខសន្តិសុខ
 សន្តិសុខ ឬ អសន្តិសុខសន្តិសុខសន្តិសុខ^(១) ឬ សុខ-
 តត្តសុខវិចារ ឬ អវិចារតត្តសុខវិចារ ឬ អវិចារតត្ត-
 វិចារ^(២) ឬ បីតិសហគតា ឬ សុខសហគតា
 ឬ ឧបេក្ខាសហគតា ឬ នស្សនេន បហាតត្វា
 ឬ ភាវនាយ បហាតត្វា ឬ នេវ នស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វា ឬ នស្សនេន បហាតត្វា-
 ហេតុតា ឬ ភាវនាយ បហាតត្វាហេតុតា ឬ
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វាហេតុតា
 ឬ អនិចយតាមិទោ ឬ អនិចយតាមិទោ ឬ
 នេវនិចយតាមិទោ និចយតាមិទោ^(៣) ឬ សេក្ខា
 ឬ អសេក្ខា ឬ នេវសេក្ខា នាសេក្ខា ឬ

១ ទ. អ. អសន្តិសុខសន្តិសុខសន្តិសុខ ។ ២ ទ. ម. អវិចារតត្តសុខវិចារ ។ ៣ ទ. នេវនិចយ-
 តាមិទោ ន អនិចយតាមិទោ ។ ៤ ទ. នេវនិចយតាមិទោនិចយតាមិទោ ។

ពួកគេដែលសេចក្តី ទាំងអស់នេះសេចក្តីសេចក្តីសេចក្តី ពួកគេដែល
 មិនសេចក្តី តែងតែសេចក្តីសេចក្តីសេចក្តីសេចក្តី ពួកគេដែលមិនសេចក្តី-
 ហ្នឹង ទាំងអស់នេះសេចក្តីសេចក្តីសេចក្តីសេចក្តី ពួកគេប្រកបដោយវិគត្តៈ
 ទាំងប្រកបដោយវិចារៈ^(១) ពួកគេមិនគ្មានវិគត្តៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ ពួកគេមិ-
 គ្មានវិគត្តៈទាំងគ្មានវិចារៈ ពួកគេប្រកបដោយបីតិ^(២) ពួកគេប្រកបដោយ
 សុខ^(៣) ពួកគេប្រកបដោយឧបេក្ខា^(៤) ពួកគេដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ^(៥)
 ពួកគេដែលត្រូវលះ ដោយភាវនា ^(៦) ពួកគេដែលមិនត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយភាវនា ពួកគេមិនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ ពួកគេមិនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយភាវនា ពួកគេមិនមានហេតុ
 ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយភាវនា ពួកគេដែលរុក្ខ
 ការសន្សំក្នុងឡើងដោយកម្មក្នុងលេស ពួកគេមិនដែលរុក្ខការសន្សំក្នុង
 ឡើង ពួកគេមិនមែនជាដល់រុក្ខការសន្សំក្នុងឡើង មិនមែនជាមិនដល់រុក្ខ
 ការសន្សំក្នុងឡើង ពួកគេជាបេសសេក្ខបុគ្គល ពួកគេជាបេសអសេក្ខ-
 បុគ្គល ពួកគេមិនមែនជាបេសសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបេសអសេក្ខបុគ្គល

១ វិគត្តៈ ប្រែថា គ្រឿង វិចារៈ ប្រែថា ពិចារណា ។ ២ សេចក្តីប្រកបដោយវិគត្ត
 កាយ ឬវិគត្ត ។ ៣ សេចក្តីសង្ខារកាយសង្ខារកាយ ។ ៤ សេចក្តីប្រកបដោយ
 កាយសង្ខារកាយមិនសង្ខារកាយ ។ ៥ ការយើង គឺសំដៅយកសេចក្តីមគ្គ ។
 ៦ ការបំរើ គឺសំដៅយក សត្វកាយមិនគ្គ ឬសត្វកាយមិនគ្គ អហេតុមគ្គ ។

បរិត្តា ធម្មា បរិត្តា ធម្មា អប្បហរិត្តា ធម្មា
 បរិត្តា ធម្មា អបរិត្តា ធម្មា អប្ប-
 មាណា ធម្មា ហិរិ ធម្មា មជ្ឈិមា ធម្មា
 បណ្ឌិតា ធម្មា មិច្ឆត្ថនិយតា ធម្មា សម្មត្ថនិយតា
 ធម្មា អនិយតា ធម្មា បត្តា ធម្មា មត្ត-
 ហេតុតា ធម្មា មត្តា ធម្មា ឧប្បជ្ជា ធម្មា
 អធិប្បជ្ជា ធម្មា ឧប្បាទិ ធម្មា អតីតា ធម្មា
 អនាគតា ធម្មា បច្ចុប្បជ្ជា ធម្មា អតីតា ធម្មា
 ធម្មា អនាគតា ធម្មា បច្ចុប្បជ្ជា ធម្មា
 អដ្ឋត្តា ធម្មា តហិ ធម្មា អដ្ឋត្តតហិ ធម្មា
 អដ្ឋត្តា ធម្មា តហិ ធម្មា អដ្ឋត្តតហិ ធម្មា
 តហិ ធម្មា សនិទស្សនសម្បជ្ជិយា ធម្មា
 អនិទស្សនសម្បជ្ជិយា ធម្មា អនិទស្សនសម្បជ្ជិយា
 ធម្មា^(១) ។

កាលីសិ ពិភពាតិកា(២) ។

ពួកធម៌មានសភាពតូចតាច ពួកធម៌ដ៏ល្អសភាពធំ ពួកធម៌ប្រយោជន៍
 បាទ ពួកធម៌មានការប្រយោជន៍តូចតាច ពួកធម៌មានការប្រយោជន៍ធំសភាពធំ
 ពួកធម៌មានការប្រយោជន៍បាទ ពួកធម៌ដ៏ថោកទាប ពួកធម៌
 យ៉ាងកណ្តាល ពួកធម៌ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ពួកធម៌មានសភាពខុសនឹងទៀង ពួកធម៌
 មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពួកធម៌មិនទៀង ពួកធម៌មានមគ្គជាអារម្មណ៍
 ពួកធម៌មានមគ្គជាហេតុ ពួកធម៌មានមគ្គជាអធិបតី ពួកធម៌កើតឡើង
 ហើយ ពួកធម៌មិនទាន់កើតឡើង ពួកធម៌ដែលប្រព្រឹត្តនឹងកើតឡើង ពួកធម៌
 ជាអតីត (កន្លងទៅហើយ) ពួកធម៌ជាអនាគត (មិនទាន់មកដល់) ពួក
 ធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន (កើតឡើងចំពោះមុខ) ពួកធម៌មានការប្រយោជន៍ជាអតីត
 ពួកធម៌មានការប្រយោជន៍ជាអនាគត ពួកធម៌មានការប្រយោជន៍ជាបច្ចុប្បន្ន ពួក
 ធម៌ជាខាងក្នុង ពួកធម៌ជាខាងក្រៅ ពួកធម៌ជាខាងក្នុងនិងខាងក្រៅ
 ពួកធម៌មានការប្រយោជន៍ខាងក្នុង ពួកធម៌មានការប្រយោជន៍ខាងក្រៅ ពួកធម៌មាន
 ការប្រយោជន៍ខាងក្នុង និងខាងក្រៅ ពួកធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និង
 ប្រកបដោយការចេះដឹង ពួកធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកប
 ដោយការចេះដឹង ពួកធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញមិនប្រកបដោយការ
 ចេះដឹង ។

[២] ហេតុ ធម្មា ឆ ហេតុ ធម្មា សហេតុតា

ធម្មា អហេតុតា ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តា ធម្មា

ហេតុវិប្បយុត្តា ធម្មា ហេតុ ថេវ ធម្មា សហេតុតា

ឆ សហេតុតា ថេវ ធម្មា ឆ ឆ ហេតុ ហេតុ ថេវ

ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តា ឆ ហេតុសម្បយុត្តា ថេវ

ធម្មា ឆ ឆ ហេតុ ឆ^(១) ហេតុ ទោ បឆ ធម្មា

សហេតុតាបិ អហេតុតាបិ ។

ហេតុគោត្តរំ ។

[៣] សម្បទ្ធយា ធម្មា អម្បទ្ធយា ធម្មា សង្កតា

ធម្មា អសង្កតា ធម្មា សនិទស្សនា ធម្មា អនិទស្សនា

ធម្មា សម្បដិយា ធម្មា អម្បដិយា ធម្មា វ្វិហោ ធម្មា

អវ្វិហោ ធម្មា លោកិយា ធម្មា លោកុត្តរា ធម្មា

[៤] ពួកធម៌ជាហេតុ^(១) ពួកធម៌ជាហេតុជាហេតុ ពួកធម៌ប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ប្រកប
ដោយហេតុ ពួកធម៌ប្រាសចាកហេតុ ពួកធម៌ជាហេតុផង ប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុផង ពួកធម៌គ្រាន់តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ តែមិន
មែនជាហេតុ ពួកធម៌ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ពួកធម៌គ្រាន់
តែប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុ តែ
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុផង មិនប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុផង ។

ចប់ ពួកហេតុ ។

[៥] ពួកធម៌ប្រកបដោយច្នៃយ៍^(២) ពួកធម៌មិនមានច្នៃយ៍ ពួក
ធម៌មានច្នៃយ៍គាត់តែង ពួកធម៌ផ្គត់ច្នៃយ៍គាត់តែង ពួកធម៌ប្រកប
ដោយការឃើញ ពួកធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ ពួកធម៌ប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌មិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌មានរូប
ពួកធម៌មិនមានរូប ពួកធម៌ជាលោកិយ ^(៣) ពួកធម៌ជាលោកុត្តរៈ^(៤)

១ ឬសគល់ ឬថា ទេវតាបុគ្គលឲ្យកើតនិល ។ ២ ច្នៃយ៍ ប្រែថា ជាផែនការងារ
ហើយប្រព្រឹត្តទៅនៃនិល គឺជាហេតុនាំឲ្យកើតនិលឡើងវិញនឹងហេតុ ។ ៣ លោកិយ ប្រែថា
ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងលោក ។ លោក-សព្វ ក្នុងនេះ សំដៅយកផ្លូវ ។ ៤ លោកុត្តរៈ ប្រែថា
ឆ្លងចាកលោក ។

កេនចិ វិញ្ញេយ្យា ធម្មា កេនចិ ធម្មា វិញ្ញេយ្យា
ធម្មា ។

បូជន្តរុត្តំ ។

[២] វាសកំ ធម្មា នោ វាសកំ ធម្មា សាសកំ
ធម្មា អនាសកំ ធម្មា វាសកំសម្បយុត្តា ធម្មា
វាសកំវិប្បយុត្តា ធម្មា វាសកំ ចេវ ធម្មា សាសកំ
ច សាសកំ ចេវ ធម្មា នោ ច វាសកំ វាសកំ
ចេវ ធម្មា វាសកំសម្បយុត្តា ច វាសកំសម្បយុត្តា
ចេវ ធម្មា នោ ច វាសកំ វាសកំវិប្បយុត្តា ទោ
បទ ធម្មា សាសកំចិ អនាសកំចិ ។

វាសកំគោត្តំ ។

ពួកធម៌ដ៏ធំព្យាសំដោយវិញ្ញាណនិមួយ គឺពួកវិញ្ញាណបូរសាតវិញ្ញាណ
ជាដើម ពួកធម៌ដែលមិនព្យាសំដោយវិញ្ញាណនិមួយ ។

ចប់ បូជន្តរុត្តំ ។

[២] ពួកធម៌ជាវាសកៈ^(១) ពួកធម៌មិនមែនជាវាសកៈ ពួកធម៌
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវាសកៈ ពួកធម៌មិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវាសកៈ
ពួកធម៌ច្រកបដោយវាសកៈ ពួកធម៌ច្រាសចាកវាសកៈ ពួកធម៌ជា
វាសកៈផង ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវាសកៈផង ពួកធម៌គ្រាន់តែប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងវាសកៈ តែមិនមែនជាវាសកៈ ពួកធម៌ជាវាសកៈផង
ច្រកបដោយវាសកៈផង ពួកធម៌គ្រាន់តែច្រកបដោយវាសកៈ តែមិន
មែនជាវាសកៈ ពួកធម៌ច្រាសចាកវាសកៈ តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
វាសកៈ ពួកធម៌ច្រាសចាកវាសកៈផង មិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
វាសកៈផង ។

ចប់ ពួកវាសកៈ ។

១ វាសកៈសព្វនេះ ប្រែថា ហូរទៅ គឺហូរទៅកាន់កុស្តរាជានីម ឬហូរកាន់កុស្តរាជានីម
រក្ខេតនីលំដោត្រកូ ហូរតាមទកលៈហូរតាមកំពូលព្រហ្ម មួយទៀត វាសកៈសព្វ ជាឈ្មោះ
របស់គ្រឿងក្រាំងនេះយើងនិយម វាសកៈនិងកុស្តរាជានីមនេះយើងនិយមនោះ, មួយទៀត វាសកៈ
ប្រែថា ញ៉ាំងសង្ការឡើងវិញយុត្តិធម៌នោះឡើង មួយទៀត វាសកៈសព្វជាឈ្មោះ អស្ចរិយ គ្រឿង
ឈ្មោះប្រាសាទនោះ, សកៈសព្វ ប្រែថា ហូរទៅ អស្ចរិយ ហូរទៅជាប្រព្រឹត្តិ ហៅថា វាសកៈ ។

កន្លងិយា ចេវ ធម្មា នោ ច កន្លា កន្លា ចេវ
 ធម្មា កន្លសម្បយុត្តា ច កន្លសម្បយុត្តា ចេវ ធម្មា
 នោ ច កន្លា កន្លវិប្បយុត្តា ទោ បទ ធម្មា កន្ល-
 ងិយាបិ អកន្លងិយាបិ ។

ន្ទពោធិ៍ ។

[៧] ឱយា ធម្មា នោ ឱយា ធម្មា ឱយ-
 ងិយា ធម្មា អនោយងិយា ធម្មា ឱយសម្បយុត្តា
 ធម្មា ឱយវិប្បយុត្តា ធម្មា ឱយា ចេវ ធម្មា ឱយ-
 ងិយា ច ឱយងិយា ចេវ ធម្មា នោ ច ឱយា
 ឱយា ចេវ ធម្មា ឱយសម្បយុត្តា ច ឱយសម្ប-
 យុត្តា ចេវ ធម្មា នោ ច ឱយា ឱយវិប្បយុត្តា
 ទោ បទ ធម្មា ឱយងិយាបិ អនោយងិយាបិ ។

ឧបាសម្ព័ន្ធ ។

ពួកធម៌ដែលគប្បីដាក់ក្រុង តែមិនមែនជាគន្លុះ ពួកធម៌ជាគន្លុះផង
 ប្រកបដោយគន្លុះផង ពួកធម៌គ្រាន់តែប្រកបដោយគន្លុះ តែមិនមែនជា
 គន្លុះ ពួកធម៌ប្រាសចាកគន្លុះ តែគន្លុះគប្បីដាក់ក្រុង ពួកធម៌ប្រាស
 ចាកគន្លុះផង ដែលគន្លុះមិនគប្បីដាក់ក្រុងផង ។

ចប់ ពួកគន្លុះ ។

[៧] ពួកធម៌ជាឧបាសម្ព័ន្ធៈ (ធម៌ញ៉ាំងសត្វឡូលង់នៅក្នុងវដ្តៈ) ពួក
 ធម៌មិនមែនជាឧបាសម្ព័ន្ធៈ ពួកធម៌ដែលឧបាសម្ព័ន្ធគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លង ពួកធម៌ដែល
 ឧបាសម្ព័ន្ធគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លង ពួកធម៌ប្រកបដោយឧបាសម្ព័ន្ធៈ ពួកធម៌ប្រាស
 ចាកឧបាសម្ព័ន្ធៈ ពួកធម៌ជាឧបាសម្ព័ន្ធផង ដែលឧបាសម្ព័ន្ធគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លងផង ពួក
 ធម៌ដែលឧបាសម្ព័ន្ធគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លង តែមិនមែនជាឧបាសម្ព័ន្ធៈ ពួកធម៌ជាឧបាសម្ព័ន្ធៈ
 ផង ប្រកបដោយឧបាសម្ព័ន្ធផង ពួកធម៌គ្រាន់តែប្រកបដោយឧបាសម្ព័ន្ធៈ តែ
 មិនមែនជាឧបាសម្ព័ន្ធៈ ពួកធម៌ប្រាសចាកឧបាសម្ព័ន្ធៈ តែឧបាសម្ព័ន្ធគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លង
 ពួកធម៌ប្រាសចាកឧបាសម្ព័ន្ធផង ឧបាសម្ព័ន្ធគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លងផង ។

ចប់ ពួកឧបាសម្ព័ន្ធៈ ។

[៥] យោគា ធម្មា នោ យោគា ធម្មា យោ-
 គនិយា ធម្មា អយោគនិយា ធម្មា យោគសម្បយុត្តា
 ធម្មា យោគវិប្បយុត្តា ធម្មា យោគា ទេវ ធម្មា
 យោគនិយា ច យោគនិយា ទេវ ធម្មា នោ ច
 យោគា យោគា ទេវ ធម្មា យោគសម្បយុត្តា ច
 យោគសម្បយុត្តា ទេវ ធម្មា នោ ច យោគា
 យោគវិប្បយុត្តា ទោ បទ ធម្មា យោគនិយាមិ
 អយោគនិយាមិ ។

យោគតោច្ច័ត្តំ ។

[៦] ធីវរណា ធម្មា នោ ធីវរណា ធម្មា
 ធីវរណិយោ ធម្មា អធីវរណិយោ ធម្មា ធីវរណសម្ប-
 យុត្តា ធម្មា ធីវរណវិប្បយុត្តា ធម្មា ធីវរណា ទេវ
 ធម្មា ធីវរណិយោ ច ធីវរណិយោ ទេវ ធម្មា នោ ច
 ធីវរណា ធីវរណា ទេវ ធម្មា ធីវរណសម្បយុត្តា ច

[៨] ពួកធម៌ជាយោគៈ (ធម៌ញ័រនិស្សន្ទជាប់នៅក្នុងផ្ទះ) ពួក
 ធម៌មិនមែនជាយោគៈ ពួកធម៌ដែលយោគៈគប្បីប្រព្រឹត្តក្នុង ពួកធម៌
 ដែលយោគៈមិនគប្បីប្រព្រឹត្តក្នុង ពួកធម៌ប្រកថាដោយយោគៈ ពួកធម៌
 ប្រាសចាកយោគៈ ពួកធម៌ជាយោគៈផង ដែលយោគៈគប្បីប្រព្រឹត្ត
 ក្នុងផង ពួកធម៌ដែលយោគៈគប្បីប្រព្រឹត្តក្នុង តែមិនមែនជាយោគៈ
 ពួកធម៌ជាយោគៈផង ប្រកថាដោយយោគៈផង ពួកធម៌គ្រាន់តែប្រកថា
 ដោយយោគៈ តែមិនមែនជាយោគៈ ពួកធម៌ប្រាសចាកយោគៈ តែ
 យោគៈគប្បីប្រព្រឹត្តក្នុង ពួកធម៌ប្រាសចាកយោគៈផង ដែលយោគៈ
 មិនគប្បីប្រព្រឹត្តក្នុងផង ។

ចប់ ពួកយោគៈ ។

[៩] ពួកធម៌ជាវិវរណៈ(ធម៌ប្រព្រឹត្តចិត្តសត្វ) ពួកធម៌មិនមែនជាវិវរណៈ
 ពួកធម៌ជាប្រយោជន៍ដល់វិវរណៈ ពួកធម៌មិនជាប្រយោជន៍ដល់វិវរណៈ
 ពួកធម៌ប្រកថាដោយវិវរណៈ ពួកធម៌ប្រាសចាកវិវរណៈ ពួកធម៌ជាវិវរណៈ
 ផង ជាប្រយោជន៍ដល់វិវរណៈផង ពួកធម៌ជាប្រយោជន៍ដល់វិវរណៈ
 តែមិនមែនជាវិវរណៈ ពួកធម៌ជាវិវរណៈផង ប្រកថាដោយវិវរណៈផង

ដីវណ្ណសម្បយុត្តា ទេវ ធម្មា គោ ច ដីវណ្ណា
ដីវណ្ណវិប្បយុត្តា ខោ បទ ធម្មា ដីវណ្ណាយាបិ
អដីវណ្ណាយាបិ ។

វិវណ្ណោច្ឆរំ ។

[១០] បរមាសា ធម្មា គោ បរមាសា ធម្មា
បរមដ្ឋា ធម្មា អបរមដ្ឋា ធម្មា បរមាសសម្បយុត្តា
ធម្មា បរមាសវិប្បយុត្តា ធម្មា បរមាសា ទេវ
ធម្មា បរមដ្ឋា ច បរមដ្ឋា ទេវ ធម្មា គោ ច
បរមាសា បរមាសវិប្បយុត្តា ខោ បទ ធម្មា
បរមដ្ឋាបិ អបរមដ្ឋាបិ ។

បរមាសោច្ឆរំ ។

[១១] សារម្មណា ធម្មា អនារម្មណា ធម្មា
ចិត្តា ធម្មា គោ ចិត្តា ធម្មា ចេតសិកា ធម្មា
អចេតសិកា ធម្មា ចិត្តសម្បយុត្តា ធម្មា ចិត្តវិប្ប-
យុត្តា ធម្មា ចិត្តសីសដ្ឋា ធម្មា ចិត្តវិសីសដ្ឋា ធម្មា

ពួកធម៌ គ្រាន់តែប្រកបដោយវិវណ្ណៈ តែមិនមែនជាវិវណ្ណៈ ពួកធម៌
ប្រាសចាកវិវណ្ណៈ តែជាប្រយោជន៍ដល់វិវណ្ណៈ ពួកធម៌ ប្រាស
ចាកវិវណ្ណៈផង មិនជាប្រយោជន៍ដល់វិវណ្ណៈផង ។

បង្គំ ពួកវិវណ្ណៈ ។

[១០] ពួកធម៌ជាបរមាសៈ (សេចក្តីប្រកាន់ខ្ពស់) ពួកធម៌មិនមែន
ជាបរមាសៈ ពួកធម៌ដែលបរមាសៈស្ថាបអន្ត្រិល (ធម៌ដែលជ្រកជ្រក
ដោយបរមាសៈ) ពួកធម៌ដែលពួកបរមាសៈមិនបានស្ថាបអន្ត្រិល ពួក
ធម៌ប្រកបដោយបរមាសៈ ពួកធម៌ដែលប្រាសចាកបរមាសៈ ពួកធម៌
ជាបរមាសៈផង ដែលបរមាសៈស្ថាបអន្ត្រិលផង ពួកធម៌គ្រាន់តែបរ-
មាសៈស្ថាបអន្ត្រិល តែមិនមែនជាបរមាសៈ ពួកធម៌ប្រាសចាកបរ-
មាសៈ តែបរមាសៈស្ថាបអន្ត្រិល ពួកធម៌ ប្រាសចាកបរមាសៈផង
បរមាសៈមិនបានស្ថាបអន្ត្រិលផង ។

បង្គំ ពួកបរមាសៈ ។

[១១] ពួកធម៌ ប្រកបដោយអារម្មណ៍ ពួកធម៌ មិនមានអារម្មណ៍
ពួកធម៌ជាចិត្ត ពួកធម៌មិនមែនជាចិត្ត ពួកធម៌ជាចេតសិកា ពួកធម៌
មិនមែនជាចេតសិកា ពួកធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត ពួកធម៌ ប្រាសចាក
ចិត្ត ពួកធម៌ច្រឡំច្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌មិនច្រឡំច្រឡំដោយចិត្ត

ចិត្តសមុដ្ឋានា ធម្មា នោ ចិត្តសមុដ្ឋានា ធម្មា ចិត្ត-
 សហគុនោ ធម្មា នោ ចិត្តសហគុនោ ធម្មា ចិត្តា-
 ទុបវរត្ថិនោ ធម្មា នោ ចិត្តាទុបវរត្ថិនោ ធម្មា ចិត្ត-
 សំសដ្ឋសមុដ្ឋានា ធម្មា នោ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានា
 ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហគុនោ ធម្មា នោ
 ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហគុនោ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋ-
 សមុដ្ឋានាទុបវរត្ថិនោ ធម្មា នោ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋា-
 នាទុបវរត្ថិនោ ធម្មា អដ្ឋត្ថិកា ធម្មា តាហិក ធម្មា
 ឧបាទានា ធម្មា នោ ឧបាទានា ធម្មា ឧបាទានា ធម្មា
 អនុបាទានា ធម្មា ។

មហន្តរាជ ។

(១២) ឧបាទានា ធម្មា នោ ឧបាទានា ធម្មា
 ឧបាទានិយា ធម្មា អនុបាទានិយា ធម្មា ឧបាទាន-
 សម្បយុត្តា ធម្មា ឧបាទានវិប្បយុត្តា ធម្មា ឧបាទានា
 តេវ ធម្មា ឧបាទានិយា ច ឧបាទានិយា តេវ ធម្មា
 នោ ច ឧបាទានា ឧបាទានា តេវ ធម្មា

ពួកធម៌កើតឡើងដោយចិត្ត ពួកធម៌កើតឡើងដោយចិត្ត ពួកធម៌កើត
 ជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌កើតដោយចិត្ត ពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត
 ពួកធម៌មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ពួកធម៌ប្រឡូកប្រឡំកាំងឡើងដោយចិត្ត
 ពួកធម៌មិនប្រឡូកប្រឡំកាំងឡើងដោយចិត្ត ពួកធម៌ប្រឡូកប្រឡំកាំង
 ឡើងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌មិនប្រឡូកប្រឡំកាំងឡើង មិនកើត
 ជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ប្រឡូកប្រឡំកាំងឡើង ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ពួក
 ធម៌មិនប្រឡូកប្រឡំ មិនកាំងឡើង មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ពួកធម៌
 ជាវាងក្នុង ពួកធម៌ជាវាងក្រៅ ពួកធម៌ជាទុបាទា (ទុបាទាយុប) ពួក
 ធម៌មិនមែនជាទុបាទា ពួកធម៌ ដែលកម្មច្រកចោលសមាធិតណ្ហា
 ជាដើមកាន់យកហើយ ពួកធម៌ ដែលកម្មច្រកចោលសមាធិ មាន
 តណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ ។

ចប់ មហន្តរាជ ។

(១២) ពួកធម៌ជាទុបាទា (សេចក្តីប្រកាន់ទាំ) ពួកធម៌មិនមែនជា
 ទុបាទា ពួកធម៌ជាប្រយោជន៍ដល់ទុបាទា ពួកធម៌មិនជាប្រយោជន៍
 ដល់ទុបាទា ពួកធម៌ច្រកចោលទុបាទា ពួកធម៌ប្រាសចាកទុបាទា
 ពួកធម៌ជាទុបាទាផង ជាប្រយោជន៍ដល់ទុបាទាផង ពួកធម៌គ្រាន់តែ
 ជាប្រយោជន៍ដល់ទុបាទា តែមិនមែនជាទុបាទា ពួកធម៌ជាទុបាទា

ឧបាសាសសម្បយុត្តា ច ឧបាសាសសម្បយុត្តា ចេវ
ធម្មា ឆោ ច ឧបាសាសា ឧបាសាសសម្បយុត្តា ចោ
បទ ធម្មា ឧបាសាសិយាមិ អនុបាសាសិយាមិ ។

ឧបាសាសោក្ខំ ។

[១៣] តិលេសា ធម្មា ឆោ តិលេសា ធម្មា
សន្តិលេសិកា ធម្មា អសន្តិលេសិកា ធម្មា សន្តិ-
លិដ្ឋា ធម្មា អសន្តិលិដ្ឋា ធម្មា តិលេសសម្បយុត្តា
ធម្មា តិលេសវិប្បយុត្តា ធម្មា តិលេសា ចេវ
ធម្មា សន្តិលេសិកា ច សន្តិលេសិកា ចេវ ធម្មា
ឆោ ច តិលេសា តិលេសា ចេវ ធម្មា សន្តិ-
លិដ្ឋា ច សន្តិលិដ្ឋា ចេវ ធម្មា ឆោ ច តិលេសា
តិលេសា ចេវ ធម្មា តិលេសសម្បយុត្តា ច
តិលេសសម្បយុត្តា ចេវ ធម្មា ឆោ ច តិលេសា
តិលេសវិប្បយុត្តា ចោ បទ ធម្មា សន្តិលេសិកាមិ
អសន្តិលេសិកាមិ ។

តិលេសោក្ខំ ។

ធន ប្រកបយ៉ាងឧបាសាសន៍ ពួកធម៌ត្រាន់តែប្រកបដោយឧបាសា
តែមិនមែនឧបាសា ពួកធម៌ប្រាសចាកឧបាសា តែជាប្រយោជន៍
ដល់ឧបាសា ពួកធម៌ប្រាសចាកឧបាសាធន មិនជាប្រយោជន៍ដល់
ឧបាសាធន ។

ចប់ ពួកឧបាសា ។

[១៣] ពួកធម៌ជាតិលេស (ធម៌សៅហ្មង) ពួកធម៌ មិនមែនជា
តិលេស ពួកធម៌គួរដើម្បីដល់ខ្ញុំសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌មិនគួរដើម្បី
ដល់ខ្ញុំសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ដែលសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ដែល
មិនសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ប្រកបដោយតិលេស ពួកធម៌ប្រាសចាក
តិលេស ពួកធម៌ជាតិលេសធន គួរដើម្បីដល់ខ្ញុំសេចក្តីសៅហ្មងធន
ពួកធម៌ត្រាន់តែគួរដើម្បីដល់ខ្ញុំសេចក្តីសៅហ្មង តែមិនមែនជាតិលេស
ពួកធម៌ជាតិលេសធន សៅហ្មងហើយធន ពួកធម៌ត្រាន់តែសៅហ្មង
ហើយ តែមិនមែនជាតិលេស ពួកធម៌ជាតិលេសធន ប្រកបដោយ
តិលេសធន ពួកធម៌ ត្រាន់តែប្រកបដោយតិលេស តែមិនមែនជា
តិលេស ពួកធម៌ ប្រាសចាកតិលេស តែគួរដើម្បីដល់ខ្ញុំសេចក្តី
សៅហ្មង ពួកធម៌ប្រាសចាកតិលេសធន មិនគួរដើម្បីដល់ខ្ញុំសេចក្តី
សៅហ្មងធន ។

ចប់ ពួកតិលេស ។

(១៤) ឧស្ស័រទេន បហាតត្វា ធម្មា ន ឧស្ស័រ-
 ទេន បហាតត្វា ធម្មា ភាវនាយ បហាតត្វា ធម្មា
 ន ភាវនាយ បហាតត្វា ធម្មា ឧស្ស័រទេន បហា-
 តត្វាហេតុកា ធម្មា ន ឧស្ស័រទេន បហាតត្វាហេតុកា
 ធម្មា ភាវនាយ បហាតត្វាហេតុកា ធម្មា ន ភាវនាយ
 បហាតត្វាហេតុកា ធម្មា សវិតត្តា ធម្មា អវិតត្តា
 ធម្មា សវិចារា ធម្មា អវិចារា ធម្មា សប្បវិតតា
 ធម្មា អប្បវិតតា ធម្មា បីតិសហគតា ធម្មា ន
 បីតិសហគតា ធម្មា សុខសហគតា ធម្មា ន
 សុខសហគតា ធម្មា ឧបេក្ខាសហគតា ធម្មា ន
 ឧបេក្ខាសហគតា ធម្មា កាហវចរា ធម្មា ន កា-
 ហវចរា ធម្មា រូបាវចរា ធម្មា ន រូបាវចរា ធម្មា
 អរូបាវចរា ធម្មា ន អរូបាវចរា ធម្មា បរិយាប-
 ដ្ឋា ធម្មា អបរិយាបដ្ឋា ធម្មា និយ្យានិកា ធម្មា

(១៥) ពួកអរិយធម៌គួរលះចង់ដោយឧស្ស័រ (ឧស្ស័រទេន) ពួក
 ធម៌ដែលមិនគួរលះចង់ដោយឧស្ស័រ ពួកធម៌ដែលគួរលះចង់ដោយភាវនា
 (មគ្គ ៣ ភានីលី) ពួកអរិយ ដែលមិនគួរលះចង់ដោយភាវនា ពួក-
 ធម៌មានហេតុដែលគួរលះចង់ដោយឧស្ស័រ ពួកធម៌មិនមានហេតុដែល
 គួរលះចង់ដោយឧស្ស័រ ពួកធម៌មានហេតុដែលគួរលះចង់ដោយភាវនា
 ពួកធម៌ មិនមានហេតុដែលគួរលះចង់ដោយភាវនា ពួកធម៌ប្រកបដោយ
 វិតក្កៈ (ការគ្រិះ) ពួកធម៌មិនមានវិតក្កៈ ពួកធម៌ប្រកបដោយវិចារៈ
 (ការវិចារណា) ពួកធម៌មិនមានវិចារៈ ពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 ចិត្ត (ការស្រឡាត់) ពួកធម៌មិនមានចិត្ត ពួកធម៌ ប្រកបដោយ
 ចិត្ត ពួកធម៌មិនប្រកបដោយចិត្ត ពួកធម៌ប្រកបដោយសុខ ពួកធម៌
 មិនប្រកបដោយសុខ ពួកធម៌ប្រកបដោយឧបេក្ខា ពួកធម៌មិនប្រកប
 ដោយឧបេក្ខា ពួកធម៌ជាតាមាវចរ (ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ) ពួក
 ធម៌មិនមែនជាតាមាវចរ ពួកធម៌ជាត្រាវចរ ពួកធម៌មិនមែនជាត្រាវចរ
 (ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងរូប) ពួកធម៌ជាអត្រាវចរ (ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអរូប) ពួក
 ធម៌មិនជាអត្រាវចរ ពួកធម៌ជាចរិយាចន្ទៈ (រាជ្យចក្ខុលក្ខណៈ-
 ភូមិកវដ្តៈ) ពួកធម៌ជាចរិយាចន្ទៈ ពួកធម៌ជាទិយ្យានិកៈ (ធម៌
 កាត់ទូរវដ្តមូល ធ្វើព្រះនិព្វានឲ្យជាភាគរូប ហើយបញ្ចេញចានវដ្តៈ)

អនិយ្យាធិការ ធម្មា វិជ្ជា ធម្មា អនិយតា ធម្មា
 សទ្ធក្ខណ ធម្មា អនុត្តរា ធម្មា សរណា ធម្មា អរណា
 ធម្មា ។

បិដ្ឋកំ ។

អភិធម្មមាធិកា ។

សុត្តន្តមាធិកា

[១៩] វិជ្ជាភាគីនោ ធម្មា អវិជ្ជាភាគីនោ ធម្មា
 វិជ្ជុបមា ធម្មា វិជ្ជុបមា ធម្មា ពាលា ធម្មា បណ្ឌិតា
 ធម្មា កណ្ណា ធម្មា សុត្តា ធម្មា តបដិយា ធម្មា
 អតបដិយា ធម្មា អជីវចនា ធម្មា អជីវននបថា
 ធម្មា ជីវត្តិ ធម្មា ជីវត្តិបថា ធម្មា បញ្ចត្តិ ធម្មា

ពួកធម៌បំបែកទៅជាប្រភេទៈ ពួកធម៌ទៀង ពួកធម៌មិនទៀង ពួកធម៌
 ប្រកបដោយទុក្ខៈ (ការប្រើប្រាស់ក្នុងវិជ្ជា) ពួកធម៌មិនមានទុក្ខៈ ពួកធម៌
 ប្រកបដោយរោគៈ (សត្រូវ) ពួកធម៌មិនមានរោគៈ ។

ចប់ បិដ្ឋកៈ ។

ចប់ អភិធម្មមាធិកា ។

សុត្តន្តមាធិកា

[១៩] ពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចំណែកនៃវិជ្ជា ពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 ចំណែកនៃអវិជ្ជា ពួកធម៌ប្រៀបដូចផ្នែកបន្ទោរ^(១) ពួកធម៌ប្រៀបដូច
 រោម^(២) ពួកធម៌ពាល^(៣) ពួកធម៌បណ្ឌិត^(៤) ពួកធម៌ទៀង^(៥) ពួកធម៌ស^(៦)
 ពួកធម៌ផ្គុតកំដៅ^(៧) ពួកធម៌មិនផ្គុតកំដៅ ពួកធម៌ជាឈ្មោះ ពួកធម៌ជា
 គន្លងនៃឈ្មោះ ពួកធម៌ជាវិវត្តិ^(៨) ពួកធម៌ជាគន្លងនៃវិវត្តិ ពួកធម៌ជា

១ ធម៌ដែលមានកំឡុងស្មើស្ម័គ្រគ្នា មិនអាចនឹងកំបាំងកំបាំង ពិសេសបាទ ។
 ២ ធម៌ដែលមានកំឡុងស្មើត្រូវការកំបាំងកំបាំង ពិសេសបាទ ។ ៣ ធម៌តាំងនៅ
 ក្នុងទុស្សុតាលឬ ធ្វើទុស្សុតាលទៅជាពាលវិញ ។ ៤ ធម៌តាំងនៅក្នុងបណ្ឌិត ឬ ធ្វើទុស្សុ
 តាលទៅជាបណ្ឌិតវិញ ។ ៥ ធម៌ធ្វើចិត្តឲ្យរាប់និរតិស្មើ ។ ៦ ធម៌ធ្វើចិត្តឲ្យមានស្មើគ្នា ។
 ៧ ធម៌ញាំងសព្វឲ្យញាំងឈោធនេះ នឹងលោកខាងមុខ ។ ៨ ប្រែថា ការពោលដោយ
 មិនសល់ សំដៅដោយពាក្យផ្អែមឬ ប្រែថា អតិប្បាយប្រាប់ហេតុ ប្រាប់ផល នឹងគោរពថា
 សករណៈលាភកំណែសក្ខី សករណៈនោះ ហៅថាសង្ខារ ជាដើម ។

បញ្ចត្តបថា ធម្មា ធាមញ្ច រូបញ្ច អវិជ្ជា ក
 កវត្តន្តា ច កវត្តន្តិ ច វិកវត្តន្តិ ច សស្សតន្តិ ច
 ឧទ្ធទន្តិ ច អន្តវត្តន្តិ ច អន្តវត្តន្តិ ច បុត្ត-
 ន្តន្តិ ច អបរាជ្ជន្តិ ច អហិកញ្ច អនោ-
 ត្តប្បញ្ច ហិក ច ឧត្តប្បញ្ច លោវចស្សតា ច
 ចាបមិត្តតា ច លោវចស្សតា ច កល្យាណមិត្តតា
 ច អាបត្តិកុសលតា ច អាបត្តិវដ្តាធកុសលតា ច
 សមាបត្តិកុសលតា ច សមាបត្តិវដ្តាធកុសលតា ច
 ធាតុកុសលតា ច មនសីការកុសលតា ច អាយ-
 តនកុសលតា ច បដិច្ចសមុប្បាធកុសលតា ច
 ហិធកុសលតា ច អដ្ឋាធកុសលតា ច អាជ្ជវេ-
 ច មន្តវេ ច ទត្តិ ច លោវត្តញ្ច សាទល្យញ្ច

បញ្ជាក់ ពួកចម្រើនប្រទេសបាលី រាជ(១) និង រូប(២) អវិជ្ជា(៣) និង
ភវិត្ត(៤) ភវិជ្ជា(៥) ភវិត្ត(៦) សាស្ត្រ(៧) និង វិញ្ញាណ(៨)
អន្តរា(៩) និង អន្តរា(១០) រាជានុ(១១) និង រាជានុ(១២)
សេចក្តីមិនខ្មាសបាប និង សេចក្តីមិនក្តៅនឹងបាប សេចក្តីខ្មាសបាប
និងសេចក្តីក្តៅនឹងបាប ភាពនៃបុគ្គលប្រដៅគ្រូ និងភាពនៃបុគ្គលមាន
មិត្តភាពគ្រូ ភាពនៃបុគ្គលប្រដៅនាយ និងភាពនៃបុគ្គលមានមិត្ត
ល្អ សេចក្តីល្អាសក្នុងភាគត្រី និងសេចក្តីល្អាសក្នុងការបញ្ចេញចាកភាគត្រី
សេចក្តីល្អាសក្នុងសាច់ត្រី និងសេចក្តីល្អាសក្នុងការបញ្ចេញចាកសាច់ត្រី
សេចក្តីល្អាសក្នុងឆាត្រី និងសេចក្តីល្អាសក្នុងការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត សេចក្តី
ល្អាសក្នុងអាយុឆនៈ និងសេចក្តីល្អាសក្នុងបដិច្ចសមុប្បាទ សេចក្តី
ល្អាសក្នុងចោត្រី និងសេចក្តីល្អាសក្នុងការមិនមែនជាចោត្រី សេចក្តីត្រង់
និងសេចក្តីខ្វែងខ្វែង សេចក្តីមិនស្អាត និងសេចក្តីស្អាត សេចក្តីពន់ពាក់

១ ប្រែថា ឈ្មោះ មួយទៀតថា ទន់ទោ ឬ ឆ្មោតទៅ ។ ២ ប្រែថា វិសេស ឬ លំអិត ។
 ៣ ប្រែថា មិនដឹងឈ្មោះឬ កាត់ ៤ ។ ៥ សេចក្តីប្រាថ្នាខ្ពង់ខ្ពស់ ឬ សេចក្តីប្រាថ្នាប្រកប
 ដោយសស្ស្តទុំខ្លី ។ ៥ សេចក្តីយល់ឃើញថា សត្វកើតឡើង ហើយឡើង ។ ៦ សេចក្តីយល់
 ឃើញថា សត្វមិនកើតឡើង ។ ៧ សេចក្តីយល់ឃើញថា ខ្លួនមិនលោកជាសករិៈឡើង ។
 ៨ សេចក្តីយល់ឃើញថា សត្វស្លូមិនកើតឡើង ។ ៩ សេចក្តីយល់ឃើញថា លោក
 មិនទប់ស្កិន ។ ១០ សេចក្តីយល់ឃើញថា លោកមិនទាន់ទប់ស្កិន ។ ១១ សេចក្តីយល់
 ឃើញថា ទប់ស្កិនលោកនៃទុក្ខបានដើម ។ ១២ សេចក្តីយល់ឃើញថា ទប់ស្កិនលោកនៃទុក្ខបានពន្លឺ ។

បដិសង្ការោ ច វដ្តិយេសុ អនុត្តន្តរតា ច គោដិយេ
 អមត្តតា ច វដ្តិយេសុ ត្តន្តន្តរតា ច គោដិយេ
 មត្តតា ច មុដ្ឋស្សចញ្ច អសម្មជញ្ញញ្ច សតិ
 ច សម្មជញ្ញញ្ច បដិសង្ការតលញ្ច ការតតលញ្ច
 សមថោ ច វិបស្សនា ច សមថនិមិត្តញ្ច បត្តា-
 ហនិមិត្តញ្ច បត្តាហោ ច អវិក្ខេបោ ច សីល-
 វិបត្តិ ច និដ្ឋវិបត្តិ ច សីលសម្មទា ច និដ្ឋសម្មទា
 ច សីលវិសុទ្ធិ ច និដ្ឋវិសុទ្ធិ ច និដ្ឋវិសុទ្ធិ ទោ បទ
 យថានិដ្ឋស្ស ច បដានំ សំវេតោ ច សំវេជនិយេសុ
 មារេសុ សំវិក្ខស្ស ច យោនិសោ បដានំ អស-
 ន្តដ្ឋតា ច កុសលេសុ ធម្មេសុ អប្បជិវាទិតា ច
 បដានស្មី វិជ្ជា ច វិមុត្តិ ច ខយេ ញាណំ អនុ-
 ប្បនេ ញាណន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ។

មគ្គិកា និដ្ឋិកា ។

និងការប្រកាសទទួល ការបែងចែកទ្វារក្នុងផ្ទៃយ ព័ន្ធសេចក្តីបំផ្លាញ
 ប្រមាណក្នុងគោដិ ការបែងចែកទ្វារក្នុងផ្ទៃយ ព័ន្ធសេចក្តីបំផ្លាញប្រមាណ
 ក្នុងគោដិ លេចក្តីក្រេតសារព័ ព័ន្ធសេចក្តីបំផ្លាញខ្លួន ស្មារតី និង
 សេចក្តីដឹងខ្លួន កំឡាំងនៃការចំណាយ និងកំឡាំងការខា សមថៈ(១)
 និងវិបស្សនា(២) និមិត្តរបស់សមថៈ និងនិមិត្តនៃការផ្គត់ផ្គង់ ការផ្គត់
 ផ្គង់ និងសេចក្តីមិនរាយការ វិបត្តិនៃសីល និងវិបត្តិនៃទិដ្ឋ ការ
 ចំណូលនៃសីល និងការចំណូលនៃទិដ្ឋ សេចក្តីបរិសុទ្ធនៃសីល និង
 សេចក្តីបរិសុទ្ធនៃទិដ្ឋ សេចក្តីបរិសុទ្ធនៃទិដ្ឋ និងសេចក្តីព្យាយាម
 របស់បុគ្គលដែលមានទិដ្ឋសមគួរ សេចក្តីសង្កេតក្នុងវិជ្ជាដែលគួរសង្កេត
 ទាំងឡាយ និងសេចក្តីព្យាយាមដោយទុក្ខដែលមានសេចក្តី
 សង្កេត សេចក្តីមិនសម្រាកក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ និងសេចក្តីមិនច្បា-
 ចយក្នុងព្យាយាម វិជ្ជានិងវិមុត្តិ សេចក្តីដឹងក្នុងធម៌(៣) ជាគ្រឿងគ្រប់
 ទៅនៃកិលេស និងសេចក្តីដឹងក្នុងធម៌(៤) ដែលធ្វើកិលេសមិនឲ្យកើត
 ឡើងទៀត ។

ចប់ សុត្តន្តបិដក ។

ចប់ មគ្គិកា ។

១ សភាវេន្ទ្រវរ្ម័នទី១សង្គ្រាម ។ ២ ធម្មជាតិយើងដោយសារការឡើង ។ ៣ អរិយចក្ខុ ។
 ៤ អរិយធម៌ ។

[១៦] តតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
 សមយេ តាមាវចរំ តុសលំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ឈំ ហោតិ
 សោមនស្សសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ វុទ្ធាវច្ចណំ
 វា សន្តារម្មណំ វា កន្តារម្មណំ វា វសារម្មណំ វា
 ដោដ្ឋន្តារម្មណំ វា ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា
 បនារត្តំ តស្មី សមយេ ជស្សា ហោតិ វេទនា
 ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ
 ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ វិចារោ ហោតិ បីតិ ហោតិ
 សុខំ ហោតិ ចិត្តស្សតត្ថតា ហោតិ សន្និទ្ធិយំ
 ហោតិ វិយេន្ត្រិយំ ហោតិ សតិទ្ធិយំ ហោតិ
 សមាធិទ្ធិយំ ហោតិ បញ្ញាទ្ធិយំ ហោតិ មនិទ្ធិយំ
 ហោតិ សោមនស្សទ្ធិយំ ហោតិ ជីវិតទ្ធិយំ ហោតិ
 សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ សម្មាសង្កប្បោ ហោតិ សម្មា
 វាយាមោ ហោតិ សម្មាសតិ ហោតិ សម្មាសមាធិ
 ហោតិ សម្មាគលំ ហោតិ វិយេគលំ ហោតិ
 សតិគលំ ហោតិ សមាធិគលំ ហោតិ បញ្ញាគលំ

[១៦] ព្រឹក្សាវតីកុសលា ដូចម្តេចខ្លះ ។ ចិត្តជាតាមាវចរ-

កុសល ច្រឡំយោយសោមនស្ស ប្រកបដោយញាណ មានរូបជា
 តាម្មណ៍ក្តី មានសំឡេងជាតាម្មណ៍ក្តី មានក្លិនជាតាម្មណ៍ក្តី មាន
 សេដ្ឋតាម្មណ៍ក្តី មានរាងដូចជាតាម្មណ៍ក្តី មានធម៌ជាតាម្មណ៍
 ក្តី ដូច ព្រាងតែតាម្មណ៍ណាមួយហើយកើតឡើង ក្នុងសម័យណា
 ជស្សៈក៏កើតមានក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិក្កុៈ
 វិចារៈ បីតិ សុខ ឯកត្ថតារបស់ចិត្ត សន្និទ្ធិយ វិយេន្ត្រិយ សតិទ្ធិយ
 សមាធិទ្ធិយ បញ្ញាទ្ធិយ មនិទ្ធិយ សោមនស្សទ្ធិយ ជីវិតទ្ធិយ
 សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ
 សម្មាគលៈ វិយេគលៈ សតិគលៈ សមាធិគលៈ បញ្ញាគលៈ

ហោតិ ហិវតលី ហោតិ ឡុត្តប្បតលី ហោតិ
 អលោកោ ហោតិ អនោសោ ហោតិ អលោហោ
 ហោតិ អនគិដ្ឋា ហោតិ អក្យាចានោ ហោតិ
 សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ហិវ ហោតិ ឡុត្តប្ប ហោតិ
 កាយប្បស្សន្តិ^(១) ហោតិ ចិត្តប្បស្សន្តិ^(២) ហោតិ
 កាយលហុតា ហោតិ ចិត្តលហុតា ហោតិ កាយ
 មុទុតា ហោតិ ចិត្តមុទុតា ហោតិ កាយកម្មញ្ញតា
 ហោតិ ចិត្តកម្មញ្ញតា ហោតិ កាយចាតុញ្ញតា
 ហោតិ ចិត្តចាតុញ្ញតា ហោតិ កាយដុតតា ហោតិ
 ចិត្តដុតតា ហោតិ សតិ ហោតិ សម្បជញ្ញំ ហោតិ
 សមដោ ហោតិ វិបស្សនា ហោតិ បត្តាហោ
 ហោតិ អវិក្ខេបោ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី
 សមយេ អរោមិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ
 ធម្មា ឥមេ ធម្មា តុសលា ។

[១៧] តតមោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។
 យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ធុសនា សម្មសនា
 សម្មសិតត្ថំ^(៣) អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។

១ ទ. ម. កាយប្បន្តិ ។ ២ ទ. ម. ចិត្តប្បន្តិ ។ ៣ ទ. ម. សិទ្ធិសនា សិទ្ធិសិតត្ថំ ។

ហិវតលេ ឡុត្តប្បតលេ អលោកោ អនោសោ អលោហោ អនគិដ្ឋា
 អក្យាចាទ សម្មាទិដ្ឋំ ហិវ ឡុត្តប្បៈ សេចក្តីស្ងប់កាយ សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត
 សេចក្តីស្រាលកាយ សេចក្តីស្រាលចិត្ត សេចក្តីទន់កាយ សេចក្តីទន់ចិត្ត
 កាយគួរដល់ការងារ ចិត្តគួរដល់ការងារ សេចក្តីស្ងាត់កាយ សេចក្តី
 ស្ងាត់ចិត្ត សេចក្តីត្រង់កាយ សេចក្តីត្រង់ចិត្ត សតិ សម្បជញ្ញា សមថៈ
 វិបស្សនា សេចក្តីផ្តន្ទាឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ កើតមានក្នុងសម័យ
 នោះ ឬចាំ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងដោយអាស្រ័យហេតុ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

[១៨] ជស្សៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ជស្សៈ
 ការពារក្រែក ការប៉ះពាល់ ការទន្ទឹកទន្ទឹច ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 ជស្សៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១៨] កតតមា តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ តជ្ជាមនោវិញ្ញាណធាតុសម្មស្សដំ

ចេតសិកំ សាតិ ចេតសិកំ សុខំ ចេតោសម្មស្សដំ

សាតិ សុខំ វេទយិតំ ចេតោសម្មស្សជា សាតា

សុខា វេទនា អយំ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

[១៩] កតតមា តស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។

យា តស្មី សមយេ តជ្ជាមនោវិញ្ញាណធាតុសម្មស្សជា

សញ្ញា សញ្ញាធនា សញ្ញាធិតត្ថំ អយំ តស្មី សមយេ

សញ្ញា ហោតិ ។

[២០] កតតមា តស្មី សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

យា តស្មី សមយេ តជ្ជាមនោវិញ្ញាណធាតុសម្មស្សជា

ចេតនា សញ្ញេតនា សញ្ញេតយិតតត្ថំ អយំ តស្មី

សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

[២១] វេទនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តី

ធ្វាញ់ពិសាប្រព្រឹត្តលក្ខណៈចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តលក្ខណៈចិត្ត ដែលកើត

អំពីសម្ពុស្សនៃមនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់សេចក្តីធ្វាញ់ពិសា និង

សេចក្តីសុខនោះ ការទទួលការម្នាក់ដ៏ធ្វាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើត

អំពីសម្ពុស្សនៃចិត្ត វេទនាដ៏ធ្វាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃ

ចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវេទនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[២២] សញ្ញា កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សញ្ញា

សេចក្តីសំគាល់ ភាពនៃសេចក្តីសំគាល់ ណា ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃ

មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់កុសលសញ្ញានោះ ក្នុងសម័យនោះ

នេះសញ្ញា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[២៣] ចេតនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ចេតនា

សេចក្តីរើគិត ភាពនៃការគ្រិះរិះ ណា ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃមនោ

វិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់កុសលចេតនានោះ ក្នុងសម័យនោះ នេះ

ចេតនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[២០] កតតមី តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មានសំ បាធយំ
 បណ្ណារិ មនោ មនាយតនំ មន្ត្រិយំ វិញ្ញាណំ
 វិញ្ញាណក្ខត្វោ តជ្ជា មនោវិញ្ញាណាតតុ ឥទ្ធិ តស្មី
 សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

[២២] កតមោ តស្មី សមយេ វិតតោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ តតោ វិតតោ
 សង្កប្បោ អប្បដា ត្បប្បដា ចេតសោ អភិជំរេបដា
 សម្មាសង្កប្បោ អយំ តស្មី សមយេ វិតតោ
 ហោតិ ។

[២៣] កតមោ តស្មី សមយេ វិចារោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចារោ វិចារោ
 អនុវិចារោ ឧបវិចារោ ចិត្តសង្ការោ អនុសន្ធនតា
 អនុបេត្តនតា អយំ តស្មី សមយេ វិចារោ
 ហោតិ ។

[២១] ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត សេចក្តី
 ដឹងការម្នាក់ សេចក្តីប្រាថ្នា ព្រួយ ធម្មជាតិផ្សេងៗ គឺក៏ចិត្ត
 ហៅថាមនោ មនាយតនៈ មន្ត្រិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ មនោ-
 វិញ្ញាណាតតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌មានវស្សៈជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[២២] វិតតៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តី
 គ្រិះរិះ ការរិះគិត គំរិះ ការព័ន្ធន៍ ការជញ្ជឹង ការលើកឡើងខ្លះចិត្ត
 គឺសម្មាសង្កប្បៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិតតៈ កើតមានក្នុង
 សម័យនោះ ។

[២៣] វិចារៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការត្រួត-
 ត្រា ការពិចារណា ការពិនិត្យមើល ការស្រៀតមើល ការផ្តន្ទិលចិត្ត
 ការសិទ្ធិមើល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិចារៈ កើតមានក្នុង
 សម័យនោះ ។

[២៤] កតតមា តស្មី សមយេ បីតិ ហោតិ ។
 យា តស្មី សមយេ បីតិ ចាមោជ្ជិ អាមោធនា
 បមោធនា ហាសោ បហាសោ វិត្តិ ឌុនក្សំ
 អត្តមនតា ចិត្តស្ស អយំ តស្មី សមយេ បីតិ
 ហោតិ ។

[២៥] កតតមំ តស្មី សមយេ សុខំ ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ សាតំ ចេតសិកំ
 សុខំ ចេតាសម្មស្សដំ សាតំ សុខំ វេទយិតំ
 ចេតាសម្មស្សដា សាតា សុខា វេទនា វេទំ តស្មី
 សមយេ សុខំ ហោតិ ។

[២៦] កតតមា តស្មី សមយេ ចិត្តស្សកត្តតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស ចិត្តិ
 សន្និធិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសាហារោ អវិភូតោ អវិសា-
 ហាដមាធនតា សមថោ សមាធិទ្រ្ទិយំ សមាធិតសំ
 សម្មាសមាធិ អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្សកត្តតា
 ហោតិ ។

[២៤] ចិត្តិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តី
 ផ្អែកចិត្ត សេចក្តីរីករាយ សេចក្តីសប្បាយ សេចក្តីស្រួល សេចក្តី
 ស្រស់ស្រាយ ការញាញឹមញាញែម ការបោនខ្សែវណ្ណ ការរំលោភ
 អណ្តាងសេចក្តី ត្រេកអររបស់ចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះបីតិ កើត
 មានក្នុងសម័យនោះ ។

[២៥] សុខ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីត្វាញ់
 ពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីទទួល
 ការម្សៅដ៏ត្វាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីវេទនាបស់ចិត្ត វេទនាដ៏
 ត្វាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីវេទនាបស់ចិត្ត ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះសុខ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[២៦] ឯកត្តភារបស់ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការបើកទៅរបស់ចិត្ត ការរំកិលនៅនឹង ការតាំងមាំ ការមិនឃ្លេង-
 ឃ្លោង ការមិនរាយបាយ សភាពចិត្តមិនឃ្លេងឃ្លោង ការស្ងប់ម្ល៉ាង
 គឺសមាធិទ្រ្ទិយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះឯកត្តភារបស់ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[២៧] កេតមី តស្មី សមយេ សន្តិទ្រ្ទយំ
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ សន្តា សន្តហនា
ឡុតប្បនា អតិប្បសារោ សន្តា សន្តិទ្រ្ទយំ សន្តា-
តលំ ឥទ្ធំ តស្មី សមយេ សន្តិទ្រ្ទយំ ហោតិ ។

[២៨] កេតមី តស្មី សមយេ វិរិយទ្រ្ទយំ
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចេតសិកោ
វិរិយារោ ធិត្តោមោ បរាត្តោមោ ឧយ្យោមោ វាយាមោ
ឧស្សាហោ ឧស្សាឡិ^(១) ថាមោ ធិតិ អសិដិល-
បរាត្តមតា អនិក្ខត្តច្ឆន្ទតា^(២) អនិក្ខត្តធុរតា ធុរសម្ប-
ត្តាហោ វិរិយំ វិរិយទ្រ្ទយំ វិរិយតលំ សម្មាវាយាមោ
ឥទ្ធំ តស្មី សមយេ វិរិយទ្រ្ទយំ ហោតិ ។

[២៩] កេតមី តស្មី សមយេ សតិទ្រ្ទយំ
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ
បដិស្សតិ សតិ សរណតា ធារណតា អបិណ-
បនតា អសម្មសនតា^(៣) សតិ សតិទ្រ្ទយំ សតិតលំ
សម្មាសតិ ឥទ្ធំ តស្មី សមយេ សតិទ្រ្ទយំ ហោតិ ។

១ ឧ. ឧស្សាឡិ ។ ២ ឧ. អនិក្ខត្តច្ឆន្ទតា ។ ៣ ឧ. អនិក្ខត្តសនតា ។

[២៧] សន្តិទ្រ្ទយំ កេតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
ដំឡើ សេចក្តីជឿ សេចក្តីជឿសិច សេចក្តីជ្រះថ្លាវាង គឺសន្តា
សន្តិទ្រ្ទយំ សន្តាពលៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសន្តិទ្រ្ទយំ កេត
មានក្នុងសម័យនោះ ។

[២៨] វិរិយទ្រ្ទយំ កេតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការ
ប្រាថ្នាព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧបាស សង្វាត វិតវំ ព្យា-
យាម ទស្សាវ ប្រដិប្រដ ឧប្បាស ខ្លះខ្លះ សេចក្តីសង្វាត ការ
មិនច្បាស់ ការមិនដាក់ចុះសេចក្តីប៉ងប៉ង ការមិនដាក់ចុះ ការឆ្លង
ចុះ គឺវិរិយៈ វិរិយទ្រ្ទយំ វិរិយពលៈ សម្មាវាយាមៈ ណា ក្នុង
សម័យនោះ នេះវិរិយទ្រ្ទយំ កេតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[២៩] សតិទ្រ្ទយំ កេតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
សេចក្តីលើក សេចក្តីលើកឡើងៗ សេចក្តីលើកចំពោះ ស្មារតី ការ
ខិតខំ ការបំប៉ន ការមិនកាន់ច្របៀង ការមិនភ្លេចភ្លាំង គឺសតិ
សតិទ្រ្ទយំ សតិពលៈ សម្មាសតិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
សតិទ្រ្ទយំ កេតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៣០) ឈោប្បិ ឆន្ទៈ សមយេ សមាធិច្រ្មយំ
 ឆន្ទិ ។ យា ឆន្ទៈ សមយេ ចិត្តស្ស មិត្ត
 ឆន្ទិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសាហារោ អវិក្ខោបោ អវិសា-
 យោធម្មតា សមដោ សមាធិច្រ្មយំ សមាធិតសី
 ម្មាសមាធិ វិនិ ឆន្ទៈ សមយេ សមាធិច្រ្មយំ
 ឆន្ទិ ។

[៣១] កតតំ តស្មី សមយេ បញ្ញាជ្រ័យំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ បញ្ញា បដាធិតា
 វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ សលុត្តណា ឧប-
 លុត្តណា បទ្ធិបលុត្តណា បណ្ឌិតំ គោសល្លំ
 ធម្មតំ វេកល្យា វិជ្ជា ឧបហរិត្តា ភ្នំ មេធា
 បរិណាយេតា វិបស្សនា សម្មជ្រ័យំ បតោនោ បញ្ញា
 បញ្ញាជ្រ័យំ បញ្ញាតលំ បញ្ញាសត្តំ បញ្ញាចាសាធា
 បញ្ញាអាលោកេន បញ្ញាភិគាសោ បញ្ញាបដ្ឋោតោ
 បញ្ញាតតំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋំ វិនិ-
 តស្មី សមយេ បញ្ញាជ្រ័យំ ហោតិ ។

(៣១) សមាធិទ្រិយ តើមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការបំបៅរបស់ចិត្ត ការពិភពលំនៅនិង ការតាំងនៅសិប្ប ការមិន
 ឃ្លៀងឃ្លាត ការមិនពាយមាយ សភាពនៃចិត្តមិនឃ្លៀងឃ្លាត ការស្ងប់
 ម្លាប់ គឺសមាធិទ្រិយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះសមាធិទ្រិយ តើមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៣១] បញ្ចន្ត្រិយ តើមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បញ្ច
 សេចក្តីជំនួស បញ្ចក្តីពិចារណា បញ្ចក្តីជ្រើសរើស បញ្ចក្តីពិចារ-
 ណាធម៌ ការកំណត់ ការគត់សំគាល់ បញ្ចក្តីគត់ត្រា ភាពនៃបណ្ឌិត
 ភាពនៃអ្នកស្មារតី ភាពនៃបុគ្គលមានបញ្ចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃបុគ្គល
 មានបញ្ចក្តីកិច្ចស្វាស បញ្ចក្តីគិត បញ្ចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចដែល
 ធម្មជាតិកំបាំងគិលេស ធម្មជាតិវិណាស ធម្មជាតិយើងច្បាស់ បញ្ចក្តី
 ជំនួស សភាពដូចជាជំនួញគឺបញ្ច បញ្ចន្ត្រិយ បញ្ចាលៈ គ្រឿង
 សាស្ត្រគឺបញ្ច ប្រាសាទគឺបញ្ច ពន្លឺគឺបញ្ច ឧត្តាសគឺបញ្ច
 គ្រឿងឆ្នើមគឺបញ្ច តេនៈគឺបញ្ច អមោហៈ ធម្មចរិយៈ សមាទិដ្ឋ
 ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះបញ្ចន្ត្រិយ តើមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៣២) កតមំ តស្មី សមយេ មជ្ជិម្ព័យំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិន្តំ មោហោ មាណសំ
 មាណសំ មណ្ឌរំ មោហោ មនាយកំ មជ្ជិម្ព័យំ
 វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា តដ្ឋា មោហាវិញ្ញាណធាតុ
 ឥទំ តស្មី សមយេ មជ្ជិម្ព័យំ ហោតិ ។

(៣៣) កតមំ តស្មី សមយេ សោមនស្សៈ-
 ម្ព័យំ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ
 សាតិ ចេតសិកំ សុខំ ចេតាសម្មស្សជំ សាតិ
 សុខំ វេទយិតំ ចេតាសម្មស្សជា សាតា សុខា
 វេទនា ឥទំ តស្មី សមយេ សោមនស្សៈម្ព័យំ
 ហោតិ ។

(៣៤) កតមំ តស្មី សមយេ ជីវិត្តិម្ព័យំ
 ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូមិទំ ធម្មាទំ អាយុ
 មិតិ យបដា យាបដា វិយាបដា វត្ថុដា ចាលដា
 ជីវិតំ ជីវិត្តិម្ព័យំ ឥទំ តស្មី សមយេ ជីវិត្តិម្ព័យំ
 ហោតិ ។

(៣៥) បរិម្ព័យ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ បើ
 សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ឬវិធី ធម្មជាតិផ្សេងៗ ក៏ដឹងចិត្ត
 ហៅថាមោហោ មនាយកនេះ មជ្ជិម្ព័យ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
 មោហាវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌មានផស្សៈជាដើមនោះ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះមជ្ជិម្ព័យ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៦) សោមនស្សៈម្ព័យ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូច
 ម្តេច ។ សេចក្តីត្រាញ់ពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្ត
 ទៅក្នុងចិត្ត ការទទួលអារម្មណ៍ដ៏ត្រាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីផស្សៈ
 នៃចិត្ត វេទនាដ៏ត្រាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតឡើងអំពីផស្សៈនៃចិត្ត ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះសោមនស្សៈម្ព័យ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៧) ជីវិត្តិម្ព័យ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។
 អាយុ ការបីតទៅ ការយឺតទៅ ការស្ងប់ទៅ ការរំភើបទៅ ការ
 ប្រព្រឹត្តទៅ ការរក្សានៃរូបធម៌ទាំងនោះ គឺជីវិត ជីវិត្តិម្ព័យ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះជីវិត្តិម្ព័យ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៥] កតតោ តស្មី សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ បញ្ចា បដាទតា
 វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ សលុត្តណា ឧប-
 លត្តណា បច្ចុបលត្តណា បណ្ឌិតំ តោសល្លិ-
 ទេបុត្តំ វេកាទ្យា ចិត្តា ឧបបរិត្តា ភូរិ មេតា
 បរិណាយិតា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនា
 បញ្ចា បញ្ចន្ត្រិយំ បញ្ចាទលំ បញ្ចាសន្តំ បញ្ចាទា-
 សានោ បញ្ចាអាណាតោ បញ្ចាឱកាសោ បញ្ចា-
 បដ្ឋោតោ បញ្ចារតនំ អមោយោ ធម្មវិចយោ សម្មា-
 ទិដ្ឋិ អយំ តស្មី សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ។

[៣៦] កតតោ តស្មី សមយេ សម្មាសង្កប្បោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ តតោ វិតតោ
 សង្កប្បោ អប្បនា ឡប្បនា ចេតសោ អភិទិកេបនា
 សម្មាសង្កប្បោ អយំ តស្មី សមយេ សម្មាសង្កប្បោ
 ហោតិ ។

[៣៥] សម្មាទិដ្ឋិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បញ្ចា
 ការដឹងសព្វ ការចំលង ការស្រៀសស្រែក ការចំលងធម៌ ការ
 កំណត់ ការកត់សំគាល់ ការកត់ប្រា ភាពនៃបណ្ឌិត ភាពនៃ
 អ្នកឈ្លាស ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីភ័-
 យស៍ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចផែនដី ធម្មជាតិ
 កំចាត់កិលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ
 សភាពដូចដង្កូវញូ គឺបញ្ចា បញ្ចន្ត្រិយ បញ្ចាទលៈ សស្ត្រាគី
 បញ្ចា ប្រាសាទគឺបញ្ចា ពន្លឺគឺបញ្ចា ឧកាសគឺបញ្ចា គ្រឿងឆេះគឺបញ្ចា
 គេនគឺបញ្ចា អមោហៈ ធម្មវិចយៈ សម្មាទិដ្ឋិ ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះសម្មាទិដ្ឋិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៦] សម្មាសង្កប្បៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីត្រិះរិះ ការរិះគិត គំរិះ ការរំពឹង ការដក់ដាន ការលើកឡើង
 ឡើងវិញ គឺសម្មាសង្កប្បៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាសង្កប្បៈ
 កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៧] កតតោ តស្មី សមយេ សម្មាភយាមោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ
 វិយាសោ ជិត្តោ មរត្តោ ឧប្បោ ភយាមោ
 ឧស្សោ ឧស្សាជ្ឈំ ជាមោ ជិតិ អសិច្ចលបរ-
 ក្កមតា អនិក្ខត្តច្ចតា អនិក្ខត្តតុរតា ទុរសម្ប-
 ត្តាហោ វិយំ វិយំជ្រៃយំ វិយតលំ សម្មាភយាមោ
 អយំ តស្មី សមយេ សម្មាភយាមោ ហោតិ ។

[៣៨] កតតោ តស្មី សមយេ សម្មាសតិ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ
 បដិស្សតិ សតិ សរណតា ឆារណតា អបិណ-
 បទតា អសមសទតា សតិ សតិជ្រៃយំ សតិពលំ
 សម្មាសតិ អយំ តស្មី សមយេ សម្មាសតិ ហោតិ ។

[៣៩] កតតោ តស្មី សមយេ សម្មាសមាធិ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជិត្តស្ស ចិត្តិ
 សណ្ឌិតិ អវច្ឆិតិ អវិសាហារោ អវិក្កោ អវិសា-
 ហជមាទសតា សមថោ សមាធិជ្រៃយំ សមាធិពលំ
 សម្មាសមាធិ អយំ តស្មី សមយេ សម្មាសមាធិ
 ហោតិ ។

[៣៧] សម្មាភយាមៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការប្រាជ្ញាព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហាត សង្ខត វិតទ៍
 ព្យាយាម ទស្សាហ៍ ប្រឹងប្រែង ខ្មែរខ្មែន ខ្មែរខ្មែន សេចក្តីសង្ខត
 មិនធូលយ ការមិនដាក់ចុះទៅសេចក្តីប៉ងប្រឹង ការមិនដាក់ចុះទៅគុះ ការ
 ផ្គងគុះ គឺវិរិយៈ វិរិយជ្រៃយំ វិរិយពលៈ សម្មាភយាមៈ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះសម្មាភយាមៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៨] សម្មាសតិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីរលឹក សេចក្តីរលឹកវ្យាយ ។ សេចក្តីរលឹកចំពោះ ស្មារតី ការ
 នឹកបាន ការចាំបាន ការមិនគាន់ច្រឡំ ការមិនភ្លេចភ្លាំង គឺសតិ
 សតិជ្រៃយំ សតិពលៈ សម្មាសតិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មា-
 សតិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៩] សម្មាសមាធិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការលឺនៅ ការតែលនៅឆឹង ការតាំងចាំ ការមិនឃ្លៀងឃ្លាត ការ
 មិនរាយមាយ បេសចិត្ត សភាពនៃចិត្តមិនឃ្លៀងឃ្លាត ការស្ងប់ស្ងប់
 ចិត្ត គឺសមាធិជ្រៃយំ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះសម្មាសមាធិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[២០] កតមំ តស្មី សមយេ សម្ភាសលំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ សម្ភា សទ្ធិបាណ
 ឌុកប្បនា អភិប្បសាទោ សម្ភា សទ្ធិប្រ័យំ សម្ភា-
 តលំ ឥទំ តស្មី សមយេ សម្ភាសលំ ហោតិ ។

[២១] កតមំ តស្មី សមយេ វិយតលំ ហោតិ ។
 យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ វិយាមោ ធិ-
 កាមោ បរក្កមោ ឧយ្យមោ វាយាមោ ឧស្សាហោ
 ឧស្សាឡិ ជាមោ ធិតិ អសីលបរក្កមតា អធិ-
 ត្ថត្ថត្ថត្ថតា វធិត្ថត្ថត្ថតា ធុរសម្បត្តិហោ វិយំ
 វិយំប្រ័យំ វិយតលំ សម្ភាវាយាមោ ឥទំ តស្មី
 សមយេ វិយតលំ ហោតិ ។

[២២] កតមំ តស្មី សមយេ សតិវតលំ ហោតិ
 យា តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ បដិស្សតិ
 សតិ សរណតា ធារណតា អបិណបទតា អស-
 ម្មសទតា សតិ សតិប្រ័យំ សតិវតលំ សម្ភាសតិ
 ឥទំ តស្មី សមយេ សតិវតលំ ហោតិ ។

[២០] សទ្ធិពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ដំខ្សី សេចក្តីជឿ សេចក្តីជឿសិប សេចក្តីជ្រះថ្លាថ្លាង គឺសទ្ធិ
 សទ្ធិប្រ័យ សទ្ធិពលៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសទ្ធិពលៈ កើត
 មានក្នុងសម័យនោះ ។

[២១] វិយពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការប្រារព្ធព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហារ សង្វាត ខិតខំ
 ព្យាយាម ឧស្សាហ៍ ប្រឹងប្រែង ខ្សោច ខ្វះខាត សេចក្តីសង្វាត
 ការមិនធូលយ ការមិនដាក់ចុះនូវសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់ចុះ ការ
 ផ្គង់ចុះ គឺវិយៈ វិយ័ប្រ័យ វិយពលៈ សម្ភាវាយាមៈ ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះវិយពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[២២] សតិពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តី
 លឺក សេចក្តីរលឹករឿយៗ សេចក្តីរលឹកចំពោះ ស្មារតី ការខិត
 បាទ ការចាំបាទ ការមិនភាន់ច្រឡំ ការមិនភ្លេចភ្លាំង គឺសតិ សតិ-
 ប្រ័យ សតិពលៈ សម្ភាសតិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសតិពលៈ
 កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[២៣] កតតមំ តស្មី សមយេ សមាធិតលំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិភិ
 សណ្ឌិតិ អវដ្ឋិតិ អវិសាហារោ អវិក្កេចោ អវិសា-
 ហជនាទសតា សមថោ សមាធិជ្រៀយំ សមាធិតលំ
 សម្មាសមាធិ វេទំ តស្មី សមយេ សមាធិតលំ
 ហោតិ ។

[២៤] កតតមំ តស្មី សមយេ បញ្ញាតលំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ បញ្ញា បដាទតា
 វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លក្កណា ឧប-
 លក្កណា មនុបលក្កណា បណ្ឌិតិំ កោសល្លិ
 ធម្មញ្ញំ វេកត្យា ចិន្ទា ឧបបរិក្កា ភូរិ មេធា
 បរិណាយិតា វិចស្សនា សម្មវដ្ឋញ្ញំ បតោនោ
 បញ្ញា បញ្ញាជ្រៀយំ បញ្ញាតលំ បញ្ញាសន្តិ បញ្ញាចា-
 សានោ បញ្ញាអាណាតោ បញ្ញាឱគាសោ បញ្ញា-
 បដ្ឋោតោ បញ្ញាវតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មា-
 ធិដ្ឋំ វេទំ តស្មី សមយេ បញ្ញាតលំ ហោតិ ។

[២៥] សមាធិតលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការបិតនៅ ការកំលាំងនៅ ការគាំងនៅសប់ ការមិនឃ្លើងឃ្លាន
 ការមិនរាយមាយ របស់ចិត្ត សភាពនៃចិត្តមិនឃ្លើងឃ្លាន ការស្ងប់-
 រៀបចំចិត្ត គឺសមាធិជ្រៀយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះសមាធិពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[២៦] បញ្ញាពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 បញ្ញា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តី
 ពិចារណាធម៌ ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ សេចក្តីគត់ត្រា ភាពនៃ
 បណ្ឌិត ភាពនៃអ្នកឈ្លាស ភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃ
 បុគ្គលមានសេចក្តីភ្លឺច្បាស់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចជា
 ផែនដី ធម្មជាតិគឺចាត់តិលេស ធម្មជាតិវណ្ណនាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់
 សេចក្តីដឹងស្តី សភាពដូចជាដង្ហូរត្រឡប់ត្រឡា បញ្ញាជ្រៀយ បញ្ញាពលៈ
 សស្ត្រាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ត្រាសគឺបញ្ញា គ្រឿង
 ឆេះគឺបញ្ញា គេនគឺបញ្ញា អមោហា ធម្មវិចយៈ សម្មាធិដ្ឋំ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះបញ្ញាពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(២៥) កតតម្លៃ តស៊ី សមយេ ហិរិពលំ

ហោតិ ។ យំ តស៊ី សមយេ ហិរិយតិ ហិរិយេត-
ទ្វេន ហិរិយតិ ចាបកាធំ អកុសលាធំ ធម្មាធំ
សមាបត្តិយា ឥទ្ធិ តស៊ី សមយេ ហិរិពលំ
ហោតិ ។

(២៦) កតតម្លៃ តស៊ី សមយេ ឱត្តប្បពលំ

ហោតិ ។ យំ តស៊ី សមយេ ឱត្តប្បតិ ឱត្តប្បត-
ទ្វេន ឱត្តប្បតិ ចាបកាធំ អកុសលាធំ ធម្មាធំ
សមាបត្តិយា ឥទ្ធិ តស៊ី សមយេ ឱត្តប្បពលំ
ហោតិ ។

(២៧) កតតមោ តស៊ី សមយេ អលោភោ

ហោតិ ។ យោ តស៊ី សមយេ អលោភោ
អលុត្តា អលុត្តតត្ថំ អសារភោ អសារដ្ឋតា
អសារដ្ឋតត្ថំ អនភិជ្ឈា អលោភោ កុសលប្បលំ
អយំ តស៊ី សមយេ អលោភោ ហោតិ ។

(២៨) ហិរិពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ត្រង់

ដែលបុគ្គលខ្មាស ដោយវត្ថុដែលគួរខ្មាស ខ្មាសដោយការជួបប្រទះនឹង
អកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះហិរិពលៈ កើតមានក្នុង
សម័យនោះ ។

(២៩) ឧត្តប្បពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ត្រង់ដែលបុគ្គលគក់ស្អុត ដោយវត្ថុដែលគួរគក់ស្អុត គក់ស្អុតដោយការ
ជួបប្រទះនឹងអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះឧត្តប្បពលៈ
កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៣០) អលោភៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការមិនចង់បាន ការមិនជាប់ចំពាក់ សេចក្តីមិនជាប់ចំពាក់ ការមិនត្រក-
អម្បាំង ការមិនត្រកត្រអាល សេចក្តីមិនត្រកត្រអាល ការមិនសំឡឹង
ចំពោះ គឺអលោភៈ ជាអកុសលមូល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
អលោភៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[២៨] កតមោ តស្មី សមយេ អនោសោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ អនោសោ
 អន្ធសនា^(១) អន្ធសិគត្តំ អព្យាបាទោ អព្យាបដ្ឋោ
 អនោសោ កុសលម្បលំ អយំ តស្មី សមយេ
 អនោសោ ហោតិ ។

[២៩] កតមោ តស្មី សមយេ អនោហោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ បញ្ញា បដិដេសនា
 វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លត្តណា ឧប-
 លត្តណា បន្ទុបលត្តណា បណ្ឌិតំ តោសល្លំ ទេ-
 វុញ្ញំ វេគត្យា ចិន្ដា ឧបបរិក្ខា ភូរិ មេតា បរិ-
 ណាយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ បញ្ញា
 បញ្ញាជ្រៀយំ បញ្ញាតលំ បញ្ញាសន្តំ បញ្ញាទាសានោ
 បញ្ញាវាលោកោ បញ្ញាឱកាសោ បញ្ញាបដ្ឋោតោ
 បញ្ញាវតធំ អនោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ
 អនោហោ កុសលម្បលំ អយំ តស្មី សមយេ
 អនោហោ ហោតិ ។

[២០] អនោហោ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតមាន ។

សេចក្តីបដិសេធ អភិបាលប្រតិបត្តិ សេចក្តីបដិសេធ កាលបើឲ្យប្រា-
 សេចក្តីបដិសេធ កាលបោះ ជាតុសលម្បល ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះកាលបោះ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[២១] អនោហោ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតមាន ។ បញ្ញា
 សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីវិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តីវិចារ-
 ណាធម៌ កាតំណត់ កាសំភាល់ សេចក្តីតត្រា ភាពខែបណ្ឌិត
 ភាពខែអ្នកឈ្លាស ភាពខែបុគ្គលមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពខែបុគ្គល
 មានសេចក្តីភ័យស្រាវ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចដែលដឹង
 ធម្មជាតិកំចាត់កិលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិយើញច្បាស់ សេចក្តី
 ដឹងល្អ សភាពដូចជាជន្មញ្ច គឺបញ្ញា បញ្ញាជ្រៀយ បញ្ញាពលៈ គ្រឿង
 សស្រ្តាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧកាសគឺបញ្ញា គ្រឿង
 ឆ្លុះគឺបញ្ញា រតនៈគឺបញ្ញា អនោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ គឺអនោហោ
 ជាតុសលម្បល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះអនោហោ កើតមានក្នុង
 សម័យនោះ ។

[៥០] កតតោ តស្មី សមយេ អនតិជ្ឈា
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ អលោកោ
 អលុត្តា អលុត្តត្ថំ អសាធា អសារជ្ជា
 អសារជ្ជត្ថំ អនតិជ្ឈា អលោកោ កុសលមូលំ
 អយំ តស្មី សមយេ អនតិជ្ឈា ហោតិ ។

[៥១] កតតោ តស្មី សមយេ អព្យាចារោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ អនោសោ
 អនុសា អនុសត្ថំ អព្យាចារោ អព្យាបន្នោ
 អនោសោ កុសលមូលំ អយំ តស្មី សមយេ
 អព្យាចារោ ហោតិ ។

[៥២] កតតោ តស្មី សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ បញ្ញា បដា-
 ធនា វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លត្តណា
 ឧបលត្តណា បច្ចុបលត្តណា បណ្ឌិតំ កោ-
 សល្លំ ធម្មញ្ញំ វេក្យា ចិត្តា ឧបបរិក្ខា ភូរិ

[៥៣] អនតិជ្ឈា កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការ
 បិទជំពាក់ ការបិទជំពាក់ រសេចក្តីមិនជាប់ជំពាក់ ការមិនត្រួត
 ការខ្វែង ការមិនត្រួតត្រពេល រសេចក្តីមិនត្រួតត្រពេល ការមិន
 សំឡឹងចំពោះ គឺអលោកៈ ជាពុសលមូល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 អនតិជ្ឈា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៥៤] អព្យាបាទ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 រសេចក្តីមិនទឹង ការមិនប្រឡូស រសេចក្តីមិនប្រឡូស ការមិនព្យាបាទ
 រសេចក្តីមិនព្យាបាទ គឺអនោសៈ ជាពុសលមូល ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះអព្យាបាទ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៥៥] សម្មាទិដ្ឋិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បញ្ញា
 រសេចក្តីដឹងសព្វ រសេចក្តីចាត់ណា រសេចក្តីជ្រើសរើស រសេចក្តីចាត់-
 ណាធម៌ ការកំណត់ ការកាត់សំគាល់ រសេចក្តីកត់ត្រា ការនៃបណ្ឌិត
 ការនៃអ្នកឈ្លាស ការនៃបុគ្គលមានរសេចក្តីជ្រះស្អាត ការនៃបុគ្គល
 មានរសេចក្តីភ័យស្ងប់ រសេចក្តីគិត រសេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចដែលដឹង

មេធា បរិណាយេតា វិបស្សនោ សម្មាសម្ពុទ្ធិ បរោតោ
 បញ្ញា បញ្ញាជ្រៃយំ បញ្ញាតលំ បញ្ញាសន្តិ បញ្ញាបាសា-
 នោ បញ្ញាអាណោតោ បញ្ញាឱកាសោ បញ្ញាបរាជ្ជា-
 តោ បញ្ញាវតនំ អមោហោ ធម្មវិទយោ សម្មាសម្ពុទ្ធិ
 អយំ ឥស្សី សមយេ សម្មាសម្ពុទ្ធិ ហោតិ ។

[៥៣] កតមា ឥស្សី សមយេ ហិរិ ហោតិ ។

យំ ឥស្សី សមយេ ហិរិយតិ ហិរិយតត្វេន ហិរិយតិ
 ចាបកាណំ អកុសលាណំ ធម្មាណំ សមាបត្តិយា អយំ
 ឥស្សី សមយេ ហិរិ ហោតិ ។

[៥៤] កតមំ ឥស្សី សមយេ ឱត្តប្បំ ហោតិ ។

យំ ឥស្សី សមយេ ឱត្តប្បតិ ឱត្តប្បតត្វេន ឱត្តប្បតិ
 ចាបកាណំ អកុសលាណំ ធម្មាណំ សមាបត្តិយា ឥទ្ធិ
 ឥស្សី សមយេ ឱត្តប្បំ ហោតិ ។

ធម្មជាតិវិទាតកិលេសា ធម្មជាតិវិណាសំ ធម្មជាតិវិប្បស្សនាវំ លោកុ
 ដ៏និល្ហ សភាពដូចជាដូច្នៃ គឺបញ្ញា បញ្ញាជ្រៃយ បញ្ញាតលៈ
 គ្រឿងសស្រ្តាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ទតាសគឺបញ្ញា
 គ្រឿងធូរគឺបញ្ញា រតនៈគឺបញ្ញា អមោហាៈ ធម្មវិទយៈ សម្មាសម្ពុទ្ធិ
 ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាសម្ពុទ្ធិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៥៥] ហិរិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ គ្រឿងដែល

បុគ្គលខ្មាសដោយវត្ថុដែលគួរខ្មាស ខ្មាសដោយការជួបប្រទះនឹងអកុសល-
 ធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះហិរិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៥៦] ឧត្តប្បៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ គ្រឿង

ដែលបុគ្គលតក់ស្លុត ដោយវត្ថុដែលគួរតក់ស្លុត តក់ស្លុតដោយការជួប
 ប្រទះនឹងអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះឧត្តប្បៈ កើត

មានក្នុងសម័យនោះ ។

[៥៥] កតតោ តស្មី សមយេ កាយប្បស្សន្តិ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនាទទ្ធស្ស
 សញ្ញាទទ្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស បស្សន្តិ បដិប្បស្សន្តិ^(១)
 បស្សម្ពា បដិប្បស្សម្ពា បដិប្បស្សម្ពតតិ អយំ
 តស្មី សមយេ កាយប្បស្សន្តិ ហោតិ ។

[៥៦] កតតោ តស្មី សមយេ ចិត្តប្បស្សន្តិ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
 បស្សន្តិ បដិប្បស្សន្តិ បស្សម្ពា បដិប្បស្សម្ពា
 បដិប្បស្សម្ពតតិ អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តប្បស្សន្តិ
 ហោតិ ។

[៥៧] កតតោ តស្មី សមយេ កាយលហុតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនាទទ្ធស្ស
 សញ្ញាទទ្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស លហុតា លហុចរិ-
 ណាមតា អនន្ធនតា អវិត្ថនតា អយំ តស្មី សមយេ
 កាយលហុតា ហោតិ ។

[៥៨] សេចក្តីស្តាប់កាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីស្តាប់ សេចក្តីឆ្ងាប់ ការស្តាប់ ការឆ្ងាប់ សេចក្តីស្សៀមស្លាត់
 ណា នៃវេទនាទទ្ធនៃសញ្ញាទទ្ធនៃសង្ខារក្ខន្ធនៃសម័យនោះ នេះ
 សេចក្តីស្តាប់កាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៥៩] សេចក្តីស្តាប់ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីស្តាប់ សេចក្តីឆ្ងាប់ ការស្តាប់ ការឆ្ងាប់ សេចក្តីស្សៀមស្លាត់
 ណា នៃវិញ្ញាណក្ខន្ធនៃសម័យនោះ នេះសេចក្តីស្តាប់ចិត្ត កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។

[៦០] សេចក្តីស្រាលកាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូច-
 ម្តេច ។ សេចក្តីស្រាល ការបង្កើនទៅហើស សេចក្តីមិនយឺតយូរ
 សេចក្តីមិនខ្វះ ណា នៃវេទនាទទ្ធនៃសញ្ញាទទ្ធនៃសង្ខារក្ខន្ធនៃសម័យនោះ
 នេះសេចក្តីស្រាលកាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៥៨] កតមា តស្មី សមយេ ជិត្តលហុតា

ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស

លហុតា លហុបរិណាមតា អនន្ធនតា អវត្ថនតា

អយំ តស្មី សមយេ ជិត្តលហុតា ហោតិ ។

[៥៩] កតមា តស្មី សមយេ កាយមុទុតា

ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស

សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស មុទុតា មន្ទវតា

អកក្ខលតា អកបិណតា អយំ តស្មី សមយេ

កាយមុទុតា ហោតិ ។

[៦០] កតមា តស្មី សមយេ ជិត្តមុទុតា

ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស

មុទុតា មន្ទវតា អកក្ខលតា អកបិណតា អយំ

តស្មី សមយេ ជិត្តមុទុតា ហោតិ ។

[៥៨] សេចក្តីស្រាវជ្រាវ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីស្រាវ ការបង្កើនទៅដោយហេតុ សេចក្តីមិនយឺតយ៉ាវ សេច-

ក្តីមិនទំនេរ ណា វិញ្ញាណក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីស្រាវ

ជិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៥៩] សេចក្តីទំន់កាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីទំន់ សេចក្តីទៅ សេចក្តីមិនរឹង មិនបើង ណា វិញ្ញាណក្ខន្ធ

នៃសញ្ញាខន្ធ នៃសង្ខារក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីទំន់កាយ

កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៦០] សេចក្តីទំន់ជិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីទំន់ សេចក្តីទៅ សេចក្តីមិនរឹង មិនបើង ណា វិញ្ញាណក្ខន្ធ

ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីទំន់ជិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៦០] កតមា ឥស្សី សមយេ កាយកម្មញ្ញតា
 ហោតិ ។ យា ឥស្សី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស
 សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស កម្មញ្ញតា កម្ម-
 ញ្ញតំ កម្មញ្ញតាវេ អយំ ឥស្សី សមយេ កាយ-
 កម្មញ្ញតា ហោតិ ។

[៦១] កតមា ឥស្សី សមយេ ចិត្តកម្មញ្ញតា
 ហោតិ ។ យា ឥស្សី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
 កម្មញ្ញតា កម្មញ្ញតំ កម្មញ្ញតាវេ អយំ ឥស្សី
 សមយេ ចិត្តកម្មញ្ញតា ហោតិ ។

[៦២] កតមា ឥស្សី សមយេ កាយចាកុញ្ញតា
 ហោតិ ។ យា ឥស្សី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស
 សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស បុគ្គលាតា បុគ្គលាតំ
 បុគ្គលាតាវេ អយំ ឥស្សី សមយេ កាយចាកុញ្ញតា
 ហោតិ ។

[៦៣] ការត្រូវដល់ការងារ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ ការត្រូវដល់ការងារ សេចក្តីត្រូវដល់ការងារ សភាពត្រូវដល់
 ការងារ ណា នៃវេទនាខន្ធ នៃសញ្ញាខន្ធ នៃសង្ខារក្ខន្ធ ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះកាយត្រូវដល់ការងារ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៦៤] ចិត្តត្រូវដល់ការងារ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ ការត្រូវដល់ការងារ សេចក្តីត្រូវដល់ការងារ សភាពត្រូវដល់
 ការងារ ណា នៃវិញ្ញាណក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះចិត្តត្រូវដល់ការងារ
 កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៦៥] សេចក្តីស្អាតកាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ ការស្អាត សេចក្តីស្អាត សភាពស្អាត ណា នៃវេទនាខន្ធ
 នៃសញ្ញាខន្ធ នៃសង្ខារក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីស្អាតកាយ
 កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៦៥] កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តោត្តតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធទ្ប
 បុណ្ណតា បុណ្ណតិ បុណ្ណកាវេ អយំ តស្មី
 សមយេ ចិត្តោត្តតា ហោតិ ។

[៦៥] កតមា តស្មី សមយេ កាយុជុតតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនាទ្ប
 សញ្ញាទ្ប សង្ខារទ្ប ឧដុតា ឧដុតតា
 អជិម្ពតា អវដ្តតា អកុដិលតា អយំ តស្មី សមយេ
 កាយុជុតតា ហោតិ ។

[៦៦] កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តុជុតតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធទ្ប
 ឧដុតា ឧដុតតា អជិម្ពតា អវដ្តតា អកុដិលតា
 អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តុជុតតា ហោតិ ។

[៦៧] កតមា តស្មី សមយេ សតិ ហោតិ ។
 យា តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ បដិស្សតិ
 សតិ សរណតា ធារណតា អបិណបទតា អស-
 ម្មសទតា សតិ សតិទ្រិយំ សតិពលំ សម្មាសតិ
 អយំ តស្មី សមយេ សតិ ហោតិ ។

[៦៨] សេចក្តីស្តាប់ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការស្តាប់ សេចក្តីស្តាប់ សេចក្តីស្តាប់ ណា វៃវិញ្ញាណក្ខន្ធ ក្នុង
 សម័យនោះ នេះសេចក្តីស្តាប់ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៦៩] សេចក្តីត្រង់កាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការត្រង់ សេចក្តីត្រង់ ការមិនរៀច មិនកោង មិនរំពត់ ណា វៃ
 វេទនាទ្ប វៃសញ្ញាទ្ប វៃសង្ខារទ្ប ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តី
 ត្រង់កាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៦៦] សេចក្តីត្រង់ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការត្រង់ សេចក្តីត្រង់ ការមិនរៀច មិនកោង មិនរំពត់ ណា វៃ
 វិញ្ញាណក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីត្រង់ចិត្ត កើតមានក្នុង
 សម័យនោះ ។

[៦៧] សតិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តី
 រលឹក សេចក្តីរលឹកវ្យាយ ។ សេចក្តីរលឹកចំពោះ ស្មារតី ការនឹក
 ឃើញ ការចាំបាច់ ការមិនកាន់ប្រឡំ ការមិនភ្លេចភ្នាំង គឺសតិ
 សតិទ្រិយ សតិពលៈ សម្មាសតិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 សតិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៦៨] ហោតិ វ យោ ឥស្សី សមយេ សម្បជញ្ញំ
 ហោតិ វ យោ ឥស្សី សមយេ បញ្ញា បដាធនា
 វិចេយោ បរិចេយោ ធម្មវិចេយោ សល្យត្តណា ឧប-
 លត្តណា បច្ចុបលត្តណា បណ្ឌិតំ តោសស្សី
 ធម្មញ្ញំ វេក្យា ចិន្ដា ឧបបរិក្ខា ភ្នំ មេធា
 បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្បជញ្ញំ បតោនោ
 បញ្ញា បញ្ញាជ្រំយំ បញ្ញាទលំ បញ្ញាសន្តំ បញ្ញា-
 មាសានោ បញ្ញាអាសោតោ បញ្ញាឱកាសោ បញ្ញា-
 បដ្ឋោតោ បញ្ញាវតនំ អនោហោ ធម្មវិចេយោ
 សង្កាទិដ្ឋំ ឥទំ ឥស្សី សមយេ សម្បជញ្ញំ ហោតិ វ

(៦៧) តតមោ តស្មី សមយេ សមថោ
ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស មិត្ត
សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិសាហារោ អវិត្តចោ អវិសាហា-
ជមានសតា សមថោ សមាជិន្ធិយំ សមាជិតលំ
សម្មាសមាជំ អយំ តស្មី សមយេ សមថោ
ហោតិ ។

[illegible]

[៦៩] សម័យៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការ
បិតនៅ ការតែកល់នៅនឹង ការតាំងនៅសិប ការលិខយូនៈយូន ការ
មិនរាយបាយ របស់ចិត្ត សភាពនៃចិត្តមិនយូនៈយូន សេចក្តីស្ងប់
ទ្វេប្រដាប់ចិត្ត គឺសមាធិត្រ្យៃយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ ណា ក្នុង
សម័យនោះ នេះសម័យៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៧៦] កតហ តស្មី សមយេ វិបស្សនា
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ បញ្ញា បដាធនា
 វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ សល្យក្កណា ឧប-
 លក្កណា បតុបលក្កណា បណ្ឌិតំ តោសស្មី
 នេបុត្តំ វេកត្យា ចិត្តា ឧបបរិក្កា ភូរិ មេធា
 បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ
 បញ្ញា បញ្ញាទ្រិយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសន្តំ បញ្ញា-
 ចាសានោ បញ្ញាអាលោកោ បញ្ញាឌុកានោ បញ្ញា-
 បដ្ឋោតោ បញ្ញាតេជំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មា-
 ធិដ្ឋំ អយំ តស្មី សមយេ វិបស្សនា ហោតិ ។

[៧៧] កតហោ តស្មី សមយេ បត្តាហោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ
 វិយាវម្ពោ ចិត្តមោ បរក្កមោ ឧយ្យមោ វាយាមោ
 ឧស្សាហោ ឧស្សាដ្ឋិ ចាមោ ធិតិ អសិដិលបរ-
 ក្កមតា អនិក្កត្តច្ឆតា អនិក្កត្តធុរតា ធុរសម្បត្តា-
 ហោ វិយំ វិយំទ្រិយំ វិយពលំ សម្មាវាយាមោ
 អយំ តស្មី សមយេ បត្តាហោ ហោតិ ។

[៧៨] វិបស្សនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បញ្ញា
 ពលីវស្ស ហេតុបរមោ ការជ្រើសរើស ការពិចារណាធម៌ ការ
 កំណត់ ការកំណត់ វេទក្តីកត្តា ភាពនៃបណ្ឌិត ភាពនៃ
 អ្នកល្បាស ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តី
 ច្បាស់ សេចក្តីតិច សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចផែនដី ធម្មជាតិកំរាត់
 កិលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ
 សភាពដូចជាដង្កូវ គឺបញ្ញា បញ្ញាទ្រិយ បញ្ញាពលៈ សស្ត្រាគឺបញ្ញា
 ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧត្តាសគឺបញ្ញា គ្រឿងធូរគឺបញ្ញា
 រតនៈគឺបញ្ញា អមោហៈ ធម្មវិចយៈ សម្មាធិដ្ឋំ ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះវិបស្សនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៧៩] សេចក្តីផ្តល់ឡើង កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការប្រាព្វព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហាស សង្វាត ទិក្ខំ
 ព្យាយាម វស្សាហ៍ ប្រឹងប្រែង ឃ្លាតខ្លី ខ្វះខាត សេចក្តីសង្វាត
 មិនធ្ងន់យ ការមិនដាក់ចុះនូវសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់ចុះ ការផ្តល់
 ធុរៈ គឺវិយៈ វិយំទ្រិយ វិយពលៈ សម្មាវាយាមៈ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះសេចក្តីផ្តល់ឡើង កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៧២] គតតោ តស្មី សមយេ អវិត្តោ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស បិតិ
 សណ្ឌិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសាហារោ អវិត្តោ អវិសា
 ហជមានសតា សមថោ សអាជ្ជទ្ធិយំ សមាធិពលំ
 សម្មាសមាធិ អយំ តស្មី សមយេ អវិត្តោ
 ហោតិ ។

[៧៣] យេ វា បទ តស្មី សមយេ អត្តាប្ច
 អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
 តុសលា ។

បទពន្លឺយំ ខិត្តំ ។

បទពោធិ៍ ។

[៧៤] តស្មី ទោ បទ សមយេ ចត្តារោ ទន្ធា
 ហោន្តិ ទ្វាយតនាធិ ហោន្តិ ទ្វេ ឆាតុយោ ហោន្តិ
 តយោ អាហារោ ហោន្តិ អដ្ឋទ្ធិយាធិ ហោន្តិ
 បញ្ចន្តិកំ ឈានំ ហោតិ បញ្ចន្តិកោ មត្តោ ហោតិ

[៧៥] សេចក្តីបិទរយមាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូច
 ម្តេច ។ ការបិទនៅ ការគំលំនៅនឹង ការតាំងនៅសិប ការមិន
 ឃ្លៀងឃ្លាង ការមិនរយមាយ បេសចិត្ត សភាពនៃចិត្តមិនឃ្លៀងឃ្លាង
 ការស្ងប់រម្ងាប់ចិត្ត គឺសមាធិទ្ធិយំ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីបិទរយមាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៧៦] មួយទៀត ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងដោយ
 អាស្រ័យហេតុ វាមិនកើតមានក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

ចប់ បទពន្លឺយំ ។

ចប់ បទពោធិ៍ ។

[៧៧] ខន្ធ ៤ កើតមានក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ៤ ធាតុ ៤
 អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៨ ឈានប្រភពដោយអង្គ ៥ មគ្គប្រភពដោយអង្គ ៥

អភិបាលដ៏ល្អ ធម្មសង្កណ៍

សត្វ ទាលាដិ ហោត្តិ ឧយោ ហោត្តិ ហោត្តិ ឯកោ
 ដស្សោ ហោតិ ឯកោ វេទនា ហោតិ ឯកោ
 សញ្ញា ហោតិ ឯកោ ចេតនា ហោតិ ឯកំ ចិត្តំ
 ហោតិ ឯកោ វេទនាទន្ទោ ហោតិ ឯកោ
 សញ្ញាទន្ទោ ហោតិ ឯកោ សង្ខារក្ខន្ធទន្ទោ ហោតិ
 ឯកោ វិញ្ញាណក្ខន្ធទន្ទោ ហោតិ ឯកំ មនាយតនំ
 ហោតិ ឯកំ មនិទ្ធិយំ ហោតិ ឯកោ មនោវិញ្ញាណ-
 ធាតុ ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯកោ
 ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ចេចិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

[៧៥] តតមេ តស្មី សមយេ ធន្តារោ ទន្ទា
 ហោត្តិ ។ វេទនាទន្ទោ សញ្ញាទន្ទោ សង្ខារក្ខន្ធទន្ទោ
 វិញ្ញាណក្ខន្ធទន្ទោ ។ តតមេ តស្មី សមយេ វេទនា-
 ទន្ទោ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ
 សាតំ ចេតសិកំ សុខំ ចេតោសម្មស្សនំ សាតំ
 សុខំ វេទយតំ ចេតោសម្មស្សនា សាតា សុខា
 វេទនា អយំ តស្មី សមយេ វេទនាទន្ទោ ហោតិ ។

ពុទ្ធសាសនាសម្ពោធិសាសនា

ពលៈ វេ ហេតុ ព ផស្សៈ ១ វេទនា ១ សញ្ញា ១ ចេតនា ១
 ចិត្ត ១ វេទនាទន្ធទ ១ សញ្ញាទន្ធទ ១ សង្ខារក្ខន្ធទ ១ វិញ្ញាណក្ខន្ធទ ១
 មនាយតនៈ ១ មនិទ្ធិយ ១ បនោវិញ្ញាណធាតុ ១ ធម្មាយតនៈ ១
 ធម្មធាតុ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ឬពួកអរូបធម៌ដទៃ ណា ដែល
 កើតឡើងដោយអាស្រ័យហេតុ កើតមានក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌
 ជាកុសល ។

[៧៥] ទន្ធទ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ វេទនា-
 ទន្ធទ សញ្ញាទន្ធទ សង្ខារក្ខន្ធទ វិញ្ញាណក្ខន្ធទ ។ វេទនាទន្ធទ កើតមានក្នុង
 សម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ សេចក្តីធ្លាក់ចិត្តសាប្រព្រឹត្តក្នុងចិត្ត សេច-
 ក្តីស្មោះប្រព្រឹត្តក្នុងចិត្ត ការទទួលបានដ៏ធ្លាក់ចិត្តសាជាស្មោះ ដែល
 កើតអំពីសម្ព័ន្ធស្រទីចិត្ត វេទនាដ៏ធ្លាក់ចិត្តសាជាស្មោះ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធ
 វៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវេទនាទន្ធទ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

កតតោ តស្មី សមយេ សញ្ញាឧទ្ទោ ហោតិ ។
 យា តស្មី សមយេ សញ្ញា សញ្ញាធាតា សញ្ញា-
 ធិតត្ថំ អយំ តស្មី សមយេ សញ្ញាឧទ្ទោ ហោតិ ។
 កតតោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខត្តោ ហោតិ ។
 ឧស្សោ ចេតនា វិគតោ វិចារា បីតិ ចិត្តស្សកា-
 ក្កតា សទ្ធិទ្ធិយំ វិរិយទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ
 បញ្ញាទ្ធិយំ ជីវិតទ្ធិយំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ
 សម្មារាមាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សម្មាតលំ
 វិរិយតលំ សតិតលំ សមាធិតលំ បញ្ញាតលំ ហិរិ-
 តលំ ឧត្តប្បតលំ អលោកោ អនោសោ អមោហោ
 អនភិជ្ឈា អព្យាចារោ សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ ឧត្តប្ប
 កាយប្បស្សន្តិ ចិត្តប្បស្សន្តិ កាយលហុតា ចិត្ត-
 លហុតា កាយមុតុតា ចិត្តមុតុតា កាយកម្មតា កា

សញ្ញាឧទ្ធិ តើមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សញ្ញា សេច-
 ក្តីសំគាល់ សេចក្តីចាំបាច់ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសញ្ញា-
 ឧទ្ធិ តើមានក្នុងសម័យនោះ ។ សង្ខារក្ខត្ត តើមានក្នុងសម័យ
 នោះ តើដូចម្តេច ។ ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ បីតិ
 ឯកត្តតារបស់ចិត្ត សទ្ធិទ្ធិយំ វិរិយទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិ-
 ទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ ជីវិតទ្ធិយំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មារា-
 យាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សម្មាតលៈ វិរិយតលៈ សតិ-
 តលៈ សមាធិតលៈ បញ្ញាតលៈ ហិរិតលៈ ឧត្តប្បតលៈ អលោកៈ
 អនោសៈ អមោហៈ អនភិជ្ឈា អព្យាចាទ សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ ឧត្តប្បៈ
 សេចក្តីស្ងប់កាយ សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សេចក្តីស្រាលកាយ សេចក្តី
 ស្រាលចិត្ត សេចក្តីទន់កាយ សេចក្តីទន់ចិត្ត កាយគួរដល់ការស្វា

ចិត្តកម្មតា កាយចាកុញ្ញតា ចិត្តចាកុញ្ញតា កា-
 យុដ្ឋកតា ចិត្តុដ្ឋកតា សតិ សម្បជញ្ញំ សមដោ
 វិបស្សនា បត្តាហោ អវិក្ខេបោ យេ វា បទ តស្មី
 សមយេ អញ្ញេមិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ
 ធម្មា វិបេត្តា វេទនាទិដ្ឋំ វិបេត្តា សញ្ញាទិដ្ឋំ
 វិបេត្តា វិញ្ញាណត្ថទិដ្ឋំ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខា-
 រក្ខត្តោ ហោតិ ។ កកខោ តស្មី សមយេ
 វិញ្ញាណត្ថត្ថោ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្ត
 មនោ មាទសំ មាទយំ បណ្ឌិ មនោ មនាយតនំ
 មនិទ្រ្ទយំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណត្ថត្ថោ តជ្ជា មនោ-
 វិញ្ញាណចាតុ អយំ តស្មី សមយេ វិញ្ញាណត្ថត្ថោ
 ហោតិ ។ វិទេ តស្មី សមយេ ចត្តារោ ទត្ថា
 ហោតិ ។

ចិត្តត្ថវេលំគារោ វេសេចក្តីស្ងាតំកាយ សេចក្តីស្ងាតំចិត្ត សេចក្តី
 ត្រង់កាយ សេចក្តីត្រង់ចិត្ត សតិ សម្បជញ្ញា សមថៈ វិបស្សនា សេច-
 ក្តីផង សេចក្តីមិនឈមាយ ឬថា ពួកអប្បេធមិនដៃ ណា ក្រៅអំពី
 វេទនាទុ សញ្ញាទុ វិញ្ញាណទុ ដែលកើតឡើងដោយការស្រវៃ
 ហេតុ ក្នុងសម័យនោះ នេះសង្ខារទុ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។
 វិញ្ញាណទុ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ សេចក្តីគិត
 សេចក្តីដឹងតាម្នី សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូងយ ធម្មជាតិដូច្នោះស្អាត គឺ
 មនោ មនាយតនៈ មនិទ្រ្ទយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណទុ មនោវិញ្ញា-
 ណចាតុ ដ៏សមគ្នាដល់ស្បៀងដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 វិញ្ញាណទុ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ នេះពួកទុ ៤ កើត
 មានក្នុងសម័យនោះ ។

[៧៦] កតតោនំ តស្មី សមយេ ឆ្ងាយតនាទិ
 ហោត្តំ ។ មនាយតនំ ធម្មាយតនំ ។ កតតមំ តស្មី
 សមយេ មនាយតនំ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ
 ចិត្តំ មនោ មាទសំ ហទយំ បណ្ណារំ មនោ មនាយ-
 តនំ មនិជ្ជ្ជយំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា តជ្ជា ម-
 នោវិញ្ញាណាធាតុ វេទិ តស្មី សមយេ មនាយតនំ
 ហោតិ ។ កតតមំ តស្មី សមយេ ធម្មាយតនំ
 ហោតិ ។ វេទនាខន្ធា សញ្ញាខន្ធា សង្ខារក្ខន្ធា
 វេទិ តស្មី សមយេ ធម្មាយតនំ ហោតិ ។ វេទនា
 តស្មី សមយេ ឆ្ងាយតនាទិ ហោត្តំ ។

[៧៧] កតតោ តស្មី សមយេ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោត្តំ ។ មនោវិញ្ញាណាធាតុ ធម្មធាតុ ។ កតតោ
 តស្មី សមយេ មនោវិញ្ញាណាធាតុ ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាទសំ ហទយំ
 បណ្ណារំ មនោ មនាយតនំ មនិជ្ជ្ជយំ វិញ្ញា-
 ណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា តជ្ជា មនោវិញ្ញាណាធាតុ

[៧៦] ភាយតនៈ ២ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។
 មនាយតនៈ ធម្មាយតនៈ ។ បរាមយតនៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ
 កើតដូចម្តេច ។ សេចក្តីគិត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វឺវយ
 ធម្មជាតិថ្នាំស្អាត គឺមនោ មនាយតនៈ មនិជ្ជ្ជយ វិញ្ញាណ វិញ្ញា-
 ណក្ខន្ធ មនោវិញ្ញាណាធាតុ ដ៏សមគួរដល់វេទនាជាដើមនោះ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះមនាយតនៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ ធម្មាយតនៈ
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ
 សង្ខារក្ខន្ធ នេះធម្មាយតនៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ នេះ
 ភាយតនៈ ២ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៧៧] ធាតុ ២ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ មនោ-
 វិញ្ញាណាធាតុ ធម្មធាតុ ។ មនោវិញ្ញាណាធាតុ កើតមានក្នុងសម័យនោះ
 កើតដូចម្តេច ។ សេចក្តីគិត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វឺវយ
 ធម្មជាតិថ្នាំស្អាត គឺមនោ មនាយតនៈ មនិជ្ជ្ជយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
 មនោវិញ្ញាណាធាតុ ដ៏សមគួរដល់វេទនាជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ

អយំ ឥស្សី សមយេ មនោវិញ្ញាណធាតុ ហោតិ ។
 កតមា ឥស្សី សមយេ ធម្មធាតុ ហោតិ ។
 វេទនាខន្ធោ សញ្ញាខន្ធោ សង្ខារត្ថន្ធោ អយំ ឥស្សី
 សមយេ ធម្មធាតុ ហោតិ ។ វេទនា ឥស្សី សម-
 យេ ទ្វេ ធាតុយោ ហោន្តិ ។

[៧៥] កតមេ ឥស្សី សមយេ តយោ អាហារា
 ហោន្តិ ។ ផស្ស្យាហារោ មនោសញ្ចេតនាហារោ
 វិញ្ញាណាហារោ ។ កតមោ ឥស្សី សមយេ ផស្ស្យា-
 ហារោ ហោតិ ។ យោ ឥស្សី សមយេ ផស្ស្យា
 ដុស្សនា សប្បុស្សនា សប្បុស្សតត្ថំ អយំ ឥស្សី សមយេ
 ផស្ស្យាហារោ ហោតិ ។ កតមោ ឥស្សី សមយេ
 មនោសញ្ចេតនាហារោ ហោតិ ។ យោ ឥស្សី
 សមយេ ចេតនា សញ្ចេតនា សញ្ចេតយិតតត្ថំ អយំ
 ឥស្សី សមយេ មនោសញ្ចេតនាហារោ ហោតិ ។
 កតមោ ឥស្សី សមយេ វិញ្ញាណាហារោ ហោតិ ។

នេះមនោវិញ្ញាណធាតុ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ ធម្មធាតុកើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារខន្ធ
 នេះធម្មធាតុ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ នេះធាតុ ២ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។

[៧៦] អាហារោ ព កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។
 ផស្ស្យាហារោ មនោសញ្ចេតនាហារោ វិញ្ញាណាហារោ ។ ផស្ស្យាហារោ
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ ផស្ស្តៈ ការពាល់ត្រូវ ការ
 ប៉ះពាល់ ការទង់កង្កែប ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះផស្ស្យាហារោ កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មនោសញ្ចេតនាហារោ កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ ចេតនា សេចក្តីគិត ការគិតគិត
 ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះមនោសញ្ចេតនាហារោ កើតមានក្នុងសម័យ
 នោះ ។ វិញ្ញាណាហារោ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។

យំ តស្មី សមយេ ធិត្ថំ មនោ មាណសំ វាទយំ
 បណ្ឌិ មនោ មនាយតនំ មនិទ្រិយំ វិញ្ញាណំ
 វិញ្ញាណត្វត្វោ តជ្ជា មនោវិញ្ញាណាធាតុ អយំ តស្មី
 សមយេ វិញ្ញាណាហារោ ហោតិ ។ ឥមេ តស្មី
 សមយេ តយោ អាហារោ ហោន្តិ ។

[៧៩] កតមាធិ តស្មី សមយេ អន្តិទ្រិយាធិ
 ហោន្តិ ។ សន្តិទ្រិយំ វិយិទ្រិយំ សតិទ្រិយំ
 សមាធិទ្រិយំ បញ្ញាទ្រិយំ មនិទ្រិយំ សោមនស្សិទ្រិយំ
 ជីវិតិទ្រិយំ ។ កតមំ តស្មី សមយេ សន្តិទ្រិយំ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ សន្តា សន្តហតា
 ឡិកប្បតា អភិប្បសាទោ សន្តា សន្តិទ្រិយំ សន្តា
 តាសំ ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ សន្តិទ្រិយំ ហោតិ ។
 កតមំ តស្មី សមយេ វិយិទ្រិយំ ហោតិ ។

ចិត្តំ សេចក្តីដឹងការប្លែក លេចក្តីប្រាថ្នា ប្លឺជ័យ ធម្មជាតិជូរផង គឺ
 កវត្តចិត្តហៅថាមនោ បនាយតនៈ បមិទ្រិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណត្ថន្ធ
 មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ឥស្សរជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះវិញ្ញាណហារ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ នេះអាហារព
 កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៨០] ឥទ្ធិ ៨ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សន្តិទ្រិយ វិយិទ្រិយ សតិទ្រិយ សមាធិទ្រិយ បញ្ញាទ្រិយ មនិ-
 ទ្រិយ សោមនស្សិទ្រិយ ជីវិតិទ្រិយ ។ សន្តិទ្រិយ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ជំនឿ សេចក្តីជឿ សេចក្តី
 ជឿសិរ លេចក្តីជ្រះថ្លាខ្លាំង គឺសន្តា សន្តិទ្រិយ សន្តា-
 ពលៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសន្តិទ្រិយ កើតមានក្នុងសម័យ
 នោះ ។ វិយិទ្រិយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ វិយារោ
 ជិត្តោ បរត្តោ ឧយ្យោ វាយោ ឧស្សា-
 ហោ ឧស្សាឡិ ជាមោ ជិតិ អសិលបរត្តមតា
 អនិក្ខតធនតា អនិក្ខតធុរតា ធុរសម្បត្តាហោ
 វិយិ វិយិទ្ធិយិ វិយតលំ សម្មាវាយោ ឥទ្ធ
 តស្មី សមយេ វិយិទ្ធិយិ ហោតិ ។ កតមិ
 តស្មី សមយេ សតិទ្ធិយិ ហោតិ ។ យា
 តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ បដិស្សតិ សតិ
 សរណតា ធារណតា អបិលាបធនតា អសម្ម-
 សនតា សតិ សតិទ្ធិយិ សតិពលំ សម្មាសតិ
 ឥទ្ធ តស្មី សមយេ សតិទ្ធិយិ ហោតិ ។ កត-
 មិ តស្មី សមយេ សមាធិទ្ធិយិ ហោតិ ។

ការប្រាជ្ញាធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧបាស សង្ខត ចិត្ត
 ព្យាយាម ទស្សនា ប្រឹងប្រែង ខ្ជិលខ្ជាប់ ខ្វះខាត សេចក្តីសង្ខត
 ការមិនច្របូបចង ការមិនដាក់ចុះ ខ្វះសេចក្តីប៉ងប៉ង ការមិនដាក់ចុះ
 ការផ្គត់ផ្គង់ គឺវិយៈ វិយិទ្ធិយិ វិយពលៈ សម្មាវាយាមៈ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះវិយិទ្ធិយិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ សតិទ្ធិយិ
 កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីលឺក សេចក្តីលឺក
 រឿយៗ សេចក្តីលឺកចំពោះ ស្មារតី ការនឹកឃើញ ការចាំបាច ការមិន
 កាន់ប្រឡំ ការមិនក្លែងក្លាង គឺសតិ សតិទ្ធិយិ សតិពលៈ សម្មា-
 សតិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសតិទ្ធិយិ កើតមានក្នុងសម័យ
 នោះ ។ សមាធិទ្ធិយិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

យា ឥស្សី សមយេ ចិត្តស្ស វិភិ សណ្ឋិត អវិជ្ជតិ
 អវិសាហារោ អវិក្កេតោ អវិសាហជនានុសតា សម.
 ថោ សមាធិជ្រៀយំ សមាធិតាវំ សម្មាសមាធិ វិនិ
 ឥស្សី សមយេ សមាធិជ្រៀយំ ហោតិ ។ កតមំ
 ឥស្សី សមយេ បញ្ញាជ្រៀយំ ហោតិ ។ យា ឥស្សី សម.
 យេ បញ្ញា បដាទនា វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ
 សល្លត្តណា ឧបលត្តណា បច្ចុបលត្តណា បណ្ឌិតំ
 កោសល្លំ ធម្មញ្ញំ វេកត្យា ចិត្តា ឧបបរិក្ខា ក្វិ
 មេនា បរិណាយិកា វិបស្សនា សក្កជញ្ញំ បតោនោ
 បញ្ញា បញ្ញាជ្រៀយំ បញ្ញាតាវំ បញ្ញាសន្តិ បញ្ញា
 ចាសានោ បញ្ញាអាលោកោ បញ្ញាឌុតាសោ បញ្ញា.
 បដ្ឋោតោ បញ្ញាវត្ថំ អនោយោ ធម្មវិចយោ សម្មា
 ធិដ្ឋំ វិនិ ឥស្សី សមយេ បញ្ញាជ្រៀយំ ហោតិ ។
 កតមំ ឥស្សី សមយេ មនិជ្រៀយំ ហោតិ ។

ការបើកទៅ ការបើកចាប់ទៅវិញ ការបើកទៅវិញ ការបើកចាប់ទៅវិញ
 ការមិនឈឺឈាយ ចេញចិត្ត សមាធិជ្រៀយំ ចេញចិត្ត ការស្វែងរក
 ចិត្ត គឺសមាធិជ្រៀយំ សយេតិពលៈ សម្មាសមាធិ ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះសមាធិជ្រៀយំ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ បញ្ញាជ្រៀយំ កើត
 មានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ បញ្ញា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តី
 ពិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តីពិចារណាធម៌ ការកំណត់ ការ
 កត់សំគាល់ សេចក្តីកត់ត្រា ភាពនៃបណ្ឌិត ភាពនៃអ្នកឈ្លាស ភាព
 នៃបុគ្គលមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្តីភ្លឺច្បាស់ សេចក្តី
 គិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចផែនដី ធម្មជាតិកំបាំងកំលស់ ធម្មជាតិ
 ណែនាំ ធម្មជាតិយឺញច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ សភាពដូចជាដូចញ
 គឺបញ្ញា បញ្ញាជ្រៀយំ បញ្ញាពលៈ សស្រ្តាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺ
 គឺបញ្ញា ឧត្តាសគឺបញ្ញា គ្រឿងច្រូតគឺបញ្ញា គេនគឺបញ្ញា អមាហា
 ធម្មវិចយៈ សម្មាធិដ្ឋំ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះបញ្ញាជ្រៀយំ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ មនិជ្រៀយំ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។

យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ បាធយំ
 មន្តាវំ មនោ មនាយតនំ មនិទ្រ្ទយំ វិញ្ញាណំ
 វិញ្ញាណាត្ថោ តន្តា មនោវិញ្ញាណាតតុ ឥទ្ធិ តស្មី
 សមយេ មនិទ្រ្ទយំ ហោតិ ។ កតមំ តស្មី
 សមយេ សោមនស្សទ្រ្ទយំ ហោតិ ។ យំ តស្មី
 សមយេ ចេតសំកំ សាតំ ចេតសំកំ សុខំ
 ចេតាសម្មស្សជំ សាតំ សុខំ វេទយតំ ចេតា-
 សម្មស្សជា សាតា សុខា វេទនា ឥទ្ធិ តស្មី
 សមយេ សោមនស្សទ្រ្ទយំ ហោតិ ។ កតមំ តស្មី
 សមយេ ជីវិតទ្រ្ទយំ ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូបំ
 ធម្មានំ អាយុ វិតិ យបនា យាបនា ឥរិយនា
 វត្ថុនា ចាលនា ជីវិតំ ជីវិតទ្រ្ទយំ ឥទ្ធិ តស្មី
 សមយេ ជីវិតទ្រ្ទយំ ហោតិ ។ ឥមាធិ តស្មី
 សមយេ អដ្ឋទ្រ្ទយានំ ហោតិ ។

ចិត្តំ សោមនស្សទ្រ្ទយំ សោមនស្សទ្រ្ទយំ ឬវិយ ឬវិយ ឬវិយ ឬវិយ ឬវិយ
 ឥទ្ធិចិត្តោវេទនា មនាយតនេ មនិទ្រ្ទយំ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ
 មនោវិញ្ញាណាតតុ ឥសមគ្គវេសនស្សជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះមនិទ្រ្ទយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ សោមនស្ស-
 ទ្រ្ទយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីត្រូវពិសា
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីទទួល
 ការម្នាក់ដ៏ត្រូវពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្វៃចិត្ត វេទនាដ៏
 ត្រូវពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្វៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះសោមនស្សទ្រ្ទយំ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ ជីវិតទ្រ្ទយំ កើត
 មានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ អាយុ ការបំភាន់ ការរស់
 នៅ ការយឺតនៅ ការកើតនៅ ការប្រព្រឹត្តទៅ ការត្រូវ នៃ-
 អរូបធម៌ទាំងនោះ គឺជីវិត ជីវិតទ្រ្ទយំ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 ជីវិតទ្រ្ទយំ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ នេះឥទ្ធិ ៨ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។

កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តស្សកត្តតា ហោតិ ។
 យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិភិ សន្មតិ អវិជ្ជតិ
 អវិសាហារោ អវិក្ខេបោ អវិសាហាជនាទសតា សម-
 ថោ សមាធិត្រ័យំ សមាធិតលំ សម្មាសមាធិ អយំ
 តស្មី សមយេ ចិត្តស្សកត្តតា ហោតិ ។ ៩៨
 តស្មី សមយេ បញ្ចង្គតិ ណាមំ ហោតិ ។

[៨០] កតមា តស្មី សមយេ បញ្ចង្គតោ មត្តោ
 ហោតិ ។ សម្មាធិដ្ឋំ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាយា-
 មោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ ។ កតមា តស្មី
 សមយេ សម្មាធិដ្ឋំ ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ
 បញ្ញា បដាទតា វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ
 សលុត្តណា ឧបលុត្តណា បច្ចុបលុត្តណា បណ្ឌិតំ
 កោសល្យំ នេមុញ្ញំ វេកត្យា ចិន្ដា ឧបបរិក្ខា ក្បវ
 មេតា បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ
 បញ្ញា បញ្ញាត្រ័យំ បញ្ញាតលំ បញ្ញាសត្តំ បញ្ញាចា-
 សានោ បញ្ញាគាលោកោ បញ្ញាឱកាសោ បញ្ញាប-
 ដ្ឋោតោ បញ្ញាវត្ថុនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាធិដ្ឋំ

ឯកគុណ បរិសុទ្ធ បរិសុទ្ធសម្មាសម្ពុទ្ធិ បរិសុទ្ធិ ។ សម្មាសម្ពុទ្ធ
 ភាវិតត្ថវន្តវិវិដ ភាវិតត្ថវ ភាវិតត្ថវប្បវត្តន្ត ភាវិតត្ថវប្បវត្តន្ត
 របស់ចិត្ត ភាវិតត្ថវប្បវត្តន្ត ភាវិតត្ថវប្បវត្តន្ត ភាវិតត្ថវប្បវត្តន្ត
 ជ្រុយ សមាធិតា ។ សម្មាសម្ពុទ្ធ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះឯកគុណ
 របស់ចិត្ត ភាវិតត្ថវប្បវត្តន្ត ។ នេះឯកគុណប្រកបដោយអង្គ ៥
 ភាវិតត្ថវប្បវត្តន្ត ។

[៨១] មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៥ ភាវិតត្ថវប្បវត្តន្ត ភាវិតត្ថវប្បវត្តន្ត
 មគ្គ ។ សម្មាធិដ្ឋំ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ
 សម្មាធិដ្ឋំ ភាវិតត្ថវប្បវត្តន្ត ភាវិតត្ថវប្បវត្តន្ត ។ បញ្ញា សេចក្តី
 ដឹងសព្វ សេចក្តីចំពោះណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តីចំពោះណាធម៌
 សេចក្តីតំណក់ សេចក្តីតត់សំគាល់ ភាវិតត្ថវប្បវត្តន្ត ភាវិតត្ថវប្បវត្តន្ត
 នៃអកល្យាស ភាវិតត្ថវប្បវត្តន្តនៃសេចក្តីជ្រើសរើស ភាវិតត្ថវប្បវត្តន្តនៃ
 សេចក្តីភ័យខ្លាច សេចក្តីតត់ សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចវិវិដ ធម្មជាតិ
 កំចាត់កិលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិយើងច្បាស់ សេចក្តីដឹងស្តី
 សភាពដូចជាដូច្នេះ គឺបញ្ញា បញ្ញាត្រ័យ បញ្ញាតលៈ សង្កតិបញ្ញា
 ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧត្តាសគឺបញ្ញា គ្រឿងគឺបញ្ញា តេជៈ
 គឺបញ្ញា រោមាមា ធម្មវិចយៈ សម្មាធិដ្ឋំ ណា ក្នុងសម័យនោះ

អយំ ភស្តុ សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ។ កតត-
 មោ ភស្តុ សមយេ សម្មាសង្កប្បោ ហោតិ ។
 យោ ភស្តុ សមយេ តតក្កា វិតក្កោ សង្កប្បោ
 អប្បធា ព្យប្បធា ចេតសោ អភិធម្មេយធា ស-
 ម្មាសង្កប្បោ អយំ ភស្តុ សមយេ សម្មាសង្កប្បោ
 ហោតិ ។ កតតមោ ភស្តុ សមយេ សម្មាវាយាមោ
 ហោតិ ។ យោ ភស្តុ សមយេ ចេតសិកោ
 វិយាមោ ឱក្កមោ បរក្កមោ ឧយ្យាមោ វាយា-
 មោ ឧស្សាហោ ឧស្សាធឿ ជាមោ ធិតិ អសិដិល-
 បរក្កមតា អធិត្ថិត្តន្ទតា អធិត្ថិត្តន្ទតា ធុរសម្ប-
 ត្តាហោ វិយំ វិយំឆ្នៃយំ វិយតលំ សម្មាវាយាមោ
 អយំ ភស្តុ សមយេ សម្មាវាយាមោ ហោតិ ។
 កតតមោ ភស្តុ សមយេ សម្មាសតិ ហោតិ ។

នេះសម្មាទិដ្ឋិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ សម្មាសង្កប្បោ កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ សេចក្តីត្រូវរំ ការរំគិត តំរំ
 ការរំពឹង ការជំរុញ ការលើកឡើងខ្ពស់ គឺសម្មាសង្កប្បោ ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាសង្កប្បោ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។
 សម្មាវាយាមៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ ការ
 ប្រាជ្ញាព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីទុកចិត្ត សង្កត ទិតទំ
 ព្យាយាម ទស្សាហ៍ ច្រើនប្រែប្រួល ខ្លីឃ្លាត ខ្លះខ្លាំង សេចក្តីសង្កត
 ការមិនគួរជ័យ ការមិនដាក់ចុះ នូវសេចក្តីប៉ុនប៉ង ការមិនដាក់ចុះ
 ការផ្គងចុះ គឺវិយៈ វិយាទ្ធិយៈ វិយាពលៈ សម្មាវាយាមៈ
 ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាវាយាមៈ កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ សម្មាសតិ កើតមានក្នុង សម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។

យា តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ បដិស្សតិ
 សតិ សាធាតា ធារណតា អបិណបដតា អសម្មា-
 សទតា សតិ សតិទ្រិយំ សតិពលំ សម្មាសតិ
 អយំ តស្មី សមយេ សម្មាសតិ ហោតិ ។ កតមោ
 តស្មី សមយេ សម្មាសមាធិ ហោតិ ។ យា តស្មី
 សមយេ ចិត្តស្ស មិតិ សណ្ឌិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសា-
 ហារោ អវិក្កោចោ អវិសាហាជមាទសតា សមថោ
 សមាធិទ្រិយំ សមាធិពលំ សម្មាសមាធិ អយំ តស្មី
 សមយេ សម្មាសមាធិ ហោតិ ។ អយំ តស្មី
 សមយេ បញ្ចក្កោ មក្កោ ហោតិ ។

(៨២) កតមាធិ តស្មី សមយេ សត្ត ពលាធិ
 ហោតិ ។ សត្តាពលំ វិរិយពលំ សតិពលំ ស-
 មាធិពលំ បញ្ញាពលំ ហិរិពលំ ធុត្តប្បពលំ ។
 កតមំ តស្មី សមយេ សត្តាពលំ ហោតិ ។

សេចក្តីលើក សេចក្តីលើករៀង ។ សេចក្តីលើករៀង សម្មាសតិ ហោ
 នីកាយិញ ការចាំបាច់ ការបរិភោគប្រជុំ ការបរិភោគប្រជុំ គឺសតិ
 សតិទ្រិយ សតិពលៈ សម្មាសតិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 សម្មាសតិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ សម្មាសមាធិ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ ការបិទភ្នែក ការតំកល់នៅនឹង ការ
 តាំងទី ការមិនយូងយេង ការមិនឈឺមាយ របស់ចិត្ត សភាពនៃ
 ចិត្តមិនយូងយេង ការស្ងប់ស្ងាត់ចិត្ត គឺសមាធិទ្រិយ សមាធិពលៈ
 សម្មាសមាធិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាសមាធិ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ នេះមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៥ កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។

(៨២) ពលៈ ៧ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ សត្តា-
 ពលៈ វិរិយពលៈ សតិពលៈ សមាធិពលៈ បញ្ញាពលៈ ហិរិពលៈ
 ធុត្តប្បពលៈ ។ សត្តាពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។

យា ឥស្សី សមយេ សទ្ធា សទ្ធិហតា ឧកប្បយា
អភិប្បសារោ សទ្ធា សទ្ធិជ្រៃយំ សទ្ធាតលំ ឥទ្ធ
ឥស្សី សមយេ សទ្ធាតលំ ហោតិ ។ កតមំ ឥស្សី
សមយេ វិរិយតលំ ហោតិ ។ យា ឥស្សី សមយេ
ចេតសិកោ វិរិយារម្មោ ធិក្កមោ បរក្កមោ ឧយ្យា-
មោ វាយាមោ ឧស្សាហោ ឧស្សាជ្ឈំ វាយា ធិតិ
អសិដិលបរក្កមតា អធិត្ថិតចន្ទតា អធិត្ថិតជុរតា
ជុរសម្បត្តាហោ វិរិយំ វិរិយជ្រៃយំ វិរិយតលំ សម្មា-
វាយាមោ ឥទ្ធ ឥស្សី សមយេ វិរិយតលំ ហោតិ ។
កតមំ ឥស្សី សមយេ សតិពលំ ហោតិ ។ យា
ឥស្សី សមយេ សតិ អនុស្សតិ បដិស្សតិ សតិ
សរណតា ចារណតា អបិណបនតា អសម្ម-
សនតា សតិ សតិជ្រៃយំ សតិពលំ សម្មាសតិ
ឥទ្ធ ឥស្សី សមយេ សតិពលំ ហោតិ ។

ដំនើរ សេចក្តីដៀ រសេចក្តីជៀវវិជ រសេចក្តីជ្រៃវ្យាង រសេចក្តី
សទ្ធិជ្រៃយំ សទ្ធាពលៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសទ្ធាពលៈ កើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ វិរិយពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូច
ម្តេច ។ ការប្រាជ្ញាព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហាត សង្វាត
ទិតំ ព្យាយាម ឧស្សាហំ ប្រឹងប្រែង ខ្លាំង ខ្លាំង សេចក្តី
សង្វាត ការមិនជួយ ការមិនដាក់ចុះខ្សែសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់គុរៈ
ការផ្គងគុរៈ គឺវិរិយៈ វិរិយជ្រៃយំ វិរិយពលៈ សម្មាវាយាមៈ ណា
ក្នុងសម័យនោះ នេះវិរិយពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ សតិពលៈ
កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីលឺក សេចក្តីលឺក
រឿយៗ សេចក្តីលឺកចំពោះ ស្នាត ការនឹកឃើញ ការចាំបាន ការ
មិនភាន់ប្រឡំ ការមិនភ្លេចភ្លាំង គឺសតិ សតិជ្រៃយំ សតិពលៈ សម្មា-
សតិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសតិពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

កតតម៌ តស្មី សមយេ សមាធិពលំ ហោតិ ។ យា
 តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស ចិត្តិ សណ្ឋិតិ អវិជ្ជតិ អវិសា-
 ហារោ អវិគតោ អវិសាហជមានសតា សមថោ
 សមាធិជ្រៀយំ សមាធិពលំ សម្មាសមាធិ ឥទ្ធំ តស្មី
 សមយេ សមាធិពលំ ហោតិ ។ កតតម៌ តស្មី
 សមយេ បញ្ញាពលំ ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ
 បញ្ញា បដិច្ចតា វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ
 សល្លត្តណា ឧបលត្តណា បច្ចុបលត្តណា បណ្ឌិត្ត
 កោសល្យំ ធម្មញ្ញំ វេកញ្ញា ចិន្ដា ឧបបរិក្ខា ភូរិ
 មេតា បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្បជញ្ញំ បតោនោ
 បញ្ញា បញ្ញាជ្រៀយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសន្តិ បញ្ញា-
 ចាសាដោ បញ្ញាអាណេកោ បញ្ញាឱកាសោ បញ្ញា-
 បដ្ឋោតោ បញ្ញាវតី អមោហោ ធម្មវិចយោ
 សម្មាធិដ្ឋំ ឥទ្ធំ តស្មី សមយេ បញ្ញាពលំ ហោ-
 តិ ។ កតតម៌ តស្មី សមយេ បរិចលំ ហោតិ ។

សមាធិពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតមាន ។ កាលវេលា
 កាលវេលាទាំងនេះ កាលវេលាទាំងនេះ កាលវេលាទាំងនេះ
 មាយ របស់ចិត្ត សភាពនៃចិត្តមិនឈ្លានយាន កាលវេលាទាំងនេះ គឺ
 សមាធិជ្រៀយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 សមាធិពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ បញ្ញាពលៈ កើតមានក្នុង
 សម័យនោះ កើតមានក្នុង ។ បញ្ញា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីចំពោះណា
 សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តីចំពោះណាធម៌ សេចក្តីគំណត់ សេចក្តីគិត
 សំគាល់ សេចក្តីគិតគ្រា ភាពនៃបណ្ឌិត ភាពនៃអ្នកឈ្លាន ភាពនៃ
 បុគ្គលមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្តីត្រូវស្រស់ សេចក្តីគិត
 សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចដែលដឹង ធម្មជាតិដូចជាតិលេស ធម្មជាតិណា-
 នាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់ សេចក្តីដឹងស្តី សភាពដូចជាដូចៗ គឺបញ្ញា
 បញ្ញាជ្រៀយ បញ្ញាពលៈ សស្ត្រាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា
 ឧត្តាសគឺបញ្ញា គ្រឿងនេះគឺបញ្ញា កន្លះគឺបញ្ញា អមោហា ធម្មវិចយៈ
 សម្មាធិដ្ឋំ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះបញ្ញាពលៈ កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បញ្ញាពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតមានក្នុង ។

យំ តស្មី សមយេ ហិរិយតិ ហិរិយិតទ្វេន ហិរិយតិ
 ចាបកាណំ អតុសលាណំ ធម្មាណំ សមាបត្តិយា វេទិ
 តស្មី សមយេ ហិរិពលំ ហោតិ ។ កតមំ តស្មី
 សមយេ ឡុត្តប្បពលំ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ
 ឡុត្តប្បតិ ឡុត្តប្បតទ្វេន ឡុត្តប្បតិ ចាបកាណំ អតុស-
 លាណំ ធម្មាណំ សមាបត្តិយា វេទិ តស្មី សមយេ
 ឡុត្តប្បពលំ ហោតិ ។ វេទានិ តស្មី សមយេ សត្ត
 ពណ៌នំ ហោន្តិ ។

[៨៣] កតមេ តស្មី សមយេ តយោ ហេតុ
 ហោន្តិ ។ អលោភោ អនោសោ អមោហោ ។
 កតតោ តស្មី សមយេ អលោភោ ហោតិ ។
 យោ តស្មី សមយេ អលោភោ អល្អត្តិ-
 យា អល្អត្តិតត្តិ អសារភោ អសារជ្ជយា អសា-
 វជ្ជិតត្តិ អនតិជ្ជា អលោភោ តុសលមូលំ
 អយំ តស្មី សមយេ អលោភោ ហោតិ ។

ត្រង់ដែលបុគ្គលខ្មាស ដោយវត្ថុដែលគួរខ្មាស ខ្មាសដោយការដួចប្រទះ
 នឹងអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះហិរិពលៈ កើតមានក្នុង
 សម័យនោះ ។ ឡុត្តប្បពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ត្រង់ដែលបុគ្គលភក់ស្អកដោយវត្ថុដែលគួរភក់ស្អក ភក់ស្អកដោយការដួច
 ប្រទះនឹងអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះឡុត្តប្បពលៈ កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ នេះពលៈ ៧ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៨៣] ហេតុ ៣ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 អលោភៈ អនោសៈ អមោហាៈ ។ អលោភៈ កើតមានក្នុងសម័យ
 នោះ តើដូចម្តេច ។ ការមិនចង់បាន ការមិនជាប់ចំពាក់ សេចក្តី
 មិនជាប់ចំពាក់ ការមិនត្រេកអរខ្លាំង ការមិនត្រេកត្រអាល សេចក្តី
 មិនត្រេកត្រអាល ការមិនសំឡឹងចំពោះ គឺអលោភៈ ជាអកុសលមូល
 ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះអលោភៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

កតហោ តស្មី សមយេ អនោសោ ហោតិ ។
 យោ តស្មី សមយេ អនោសោ អនុសនា
 អនុសំតត្ថំ អត្យាចារោ អត្យាបដ្ឋោ អនោសោ
 តុសលមូលំ អយំ តស្មី សមយេ អនោសោ
 ហោតិ ។ កតហោ តស្មី សមយេ អនោសោ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ បញ្ញា បដា-
 ននា វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សន្តត្ត-
 ណា ឧបលត្តណា បច្ចុបលត្តណា បណ្ឌិតំ គោ-
 សលំ ធម្មញ្ញំ វេកត្យា ចិត្តា ឧបបរិត្តា ភូរិ មេ-
 នា បរិណយិកា វិបស្សនា សម្បជញ្ញំ បតោនា
 បញ្ញា បញ្ញាទ្រិយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសត្តិ បញ្ញាចា-
 សានោ បញ្ញាអាលោកោ បញ្ញាឌុកានោ បញ្ញា-
 បដ្ឋោតោ បញ្ញាវតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មា-
 ធិដ្ឋំ អមោហោ តុសលមូលំ អយំ តស្មី សមយេ
 អនោសោ ហោតិ ។ ឥមេ តស្មី សមយេ តាយោ
 ហេតុ ហោតិ ។

អនោសោ តើមានក្នុងសម័យនោះ ដើម្បីឲ្យបញ្ចប់ ។ ហេតុអ្វីបានជា
 តាមទីប្រជុំគ្នា សេចក្តីចង់ប្រជុំគ្នា តាមទីពេញបាទ សេចក្តីចង់ពេញបាទ
 គឺអនោសោ ជាតុសលមូល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះអនោសោ
 តើមានក្នុងសម័យនោះ ។ អនោសោ តើមាន ក្នុងសម័យនោះ
 តើដូចម្តេច ។ បញ្ញា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា សេចក្តី
 ជ្រើសរើស សេចក្តីពិចារណាធម៌ សេចក្តីកំណត់ សេចក្តីកត់សំគាល់
 សេចក្តីកត់ត្រា ភាពនៃបណ្ឌិត ភាពនៃអ្នកឆ្ងោស ភាពនៃបុគ្គល
 មានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្តីក្លៀវក្លាស់ សេចក្តីគិត
 សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចដែលដឹង ធម្មជាតិកំហុតកំលែង ធម្មជាតិ
 ណែនាំ ធម្មជាតិយើងឲ្យច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ សភាពដូចជាដង្កូវ
 គឺបញ្ញា បញ្ញាទ្រិយ បញ្ញាពលៈ សស្ត្រាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា
 ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧត្តាសគឺបញ្ញា គ្រឿងចុះគឺបញ្ញា រចនាគឺបញ្ញា អនោសោ
 ធម្មវិចយៈ សម្មាធិដ្ឋំ អនោសោ ជាតុសលមូល ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះអនោសោ តើមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ នេះហេតុ ឯ
 តើមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៨៤) កត់មា តស្មី សមយេ ឯកា ជស្សោ
ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ឌុសនា
សម្មសនា សម្មសិតតំ អយំ តស្មី សមយេ ឯកា
ជស្សោ ហោតិ ។

(៨៥) កត់មា តស្មី សមយេ ឯកា វេននា
ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ សាតិ
ចេតសិកំ សុទំ ចេតោសម្មស្សដិ សាតិ សុទំ វេន-
យិតិ ចេតោសម្មស្សជា សាតា សុទា វេននា អយំ
តស្មី សមយេ ឯកា វេននា ហោតិ(១) ។

(៨៦) កត់មា តស្មី សមយេ ឯកា សញ្ញា ហោ-
តិ ។ យោ តស្មី សមយេ សញ្ញា សញ្ញាននា សញ្ញានិ-
តតំ អយំ តស្មី សមយេ ឯកា សញ្ញា ហោតិ(២) ។

(៨៧) កត់មា តស្មី សមយេ ឯកា ចេតនា ហោ-
តិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតនា សញ្ជោតនា សញ្ជោត-
យិតតំ អយំ តស្មី សមយេ ឯកា ចេតនា ហោតិ(៣) ។

១២៣ ពុំមាន ចេតនាទី បុរិសេហិ ន សមេន្តំ ។ ឧត្ត ហិ ធម្មាមនោវិញ្ញាណ-
នាគុសម្មស្សដិ ច ធម្មាមនោវិញ្ញាណនាគុសម្មស្សដិ ច ទិស្សតិ ។ ពស្ថា ធម្ម
អធិបំ វា ធិន ឱវំ វា សីលា ។

(៨៨) ជស្សៈ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
ជស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការខ្វែងខ្វាច ណា ក្នុងសម័យ
នោះ នេះជស្សៈ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៨៩) វេននា ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេច-
ក្តីឆ្ងាញ់ពិសាប្រព្រឹត្តនៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តនៅក្នុងចិត្ត សេចក្តី
ទទួលបានលាមកដ៏ឆ្ងាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃចិត្ត វេននា
ដ៏ឆ្ងាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យ
នោះ នេះវេននា ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៩០) សញ្ញា ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
សញ្ញា សេចក្តីសំគាល់ សេចក្តីចាំបាច់ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
សញ្ញា ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៩១) ចេតនា ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
ចេតនា សេចក្តីគិត ការគិតវិនិច្ឆ័យ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
ចេតនា ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៨៨] កតមី តស្មី សមយេ ឯតំ ចិត្ត
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ
 មាណសំ បណ្តាំ មនោ បនាយតនំ មន្ត្រិយំ
 វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា តដ្ឋា មនោវិញ្ញាណាធាតុ
 វិនិច្ឆ័យំ តស្មី សមយេ ឯតំ ចិត្តំ ហោតិ ។

[៨៩] កតមោ តស្មី សមយេ ឯតោ វេទនា-
 ឡោ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ
 សាតិ ចេតសិកំ សុខំ ចេតោសម្មស្សដំ សាតិ
 សុខំ វេទយំតំ ចេតោសម្មស្សដា សាតា សុខា
 វេទនា អយំ តស្មី សមយេ ឯតោ វេទនាឡោ
 ហោតិ ។

[៩០] កតមោ តស្មី សមយេ ឯតោ សញ្ញា-
 ឡោ ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ សញ្ញា
 សញ្ញាធា សញ្ញាធិតត្ថំ អយំ តស្មី សមយេ
 ឯតោ សញ្ញាឡោ ហោតិ ។

[៨៨] ចិត្ត ១ កើតមានក្នុងសមយេនោះ តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត
 សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហូរវ័យ ធម្មជាតិដ៏ផ្លូវផង គឺ
 ក្នុងចិត្តហៅថាមនោ មនាយតនៈ មន្ត្រិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
 មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគ្នាដល់ផស្សៈជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យ

នោះ នេះចិត្ត ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៨៩] វេទនាខន្ធ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីឆ្ងាញ់ពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេច-
 ក្តីទទួលអារម្មណ៍ដ៏ឆ្ងាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្មស្សនៃចិត្ត ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះវេទនាខន្ធ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៩០] សញ្ញាខន្ធ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សញ្ញា សេចក្តីសំគាល់ សេចក្តីបំប៉ាន ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 សញ្ញាខន្ធ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៧០] កតតោ តស្មី សមយេ ឯកោ សង្ខារតូតោ ហោតិ ។ ឯស្សោ ចេតនា វិនិក្ខោ វិចារោ បីតិ ចិត្តស្សតុត្តតា សន្និទ្ធិយំ វិយទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ ជីវិតទ្ធិយំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាយាហោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សម្មាតលំ វិយាតលំ សតិវាតលំ សមាធិវាតលំ បញ្ញាវាតលំ ហិរិវាតលំ ឱត្តប្បវាតលំ អលោកោ អនាសោ អមោហោ អនិក្ខណ្ឌោ អត្យាចារោ សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ ឱត្តប្បំ កាយប្បស្សន្តិ ចិត្តប្បស្សន្តិ កាយលហុតា ចិត្តលហុតា កាយមុទុតា ចិត្តមុទុតា កាយកម្មតា ចិត្តកម្មតា កាយចាតុតា ចិត្តចាតុតា កាយជុតតា ចិត្តជុតតា សតិ សម្មាជញ្ញំ សមាថោ វិបស្សនា បត្តាហោ អវិក្ខោ ចោ យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អតិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិណោ ធម្មា វេយ្យា វេទនា ទន្ធិ វេយ្យា សញ្ញាទន្ធិ វេយ្យា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ ឯកោ សង្ខារតូតោ ហោតិ ។

[៧១] សង្ខារោ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតបន្តបន្ត ។
 ឧស្សៈ ចេតនា វិនិក្ខោ វិចារោ បីតិ ឯកត្តតា លសចិត្ត សន្និទ្ធិយ វិយទ្ធិយ សតិទ្ធិយ សមាធិទ្ធិយ បញ្ញាទ្ធិយ ជីវិតទ្ធិយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សម្មាតលៈ វិយាតលៈ សតិវាតលៈ សមាធិវាតលៈ បញ្ញាវាតលៈ ហិរិវាតលៈ ឱត្តប្បវាតលៈ អលោកៈ អនាសៈ អមោហាៈ អនិក្ខណ្ឌោ អត្យាចារោ សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ ឧត្តប្បៈ កាយប្បស្សន្តិ ចិត្តប្បស្សន្តិ កាយលហុតា ចិត្តលហុតា កាយមុទុតា ចិត្តមុទុតា កាយកម្មតា ចិត្តកម្មតា កាយចាតុតា ចិត្តចាតុតា កាយជុតតា ចិត្តជុតតា សតិ សម្មាជញ្ញៈ សមាថៈ វិបស្សនា បត្តាហៈ អវិក្ខេបៈ ច្នៃ ពួកអរូបធម៌ដទៃ ណា ក្រៅអំពីវេទនាទន្ធិ សញ្ញាទន្ធិ វិញ្ញាណក្ខន្ធិ ដែល កើតឡើង ដោយគាស្រយីហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះ សង្ខារោ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៧២] កតតម្ក តស្មី សមយេ ឯកោ វិញ្ញា-
 ណត្តនោ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ
 មនោ មានសំ ហធយំ បណ្ណំ មនោ មនាយតនំ
 មនិច្ឆ័យំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណត្តនោ តដ្ឋា មនោ-
 វិញ្ញាណធាតុ អយំ តស្មី សមយេ ឯកោ វិញ្ញា-
 ណត្តនោ ហោតិ ។

[៧៣] កតតម្ក តស្មី សមយេ ឯកំ មនាយតនំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ
 មានសំ ហធយំ បណ្ណំ មនោ មនាយតនំ
 មនិច្ឆ័យំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណត្តនោ តដ្ឋា មនោ-
 វិញ្ញាណធាតុ ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ ឯកំ មនាយតនំ
 ហោតិ ។

[៧៤] កតតម្ក តស្មី សមយេ ឯកំ មនិច្ឆ័យំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មានសំ
 ហធយំ បណ្ណំ មនោ មនាយតនំ មនិច្ឆ័យំ
 វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណត្តនោ តដ្ឋា មនោវិញ្ញាណធាតុ
 ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ ឯកំ មនិច្ឆ័យំ ហោតិ ។

[៧៥] វិញ្ញាណត្តន ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីគិត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វឺយ ធម្មជាតិ
 ដ៏ថ្លាស្អាត គឺមនោ មនាយតនៈ មនិច្ឆ័យ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណត្តន
 មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ស្វ័យភាពនោះ ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះវិញ្ញាណត្តន ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៧៦] មនាយតនៈ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីគិត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វឺយ ធម្មជាតិ
 ដ៏ថ្លាស្អាត គឺមនោ មនាយតនៈ មនិច្ឆ័យ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណត្តន
 មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ស្វ័យភាពនោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះមនាយតនៈ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៧៧] មនិច្ឆ័យ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីគិត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វឺយ ធម្មជាតិដ៏ថ្លា
 ស្អាត គឺមនោ មនាយតនៈ មនិច្ឆ័យ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណត្តន
 មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ស្វ័យភាពនោះ ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះមនិច្ឆ័យ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៩៥] កតមា តស្មី សមយេ ឯកា មនោ-
វិញ្ញាណធាតុ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ
មនោ មាណសំ ។ បេ ។ តដ្ឋា មនោវិញ្ញាណធាតុ
អយំ តស្មី សមយេ ឯកា មនោវិញ្ញាណធាតុ
ហោតិ ។

[៩៦] កតមំ តស្មី សមយេ ឯកំ ធម្មាយតនំ
ហោតិ ។ វេទនាខន្ធោ សញ្ញាខន្ធោ សង្ខារត្ថខន្ធោ
នំ តស្មី សមយេ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ។

[៩៧] កតមា តស្មី សមយេ ឯកា ធម្មធាតុ
ហោតិ ។ វេទនាខន្ធោ សញ្ញាខន្ធោ សង្ខារត្ថខន្ធោ
អយំ តស្មី សមយេ ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ ។

[៩៨] យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ចេបិ
អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា នំមេ ធម្មា
កុសលា ។

ពោធិ៍សាវ ។

[៩៩] មនោវិញ្ញាណធាតុ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូច
ម្តេច ។ សេចក្តីគិត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ។ បេ ។
មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ផស្សៈជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យ
នោះ នេះមនោវិញ្ញាណធាតុ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១០០] ធម្មាយតនៈ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារត្ថន្ធ នេះធម្មាយតនៈ ១ កើតមាន
ក្នុងសម័យនោះ ។

[១០១] ធម្មធាតុ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារត្ថន្ធ នេះធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុង
សម័យនោះ ។

[១០២] មួយទៀត ពួកអរូបធម៌៨៤ ណា ដែលកើតហើយ
កាស្រ័យហេតុ កើតមានក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ដ៏កុសល ។

ប៉ុន្តែពោធិ៍សាវ ។

[១០២] កតតា តស្មី សមយេ អាយតនានិ
ហោន្តិ ។ មនាយតនំ ធម្មាយតនំ ឥមា តស្មី
សមយេ អាយតនានិ ហោន្តិ ។

[១០៣] កតតា តស្មី សមយេ ធាតុយោ
ហោន្តិ ។ មនោវិញ្ញាណធាតុ ធម្មធាតុ ឥមា តស្មី
សមយេ ធាតុយោ ហោន្តិ ។

[១០៤] កតមេ តស្មី សមយេ អាហារា ហោន្តិ ។
វស្សាហារោ មនោសញ្ចេតនាហារោ វិញ្ញាណាហារោ
ឥមេ តស្មី សមយេ អាហារា ហោន្តិ ។

[១០៥] កតតានិ តស្មី សមយេ ឥន្ទ្រិយានិ
ហោន្តិ ។ សន្តិទ្រិយំ វិយទ្រិយំ សតិទ្រិយំ សមា-
ធិទ្រិយំ បញ្ញាទ្រិយំ មនេទ្រិយំ សោមនស្សទ្រិយំ ជីវិ-
តទ្រិយំ ឥមានិ តស្មី សមយេ ឥន្ទ្រិយានិ ហោន្តិ ។

[១០៦] កតតមំ តស្មី សមយេ ឈានំ ហោតិ ។
វិគតោ វិចារោ ជីតំ សុខំ ធិត្តស្សកត្តតា ឥន្តិ
តស្មី សមយេ ឈានំ ហោតិ ។

[១០៧] ពួកពាក្យ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
មនាយតនៈ ធម្មាយតនៈ នេះពួកអាយតនៈ កើតមាន កងសម័យ
នោះ ។

[១០៨] ពួកធាតុ កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
មនោវិញ្ញាណធាតុ ធម្មធាតុ នេះពួកធាតុ កើតមានកងសម័យនោះ ។

[១០៩] ពួកអាហារ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
វស្សាហារ មនោសញ្ចេតនាហារ វិញ្ញាណាហារ នេះពួកអាហារ
កើតមានកងសម័យនោះ ។

[១១០] ពួកឥន្ទ្រិយ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
សន្តិទ្រិយ វិយទ្រិយ សតិទ្រិយ សមាធិទ្រិយ បញ្ញាទ្រិយ មនេ-
ទ្រិយ សោមនស្សទ្រិយ ជីវិតទ្រិយ នេះពួកឥន្ទ្រិយ កើតមាន
កងសម័យនោះ ។

[១១១] ឈាន កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ វិគតៈ
វិចារៈ ជីតិ សុខៈ ធិត្តតារសវចិត្ត នេះឈាន កើតមានកង
សម័យនោះ ។

[១០៧] កតមោ តស្មី សមយេ មត្តោ ហោតិ ។
សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវយាមោ សម្មាសតិ
សម្មាសមាធិ អយំ តស្មី សមយេ មត្តោ ហោតិ ។

[១០៨] កតមាធិ តស្មី សមយេ តណាធិ
ហោន្តិ ។ សម្មាគលំ វិយាគលំ សតិគលំ សមា-
ធិគលំ ធម្មាគលំ ហិរិគលំ ឌុត្តប្បគលំ ឥមាធិ
តស្មី សមយេ តណាធិ ហោន្តិ ។

[១០៩] កតមេ តស្មី សមយេ ហេតុ ហោន្តិ ។
អលោកោ អនោសោ អមោហោ ឥមេ តស្មី
សមយេ ហេតុ ហោន្តិ ។

[១១០] កតមោ តស្មី សមយេ ជស្សោ
ហោតិ ។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
ហោតិ ។

[១១១] កតមា តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ
។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

[១១២] កតមា តស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ
។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។

[១០៧] បត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សញ្ញា-
ទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាវយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ របស់
កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១០៨] ពួកពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
សព្វពលៈ វិយាគលៈ សតិពលៈ សមាធិពលៈ ធម្មាគលៈ
ហិរិពលៈ ឌុត្តប្បពលៈ នេត្តកពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១០៩] ពួកហេតុ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
អលោកៈ អនោសៈ អមោហាៈ នេត្តកហេតុ កើតមានក្នុងសម័យ
នោះ ។

[១១០] ជស្សៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បេ ។
នេះជស្សៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១១១] វេទនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បេ ។
នេះវេទនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១១២] សញ្ញា កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បេ ។
នេះសញ្ញា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១១៣] កតតមា តស្មី សមយេ ចេតនា
ហោតិ ។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ ចេតនា
ហោតិ ។

[១១៤] កតតមំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ
។ បេ ។ ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

[១១៥] កតតោ តស្មី សមយេ វេទនាទុក្ខោ
ហោតិ ។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ វេទនាទុក្ខោ
ហោតិ ។

[១១៦] កតតោ តស្មី សមយេ សញ្ញាទុក្ខោ
ហោតិ ។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ សញ្ញាទុក្ខោ
ហោតិ ។

[១១៧] កតតោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខុក្ខោ
ហោតិ ។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខុក្ខោ
ហោតិ ។

[១១៨] កតតោ តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខុក្ខោ
ហោតិ ។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខុក្ខោ
ហោតិ ។

[១១៣] ចេតនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បេ ។
នេះចេតនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១១៤] ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បេ ។ នេះ
ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១១៥] វេទនាទុក្ខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច
។ បេ ។ នេះវេទនាទុក្ខ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១១៦] សញ្ញាទុក្ខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច
។ បេ ។ នេះសញ្ញាទុក្ខ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១១៧] សង្ខារក្ខុក្ខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច
។ បេ ។ នេះសង្ខារក្ខុក្ខ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១១៨] វិញ្ញាណក្ខុក្ខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច
។ បេ ។ នេះវិញ្ញាណក្ខុក្ខ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[០០៩] កតតម្ក តស្មី សមយេ មនាយតនំ

ហោតិ ។ បេ ។ ឥទំ តស្មី សមយេ មនាយតនំ

ហោតិ ។

[០១០] កតតម្ក តស្មី សមយេ មនិទ្រ្ទយិ

ហោតិ ។ បេ ។ ឥទំ តស្មី សមយេ មនិទ្រ្ទយិ

ហោតិ ។

[០១១] កតតា តស្មី សមយេ មនោវិញ្ញា-

ណាតតុ ហោតិ ។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ

មនោវិញ្ញាណាតតុ ហោតិ ។

[០១២] កតតម្ក តស្មី សមយេ ធម្មាយតនំ

ហោតិ ។ វេទនាទន្ធោ សញ្ញាទន្ធោ សង្ខារក្ខន្ធោ

ឥទំ តស្មី សមយេ ធម្មាយតនំ ហោតិ ។

[០១៩] បរាយតនៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច

។ បេ ។ នេះបរាយតនៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[០២០] មនិទ្រ្ទយិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច

។ បេ ។ នេះមនិទ្រ្ទយិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[០២១] មនោវិញ្ញាណាតតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើ

ដូចម្តេច ។ បេ ។ នេះមនោវិញ្ញាណាតតុ កើតមាន ក្នុងសម័យ

នោះ ។

[០២២] ធម្មាយតនៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

វេទនាទន្ធ សញ្ញាទន្ធ សង្ខារក្ខន្ធ នេះធម្មាយតនៈ កើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ ។

[១២៣] កតតោ តស្មី សមយេ ធម្មធាតុ
ហោតិ ។ វេទនាខន្ធោ សញ្ញាខន្ធោ សង្ខារត្ថន្ធោ
អយំ តស្មី សមយេ ធម្មធាតុ ហោតិ ។

[១២៤] យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញបិ
អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
តុសលា ។

សុញ្ញតវិញ ។

ធម៌ ចិត្តំ ។

[១២៥] កតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
សមយេ កាមាវចរំ តុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ
សោមនស្សសហគតិ ញ្ញាណសង្ខយុត្តំ សសង្ខារេន
រូបារម្មណំ វា ។ វេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ
វា បនាវត្ត តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ វេ ។
អវិត្តោចោ ហោតិ ។ វេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា
។ វេ ។

ទុតិយ ចិត្តំ(១) ។

[១២៦] ធម្មធាតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ហើយវាប្រកប
វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារក្នុង នេះធម្មធាតុ កើតមាន ក្នុងសម័យ
នោះ ។

[១២៧] មួយទៀត ពួកអរូបធម៌ដទៃណា កើតឡើង ព្រោះ
អាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

ធម៌ សុញ្ញតវិញ ។

ធម៌ ធម៌ចិត្តំ ។

[១២៨] ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត ជាភាវាវចា-
តុសល ប្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រកបដោយញ្ញាណ ប្រកបដោយ
សង្ខារ មានរូបជាអាម្មណ៍ក្តី ។ វេ ។ មានធម៌ជាអាម្មណ៍ក្តី ឬ
ប្រាជ្ញតែអាម្មណ៍ណាមួយ ហើយកើតឡើង ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ
ក៏កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ វេ ។ សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន
។ វេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ វេ ។

ធម៌ ទុតិយចិត្តំ ។

(១២២) តតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចំ តុសលំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជំ ហោតិ
 សោមនស្សសមាគមំ ញាណវិប្បយុត្តំ វុទ្ធាវម្មណំ វា
 ។ យេ ។ ធម្មាវម្មណំ វា យំ យំ វា បដាវត្ត តស្មី
 សមយេ ធម្មោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា
 ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ
 វិចារោ ហោតិ បីតិ ហោតិ សុខំ ហោតិ ចិត្តស្មេត្ត-
 ត្តតា ហោតិ សង្ខត្តិយំ ហោតិ វិវិធីត្តិយំ ហោតិ
 សត្តិក្តិយំ ហោតិ សមាធិត្តិយំ ហោតិ មជ្ឈិក្តិយំ
 ហោតិ សោមនស្សត្តិយំ ហោតិ ជីវិតត្តិយំ ហោតិ
 សម្មាសង្កប្បោ ហោតិ សម្មាវាយាមោ ហោតិ សម្មា-
 សតិ ហោតិ សម្មាសមាធិ ហោតិ សម្មាគាលំ ហោតិ
 វិវិធីគាលំ ហោតិ សត្តិគាលំ ហោតិ សមាធិគាលំ
 ហោតិ ហិរិគាលំ ហោតិ ឧត្តប្បគាលំ ហោតិ
 អលោភោ ហោតិ អនោសោ ហោតិ អនកិដ្ឋា
 ហោតិ អត្យាបាដោ ហោតិ ហិរិ ហោតិ ឧត្តប្ប
 ហោតិ កាយប្បស្សន្តិ ហោតិ ចិត្តប្បស្សន្តិ ហោតិ

(១២២) តុសល ព្រះវិហារ ។ ចិត្ត ព្រះវិហារ

កុសល ប្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រាសចាកញាណ មានប្រដា
 ការម្នាក់ក្តី ។ យេ ។ មានប្រដាការម្នាក់ក្តី ឬប្រាថ្នាតែការម្នាក់ក្តី
 មួយ ហើយក៏ត្រូវផ្គត់ផ្គង់សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមានក្នុងសម័យនោះ
 វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ បីតិ សុខ ឯកត្តតា
 រេសចិត្ត សង្ខត្តិយ វិវិធីត្តិយ សត្តិក្តិយ សមាធិត្តិយ មន្តិ-
 ត្តិយ សោមនស្សត្តិយ ជីវិតត្តិយ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាវាយាមៈ
 សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សម្មាគាលៈ វិវិធីគាលៈ សត្តិគាលៈ
 សមាធិគាលៈ ហិរិគាលៈ ឧត្តប្បគាលៈ អលោភៈ អនោសៈ អន-
 កិដ្ឋា អត្យាបាទ ហិរិ ឧត្តប្បៈ សេចក្តីស្ងប់តាយ សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត

កាយលហុតា ហោតិ ចិត្តលហុតា ហោតិ កាយ-
 មុទុតា ហោតិ ចិត្តមុទុតា ហោតិ កាយកម្មតា
 ហោតិ ចិត្តកម្មតា ហោតិ កាយទាតុតា ហោតិ
 ចិត្តទាតុតា ហោតិ កាយដុតតា ហោតិ ចិត្ត-
 ដុតតា ហោតិ សតិ ហោតិ សមថោ ហោតិ
 បត្តាហោ ហោតិ អវិក្ខេបោ ហោតិ យេ វា បទ
 តស្មី សមយេ អត្ថោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូ-
 បិដោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[១២៧] តស្មី ទោ បទ សមយេ ចត្តារោ
 ទន្ធា ហោន្តិ ទ្វាយតនានិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ ភាហារា ហោន្តិ សត្តិទ្ធិយានិ ហោន្តិ
 បញ្ចន្តិកំ ឈានំ ហោតិ ចតុរន្តិកោ មត្តោ ហោតិ
 ធន តលានំ ហោន្តិ ទ្វេ ហេតុ ហោន្តិ ឯកោ
 ឥស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
 ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អត្ថោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិដោ ធម្មា
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

សេចក្តីស្រាលតាយ សេចក្តីស្រួលចិត្ត សេចក្តីឧបកាល សេចក្តី
 ខន្ធចិត្ត កាយគួរដល់ការងារ ចិត្តគួរដល់ការងារ សេចក្តីស្ងាត់តាយ
 សេចក្តីស្ងាត់ចិត្ត សេចក្តីត្រង់កាយ សេចក្តីត្រង់ចិត្ត សតិ សមថៈ
 សេចក្តីដឹងឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ឬថា
 អរូបធម៌ដ៏វិជណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ នេះភ្នកធម៌ជាកុសល ។

[១២៧] ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កាយតនៈ ៤
 ធាតុ ៤ ភាហារ ៣ ដង្រួយ ៧ ឈានប្រកបដោយអង្គ ៥ មគ្គ-
 ប្រកបដោយអង្គ ៤ ពលៈ ៦ ហេតុ ២ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មា-
 យតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ឬថា ភ្នកអរូបធម៌
 ដ៏វិជណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមានក្នុងសម័យ
 នោះ នេះភ្នកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

[១២៨] ឥតមោ ឥស្សី សមយេ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ហោតិ ។ ឧស្សោ ចេតនា វិតត្តោ វិចារោ មិត្ត
 ចិត្តស្មេតត្តតា សុទ្ធិទ្ធិយំ វិវិទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ
 សមាធិទ្ធិយំ ជីវិតទ្ធិយំ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាភ-
 យាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សត្វាតលំ វិវិទ-
 តលំ សតិតលំ សមាធិតលំ ហិរិតលំ ឡុត្តប្បតលំ
 អលោកោ អនោសោ អនភិជ្ជា អព្យាបាទោ ហិរ
 ឡុត្តប្បំ កាយប្បស្សន្តិ ចិត្តប្បស្សន្តិ កាយលហុតា
 ចិត្តលហុតា កាយមុទុតា ចិត្តមុទុតា កាយកម្ម-
 ញាតា ចិត្តកម្មញាតា កាយចាតុញាតា ចិត្តចាតុញាតា
 កាយុជុតតា ចិត្តុជុតតា សតិ សមថោ បត្តាហោ
 អវិក្ខោ យេ វា បន ឥស្សី សមយេ អញ្ចេបិ
 អត្ថំ បដិទ្ធិសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា វេយ្យា
 វេទនាទន្ធិ វេយ្យា សញ្ញាទន្ធិ វេយ្យា វិញ្ញាណទន្ធិ
 អយំ ឥស្សី សមយេ សម្មាសម្ពុទ្ធា ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

[១២៨] សុទ្ធិក្ខន្ធ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតឡើង ។
 ផស្សៈ ចេតនា វិញ្ញាណ មិត្ត ឯកញ្ញាលេខចិត្ត សុទ្ធិ-
 ទ្ធិយំ វិវិទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ ជីវិតទ្ធិយំ សម្មា-
 សង្កប្បៈ សម្មាភយាបៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សត្វាតលៈ
 វិវិទតលៈ សតិតលៈ សមាធិតលៈ ហិរិតលៈ ឡុត្តប្បតលៈ អ-
 លោកៈ អនោសៈ អនភិជ្ជា អព្យាបាទ ហិរ ឡុត្តប្បៈ សេចក្តី
 ស្ងប់កាយ សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សេចក្តីស្រាលកាយ សេចក្តីស្រាលចិត្ត
 សេចក្តីទន់កាយ សេចក្តីទន់ចិត្ត កាយគួរដល់ការងារ ចិត្តគួរដល់
 ការងារ សេចក្តីស្អាតកាយ សេចក្តីស្អាតចិត្ត សេចក្តីត្រង់កាយ
 សេចក្តីត្រង់ចិត្ត សតិ សមថៈ សេចក្តីផ្តន់ឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ
 ឬថា ពួកអប្រេមនិវេទនា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើត
 មានក្នុងសម័យនោះ ក្រៅពីនេះទៅទៀត សញ្ញាទន្ធិ វិញ្ញាណទន្ធិ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះសុទ្ធិក្ខន្ធ កើតមានក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតិកុសល ។ បេ ។

[១២៩] តតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ
 សោមនស្សសហគតំ ញ្ញាណវិប្បយុត្តំ សសង្ខារេន
 រូបារម្មណំ វា ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា
 បទាវត្ត តស្មី សមយេ ជស្សា ហោតិ ។ បេ ។
 អវិត្តោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
 ។ បេ ។

ចក្កំ ចិត្តំ ។

[១៣០] តតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោ-
 តិ ឧបេក្ខាសហគតំ ញ្ញាណសម្បយុត្តំ រូបារម្ម-
 ណំ វា សន្តារម្មណំ វា ភព្វារម្មណំ វា រសារម្ម-
 ណំ វា ដោដ្ឋន្តារម្មណំ វា ធម្មារម្មណំ វា យំ
 យំ វា បទាវត្ត តស្មី សមយេ ជស្សា ហោតិ

[១២៩] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្តជាតាមាវចរកុសល
 ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រាសចាកញ្ញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ មាន
 រូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬប្រាប្បនៃអារម្មណ៍
 ណាមួយ ហើយកើតឡើងក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

ចំ ចក្កចិត្តំ ។

[១៣០] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត ជាតាមាវចរកុសល
 ច្រឡំដោយទេវតា ប្រកបដោយញ្ញាណ មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី មានសំ-
 ឡេងជាអារម្មណ៍ក្តី មានភ្លឺនជាអារម្មណ៍ក្តី មានសេជាអារម្មណ៍ក្តី មាន
 ដោដ្ឋន្តជាអារម្មណ៍ក្តី មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬប្រាប្បនៃអារម្មណ៍ណា
 មួយ ហើយកើតឡើងក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

ចិត្តដុតតា ហោតិ សតិ ហោតិ សម្មជញ្ញំ ហោតិ
 សមថោ ហោតិ វិបស្សនា ហោតិ បត្តាហោ ហោតិ
 អវិក្ខោ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា វេម
 ធម្មា តុសលា ។

[១៣១] តតមោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។
 យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ដុសដា សម្មសដា
 សម្មសិតត្ថំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។
 តតមា តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។ យំ តស្មី
 សមយេ តដ្ឋាមនោវិញ្ញាណាតុសម្មស្សនំ ចេតសិកំ
 លោភាតំ ធាតាតំ ចេតាសម្មស្សនំ អនុក្ខមសុខំ
 វេទយំតំ ចេតាសម្មស្សនា អនុក្ខមសុខា វេទនា

សេចក្តីត្រង់ចិត្ត សតិ សម្មជញ្ញា សមថៈ វិបស្សនា សេចក្តីផ្តុំ
 ឡើង សេចក្តីមិនវាយមាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួក
 អរូបធម៌វិទនា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

[១៣១] ឥស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ឥស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទង្គិកខន្តិច ណា កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ នេះឥស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ វេទនា
 កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិនធ្លាក់ពិសា មិន
 បែនជាមិនធ្លាក់ពិសា ប្រព្រឹត្តក្នុងចិត្ត ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃ
 មនោវិញ្ញាណាតុ ដ៏សមគួរដល់ឥស្សៈជាដើមនោះ ការទទួលការច្នៃ
 មិនជាទុក្ខមិនជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃចិត្ត វេទនា មិនជាទុក្ខ
 មិនជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ

អយ្យ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។ យេ ។
 កតមា តស្មី សមយេ ឧបេក្ខា ហោតិ ។ យ័
 តស្មី សមយេ ចេតសំគំ វេទនា ហោតិ ។ យេ
 តេសម្មស្សជំ អនុត្តមសុខំ វេទនា ហោតិ ។ យេ
 សម្មស្សជា អនុត្តមសុខា វេទនា អយ្យ តស្មី
 សមយេ ឧបេក្ខា ហោតិ ។ យេ ។ កតមំ តស្មី
 សមយេ ឧបេក្ខា ហោតិ ។ យ័ តស្មី សមយេ
 ចេតសំគំ វេទនា ហោតិ ។ យេ តេសម្មស្សជំ
 អនុត្តមសុខំ វេទនា ហោតិ ។ យេ តេសម្មស្សជា អនុត្តម-
 សុខា វេទនា តស្មី សមយេ ឧបេក្ខា ហោតិ ។ យេ
 ហោតិ ។ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញាចិ
 អត្ថំ បដិច្ចសុប្បត្តា អរូចនា ចន្ទា វេទនា ចន្ទា
 តុសលា ។

នេះវេទនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ យេ ។ ឧបេក្ខា កើតមានក្នុង
 សម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិនត្រូវពិសា មិនមែនជាមិន
 ត្រូវពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការទទួលការម្នាក់មិនជាទុក្ខ មិន
 ជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃចិត្ត វេទនាមិនជាទុក្ខ មិនជាសុខ
 ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះឧបេក្ខា កើត
 មានក្នុងសម័យនោះ ។ យេ ។ ឧបេក្ខា កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិនត្រូវពិសា មិនមែនជាមិនត្រូវពិសា
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការទទួលការម្នាក់ មិនជាទុក្ខមិនជាសុខ ដែល
 កើតអំពីសម្ពុស្សនៃចិត្ត វេទនាមិនជាទុក្ខមិនជាសុខ ដែលកើតអំពី
 សម្ពុស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះឧបេក្ខា កើតមានក្នុង
 សម័យនោះ ។ ឬថា ពួកអប្បធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះ
 អាស្រ័យហេតុ កើតមានក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

[១៣២] តស្មី ខោ បទ សមយេ ធីតា រោ
 ខន្ធ ហោត្តិ ឡាយននាជំ ហោត្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោត្តិ តយោ អាហារា ហោត្តិ អដ្ឋិទ្ធិយោជំ ហោត្តិ
 ចតុរ្តិកំ ឈាជំ ហោតិ បញ្ចន្តិកោ មន្តោ ហោតិ
 សត្ត ពលាជំ ហោត្តិ តយោ ហេតុ ហោត្តិ ឯកោ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយននំ ហោតិ
 ឯកោ ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អពោចិ អត្ថិ បដិពុសមុប្បន្នា អរូចិទោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

[១៣៣] កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារត្ថនោ
 ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា វិតក្កោ វិចារោ ចិត្ត-
 ស្សកត្តតា សន្ធិទ្ធិយំ វិរិយទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ
 សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ ជីវិតិទ្ធិយំ សម្មាធិដ្ឋិ
 សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ សម្មា-
 សមាធិ សម្មាតលំ វិរិយតលំ សតិតលំ សមាធិតលំ

[១៣៤] ខន្ធ ៤ កើតមានក្នុងសម័យនោះ រោយនេះ ៤ ធាតុ ៤
 អាហារ ៣ អង្គទ្វិយ ៨ ឈានប្រកបដោយអង្គ ៤ មគ្គប្រកបដោយ
 អង្គ ៥ ពលៈ ៧ ហេតុ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយននៈ ១
 ធម្មធាតុ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែល
 កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួក
 ធម៌ជាតុសល ។ បេ ។

[១៣៥] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូច-
 ម្តេច ។ ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកគ្គតាបស្មចិត្ត
 សន្ធិទ្ធិយំ វិរិយទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ
 ជីវិតិទ្ធិយំ សម្មាធិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ
 សម្មាសមាធិ សម្មាតលៈ វិរិយតលៈ សតិតលៈ សមាធិតលៈ

បញ្ចាតលំ ហិរិវលំ ឡុត្តប្បតលំ អលោកោ អនោសោ
 អមោហោ អនកិដ្ឋក អព្យាទានោ សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ
 ឡុត្តប្បំ កាយប្បស្សន្តិ ចិត្តប្បស្សន្តិ កាយលហុតា
 ចិត្តលហុតា កាយមុទុតា ចិត្តមុទុតា កាយកម្ម-
 តា ចិត្តកម្មតា កាយនាគុតា ចិត្តនាគុតា
 កាយុជុតា ចិត្តុជុតា សតិ សម្មជញ្ញំ សមដោ
 វិបស្សនា បត្តាហោ អវិក្កោ យេ វ បទ តស្មី
 សមយេ អញ្ចេមិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ
 ធម្មា វេយ្យា វេទនាខន្ធំ វេយ្យា សញ្ញាខន្ធំ វេយ្យា
 វិញ្ញាណក្ខន្ធំ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខត្វោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

បញ្ចាតលៈ ហិរិវលៈ ឡុត្តប្បតលៈ អលោកៈ អនោសៈ អមោហាៈ
 អនកិដ្ឋក អព្យាទាទ សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ ឡុត្តប្បៈ សេចក្តីស្ងប់តាយ
 សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សេចក្តីស្រាលកាយ សេចក្តីស្រាលចិត្ត សេចក្តីទន់
 តាយ សេចក្តីទន់ចិត្ត កាយគួរដល់ការងារ ចិត្តគួរដល់ការងារ សេច-
 ក្តីស្ងាត់កាយ សេចក្តីស្ងាត់ចិត្ត សេចក្តីត្រង់កាយ សេចក្តីត្រង់ចិត្ត
 សតិ សម្មជញ្ញៈ សមថៈ វិបស្សនា សេចក្តីផ្តង់ឡើង សេចក្តីមិន
 រាយមាយ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដ៏វៃណា ក្រៅពីវិទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ
 វិញ្ញាណក្ខន្ធ ដែលកើតឡើង ព្រោះការស្រឡាញ់ កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

នេះពួកធម៌ដ៏កុសល ។ បេ ។

[១៣៤] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យេស្នី
 សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ
 ឧបេក្ខាសហគតំ ញាណាសម្បយុត្តំ សសង្ខារេន
 រូបារម្មណំ វា ។ រេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ
 វា បធាវត្ថុ តស្មី សមយេ ឧស្សោ ហោតិ ។ រេ ។
 អវិក្ខោតោ ហោតិ ។ រេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
 ។ រេ ។

ធម្មំ ចិត្តំ ។

[១៣៥] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យេស្នី
 សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ
 ឧបេក្ខាសហគតំ ញាណាវិប្បយុត្តំ រូបារម្មណំ វា
 ។ រេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បធាវត្ថុ តស្មី
 សមយេ ឧស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា
 ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ
 វិចារោ ហោតិ ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្មេកត្ថតា
 ហោតិ សង្ខិទ្ធិយំ ហោតិ វិវិយិទ្ធិយំ ហោតិ សតិ-
 ទ្ធិយំ ហោតិ សមាធិទ្ធិយំ ហោតិ មជ្ឈិទ្ធិយំ(១) ហោតិ

ឧ. ញាណិទ្ធិយំ ។

[១៣៤] ភូតធម៌ជាកុសល ឆ្នើមប្រែប្រួល ។ ចិត្ត ជាតាមារៃ-
 កុសល ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ប្រកបដោយញាណ ប្រកបដោយ
 សង្ខារ មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ រេ ។ មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬ
 ប្រាណ្ឌិតអារម្មណ៍ណាមួយ ហើយកើតឡើង ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ រេ ។ សេចក្តីមិនពាយមាយ កើតមាន
 ។ រេ ។ នេះភូតធម៌ជាកុសល ។ រេ ។

ចប់ ធម្មចិត្ត ។

[១៣៥] ភូតធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត ជាតាមារៃ-
 កុសល ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ប្រាសចាកញាណ មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី
 ។ រេ ។ មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬប្រាណ្ឌិតអារម្មណ៍ណាមួយហើយ
 កើតឡើង ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ វេទនា
 សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ ឧបេក្ខា ឯកត្ថតារបស់ចិត្ត
 សង្ខិទ្ធិយំ វិវិយិទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ មជ្ឈិទ្ធិយំ

ឧបេត្តិម្ព័យ ហោតិ ជីវិត្តិម្ព័យ ហោតិ សម្មា-
 សង្កប្បោ ហោតិ សម្មាភយាទោ ហោតិ សម្មា-
 សតិ ហោតិ សម្មាសមាធិ ហោតិ សម្មាគាលី
 ហោតិ វិរិយពលំ ហោតិ សតិពលំ ហោតិ សមា-
 ធិពលំ ហោតិ ហិរិពលំ ហោតិ ឡត្តប្បពលំ ហោតិ
 អលោកោ ហោតិ អនោសោ ហោតិ អនកិដ្ឋោ
 ហោតិ អព្យាចារោ ហោតិ ហិរិ ហោតិ ឡត្តប្ប
 ហោតិ កាយប្បស្សន្តិ ហោតិ ចិត្តប្បស្សន្តិ ហោតិ
 កាយលហុតា ហោតិ ចិត្តលហុតា ហោតិ កាយ-
 មុតុតា ហោតិ ចិត្តមុតុតា ហោតិ កាយកម្មញ្ញតា
 ហោតិ ចិត្តកម្មញ្ញតា ហោតិ កាយចាតុញ្ញតា
 ហោតិ ចិត្តចាតុញ្ញតា ហោតិ កាយុដុតតា ហោតិ
 ចិត្តុដុតតា ហោតិ សតិ ហោតិ សមដោ ហោតិ
 បត្តាហោ ហោតិ អវិក្ខោ ហោតិ យេ វា បន-
 តស្មី សមយេ អញ្ចេចិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា
 អរូបំនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ បេ ។

ឧបេត្តិម្ព័យ ជីវិត្តិម្ព័យ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាភយាទោ សម្មាសតិ សម្មា-
 សមាធិ សម្មាគាលី វិរិយពលំ សតិពលំ សមាធិពលំ ហិរិពលំ
 ឡត្តប្បពលំ អលោកោ អនោសោ អនកិដ្ឋោ អព្យាចារោ ហិរិ ឡត្តប្ប
 សេចក្តីស្ងប់កាយ សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សេចក្តីស្រាលកាយ សេចក្តី
 ស្រាលចិត្ត សេចក្តីខន់កាយ សេចក្តីខន់ចិត្ត កាយគួរដល់ការងារ
 ចិត្តគួរដល់ការងារ សេចក្តីស្អាតកាយ សេចក្តីស្អាតចិត្ត សេចក្តីត្រង់
 កាយ សេចក្តីត្រង់ចិត្ត សតិ សមដៈ សេចក្តីផងឡើង សេចក្តីមិន
 រាយមាយ តើមាន ក្នុងសម័យនោះ ថ្មថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា
 ដែលតើមានឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ តើមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 ពួកធម៌ជាតុសល ។ បេ ។

[១៣៦] តស្មី ខោ បន សមយេ ចត្តារោ
 ខន្ធ ហោន្តិ ឆ្ងាយតនាជំ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ សត្តិទ្រ្ទិយាជំ
 ហោន្តិ ចតុរ្តិកំ ឈានំ ហោតិ ចតុរ្តិកោ
 មត្តោ ហោតិ ធ ពលាជំ ហោន្តិ ទ្វេ ហេតុ ហោន្តិ
 ឯកោ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯតិ ធម្មាយតនំ
 ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន
 តស្មី សមយេ អញ្ញេ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា
 អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

[១៣៧] តតនោ តស្មី សមយេ សន្តិវត្តនោ
 ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា វិតត្តោ វិចារោ ចិត្ត-
 ស្សេកត្តតា សន្តិទ្រ្ទិយំ វិវិទ្យិទ្រ្ទិយំ សតិទ្រ្ទិយំ សមា-
 ធិទ្រ្ទិយំ ជីវិតិទ្រ្ទិយំ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាយាមោ
 សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សម្មាពលំ វិវិទ្យាពលំ

[១៣៦] ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ពាយតនៈ ៤
 ធាតុ ៤ អាហារ ៣ វត្ថុន្ទ្រិយ ៧ ឈានប្រកបដោយអង្គ ៤ មត្ត-
 ប្រកបដោយអង្គ ៤ ពលៈ ៦ ហេតុ ៤ ជស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្ម-
 យតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ភូតអប្រេធមិ
 ដ៏ខណ្ឌ ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះភូតធម៌ជាតុសល ។ បេ ។

[១៣៧] សន្តិវត្តនោ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។
 ជស្សៈ ចេតនា វិត្តៈ វិចារៈ ឯកត្តតាបសិចិត្ត សន្តិទ្រ្ទិយ វិ-
 វិទ្យិទ្រ្ទិយ សតិទ្រ្ទិយ សមាធិទ្រ្ទិយ ជីវិតិទ្រ្ទិយ សម្មាសង្កប្បៈ
 សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សម្មាពលៈ វិវិទ្យាពលៈ

សតិពលំ សមាធិពលំ ហិរិពលំ ឥន្ទ្រប្បពលំ
 អលោកោ អនោសោ អនកិដ្ឋា អព្យាបាទោ
 ហិរិ ឥន្ទ្រប្បំ កាយប្បស្សន្ធិ ចិត្តប្បស្សន្ធិ កាយ-
 លហុតា ចិត្តលហុតា កាយមុទុតា ចិត្តមុទុតា
 កាយកម្មញ្ញតា ចិត្តកម្មញ្ញតា កាយចាក្កញ្ញតា ចិត្ត-
 ចាក្កញ្ញតា កាយុជ្ជុតតា ចិត្តុជ្ជុតតា សតិ សមដោ
 បត្តាហោ អវិក្ខោហោ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបេនា ធម្មា វេយេត្វា
 វេទនាទន្ធិ វេយេត្វា សញ្ញាទន្ធិ វេយេត្វា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ
 អយំ តស្មី សមយេ សន្តាវត្ថុត្វោ ហោតិ ។ បេ ។
 ភីមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

សតិពលៈ សមាធិពលៈ ហិរិពលៈ ឥន្ទ្រប្បពលៈ អលោកៈ
 អនោសៈ អនកិដ្ឋា អព្យាបាទ ហិរិ ឥន្ទ្រប្បៈ សេចក្តីស្ងប់កាយ
 សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សេចក្តីស្រាលកាយ សេចក្តីស្រាលចិត្ត សេចក្តី
 ទន់កាយ សេចក្តីទន់ចិត្ត កាយគួរដល់ការងារ ចិត្តគួរដល់ការងារ
 សេចក្តីស្អាតកាយ សេចក្តីស្អាតចិត្ត សេចក្តីត្រង់កាយ សេចក្តីត្រង់
 ចិត្ត សតិ សមថៈ សេចក្តីផ្តល់ឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ ឬថា
 ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ក្រៅអំពីវេទនាទន្ធិ សញ្ញាទន្ធិ វិញ្ញាណក្ខន្ធិ
 ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 សន្តាវត្ថុត្វោ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជា
 កុសល ។ បេ ។

[១៣៨] ឆេម ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ កាតាវចំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជំ ហោតិ
ឧបេក្ខាសហគតំ ញាណវិប្បយុត្តំ សសង្ខារេន រូបា-
រម្មណំ វា ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា
បធាវត្ត តស្មី សមយេ ឧស្សា ហោតិ ។ បេ ។
អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឆេម ធម្មា កុសលា
។ បេ ។

អង្គ ចំ ៧

កម្មវិធីអន្តរាគមន៍សង្គម (១) ។

ទុតិយភាសាសិរី ។

[១៣៩] កតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
សមយេ រុប្បបត្តិយា មត្តិ ភាវតិ វិវិច្ឆា ភាមេហិ
វិវិច្ឆា អតុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតត្តំ សវិតាវិ
វិវេកដំ ចិត្តសុទ្ធំ បឋមំ លាទំ ឧបសម្ពុដ្ឋ វិហារតិ
បឋវិតសំណំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
អវិត្តោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា(២)។

១៣. ម. ការវិនិយោគបណ្តុះបណ្តាល ៧ ២ នៃការ បរិស្ថាន របស់ក្រុមហ៊ុន បរិស្ថាន
និង ផលិតផល និងទីផ្សារ ទឹកដី ។

(២១១៩) ពួកធម៌ជាកុសល កើតចេញ ។ ចិត្ត ជាធម៌ចែក
 កុសល ច្រឡំជាយេធាវុត ប្រាសចាតញ្ញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ
 មានរូបជាគារម្មណ៍ភ្នំ ។ រេ ។ មានធម៌ជាគារម្មណ៍ភ្នំ ឬប្រាព្វតែ
 គារម្មណ៍ណាមួយ ហើយកើតឡើង ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ រេ ។ សេចក្តីមិនឈមមាយ កើតមាន ។ រេ ។
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

២៦ អង្គជំនុំ ។

ចប់ កងវិចារមហាកុសលបិដក ៤ ។

ឆប្បំ ទុតិយភាណាវៈ ។

(១៣៩) ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ស្ងាត់
ចាកអតុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយបានដល់នូវបឋមដ្ឋាន ឈ្មោះថាបរិ-
គសិន្តា ប្រកបដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយវិចារៈ មានបីតិច្ឆ័យសុខៈ
ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់នោះ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កើតមាន ក្នុង
សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនកាយមាយ កើតមាន ។ បេ ។ នេះ
ពួកធម៌ជាតុសល ។

[១៤០] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី

សមយេ រូបបតិយា មត្តំ កាវេតិ វិតត្តវិចារាទំ
 រូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទំ ចេតសោ ឯកោ
 ទិការំ អវិតត្តំ អវិចារំ សមាទំ មិតិសុខំ ទុតិយំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ បរេវិកសិណំ តស្មី
 សមយេ ផស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា
 ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ មិតិ ហោតិ
 សុខំ ហោតិ ចិត្តស្សេកត្តតា ហោតិ សទ្ធិទ្ធិយំ
 ហោតិ វិយទ្ធិយំ ហោតិ សតិទ្ធិយំ ហោតិ
 សមាទិទ្ធិយំ ហោតិ បញ្ញាទ្ធិយំ ហោតិ មនិទ្ធិយំ
 ហោតិ សោមនស្សទ្ធិយំ ហោតិ ជីវិតទ្ធិយំ ហោតិ
 សម្មាទិដ្ឋំ ហោតិ សម្មាវាយាមោ ហោតិ ។ បេ ។
 បត្តាហោ ហោតិ អវិក្ខេបោ ហោតិ យេ វា បទ
 តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា
 អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

[១៤១] កុសលិកកុសល កសិករជ្ជកម្ម ។ កុសលប្រើប្រាស់ ប្រើ

មត្តំ ដើម្បីទៅកើតកុសល កុសលដល់ទុតិយជ្ជាន ឈ្មោះបបិតសិណ
 ជាធម្មជាតិកើតមានក្នុងសន្តាននៃខ្លួន មានសភាពជាចិត្តសង្ខត គ្មាន
 វិតត្តៈ គ្មានវិចារៈ មានតែបិតនិងសុខ ដែលកើតអំពីសមាទិតបឋមជ្ជាន
 ព្រោះស្របទៅនៃវិតត្តៈនិងវិចារៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត មិតិ សុខ ឯកត្តតា
 របស់ចិត្ត សទ្ធិទ្ធិយំ វិយទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាទិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ
 មនិទ្ធិយំ សោមនស្សទ្ធិយំ ជីវិតទ្ធិយំ សម្មាទិដ្ឋំ សម្មាវាយាមៈ
 ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តើមឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ឬថា ពួកអប្បធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះការស្រឡាញ់
 ហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ បេ ។

[១៤១] តស្មី ហេ បទ សមយេ ចត្តារា

ខន្ធ ហោន្តិ ឆាយននាធិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
ហោន្តិ តយោ អាណា ហោន្តិ អន្តិទ្រិយាធិ
ហោន្តិ តវន្តិកំ ឈាធិ ហោន្តិ ធម្មវន្តិកោ មត្តោ
ហោន្តិ សត្ត តលាធិ ហោន្តិ តយោ ហេតុ ហោន្តិ
ឯកោ ធម្មស្សោ ហោន្តិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ
ហោន្តិ ឯកា ធម្មធាតុ ហោន្តិ យេ វា បទ តស្មី
សមយេ អត្ថោបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ
ធម្មា ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ បេ ។

[១៤២] តតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារត្ថនោ
ហោន្តិ ។ ធម្មស្សោ ចេតនា មិតិ ចិត្តស្សោតត្ថតា
សន្តិទ្រិយំ វិញ្ញិទ្រិយំ សតិទ្រិយំ សមាធិទ្រិយំ បញ្ច-
ទ្រិយំ ជីវិតទ្រិយំ សម្មាធិដ្ឋំ សម្មាវាយាមោ ។ បេ ។
បត្តាហោ អវិក្ខេបោ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
អត្ថោបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា វេបេ-
ត្វា វេទនាខន្ធិ វេបេត្វា សញ្ញាខន្ធិ វេបេត្វា វិញ្ញាណ-
ត្ថន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារត្ថនោ ហោន្តិ
។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ បេ ។

[១៤៣] ខន្ធ ហោន្តិ កើតហេតុវិចារយោ ហេតុនៈ ២ ធាតុ ២

អាហារេ ព ឥន្ទ្រិយ ៨ ពោធិប្រកបដោយអន្តិ ព មគ្គប្រកបដោយ
អន្តិ ២ ពលៈ ៧ ហេតុ ព ជស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយតនៈ ១
ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ បូជា ពួកអរូបធម៌វិទណា
ដែលកើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

[១៤៤] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។

ជស្សៈ បេតនា បីតិ ឯកត្ថតារបស់ចិត្ត សន្តិទ្រិយ វិញ្ញិទ្រិយ
សតិទ្រិយ វាមាធិទ្រិយ បញ្ញិទ្រិយ ជីវិតទ្រិយ សម្មាធិដ្ឋំ សម្មា-
វាយាមៈ ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តុំឡើង សេចក្តីមិនកាយមាយ បូជា
ពួកអរូបធម៌ វិទណា ក្រៅពីវិទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណខន្ធ
ដែលកើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
កុសល ។ បេ ។

(១២៣) ឯតមេ ឯម្នា គុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋមត្ថយា មក្ខិ កាវេតិ បីតិយា ច
 វិហារតា ឧបេត្តកោ ច វិហារតិ សតោ ច សម្មជានា
 សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ យន្តិ អរិយា
 អាចិត្តន្តិ ឧបេត្តកោ សតិមា សុខវិហារីតិ តតិយំ
 ឈានំ ឧបសម្មជ្ជ វិហារតិ បឋវីកសិណំ តស្មី
 សមយេ ជស្សា ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា
 ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ សុខំ ហោតិ
 ចិត្តស្ស្រកត្តតា ហោតិ សង្ខត្តិយំ ហោតិ វិវិដ្ឋត្តិយំ
 ហោតិ សតិច្ឆ័យំ ហោតិ(១) សមាធិច្ឆ័យំ ហោតិ
 បញ្ញាច្ឆ័យំ ហោតិ មនិច្ឆ័យំ ហោតិ សោមនស្សិ-
 ច្ឆ័យំ ហោតិ ជីវិតិច្ឆ័យំ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ(២)
 សម្មាភយាមោ ហោតិ ។ បេ ។ បត្តាហោ ហោតិ
 អវិត្តោ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ ឯម្នា ឥមេ
 ឯម្នា គុសលា ។ បេ ។

១ ខ. សតិច្ឆ័យំ ហោតិ ១ ទិស្សតិ ។ ២ ខ. ឯត្ថមេ សម្មាសតិ ហោតិ ទិស្សតិ ។

(១២៤) ព្រះធម៌ជាគុសល ឯត្ថមេ ។ បុណ្យ បុណ្យ បុណ្យ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងព្រលិត ព្រលិត ព្រលិត ព្រលិត
 ជាបុគ្គលប្រគល់ដោយទេវតា មានសតិសម្មជន្មាវេន សោយសុខ
 ដោយនាមកាយវេន ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ តែងសរសើរបុគ្គលអ្នកចូល
 ភតិយដ្ឋាននោះថា បុគ្គលអ្នកចូលភតិយដ្ឋាន ប្រគល់ដោយទេវតា មាន
 សតិ មានធម៌ជាគ្រឿងទៅជាសុខ ដូច្នេះ ដោយភតិយដ្ឋានណា ក៏
 បានដល់នូវភតិយដ្ឋាននោះ ឈ្មោះបឋវីកសិណ កើតមាន ក្នុងសម័យ
 ណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា
 ចិត្ត សុខ ឯកត្តតារបស់ចិត្ត សង្ខត្តិយំ វិវិដ្ឋត្តិយំ សតិច្ឆ័យ
 សមាធិច្ឆ័យំ បញ្ញាច្ឆ័យំ មនិច្ឆ័យំ សោមនស្សិច្ឆ័យំ ជីវិតិច្ឆ័យ
 សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាភយាមៈ ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តន្ទាឡើង សេចក្តីមិន
 រាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា
 ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យចិត្ត ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ទេ
 ព្រះធម៌ជាគុសល ។ បេ ។

[១៤៤] តស្មី ខេ មន សមយេ ធម្មាហេ
 ខន្ធា ហោន្តិ ម្យាយតនាធិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ អដ្ឋិទ្រ្ទិយាធិ ហោន្តិ
 នុវត្តិកំ ឈានំ ហោតិ ចតុវត្ថុកោ មក្កោ ហោតិ
 សត្ត ពលាធិ ហោន្តិ តយោ ហេតុ ហោន្តិ ឯកោ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
 ឯកោ ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា មន តស្មី សមយេ
 អញ្ញោមិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិលោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

[១៤៥] តតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារត្ថោ
 ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា ចិត្តស្សកក្កតា សង្ខិ-
 ទ្រ្ទិយំ វិវិទ្យិទ្រ្ទិយំ សតិទ្រ្ទិយំ សមាធិទ្រ្ទិយំ បញ្ញា-
 ទ្រ្ទិយំ ជីវិតិទ្រ្ទិយំ សម្មាធិដ្ឋំ សម្មាវាយាមោ ។ បេ ។
 ធម្មាហោ អវិក្កោតោ យេ វា មន តស្មី សមយេ
 អញ្ញោមិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិលោ ធម្មា វេបេ-
 ត្វា វេននាទន្ធិ វេបេត្វា សញ្ញាទន្ធិ វេបេត្វា វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារត្ថោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[១៤៦] ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ពេលនោះ ៤ ធាតុ
 ៤ អាហារ ៣ ផ្សំនៃ ៨ ពោធិប្រភពដោយអង្គ ៤ មគ្គប្រភព
 ដោយអង្គ ៤ ពលៈ ៧ ហេតុ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយត-
 នៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌
 ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ បេ ។

[១៤៧] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ផស្សៈ ចេតនា ឯកក្កតាបេសិច្ច សង្ខិទ្រ្ទិយ វិវិទ្យិទ្រ្ទិយ សតិទ្រ្ទិយ
 សមាធិទ្រ្ទិយ បញ្ញាទ្រ្ទិយ ជីវិតិទ្រ្ទិយ សម្មាធិដ្ឋំ សម្មាវាយាមៈ
 ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តុំឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ ឬថា ពួកអរូប-
 ធម៌ដទៃណា ក្រៅពីវិទេនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធ ដែលកើត
 ឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះសង្ខារក្ខន្ធ
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

[១៤៦] តតត បេ ធម្មា តតសលា ។ យស្មី
 សមយេ វច្ឆបបត្តិយា មត្តំ ភាវេតិ សុខស្ស ធម្ម
 បហាជា ទុក្ខស្ស ធម្ម បហាជា បុត្រោ សោមន-
 ស្សនោមនស្សនំ អត្តន្តមា អទុក្ខបសុទ្ធិ ឧបេក្ខា-
 សតិចារិសុទ្ធិ ធម្មត្ថំ ឈានំ ឧបសម្មជ្ជ វិហារតិ បថ-
 វិកាសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ វេទនា
 ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ
 ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្មេត្តត្ថា ហោតិ សទ្ធិន្ទ្រិយំ
 ហោតិ វិរិយន្ទ្រិយំ ហោតិ សតិទ្ធិន្ទ្រិយំ ហោតិ
 សមាធិន្ទ្រិយំ ហោតិ បញ្ញាទ្ធិន្ទ្រិយំ ហោតិ មជ្ឈិមន្ទ្រិយំ
 ហោតិ ឧបេក្ខន្ទ្រិយំ ហោតិ ជីវិតន្ទ្រិយំ ហោតិ
 សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ សម្មាភយាមោ ហោតិ ។ បេ ។
 បត្តាហោ ហោតិ អវិក្ខេបោ ហោតិ យេ វា មន
 តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អត្តំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរ-
 បិណោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា តតសលា ។ បេ ។

[១៤៦] ត្រួតចម្លងក្បួនសម្លេង តើដូចម្តេច ។ ក្បួនសម្លេងប្រើប្រាស់
 ដើម្បីពេកើត ក្នុងប្រភព បានលះសុខផង លះទុក្ខផង ធ្វើសោប-
 នស្សន៍ចោមនស្ស ឲ្យវិនាសអស់ក្នុងកាលមុន បានដល់ទៅចក្ខុវិស័យ
 ឈ្មោះបឋវិកសិណ មានអារម្មណ៍មិនជាទុក្ខ មិនជាសុខ មានសតិ
 ដ៏បរិសុទ្ធ ដោយឧបេក្ខា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត ឧបេក្ខា ឯកត្តតា
 របស់ចិត្ត សទ្ធិន្ទ្រិយ វិរិយន្ទ្រិយ សតិទ្ធិន្ទ្រិយ សមាធិន្ទ្រិយ បញ្ញាទ្ធិន្ទ្រិយ
 មន្ត្រិយ ឧបេក្ខន្ទ្រិយ ជីវិតន្ទ្រិយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាភយាមៈ ។ បេ ។
 សេចក្តីផ្តល់ឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ថ្កោ ត្រួតអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាក្រក់របេក្ខ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះត្រួតចម្លងក្បួនសម្លេង ។ បេ ។

[១៤៧] តស្មី ហោ បដ សមយេ ចន្ទាហោ
 ខត្តា ហោន្តិ ឆាយតនាជិ ហោន្តិ ខេ តាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ អង្គ្រិយោជិ
 ហោន្តិ ឡុន្តិកំ ឈាជិ ហោតិ ចតុន្តិកោ មត្តោ
 ហោតិ សត្ត តលាជិ ហោន្តិ តយោ ហេតុ ហោន្តិ
 ឯកោ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯតំ ធម្មាយតនំ
 ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បដ តស្មី
 សមយេ អញ្ចេបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិលោ
 ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

[១៤៨] កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខត្តោ
 ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា ចិត្តស្មេកកុត្តា សង្ខ-
 ទ្រ្គយំ វិយ័ទ្រ្គយំ សត្តទ្រ្គយំ សមាជទ្រ្គយំ បញ្ញាទ្រ្គយំ
 ដីវិតទ្រ្គយំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមោ ។ បេ ។ បត្តាហោ
 អវិត្តោ យេ វា បដ តស្មី សមយេ អញ្ចេបិ
 អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិលោ ធម្មា វេបេត្វា វេទ-
 បាខន្តំ វេបេត្វា សញ្ញាខន្តំ វេបេត្វា វិញ្ញាណត្វន្តំ

[១៤៧] ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កាយភនៈ ៤
 ធាតុ ៤ អាហារា ៧ អង្គ្រិយ ៨ ឈានប្រកបដោយអង្គ ៤ មគ្គ-
 ប្រកបដោយអង្គ ៤ ពលៈ ៧ ហេតុ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។
 ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួក
 អរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ បេ ។

[១៤៨] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។
 ផស្សៈ ចេតនា ឯកត្តតារសចិត្ត សង្ខទ្រ្គិយ វិយទ្រ្គិយ សត្ត-
 ទ្រ្គិយ សមាទ្រ្គិយ បញ្ញាទ្រ្គិយ ដីវិតទ្រ្គិយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវា-
 យាមៈ ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តល់ឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ ឬថា ពួក
 អរូបធម៌ដទៃណា ក្រៅពីដទៃនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណត្វន្ធ
 ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

អយំ ឧស្ម័ន សមយេ សាស្ត្រាប្បវេណី ហោតិ ។ បេ ។
ឥមេ ធម្មា តុសលា ។

បុគ្គលយោ ។

[១៤៩] តតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូបបឋត្តិយា មក្ខំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេត្តិ តតមេហិ
។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ បឋ-
វិតសិណំ ឧស្ម័ន សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
អវិត្តោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។

[១៥០] តតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូបបឋត្តិយា មក្ខំ ភាវេតិ អវិត្តោចោ វិហារ-
បឋត្តិ សមាធិជំ បីតិសុខំ ធុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ
វិហារតិ បឋវិតសិណំ ឧស្ម័ន សមយេ ជស្សោ ហោតិ
វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ធម្មតា ហោតិ
ចិត្តំ ហោតិ វិចារោ ហោតិ បីតិ ហោតិ សុខំ
ហោតិ ចិត្តស្ម័គ្រត្ថតា ហោតិ សង្ខត្តិយំ ហោតិ

នេះសុត្តន្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
តុសល ។

ចំ បុគ្គលយោ ។

[១៤៩] ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនម្នាក់
ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ ហើយ
បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវិតសិណ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនព្រួយបារម្ភ ក៏កើត
មាន ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

[១៥០] ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនម្នាក់
មក្ខំ ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានដល់ទុតិយជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវិតសិណ
គ្មានវិត្តៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ មានតែបីតិវិចារៈ ដែលកើតអំពីសមាធិ
តិបឋមជ្ឈាន ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមានក្នុងសម័យនោះ វេទនា
សញ្ញា ធម្មតា ចិត្ត វិចារៈ បីតិ សុខ ឯកត្ថតាបសចិត្ត សង្ខត្តិយ

វិយ័ទ្រ្ទយំ ហោតិ សត្វទ្រ្ទយំ ហោតិ សមាធិ-
 ទ្រ្ទយំ ហោតិ បញ្ញាទ្រ្ទយំ ហោតិ មនិទ្រ្ទយំ ហោតិ
 សោមនស្សទ្រ្ទយំ ហោតិ ជីវិតទ្រ្ទយំ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ
 ហោតិ សម្មាវាយាមោ ហោតិ ។ បេ ។ បត្តាហោ
 ហោតិ អវិត្តោ ហោតិ យេ វា បន តស្មី
 សមយេ អញ្ចេមិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ
 ធម្មា ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ បេ ។

[១៥១] តស្មី ហោ បន សមយេ ចត្តារកេ
 ទន្ធា ហោន្តិ ច្វាយតនាធិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ អដ្ឋិទ្រ្ទយាធិ ហោន្តិ
 ចតុរង្គិកំ ឈានំ ហោតិ ចតុរង្គិកោ មត្តោ ហោតិ
 សត្ត តលាធិ ហោន្តិ តយោ ហេតុ ហោន្តិ ឯកោ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
 ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ចេមិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា តុសលា ។ បេ ។

វិយ័ទ្រ្ទយ សត្វទ្រ្ទយ សមាធិទ្រ្ទយ បញ្ញាទ្រ្ទយ មនិទ្រ្ទយ សោម-
 នស្សទ្រ្ទយ ជីវិតទ្រ្ទយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមា ។ បេ ។
 សេចក្តីផ្តើមឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ថ្វា ពួកអប្រធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះការស្រឡាញ់ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ បេ ។

[១៥២] ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ពាយតនៈ ៤ ធាតុ ៤

អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៨ ឈានប្រកបដោយអង្គ ៤ មគ្គប្រកបដោយ
 អង្គ ៤ ពលៈ ៧ ហេតុ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយតនៈ ១
 ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ថ្វា ពួកអប្រធម៌ដទៃណា
 ដែលកើតឡើង ព្រោះការស្រឡាញ់ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ បេ ។

[១៩២] កតតោ តស្មី សមយេ សង្ខារតូន្ទោ
 ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា វិចារោ បិគិ ចិត្ត-
 ស្សេតតុតា សន្និទ្ធិយំ វិវិទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ
 សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ ជីវិតទ្ធិយំ សម្មាសង្ក-
 សម្មាវាយានោ ។ បេ ។ បត្តាហោ អវិក្ខេបោ យេ
 វា បទ តស្មី សមយេ អនោមិ អត្ថំ បដិច្ចសមុ-
 ច្បន្ទា អរូបិនោ ធម្មា វេយ្យា វេទនាទន្ធិ វេយ្យា
 សញ្ញាទន្ធិ វេយ្យា វិញ្ញាណត្ថន្ធិ អយំ តស្មី
 សមយេ សង្ខារតូន្ទោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។

[១៩៣] កតតោ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មត្តំ កាវេតិ វិតក្កវិចារាទិ
 រូបសមា ។ បេ ។ តតិយំ លាទិ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ បវេកិកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ

[១៩៤] សង្ខារតូន្ទ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។
 ជស្សៈ ចេតនា វិចារៈ បិគិ ឯកត្តភារបស័ចិត្ត សន្និទ្ធិយ វិវិ-
 ធិទ្ធិយ សតិទ្ធិយ សមាធិទ្ធិយ បញ្ញាទ្ធិយ ជីវិតទ្ធិយ សម្មា-
 ទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមៈ ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តងឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ ឬ
 ថា ពួកអប្បធមិវេទនា ក្រៅអំពីវេទនាទន្ធិ សញ្ញាទន្ធិ វិញ្ញាណត្ថន្ធិ
 ដែលកើតឡើង ព្រោះតាមស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 នេះសង្ខារតូន្ទ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
 កុសល ។

[១៩៥] ពួកធម៌ជា កុសល កើតដូចម្តេច ។ ឬក៏លចម្រើននូវ
 មត្តិ ដើម្បីទៅកើតក្នុងលោក បានម្លាប់ ម្សិកក្កៈ និង វិចារៈ រួច
 ហើយ ។ បេ ។ បានផលតតិយដ្ឋាន ឈ្មោះបឋកសិណ ក្នុងសម័យ
 ណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា

ចិត្តិ យោតិ បីតិ យោតិ សុខ យោតិ ចិត្តស្ម័គ្រ-
 គត្តតា យោតិ សុខ្ខ័យ្យ យោតិ វិវិយ្យ្យ្យ
 យោតិ សតិ្យ្យ យោតិ សមាធិ្យ្យ យោតិ
 បត្តា្យ្យ យោតិ មជ្ឈិម្យ្យ យោតិ សោមនស្ស្យ្យ
 ្យ្យ យោតិ ដីវិត្យ្យ យោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធ យោតិ
 សម្មាសម្ពុទ្ធ យោតិ ។ បេ ។ បត្តាហោ យោតិ
 អវិច្ឆារោ យោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ញោចិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិលោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

[១៥៤] តស្មី ទោ បន សមយេ ចត្តារោ ខន្ធ
 ហោន្តិ ខ្វាយតនាជំ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ ហោន្តិ
 តយោ អាហារា ហោន្តិ អដ្ឋិ្យ្យាជំ ហោន្តិ តិវត្តិកំ
 ឈាជំ យោតិ ចតុវត្តិកោ មត្តោ យោតិ សត្ត
 តលាជំ ហោន្តិ តយោ ហេតុ ហោន្តិ ឯកោ
 ជស្សវា យោតិ ។ បេ ។ ឯតំ ធម្មាយតនំ យោតិ
 ឯតា ធម្មធាតុ យោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ញោចិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិលោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

ចិត្តិ បីតិ សុខ ឯកត្តតាបស្ថិតិ សុខ្ខ័យ្យ វិវិយ្យ្យ្យ សតិ្យ្យ
 សមាធិ្យ្យ បត្តា្យ្យ មជ្ឈិម្យ្យ សោមនស្ស្យ្យ ដីវិត្យ្យ
 សម្មាសម្ពុទ្ធ សម្មាសម្ពុទ្ធ ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តើមឡើង សេចក្តីមិន
 រាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអប្បធម៌ដទៃណា
 ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 នេះពួកធម៌ជាគុសល ។ បេ ។

[១៥៤] ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ដោយតនៈ ៤ ធាតុ ៤
 អាហារា ៣ វត្ថុ ៨ ឈានប្រកបដោយវេទ្តិ ៣ មគ្គប្រកបដោយ
 អង្គ ៤ ពលៈ ៧ ហេតុ ៣ ជស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយតនៈ ១
 ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអប្បធម៌ដទៃណា
 ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 នេះពួកធម៌ជាគុសល ។ បេ ។

[១៥៥] កាតយោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខ-

ត្រោ ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា បីតិ ចិត្តស្ស-

កក្កតា សង្ខិទ្ធិយំ វិយិទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិ-

ទ្ធិយំ មញ្ញិទ្ធិយំ ជីវិតិទ្ធិយំ សម្មាធិដ្ឋំ សម្មាវាយាមោ

។ បេ ។ មត្តាហោ អវិក្ខេបោ យេ វា បន តស្មី

សមយេ អពោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បត្តា អរូបិយោ

ធម្មា វេបេត្វា វេទនាទន្ធិំ វេបេត្វា សញ្ញាទន្ធិំ

វេបេត្វា វិញ្ញាណក្ខន្ធិំ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខា-

រក្ខត្រោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[១៥៦] កាតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី

សមយេ រូបបបត្តិយា មក្កំ ភាវេតិ បីតិយា ន វិភតា

។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ មហីរិ-

កាសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ វេទនា

ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ

[១៥៥] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ឥស្សៈ ចេតនា បីតិ ឯកត្តតារបសិទ្ធិ សង្ខិទ្ធិយ វិយិទ្ធិយ

សតិទ្ធិយ សមាធិទ្ធិយ មញ្ញិទ្ធិយ ជីវិតិទ្ធិយ សម្មាធិដ្ឋំ សម្មា-

វាយាមៈ ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តន្ទាឡើង សេចក្តីមិនឈរមាយ ឬថា ពួក

អរូបធម៌វេទនា ក្រៅអំពីវេទនាទន្ធិ សញ្ញាទន្ធិ វិញ្ញាណក្ខន្ធ

ដែលកើតឡើង ព្រោះការស្រយំហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា

កុសល ។

[១៥៦] ពួកធម៌ជាគុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ

មគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព បានជីវនិរាយចាកបីតិ ។ បេ ។

បានដល់ចក្ខុជញ្ញូន ឈ្លោះបបិតសិលា ក្នុងសម័យណា ឥស្សៈ

ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត

សុខំ ហោតិ ចិត្តស្សេតត្ថតា ហោតិ សន្តិទ្ធិយំ
 ហោតិ វិរិយទ្ធិយំ ហោតិ សតិទ្ធិយំ ហោតិ សមា-
 ធិទ្ធិយំ ហោតិ បញ្ញាទ្ធិយំ ហោតិ មង្គលទ្ធិយំ ហោតិ
 សោមនស្សទ្ធិយំ ហោតិ ជីវិតទ្ធិយំ ហោតិ សម្មា-
 ធិដ្ឋ ហោតិ សម្មាវាយាមោ ហោតិ ។ បេ ។ បត្តា-
 ហោ ហោតិ អវិក្ខេបោ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី
 សមយេ អត្ថោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិណោ
 ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

[១៥៧] តស្មី ទោ បទ សមយេ ធម្មារោ ឧបា
 ហោន្តិ ឡាយតនាធិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ ហោន្តិ
 តយោ អាហារោ ហោន្តិ អដ្ឋិទ្ធិយាធិ ហោន្តិ ធុរ្ម័តិ
 លាធិ ហោតិ ចតុរ្ម័តោ មត្តោ ហោតិ សត្ត
 តលាធិ ហោន្តិ តយោ ហេតុ ហោន្តិ ឯកោ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
 ឯកោ ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អត្ថោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិណោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

សុខ ឯកត្ថតា របស់ចិត្ត សន្តិទ្ធិយ វិរិយទ្ធិយ សតិទ្ធិយ
 សមាធិទ្ធិយ បញ្ញាទ្ធិយ មង្គលទ្ធិយ សោមនស្សទ្ធិយ ជីវិតទ្ធិយ
 សម្មាធិដ្ឋ សម្មាវាយាមៈ ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តើមឡើង សេចក្តីមិនរាយ-
 មាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ថ្វីប៉ុន្តែ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែល
 កើតឡើង ព្រោះការស្រឡាញ់ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 ពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

[១៥៧] ខន្ធ ២ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កាយតនៈ ២
 ធាតុ ២ អាហារ ៣ វិទ្យុយ ៨ ឈានប្រកបដោយអង្គ ២ មគ្គ
 ប្រកបដោយអង្គ ២ ពលៈ ៧ ហេតុ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។
 ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ថ្វីប៉ុន្តែ
 អរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះការស្រឡាញ់ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

[៥៨] កតហោ តស្មី សមយេ សង្ការត្ថានោ
 ហោតិ ។ ធម្មេ ចេតនា ចិត្តស្សតក្កតា សន្និ-
 ទ្ធិយំ វិវិទ្ធិទ្ធិយំ សត្តិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញា-
 ទ្ធិយំ ជីវិតទ្ធិយំ សម្មាសម្ពុទ្ធំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ។ បេ ។
 បត្តាហោ អវិក្កេចោ យេ វ បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា វេយ្យា-
 វេទនាទន្ធិ វេយ្យា សញ្ញាទន្ធិ វេយ្យា វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ការត្ថានោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[១៥៩] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋវីយា មក្ខំ ភាវេតិ សុខស្ស ច
 បហាជា ។ បេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ
 វិហាតិ បរិវេតសិណំ តស្មី សមយេ ធម្មេ
 ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា
 ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្ស-
 តក្កតា ហោតិ សន្និទ្ធិយំ ហោតិ វិវិទ្ធិទ្ធិយំ
 ហោតិ សត្តិទ្ធិយំ ហោតិ សមាធិទ្ធិយំ ហោតិ

[១៦០] សង្ការេ ចេតនា ចិត្តស្សតក្កតា តស្មី ។

ធម្មេ ចេតនា ចិត្តស្សតក្កតា សន្និទ្ធិយំ វិវិទ្ធិទ្ធិយំ សត្តិទ្ធិយំ
 សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ ជីវិតទ្ធិយំ សម្មាសម្ពុទ្ធំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ។ បេ ។
 សេចក្តីផ្តើម ។ សេចក្តីបិទ ។ បូជា ពួកអរូបិយវិទ្យា
 ក្រៅពីវិទ្យាទន្ធិ សញ្ញាទន្ធិ វិញ្ញាណក្ខន្ធិ ដែលកើតឡើង ព្រោះ
 ភាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះសង្ការក្ខន្ធិ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាពុស ។

[១៦១] ពួកធម៌ជាពុស តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លី

មក ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានលះសុខផង ។ បេ ។ បានដល់
 បញ្ចប់ជួន ឈ្លោះរបរកែសិលា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត ឧបេក្ខា
 ចិត្តស្សតក្កតា សន្និទ្ធិយំ វិវិទ្ធិទ្ធិយំ សត្តិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ

បត្តាជ្រៀយ ហោតិ មជ្ជិជ្រៀយ ហោតិ ឧបេត្តិជ្រៀយ
 ហោតិ ជីវិត្តជ្រៀយ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ
 សម្មាវាយាមោ ហោតិ ។ បេ ។ បត្តាហោ ហោតិ
 អវិក្ខេបោ ហោតិ យេ វា បទ ឥស្សី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិចោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា តុសលា ។ បេ ។

[១៦០] ឥស្សី ទោ បទ សមយេ ចត្តារោ ទុត្តា
 ហោន្តិ ទ្វាយតនាជិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយេក ហោន្តិ
 តយោ អាហារោ ហោន្តិ អដ្ឋិជ្រៀយាជិ ហោន្តិ ទុវន្តិ
 តំ ឈាជំ ហោតិ ចតុវន្តិកោ មត្តោ ហោតិ សត្ត
 តលាជំ ហោន្តិ តយោ ហេតុ ហោន្តិ ឯកោ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯតំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
 ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ ឥស្សី
 សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិចោ
 ធម្មា ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ បេ ។

បត្តាជ្រៀយ បដិជ្រៀយ ឧបេត្តិជ្រៀយ ជីវិត្តជ្រៀយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មា-
 វាយាមោ ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តើមឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអប្បធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង
 ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជា
 តុសល ។ បេ ។

[១៦០] ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តាមគនៈ ៤
 ធាតុ ៤ អាហារេព វត្ថុនិយម ឈានប្រកបដោយអង្គ ៤ មគ្គ
 ប្រកបដោយអង្គ ៤ ពលៈ ៧ ហេតុ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។
 ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួក
 អប្បធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ បេ ។

[១៦១] កាតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារត្ថោ
 ហោតិ ។ ដស្សោ ចេតនា ចិត្តស្សេតកុត្តា សន្និ
 ទ្ធិយំ វិវិទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិ
 យំ ដំរិត្តទ្ធិយំ សម្មាធិដ្ឋិ សម្មាភយាមោ ។ មេ ។
 បត្តាហោ អវិក្កោចោ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបេនោ ធម្មា វេយ
 ត្វា វេទនាទទ្ធិ វេយត្វា សញ្ញាទទ្ធិ វេយត្វា វិញ្ញា
 ណក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារត្ថោ ហោតិ
 ។ មេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

បញ្ចក្ខណេ ។

[១៦២] កាតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋត្តិយា មក្ខំ ភាវេតិ វិវិទ្ធភ កាមេហិ
 ។ មេ ។ បវេមំ ឈានំ ឧបសម្ពន្ធិ វិហារតិ ទុក្ខា
 បដិបទំ ធម្មាភិញ្ញំ បវេកិកសំណំ តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្កោចោ ហោតិ ។ មេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[១៦១] សង្ខារត្ថោ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ដស្សៈ ចេតនា ឯកត្តតាសេស្ថិត្ត សន្និទ្ធិយំ វិវិទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ
 សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ ដំរិត្តទ្ធិយំ សម្មាធិដ្ឋិ សម្មាភយាមៈ
 ។ មេ ។ សេចក្តីផ្តន្ទិឡើង សេចក្តីមិនឈឺមាយ ឬថា ពួកអរូបធម៌
 ដទៃណា ក្រៅពីវិវេទនាទទ្ធិ សញ្ញាទទ្ធិ វិញ្ញាណក្ខន្ធិ ដែល
 កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 សង្ខារត្ថោ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ នេះពួកធម៌ជា
 កុសល ។

ចប់ បញ្ចក្ខណេ ។

[១៦២] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្ពស់
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានស្ងាត់ចាកភាវចាំឡាយ ។ មេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបវេកិកសំណា មានសេចក្តីប្រតិចក្កិល់បាត មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងយ៉ាងយូរ ក្នុងសម័យណា ដស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ មេ ។ សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ មេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

(១៦៣) កតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបបត្តិយា មក្ខិ កាវេតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បវេមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ នុត្តា-
 បដិបទំ ទិច្ចាភិញ្ញំ បវេក្ខសិណំ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា តុសលា ។

(១៦៤) កតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបបត្តិយា មក្ខិ កាវេតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បវេមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សុខា-
 បដិបទំ ទិច្ចាភិញ្ញំ បវេក្ខសិណំ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា តុសលា ។

(១៦៣) ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន ខ្លះ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវិកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងរហ័ស ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

(១៦៤) ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន ខ្លះ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវិកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆ្ងាយ
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

(១៦៥) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបបត្តិយា មត្តំ កាវេតិ វិវិច្ឆា កាវេហិ
 ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សុខា-
 បដិបទំ ចិច្ចាភិញ្ញំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ
 ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

(១៦៦) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបបត្តិយា មត្តំ កាវេតិ វិតក្កវិចារទំ
 រូបសមា ។ បេ ។ ឧតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ
 ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្ថិ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ
 ឧត្តាបដិបទំ ឧត្តាភិញ្ញំ បឋវីកសិណំ ។ បេ ។
 ឧត្តាបដិបទំ ចិច្ចាភិញ្ញំ បឋវីកសិណំ ។ បេ ។
 សុខាបដិបទំ ឧត្តាភិញ្ញំ បឋវីកសិណំ ។ បេ ។
 សុខាបដិបទំ ចិច្ចាភិញ្ញំ បឋវីកសិណំ តស្មី
 សមយេ ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

(១៦៧) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 មត្តំ ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានម្ខាងម្ខាងទៀត ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងដល់ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះភូតធម៌ជាកុសល ។

(១៦៨) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 មត្តំ ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានម្ខាងម្ខាងទៀត ។ បេ ។
 ឧតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។
 បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ។ បេ ។ ឈ្មោះ
 បឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងដាច់
 ។ បេ ។ ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ តែមាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ។ បេ ។ ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងដាច់ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភូតធម៌ជាកុសល ។

[១៦៧] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបច្ឆិយា មត្តិ ភាវេតិ វិវិច្ឆេវ តាមេហិ
 ។ មេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ បរិត្តំ
 បរិត្តារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

[១៦៨] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបច្ឆិយា មត្តិ ភាវេតិ វិវិច្ឆេវ តាមេហិ
 ។ មេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ បរិត្តំ
 អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ មេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[១៦៩] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបច្ឆិយា មត្តិ ភាវេតិ វិវិច្ឆេវ តាមេហិ
 ។ មេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អប្ប-
 មាណំ បរិត្តារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ មេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[១៦៧] តួធម្មជាតិកុសលា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ មេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់
 ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។
 សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ នេះពួក
 ធម្មជាតិកុសល ។

[១៦៨] តួធម្មជាតិកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ មេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានប្រមាណតូច តែមាន
 ការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ មេ ។ នេះពួកធម្មជាតិកុសល ។

[១៦៩] តួធម្មជាតិកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ មេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ ប្រមាណមិនបាន តែមានការ-
 ម្នាក់តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។
 សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ នេះពួក
 ធម្មជាតិកុសល ។

[១៧១] ឧបាសិកា ឧបាសិកា ឧបាសិកា ។ យស្មី
សមយេ រូបបឋមនិយា មន្តិ កាវេតិ វិវិដ្ឋោ កា-
មេហិ ។ យេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ពន្ធ វិហារតិ
អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី
សមយេ ធម្មោ ហោតិ ។ យេ ។ អវិក្កោចោ ហោតិ
។ យេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[១៧២] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូបបឋមនិយា មន្តិ កាវេតិ វិគត្តិវិចារនំ
រូបសមា ។ យេ ។ ធុតិយំ ឈានំ ។ យេ ។ តតិយំ
ឈានំ ។ យេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ។ យេ ។ បឋមំ
ឈានំ ។ យេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ពន្ធ វិហារតិ
បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ បឋវីកសិណំ ។ យេ ។ បរិត្តំ
អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ ។ យេ ។ អប្បមាណំ
បរិត្តារម្មណំ បឋវីកសិណំ ។ យេ ។ អប្បមាណំ
អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ
ធម្មោ ហោតិ ។ យេ ។ អវិក្កោចោ ហោតិ ។ យេ ។
ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[១៧៣] ព្រះពុទ្ធសាសនា ប្រាសាទ ព្រះពុទ្ធសាសនា
មន្តិ ធម្មោ វិវិដ្ឋោ កាវេតិ វិវិដ្ឋោ កាវេតិ វិវិដ្ឋោ កាវេតិ
បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ ប្រមាណមិនបាន ពាក្យ
អាន្តរៈប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
សម័យនោះ ។ យេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
នោះ ។ យេ ។ នេះភូតធម៌ជាកុសល ។

[១៧៤] ព្រះពុទ្ធសាសនា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
មន្តិ ធម្មោ វិវិដ្ឋោ កាវេតិ វិវិដ្ឋោ កាវេតិ វិវិដ្ឋោ កាវេតិ
ទុតិយជ្ឈាន ។ យេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ យេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន ។ យេ ។
បឋមជ្ឈាន ។ យេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ
មានប្រមាណតូច មានអាន្តរៈដ៏តូច ។ យេ ។ ឈ្មោះបឋវីកសិណ
មានប្រមាណតូច តែមានអាន្តរៈប្រមាណមិនបាន ។ យេ ។ ឈ្មោះ
បឋវីកសិណ ប្រមាណមិនបាន តែមានអាន្តរៈតូច ។ យេ ។ ឈ្មោះ
បឋវីកសិណ ប្រមាណមិនបាន មានអាន្តរៈប្រមាណមិនបាន ក្នុង
សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ យេ ។ សេចក្តី
មិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ យេ ។ នេះភូតធម៌ជា
កុសល ។

[១៧២] កាតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី

សមយេ រុច្ចបបត្តិយា មត្តំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហំ

។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ទុក្ខា

បដិបទំ ទទ្ធកិញ្ញំ បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ បឋវីកសំណំ

តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចា

ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កាតមេ

ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រុច្ចបបត្តិយា

មត្តំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ

ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទទ្ធកិញ្ញំ បរិត្តំ

អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសំណំ តស្មី សមយេ

ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចា ហោតិ ។ បេ ។

ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កាតមេ ធម្មា កុសលា ។

[១៧២] ភូតធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ឬគលចម្រើន ឬមគ្គ

ដើម្បីទៅកើតក្នុងបូកពា បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។

បានដល់បឋមដ្ឋាន ឈ្មោះបឋវីកសំណា មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក

មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ដ៏តូច

ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេច-

ក្តីមិនឈាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភូតធម៌

ជាកុសល ។ ភូតធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ឬគលចម្រើន ឬមគ្គ

ដើម្បីទៅកើតក្នុងបូកពា បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន

ដល់បឋមដ្ឋាន ឈ្មោះបឋវីកសំណា មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន

សេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ប្រមាណ

មិនបាន ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

។ បេ ។ នេះភូតធម៌ជាកុសល ។ ភូតធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។

យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា មក្ខិ ការេតិ វិវិច្ឆេ
 តាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ
 ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខកិញ្ចំ អប្បមាណំ បរិ-
 ត្តាម្មណំ បឋវីកសីណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ តតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា មក្ខិ ការេតិ វិវិច្ឆេ
 តាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ
 ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខកិញ្ចំ អប្បមាណំ អប្បមាណា-
 រម្មណំ បឋវីកសីណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងបូកត បានស្ងាត់ចាកតាម
 ទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសីណា មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន
 មានការម្នាក់តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងបូកត បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសីណា មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន
 មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

[១៧៣] តតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា មត្តំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ តាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ចិច្ចាភិក្ខុំ បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ បឋវីកសីណំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ តតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា មត្តំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ តាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ចិច្ចាភិក្ខុំ បរិត្តំ អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសីណំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ តតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា មត្តំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ តាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ចិច្ចាភិក្ខុំ អប្បមាណំ បរិត្តារម្មណំ បឋវីកសីណំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោហោ ហោតិ ។ បេ ។

[១៧៣] ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន ឈ្មោះបឋវីកសីណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងដ៏ឆាប់ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន ឈ្មោះបឋវីកសីណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងដ៏ឆាប់ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន ឈ្មោះបឋវីកសីណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងដ៏ឆាប់ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មត្តិ ភាវេតិ វិវិច្ឆេវ កា-
 មេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈំ វិហរេតិ
 ទុក្ខាបដិបទំ វិច្ឆាគិញ្ញំ អប្បមាណំ អប្បមាណា-
 រម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។

(១៧២) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មត្តិ ភាវេតិ វិវិច្ឆេវ កា-
 មេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈំ វិហរេតិ
 សុខាបដិបទំ ធម្មាគិញ្ញំ បរិភិ បរិភាវម្មណំ បឋវី-
 កសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបប-
 ឋតិយា មត្តិ ភាវេតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។

នេះពួកធម៌ជាគុសល ។ ពួកធម៌ជាគុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើនទូទៅ ដើម្បីដោះស្រាយ ក្នុងប្រភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងទាប ប្រមាណមិនបាន
 មានការផ្ទុកប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាគុសល ។

(១៧២) ពួកធម៌ជាគុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនទូ-
 ទៅ ដើម្បីដោះស្រាយក្នុងប្រភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមដ្ឋាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយ៉ាវ មានប្រមាណតូច មានការផ្ទុកដ៏តូច
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
 ជាគុសល ។ ពួកធម៌ជាគុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនទូទៅ
 ដើម្បីដោះស្រាយក្នុងប្រភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។

បរមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរតំ សុទាបដិបទំ ទន្ធា-
 ភិញ្ញំ បរិតំ អប្បមាណារម្មណំ បរិក្ខតសិណំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា
 កុសលា យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខិ ភាវិតិ
 វិវិច្ឆោ កាមេហំ ។ បេ ។ បរមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហរតំ សុទាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ អប្បមាណំ បរិក្ខា-
 រម្មណំ បរិក្ខតសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខិ ភាវិតិ វិវិច្ឆោ
 កាមេហំ ។ បេ ។ បរមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហរតំ សុទាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ អប្បមាណំ អប្ប-
 មាណារម្មណំ បរិក្ខតសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋកេសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធី មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងយ៉ាងណា មានប្រមាណតូច មានការប្រមាណមិន
 បាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាតុសល ។ ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្ពស់
 មក្ខិ ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋកេសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធី
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយ៉ាងណា ប្រមាណមិនបាន ក៏មានការប្រមាណ
 តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាតុសល ។ ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្ពស់
 មក្ខិ ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋកេសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធី
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយ៉ាងណា ប្រមាណមិនបាន មានការប្រមាណ
 មិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ជាតុសល ។

(១៧៥) កតតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបបត្តិយា មន្តិ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ សុខា-
 បដិបទំ ចិច្ចាភិញ្ញំ បរិតំ បរិត្តារម្មណំ បឋវីកសិណំ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា
 មន្តិ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ សុខាបដិបទំ ចិច្ចាភិញ្ញំ បរិតំ
 អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា មន្តិ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ
 កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហរតិ សុខាបដិបទំ ចិច្ចាភិញ្ញំ អប្បមាណំ បរិ-
 ត្តារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា ហោតិ ។ បេ ។

(១៧៥) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងបូកព បានស្ងាត់បាតតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្លោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងជាប់ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ដ៏តូច ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តី
 មិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
 ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើត ក្នុងបូកព បានស្ងាត់បាតតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្លោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងជាប់ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ប្រមាណ
 មិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងបូកព បានស្ងាត់បាតតាមទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្លោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិវិធាន មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងជាប់ ប្រមាណមិនបាន មាន
 ការម្នាក់ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

ឥមេ ធម្មា កុសលោ ។ កេតមេ ធម្មា កុសលោ ។
 យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មត្តំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ
 កាមេហិ ។ មេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហរតិ សុចាបដិបទំ ចិច្ចាភិញ្ញា អប្បមាណំ អប្ប-
 មាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលោ ។

[១៧៦] កតមេ ធម្មា កុសលោ ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មត្តំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេវិចារណំ
 រូបសមា ។ មេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ។ មេ ។ តតិយំ
 ឈានំ ។ មេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ។ មេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ។ មេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរ-
 តិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញា មត្តំ វិវិច្ឆេវិចារណំ
 បឋវីកសិណំ ។ មេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញា
 មត្តំ អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ ។ មេ ។

នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើនខ្លួនមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានស្ងាត់ចាកកាបទាំងឡាយ
 ។ មេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងចាប់ ប្រមាណមិនបាន មាន
 ការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ មេ ។ សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ មេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

[១៧៦] ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លួន
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានម្ខាងវិគត្តៈនិងវិចារៈ រួចហើយ
 ។ មេ ។ ទុតិយជ្ឈាន ។ មេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ មេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន
 ។ មេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ មេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវី-
 កសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺត-
 យូរ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ មេ ។ ឈ្មោះបឋវី-
 កសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺត-
 យូរ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ មេ ។

ទុក្ខាបដិបទ្ធំ ទុក្ខាភិក្ខុំ អប្បមាណំ បរិត្តារម្មណំ
ណំ បរិវេក្ខន្តិណំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទ្ធំ ទុក្ខាភិ-
ក្ខុំ អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណំ បរិវេក្ខន្តិណំ
។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទ្ធំ ទិច្ចក្ខន្តិកំ បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ
បរិវេក្ខន្តិណំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទ្ធំ ទិច្ចក្ខន្តិកំ
បរិត្តំ អប្បមាណារម្មណំ បរិវេក្ខន្តិណំ ។ បេ ។
ទុក្ខាបដិបទ្ធំ ទិច្ចក្ខន្តិកំ អប្បមាណំ បរិត្តារម្មណំ
បរិវេក្ខន្តិណំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទ្ធំ ទិច្ចក្ខ-
ន្តិកំ អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណំ បរិវេក្ខន្តិណំ
។ បេ ។ សុខាបដិបទ្ធំ ទុក្ខាភិក្ខុំ បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ
បរិវេក្ខន្តិណំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទ្ធំ ទុក្ខាភិក្ខុំ
បរិត្តំ អប្បមាណារម្មណំ បរិវេក្ខន្តិណំ ។ បេ ។

ឈ្មោះបឋវិកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 យឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ ថេ ។ ឈ្មោះ
 បឋវិកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺត-
 យូរ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ ថេ ។ ឈ្មោះ
 បឋវិកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់
 មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ ថេ ។ ឈ្មោះបឋវិកសិណ
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ មានប្រមាណតូច
 មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ ថេ ។ ឈ្មោះបឋវិកសិណ មានសេច-
 ក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ប្រមាណមិនបាន មាន
 ការម្នាក់ដ៏តូច ។ ថេ ។ ឈ្មោះបឋវិកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ប្រមាណមិន
 បាន ។ ថេ ។ ឈ្មោះបឋវិកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដ៏ងាយ មានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ ថេ ។
 ឈ្មោះបឋវិកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដ៏ងាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 យឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ ថេ ។

សុខាបដិបទំ ធម្មាភិក្ខុំ អប្បមាណំ បរិត្តារម្មណំ
 បរិវេកសិណំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ធម្មាភិក្ខុំ អប្ប-
 មាណំ អប្បមាណារម្មណំ បរិវេកសិណំ ។ បេ ។
 សុខាបដិបទំ ចិប្បាភិក្ខុំ បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ បរិវេ-
 កសិណំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ចិប្បាភិក្ខុំ បរិត្តំ
 អប្បមាណារម្មណំ បរិវេកសិណំ ។ បេ ។ សុខា-
 បដិបទំ ចិប្បាភិក្ខុំ អប្បមាណំ បរិត្តារម្មណំ បរិវេ-
 កសិណំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ចិប្បាភិក្ខុំ អប្ប-
 មាណំ អប្បមាណារម្មណំ បរិវេកសិណំ តស្មី
 សមយេ ផស្ស្ឋា ហោតិ ។ បេ ។ អវិភេទុកោ
 ហោតិ ។ បេ ។ វេយ្យា ធម្មា តុសលា ។

ឈ្មោះបរិវេកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 យ៉ាងយូរ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។ ឈ្មោះ
 បរិវេកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយ៉ាងយូរ
 ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ ឈ្មោះបរិវេ-
 កសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងតាម មាន
 ប្រមាណតូច មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។ ឈ្មោះបរិវេកសិណ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងតាម មានប្រមាណតូច
 មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ ឈ្មោះបរិវេកសិណ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងតាម ប្រមាណមិនបាន
 មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។ ឈ្មោះបរិវេកសិណ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងតាម ប្រមាណមិនបាន មាន
 ការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះភូតធម៌ជាតុសល ។

[១៧៦] តាតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូប្យបត្តិយា មត្តិ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ តាមេហិ
 ។ បេ ។ មេមិ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អាគោ.
 កសិណំ ។ បេ ។ តេជោកសិណំ ។ បេ ។ វា.
 យោកសិណំ ។ បេ ។ ជីលកសិណំ ។ បេ ។
 មីតកសិណំ ។ បេ ។ លោហិតកសិណំ ។ បេ ។
 ឌុំធាតកសិណំ តស្មី សមយេ ធម្មស្ស ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ វេយ្យា ធម្មា
 តុសលា ។

អដ្ឋកសិណំ សោឡសត្តន្តំ ។

[១៧៧] តាតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូប្យបត្តិយា មត្តិ ភាវេតិ អដ្ឋកសិណំ អរូប-
 សត្តិ តហិម្ហា រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ អភិ-
 កុយ្យ ជាបាមិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេ តាមេហិ ។ បេ ។

[១៧៨] តួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មត្ត ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះអាប្ពាគសិណ ។ បេ ។ ឈ្មោះតេជោក-
 សិណ ។ បេ ។ ឈ្មោះវាយោកសិណ ។ បេ ។ ឈ្មោះវិលកសិណ
 ។ បេ ។ ឈ្មោះមីតកសិណ ។ បេ ។ ឈ្មោះលោហិតកសិណ ។ បេ ។
 ឈ្មោះឌុំធាតកសិណ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះតួកធម៌ជាតុសល ។

ចប់ កសិណ ៨ មានព្រះ ១៦ ។

[១៧៩] តួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមត្ត
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវប្រទានក្នុង ឃើញនូវភ្នែកប្រទាន
 ក្រៅ ជាប្រមានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់ប្រទាននោះ ហើយគិតថា
 អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។

បឋម ឈាន ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ តស្មី សមយេ
 ធម្មោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ តតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបច្ច័យា មត្តំ កាវេតិ អដ្ឋត្តំ
 អរូបសញ្ញំ តហំធូរា រូចានិ បស្សតិ បរិត្តានិ តានិ
 អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិតត្តវិចារានិ រូបសមា
 ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ
 ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ
 ។ បេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ តស្មី
 សមយេ ធម្មោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

បានដល់បរិវេណ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលចម្រើនខ្សែមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង
 ឃើញខ្សែពួករូបខាងក្រៅ ជាព្រមានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់នូវរូបទាំង
 នោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានម្ខាងវិភក្តៈ
 នឹងវិចារេចហើយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។
 ចតុត្ថជ្ជាន ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ជាតុសល ។

[១៧៩] ឥតមេ ឆ្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបបត្តិយា មន្ត្រី ភាវតិ អជ្ឈន្តិ អរូប-
 សញ្ញា តហិត្វា រូបាធិ បស្សន្តិ បរិត្តាធិ តាធិ អភិ-
 កុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ជ វិហរតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ធម្មាភិក្ខុំ តស្មី សមយេ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិគ្គេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ឆ្មា កុសលា ។
 ឥតមេ ឆ្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ
 រូបបបត្តិយា មន្ត្រី ភាវតិ អជ្ឈន្តិ អរូបសញ្ញា តហិ-
 ត្វា រូបាធិ បស្សន្តិ បរិត្តាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជា-
 ធាមិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ជ វិហរតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទិច្ចា-
 ភិក្ខុំ តស្មី សមយេ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

[១៨០] ឥតមេ ឆ្មា កុសលា ។ យស្មី បុគ្គលចម្រើនទូរ
 មន្ត្រី ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់ទូររូបខាងក្នុង ឃើញត្រូវរូប
 ខាងក្រៅ ជាប្រមាណប្រមាណក្នុង គ្របសង្កត់ទូររូបទាំងនោះ ហើយគិត
 ថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាគុសល ។ ពួកធម៌ជាគុសល តើ
 ដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនទូរមន្ត្រី ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព មិន
 សំគាល់ទូររូបខាងក្នុង ឃើញត្រូវរូបខាងក្រៅ ជាប្រមាណប្រមាណ
 ក្នុង គ្របសង្កត់ទូររូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹង
 ឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយហើយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប-
 បត្តិយា មក្ខំ កាវេតិ អដ្ឋត្ថំ អរូបសញ្ញំ តហិត្វា
 រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ
 បស្សាមីតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈាធិ
 ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ សុខាបដិបទំ ធម្មាភិញ្ញំ តស្មី
 សមយេ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ ក-
 តមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបប-
 ត្តិយា មក្ខំ កាវេតិ អដ្ឋត្ថំ អរូបសញ្ញំ តហិត្វា
 រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ
 បស្សាមីតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈាធិ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ សុខាបដិបទំ ចិច្ចា-
 ភិញ្ញំ តស្មី សមយេ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

សេចក្តីមិនកាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តី
 ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួក
 រូបខាងក្រៅ ជាប្រមានប្រមាណក្នុង គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយ
 គិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ទាត់ចាកកាមទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិអោយ មានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនកាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូ-
 បខាងក្រៅ ជាប្រមានប្រមាណក្នុង គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិត
 ថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ទាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិអោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 ចាប់ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អរិក្ខេវោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 តតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ
 រូបបឋត្តោ មត្តំ ភាវេតិ អជ្ឈតិ អរូបសញ្ញា
 តវាទ្ធា រូបាទិ បស្សតិ បរិត្តាទិ តាទិ អភិកុយ្យ
 ជាទាមិ បស្សមីតិ វិភត្តាវិចារាទិ រូបសមា ។ បេ ។
 ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 តត្ថត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។
 បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរេតិ ទុក្ខាបដិបទិ
 ទុក្ខាភិញ្ញា ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទិ ទិប្បាភិញ្ញា
 ។ បេ ។ សុខាបដិបទិ ទុក្ខាភិញ្ញា ។ បេ ។ សុខា-
 បដិបទិ ទិប្បាភិញ្ញា តស្មី សមយេ ធម្មោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អរិក្ខេវោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

សេចក្តីមិនឈាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាតុសល ។ ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លួន
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព មិនសំខាន់ខ្លួនប្រធានក្នុង ឃើញខ្លួនពួកប្រធាន
 ក្រៅ ជាប្រធានប្រមាណគួប គ្រប់សត្វក៏ខ្លួនប្រធាននោះ ហើយគិត
 ថា គាត់អញខឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានទ្រាបវិភក្តៈនិងវិចារៈចេញហើយ
 ។ បេ ។ ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចក្កត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។
 បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងទាប មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆ្ងាយ មានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆ្ងាយ មានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងទាប ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

[១៨០] ឈ្មោះស្តីប្រកាស ឈ្មោះស្តីប្រកាស ។ យស្មី

សមយេ រូបបបត្តិយា មត្តំ ភាវតិ អជ្ឈតិ អរូ-

បសញ្ញា តហំត្វា រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ

អគិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ

។ បេ ។ បវេមី ឈាធិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ បរិត្ត

បរិត្តារម្មណំ តស្មី សមយេ ឧស្សោ ហោតិ

។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា

កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី

សមយេ រូបបបត្តិយា មត្តំ ភាវតិ អជ្ឈតិ អរូ-

បសញ្ញា តហំត្វា រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ

អគិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ

។ បេ ។ បវេមី ឈាធិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អប្ប-

មាណំ បរិត្តារម្មណំ តស្មី សមយេ ឧស្សោ

ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។

[១៨១] ឧកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនដូច

មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព មិនសំគាល់ខ្ញុំប្រឆាំងក្នុង ឃើញខ្ញុំពួក

ប្រឆាំងគ្រា ជាប្រឆាំងប្រមាណតូច គ្របសង្កត់ខ្ញុំប្រឆាំងនោះ ហើយ

គិតថា ភាគអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ

។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានប្រមាណតូច មានការឃ្លាំងដ៏តូច

ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

សេចក្តីមិនឈឺចាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក

ធម៌ជាតុសល ។ ឧកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន

ដូចមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព មិនសំគាល់ខ្ញុំប្រឆាំងក្នុង ឃើញ

ខ្ញុំពួកប្រឆាំងគ្រា ជាប្រឆាំងប្រមាណតូច គ្របសង្កត់ខ្ញុំប្រឆាំងនោះ

ហើយគិតថា ភាគអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង

ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ប្រមាណមិនបាន មាន

ការឃ្លាំងដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈឺចាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

ឥតមេ ធម្មា តុសលា ។ ឥតមេ ធម្មា តុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា មត្តំ កាវេតិ អដ្ឋត្តំ
 ត្តំ អរូបសត្វំ តហិត្វា រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ
 តាធិ អតិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិតត្តាវិចារាធិ
 រូបសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ
 ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ ទុបសម្បជ្ឈ
 វិហារតិ បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ ។ បេ ។ អប្បមាណំ
 បរិត្តារម្មណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្កោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥតមេ ធម្មា តុសលា ។

១១ អារម្មណាធិ ។

[១៨០] ឥតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបបត្តិយា មត្តំ កាវេតិ អដ្ឋត្តំ អរូប-
 សត្វំ តហិត្វា រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ
 អតិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិវិទេវ កាមេ-
 ហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ទុបសម្បជ្ឈ វិហា-
 រតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិក្ខុំ បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

នេះគួរឲ្យដឹងកុសល ។ គួរឲ្យដឹងកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព មិនសំគាល់នូវប្រធានក្នុង ឃើញ
 នូវភូតប្រធានក្រៅ ជាប្រធានប្រមាណក្នុង គ្របសង្កត់នូវប្រធាននោះ
 ហើយគិតថា ភាគាញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានម្នាស់វិភក្តៈនិងវិចារៈ
 រួចហើយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។
 ចក្កជ្ជាន ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន
 មានប្រមាណក្នុង មានការណ៍ដ៏តូច ។ បេ ។ ប្រមាណមិនបាន
 មានការណ៍ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីនៃរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះគួរឲ្យដឹងកុសល ។

ចប់ ព្រះអារម្មណ៍ ៦ ។

[១៨១] គួរឲ្យដឹងកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព មិនសំគាល់នូវប្រធានក្នុង ឃើញនូវភូតប្រធាន
 ក្រៅ ជាប្រធានប្រមាណក្នុង បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ គ្របសង្កត់
 នូវប្រធាននោះ ហើយគិតថា ភាគាញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់
 ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណក្នុង មានការណ៍
 ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អវិក្ខេបោ យោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។
 តតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបប-
 បត្តិយា មក្ខំ ភាវេតិ អជ្ឈតំ អរូបសញ្ញា ពហិទ្ធា
 រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាបាមិ
 បស្សាមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ
 យាធិ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទិដ្ឋាកិញ្ញា
 អប្បមាណំ បរិត្តារម្មណំ តស្មី សមយេ ផស្ស្ហា
 យោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ យោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ តតមេ ធម្មា តុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា មក្ខំ ភាវេតិ អជ្ឈតំ
 អរូបសញ្ញា ពហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ
 អភិកុយ្យ ជាបាមិ បស្សាមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេហំ
 ។ បេ ។ បឋមំ យាធិ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ទុ-
 ក្ខាបដិបទំ ទិដ្ឋាកិញ្ញា បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ តស្មី
 សមយេ ផស្ស្ហា យោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 យោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។

សេចក្តីមិនរាយការ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភ្នក
 ធម៌ជាតុសល ។ ភ្នកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្ពស់
 មក ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព មិនសំគាល់ខ្លួនប្រឆាំងក្នុង ឃើញខ្លួនក្នុង
 ប្រឆាំងក្រៅ ជាប្រភពប្រមាណក្នុង គ្របសង្កត់ខ្លួនប្រឆាំងនោះ ហើយ
 គិតថា អាត្មាកញ្ជឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ដ៏តូច ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តី
 មិនរាយការ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភ្នកធម៌ជា
 តុសល ។ ភ្នកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្ពស់
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព មិនសំគាល់ខ្លួនប្រឆាំងក្នុង ឃើញខ្លួនក្នុងប្រឆាំង
 ក្រៅ ជាប្រភពប្រមាណក្នុង គ្របសង្កត់ខ្លួនប្រឆាំងនោះ ហើយគិតថា
 អាត្មាកញ្ជឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 ខ្លាំង មានប្រមាណក្នុង មានការម្នាក់ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយការ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភ្នកធម៌ ជាតុសល ។

តាមលេខ ១២២ ក្រសួង ១ យស្សី សមយេ រដ្ឋបាល
 បត្តិយា បត្តិ ភាវតិ អដ្ឋត្តិ អរូបសញ្ញា តាហ៍នា
 រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាបាមិ
 បស្សមិទិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បមមិ
 ឈាធិ ឧបសម្ពុជ្ជ វិហារតិ ឧត្តាបដិបដិ ទិប្បាភិញ្ញា
 អប្បមាណំ បរិត្តាវម្មណំ តស្មី សមយេ ផស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ តតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រដ្ឋបាលបត្តិយា បត្តិ ភាវតិ អដ្ឋត្តិ
 អរូបសញ្ញា តាហ៍នា រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ
 អភិកុយ្យ ជាបាមិ បស្សមិទិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។
 បមមិ ឈាធិ ឧបសម្ពុជ្ជ វិហារតិ សុខាបដិបដិ
 ឧប្បាភិញ្ញា បរិត្តិ បរិត្តាវម្មណំ តស្មី សមយេ ផស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ តតមេ ធម្មា កុសលា ។

ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនទូទៅ ដើម្បីទៅកើត
 ក្នុងបូកតា មិនសំគាល់នូវប្រធានក្នុង ឃើញនូវពួកប្រធានក្រៅ ជាប្រ
 មានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់នូវប្រធាននោះ ហើយគិតថា អាត្មា
 អញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមខាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងចាប់
 ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ ពួកធម៌ជាតុសល តើ
 ដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនទូទៅ ដើម្បីទៅកើតក្នុងបូកតា មិនសំគាល់
 នូវប្រធានក្នុង ឃើញនូវពួកប្រធានក្រៅ ជាប្រមានប្រមាណតូច គ្រប
 សង្កត់នូវប្រធាននោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បាន
 ស្ងាត់ចាកកាមខាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិហើយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មាន
 ការម្នាក់ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។

យស្មី សមយេ រូបបច្ច័យោ មក្ខំ កាវេតិ អជ្ឈត្តំ
 អរូបសញ្ញំ តហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ
 អភិកុយ្យ ជាតាមិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បឋមំ ឈាធិ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ សុ-
 ខាបដិបទំ ធម្មាភិញ្ញំ អប្បមាណំ បរិត្តាម្មណំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ តាតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបច្ច័យោ
 មក្ខំ កាវេតិ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញំ តហិទ្ធា រូបាធិ
 បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាតាមិ បស្ស-
 មីតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈាធិ
 ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ សុខាបដិបទំ ធម្មាភិញ្ញំ បរិត្តំ
 បរិត្តាម្មណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិត្តោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព មិនសំគាល់នូវប្រធានក្នុង
 ឃើញនូវពួកប្រធានក្រៅ ជាប្រធានប្រមាណក្នុង គ្របសង្កត់នូវរូបទាំង-
 នោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាម
 ទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិជ្ជា
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយ៉ាងយូរ ប្រមាណមិនបាន មានការម្ស្នាក់ដ៏តូច
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាគុសល ។ ពួកធម៌ជាគុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព មិនសំគាល់នូវប្រធានក្នុង ឃើញនូវពួក
 ប្រធានក្រៅ ជាប្រធានប្រមាណក្នុង គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយ
 គិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិជ្ជា មានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងតាម មានប្រមាណក្នុង មានការម្ស្នាក់ដ៏តូច ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយ-
 មាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាគុសល ។

កតមេ ធម្មា ធម្មសាលា ។ យស្មី សមយេ រូប-
 បបត្តិយា មក្ខិ ភាវេតិ អដ្ឋតិ អរូបសញ្ញា តហិប្បា-
 រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាតាមិ
 បស្សមីតិ វិវិដ្ឋេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ
 ឧបសម្ពុដ្ឋ វិហារតិ សុខាបដិបទំ ធិប្បកិញ្ញំ អប្ប-
 មាណំ បរិត្តាម្មណំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្កេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ
 រូបបបត្តិយា មក្ខិ ភាវេតិ អដ្ឋតិ អរូបសញ្ញា តហិប្បា-
 រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាតាមិ
 បស្សមីតិ វិវិដ្ឋេវ កាមេហិ ។ បេ ។ ឧត្តយំ
 ឈានំ ។ បេ ។ តត្ថយំ ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ
 ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ
 ឈានំ ឧបសម្ពុដ្ឋ វិហារតិ ឧត្តាបដិបទំ ធម្មា-
 ភិញ្ញំ បរិត្តំ បរិត្តាម្មណំ ។ បេ ។ ឧត្តាបដិបទំ
 ធម្មាភិញ្ញំ អប្បមាណំ បរិត្តាម្មណំ ។ បេ ។

ភូតធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនមុខ ដើម្បីទៅកើត
 ក្នុងបូកតា មិនសំគាល់ខ្ញុំប្រទានក្នុង ឃើញខ្ញុំពួកប្រទានក្រៅ ជាប្រ-
 មានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់ខ្ញុំប្រទាននោះ ហើយគិតថា ភាគាញ
 នឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ទាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធី មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងដល់
 មានប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈរមាយ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ ពួកធម៌ជាតុសល
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនមុខ ដើម្បីទៅកើតក្នុងបូកតា មិន
 សំគាល់ខ្ញុំប្រទានក្នុង ឃើញខ្ញុំពួកប្រទានក្រៅ គ្របសង្កត់ខ្ញុំប្រទាន
 នោះ ហើយគិតថា ភាគាញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានម្នាក់ក្នុង
 វិហាររួចហើយ ។ បេ ។ ឧត្តយជ្ឈាន ។ បេ ។ តត្ថយជ្ឈាន ។ បេ ។
 ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច
 មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។

ទុក្ខាបដិបទំ ចំប្បាភិញ្ញំ បរិភិ បរិត្តារម្មណំ ។ បេ ។
 ទុក្ខាបដិបទំ ចំប្បាភិញ្ញំ អប្បមាណំ បរិត្តារម្មណំ
 ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ធន្ទាភិញ្ញំ បរិភិ បរិត្តារម្មណំ
 ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ធន្ទាភិញ្ញំ អប្បមាណំ បរិ-
 ត្តារម្មណំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ចំប្បាភិញ្ញំ បរិភិ
 បរិត្តារម្មណំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ចំប្បាភិញ្ញំ
 អប្បមាណំ បរិត្តារម្មណំ តស្មី សមយេ ផស្ស្ស
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

អន្តិកុញ្ញំ ។

[១៨២] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបមត្តិយា មត្តិ ភាវតិ អជ្ឈតិ អរូប-
 សត្តិ តតាមា រូចានិ បស្សតិ បរិត្តានិ សុវណ្ណា-
 នុទ្ទណ្ណានិ តានិ អភិកុយ្យ ជាធម៌ បស្សនីតិ
 វិវិដ្ឋា កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្មជ្ជ
 វិហារតិ តស្មី សមយេ ផស្ស្ស ហោតិ ។ បេ ។

មានសេចក្តីប្រតិបត្តិសំបុក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងចាប់ មានប្រមាណ
 តូច មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិសំបុក មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងចាប់ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណ
 តូច មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ដ៏តូច
 ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងចាប់ មាន
 ប្រមាណតូច មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងចាប់ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ដ៏តូច ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិន
 រាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ វិច្ឆៈ ៤ ។

[១៨២] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវ
 ពួករូបខាងក្រៅ ដារូបមានប្រមាណតូច មានពណ៌ល្អ មានពណ៌
 កាក្រក់ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មាមញ្ញនឹងដឹង
 ឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋ-
 មជ្ឈាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ វេ ។ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប-
 បបត្តិយា មត្តិ ភាវេតិ អដ្ឋត្តិ អរូបសញ្ញា តហិត្វា
 រូចានិ បស្សតិ មវិត្តានិ សុវណ្ណនិរុណានិ តានិ
 អភិក្កយ្យ ជាតាមិ បស្សមីតិ វិតត្តវិចារានិ រូបសមា
 ។ បេ ។ ធុតិយេ ណានិ ។ បេ ។ តតិយេ ណានិ
 ។ បេ ។ ចតុត្ថិ ណានិ ។ បេ ។ បឋមំ ណានិ
 ។ បេ ។ បញ្ចមំ ណានិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ វេ ។ ធម្មា កុសលា ។

និទម្យ អដ្ឋត្តំ ។

[០៨៣] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សម-
 យេ រូបបបត្តិយា មត្តិ ភាវេតិ អដ្ឋត្តិ អរូបសញ្ញា
 តហិត្វា រូចានិ បស្សតិ អប្បមាណានិ តានិ អភិ-
 ក្កយ្យ ជាតាមិ បស្សមីតិ វិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។
 បឋមំ ណានិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។

សេចក្តីមិនរាយបាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
 ជាតុសល ។ ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព មិនសំគាល់នូវប្រធានក្នុង ឃើញនូវភូតប្រ
 ធានីក្រៅ ជាប្រធានប្រមាណតូច មានពណ៌ល្អ មានពណ៌អាក្រក់
 គ្របសង្កត់នូវប្រធាននោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ
 បានម្លេចវិភក្តៈនិងវិចាររួចហើយ ។ បេ ។ ឥតិយដ្ឋាន ។ បេ ។
 ឥតិយដ្ឋាន ។ បេ ។ ចតុត្ថដ្ឋាន ។ បេ ។ បឋមដ្ឋាន ។ បេ ។
 បានដល់បញ្ចមដ្ឋាន ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយបាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

នេះគឺជាឈានមានៈ ៨ ដែរ ។

[១៨៣] ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព មិនសំគាល់នូវប្រធានក្នុង ឃើញនូវភូតប្រធាន
 ក្រៅ ជាប្រធានប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវប្រធាននោះ ហើយគិតថា
 អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកតាមបំផ្លាញ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមដ្ឋាន ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយបាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា មត្តំ កាវេតិ អជ្ឈតិ
 អរូបសញ្ញា តហិតា រូចានិ បស្សតិ អប្បមាណានិ
 តានិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិនិក្កវិចារកំ
 រូបសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ
 ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ
 វិហរតិ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

(១៨៤) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបបត្តិយា មត្តំ កាវេតិ អជ្ឈតិ
 អរូបសញ្ញា តហិតា រូចានិ បស្សតិ អប្បមាណានិ
 តានិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិនិក្កវិចារកំ
 កាវេតិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ
 វិហរតិ ទុត្តាបដិបទំ ទុត្តាភិញ្ញា តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។

នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង
 ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ជាប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់ នូវរូប
 ទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានម្លាប់
 វិភក្តៈនិងវិចាររូបហើយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយ-
 ជ្ជាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ជាន ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បាន
 ដល់បញ្ចមជ្ជាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

(១៨៥) ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាង
 ក្រៅ ជាប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា
 អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់
 ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

ដំបូង ធម្មា តុសលា ។ តតមេ ធម្មា តុស-
 លា ។ យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មគ្គិ ភាវេតិ
 អជ្ឈតិ អរូបសញ្ញា ពហិន្ទា រូបាទិ បស្សតិ អជ្ឈ-
 មាលាទិ តាទិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិវត្តោ
 តាមេហិ ។ បេ ។ បឋមី ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ជ
 វិហារតិ ឧត្តាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោហោ ហោតិ ។ បេ ។
 ដំបូង ធម្មា តុសលា ។ តតមេ ធម្មា តុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មគ្គិ ភាវេតិ អជ្ឈតិ
 អរូបសញ្ញា ពហិន្ទា រូបាទិ បស្សតិ អជ្ឈមាលាទិ
 តាទិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិវត្តោ តាមេ-
 ហិ ។ បេ ។ បឋមី ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ជ វិហារតិ
 សុទាបដិបទំ ឧត្តាភិញ្ញា តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោហោ ហោតិ ។ បេ ។

នេះភូគព្ភជាតុសល ។ ភូគព្ភជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើនឡើងវិញ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវប្រទានក្នុង
 ឃើញនូវភូគព្ភជាតុសល ជាប្រប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវប្រទាន
 នោះ ហើយគិតថា ភាគអញ្ចវិន័យឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាក
 កាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងនាបំប៉ន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយការ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភូគព្ភជាតុសល ។ ភូគព្ភជាតុសល
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនឡើងវិញ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិន
 សំគាល់នូវប្រទានក្នុង ឃើញនូវភូគព្ភជាតុសល ជាប្រប្រមាណមិន
 បាន គ្របសង្កត់នូវប្រទាននោះ ហើយគិតថា ភាគអញ្ចវិន័យឃើញ
 ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់
 បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឹកយូរ
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយការ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ កតមេ ធម្មា តុស-
 លា ។ យស្មី សមយេ វុច្ចបបត្តិយា មត្តិ
 កាវេតិ អដ្ឋត្តិ អរូបសញ្ញា តហិត្វា វូចានិ បស្សតិ
 អប្បហណានិ តានិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ
 វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមិ ណាជំ ឧប-
 សម្បជ្ជ វិហរតិ សុទ្ធាបដិបដិ ធិប្បាភិញ្ញា តស្មី
 សមយេ ធលេស្សា ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា តុសលា ។ យស្មី សមយេ វុច្ចបបត្តិយា មត្តិ
 កាវេតិ អដ្ឋត្តិ អរូបសញ្ញា តហិត្វា វូចានិ បស្សតិ
 អប្បហណានិ តានិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ
 វិវិច្ឆេវិចារាជំ វូបសរោ ។ បេ ។ ទុតិយំ ណាជំ
 ។ បេ ។ តតិយំ ណាជំ ។ បេ ។ ធនុត្តិ ណាជំ
 ។ បេ ។ បវេមិ ណាជំ ។ បេ ។ បញ្ចមិ ណាជំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ធិប្បាបដិបដិ ធិប្បាភិញ្ញា ។ បេ ។

នេត្តកធមិ ជាតុសល ។ ត្តកធមិ ជាតុសល តេដ្ឋចម្ពេច ។ បុគ្គល
 ចាម្រិនទូរមត្ត ដើម្បីពៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញ
 នូវរូបរូបខាងក្រៅ ជាប្រប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ
 ហើយគិតថា ពាក្យអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ទាត់ចាកតាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធី មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងទាប ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេត្តកធមិជាតុសល ។ ត្តកធមិជាតុសល តេដ្ឋចម្ពេច ។
 បុគ្គលចាម្រិនទូរមត្ត ដើម្បីពៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង
 ឃើញនូវរូបរូបខាងក្រៅ ជាប្រប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំង
 នោះ ហើយគិតថា ពាក្យអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានម្ចាស់វិភក្តៈ
 និងវិចាររួចហើយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន
 ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធី មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយកយូរ ។ បេ ។

នុត្តរាបដិបទិ ទិប្បាភិក្ខុ ។ បេ ។ សុខាបដិបទិ ទិ-
 ប្បាភិក្ខុ ។ បេ ។ សុខាបដិបទិ ទិប្បាភិក្ខុ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ
 ។ បេ ។ វេ មេ ធម្មា កុសលា ។

បទស្សោ ធម៌បក ។

(១៨៥) តាតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបចត្តិយា មត្តំ ការេតិ អជ្ឈតិ អរូប-
 សញ្ញំ តហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាណាធិ តាធិ
 អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិវិក្ខេវ តាមេ-
 ហិ ។ បេ ។ បវេមិ យាធិ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ
 បរិត្តំ អប្បមាណាវដ្តណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។

មានសេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងណា មានសេចក្តីប្រាសដឹងឆាប់ ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងណា មានសេចក្តីប្រាសដឹងយឺតយូរ ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងណា មានសេចក្តីប្រាសដឹងឆាប់ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ដ៏កុសល ។

ចប់ ធម៌បក ៤ ។

(១៨៦) ពួកធម៌ដ៏កុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លះមក
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំខាន់នៅក្នុងរូបភាពក្នុង ឃើញនៅក្នុងរូប
 ខាងក្រៅ ជាប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នៅក្នុងរូបខាងក្នុង ហើយ
 គិតថា ភាគអញ្ចូនដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាយទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន មានប្រមាណតូច មានការប្រាស
 ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ ឥតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា មក្ខំ កាវេតិ អដ្ឋត្ថិ
 អរូបសញ្ញា តហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាណាធិ
 តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ
 ។ មេ ។ បមមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហរតិ អប្ប-
 មាណំ អប្បមាណារម្មណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ ឥតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា មក្ខំ កាវេតិ អដ្ឋត្ថិ
 អរូបសញ្ញា តហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាណាធិ
 តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិគត្តវិចា-
 រាធិ រូបសមា ។ មេ ។ ឧត្ថយំ ឈានំ ។ មេ ។
 តត្ថយំ ឈានំ ។ មេ ។ ធឧត្ថត្ថំ ឈានំ ។ មេ ។

នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ពួកល
 ចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ហើយ
 នូវពួករូបខាងក្រៅ ជារូបប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ
 ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាបទាំង-
 ឡាយ ។ មេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់
 ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ មេ ។ សេចក្តីមិនឈមមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ពួកលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូប
 ខាងក្រៅ ជារូបប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា
 អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានទ្វាបក្តីក្នុងនិងវិចាររូបហើយ ។ មេ ។
 ឧត្ថយជ្ឈាន ។ មេ ។ ឥត្ថយជ្ឈាន ។ មេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន ។ មេ ។

បឋមី លាភី ។ លេខ ១ អប្បមាណី ឈានី ឧបសម្ព័ន្ធ
វិហារតិ បរិក្ខំ អប្បមាណារម្មណី ។ លេខ ២ អប្បមាណី
អប្បមាណារម្មណី តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
។ លេខ ៣ អភិក្ខុចោ ហោតិ ។ លេខ ៤ ឥមេ ធម្មា
តុសលា ។

១១ អាឡណតិ ។

(១៨៦) កតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូបបឋមីយា មត្តិ កាវេតិ អជ្ឈត្តិ អរូប-
សញ្ញា តហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាណាធិ តាធិ
អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហា
។ លេខ ១ បឋមី ឈានី ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ឧត្តា-
បដិបទិ ធម្មាភិក្ខុ បរិក្ខំ អប្បមាណារម្មណី តស្មី
សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ លេខ ២ អភិក្ខុចោ
ហោតិ ។ លេខ ៣ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ កត-
មេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបប-
ឋមីយា មត្តិ កាវេតិ អជ្ឈត្តិ អរូបសញ្ញា តហិទ្ធា
រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាណាធិ តាធិ អភិកុយ្យ
ជាធាមិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហា ។ លេខ ២

បឋមី លាភី ។ លេខ ១ អប្បមាណី ឈានី ឧបសម្ព័ន្ធ
វិហារតិ បរិក្ខំ អប្បមាណារម្មណី ។ លេខ ២ អប្បមាណី
អប្បមាណារម្មណី តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
។ លេខ ៣ អភិក្ខុចោ ហោតិ ។ លេខ ៤ ឥមេ ធម្មា
តុសលា ។
នេះភ្នកធម៌ជាតុសល ។

ចប់ ព្រះការម្មណ៍ ២ ។

(១៨៦) ភ្នកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនមុត្ត
ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព មិនសំគាល់នូវប្រធានក្នុង ឃើញនូវភ្នកប្រធាន
ក្រៅ ជាប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវប្រធាននោះ ហើយគិតថា
អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ លេខ ២
បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីគ្រាស់ដឹង
យឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យ
ណា ដស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ លេខ ៣ សេចក្តីមិន
ពេញលេញ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ លេខ ៤ នេះភ្នកធម៌ ជា
តុសល ។ ភ្នកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនមុត្ត ដើម្បី
ទៅកើតក្នុងប្រភព មិនសំគាល់នូវប្រធានក្នុង ឃើញនូវភ្នកប្រធានក្រៅ
ជាប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវប្រធាននោះ ហើយគិតថា អាត្មា
អញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ លេខ ២

បរមេ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទុក្ខាភិក្ខុំ អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ កតមេ ធម្មា
 តុសលា យស្មី សមយេ រូបបឋវីយា មន្តិ ការេតិ
 អដ្ឋតិ អរូបសញ្ញំ តហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ អប្ប-
 មាណាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ វិវិច្ឆេ
 ការេហិ ។ បេ ។ បរមេ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ជ វិហារតិ
 ទុក្ខាបដិបទំ ទិច្ឆាភិក្ខុំ បរិភិក្ខុំ អប្បមាណារម្មណំ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិ-
 ក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។

បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 យឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យ
 ណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈ-
 មាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។
 ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅ
 កើតក្នុងប្រភព មិនសំគាល់នូវប្រទានក្នុង ឃើញនូវពួកប្រទានក្រៅ
 ជាប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវប្រទាននោះ ហើយគិតថា អាត្មា
 អញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 ឆាប់ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យ
 ណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈ-
 មាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

កតមេ ធម្មា គុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា
 មត្តំ ភាវេតិ អដ្ឋត្តំ អរូបសញ្ញំ តហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ
 អប្បមាណាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ
 វិវិទ្ធោ កាមេហិ ។ បេ ។ បមេ ឈាធិ ឧបសម្ពជ្ជ
 វិហរតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញំ អប្បមាណំ អប្ប-
 មាណារម្មណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា គុសលា ។
 កតមេ ធម្មា គុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប-
 បបត្តិយា មត្តំ ភាវេតិ អដ្ឋត្តំ អរូបសញ្ញំ តហិទ្ធា
 រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាណាធិ តាធិ អភិកុយ្យ
 ជាធាមិ បស្សមីតិ វិវិទ្ធោ កាមេហិ ។ បេ ។
 បមេ ឈាធិ ឧបសម្ពជ្ជ វិហរតិ សុខាបដិបទំ
 ទុក្ខាភិញ្ញំ មត្តំ អប្បមាណារម្មណំ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។

ត្ថកធម៌ ជាគុសល ជាប្រភេទ ។ បុគ្គលចម្រើនម្នាក់ ដើម្បីទៅ
 កើត ក្នុងរូបភព បែបណាដែលនៅក្នុង ឃើញនៅក្នុងរូបភពក្រៅ
 ជាប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នៅក្នុងទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មា
 អញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 តាម ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនកាយមាយ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភ្នកធម៌ ជាគុសល ។
 ភ្នកធម៌ ជាគុសល គឺដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនម្នាក់ ដើម្បី
 ទៅកើត ក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នៅក្នុង ឃើញនៅក្នុងរូបភព
 ក្រៅ ជាប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នៅក្នុងទាំងនោះ ហើយគិត
 ថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆ្ងាយ មានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនកាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ កតមេ ធម្មា តុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបឋត្តិយា មក្ខំ កាវេតិ អដ្ឋត្ថំ
 អរូបសញ្ញំ តហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ អប្បហណាធិ
 តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ វិវិទេវ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បឋមំ ណាធិ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ សុ-
 ខាបជិបទំ ធម្មាភិក្ខុំ អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណំ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា តុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបឋត្តិយា មក្ខំ
 កាវេតិ អដ្ឋត្ថំ អរូបសញ្ញំ តហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ
 អប្បហណាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ
 វិវិទេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ណាធិ ឧបសម្ពុជ្ឈ
 វិហារតិ សុខាបជិបទំ ធម្មាភិក្ខុំ មក្ខំ អប្បមាណា-
 រម្មណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ ពួកធម៌
 ចម្រើនខ្ពស់ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបកត មិនសំខាន់ខ្ពស់ប្រឆាំងក្នុង
 ឃើញខ្លះត្រូវប្រឆាំងគ្នា ជាប្រប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់ខ្លះប្រឆាំង
 នោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកតាម
 ទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានការច្នៃប្រ-
 មាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ ពួកធម៌
 ខ្ពស់ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបកត មិនសំខាន់ខ្ពស់ប្រឆាំងក្នុង ឃើញ
 ខ្លះត្រូវប្រឆាំងគ្នា ជាប្រប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់ខ្លះប្រឆាំងនោះ
 ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកតាមទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ មានប្រមាណគួប មានការច្នៃប្រមាណមិន
 បាន ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អវិក្កេតោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ
 រូបបបត្តិយា មក្ខិ ភារេតិ អជ្ឈតិ អរូបសញ្ញា
 តហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាណាធិ តាធិ អភិ-
 កុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។
 បវមំ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ជ វិហារតិ សុខាបដិបទំ
 ចិប្បាភិញ្ញំ អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេតោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា
 មក្ខិ ភារេតិ អជ្ឈតិ អរូបសញ្ញា តហិទ្ធា រូបាធិ
 បស្សតិ អប្បមាណាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធា-
 មិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេវិចារធិ រូបសមា ។ បេ ។

សេចក្តីមិនកាយ ព័ក័តមាន ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាគុសល ។
 ពួកធម៌ជាគុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅ
 កើតក្នុងប្រភព មិនសំគាល់នូវប្រធានក្នុង ឃើញនូវពួកប្រធានក្រៅ ជា
 ប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវប្រធាននោះ ហើយគិតថា អាត្មា
 អញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 ជាប់ ប្រមាណមិនបាន មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យ
 ណា ដស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនកាយ
 ហៅ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាគុសល ។
 ពួកធម៌ជាគុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត
 ក្នុងប្រភព មិនសំគាល់នូវប្រធានក្នុង ឃើញនូវពួកប្រធានក្រៅ ជាប្រ-
 មាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវប្រធាននោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញ
 នឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានម្សាបវិភក្តៈនិងវិចាររួចហើយ ។ បេ ។

ទុតិយី ឈានី ។ បេ ។ ទុតិយី ឈានី ។ បេ ។
 ចតុតិ ឈានី ។ បេ ។ បឋមី ឈានី ។ បេ ។ បញ្ចមី
 ឈានី ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទុត្តាបដិបទំ ទទ្ធាភិញ្ញា
 បរិត្តិ អប្បមាណារម្មណំ ។ បេ ។ ទុត្តាបដិបទំ
 ទទ្ធាភិញ្ញា អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណំ ។ បេ ។
 ទុត្តាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា បរិត្តិ អប្បមាណារម្មណំ
 ។ បេ ។ ទុត្តាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា អប្បមាណំ អប្ប-
 មាណារម្មណំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទទ្ធាភិញ្ញា
 បរិត្តិ អប្បមាណារម្មណំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ
 ទទ្ធាភិញ្ញា អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណំ ។ បេ ។
 សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា បរិត្តិ អប្បមាណារម្មណំ
 ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា អប្បមាណំ អប្ប-
 មាណារម្មណំ តស្មី សមាយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

ទុតិយដ្ឋាន ។ បេ ។ តតិយដ្ឋាន ។ បេ ។ ចតុតិយដ្ឋាន ។ បេ ។
 បឋមដ្ឋាន ។ បេ ។ ប្រាជ្ញដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ប្រមាណ
 មិនបាន ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 យឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ មានប្រមាណ
 តូច មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់
 ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន
 ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ
 ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ មានប្រមាណតូច មាន
 ការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ប្រមាណមិន
 បាន ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អវិគ្គោតោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសសា ។

អធិ(១) អន្តរាគមន៍ ។

[១៨៩] កតមេ ធម្មា តុសសា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខំ ភាវតិ អដ្ឋតិ អរូប-
 សញ្ញា តហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាណាធិ សុវណ្ណាធិ
 តាធិ អតិកុយ្យ ជាតាមិ បស្ស-
 មីតិ វិវិទ្ធោ កាមេហិ ។ បេ ។ ចមមិ ឈាធិ
 ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិគ្គោតោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 តុសសា ។ កតមេ ធម្មា តុសសា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខំ ភាវតិ អដ្ឋតិ អរូបសញ្ញា
 តហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាណាធិ សុវណ្ណាធិ
 តាធិ អតិកុយ្យ ជាតាមិ បស្សមីតិ វិគត្ត-
 វិចារាធិ រូបសមា ។ បេ ។ តតិយំ ឈាធិ ។ បេ ។
 តតិយំ ឈាធិ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈាធិ ។ បេ ។

សេចក្តីមិនឈាម ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ជាតុសសា ។

ចំ វា: ៨៨(១) ។

[១៨៧] ពួកធម៌ ជាតុសសា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួក
 រូបខាងក្រៅ ជាប្រមាណមិនបាន មានពណ៌ល្អ មានពណ៌អាក្រក់
 គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ
 បានស្លាប់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តី
 មិនឈាម ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
 ជាតុសសា ។ ពួកធម៌ជាតុសសា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវ
 ពួករូបខាងក្រៅ ជាប្រមាណមិនបាន មានពណ៌ល្អ មានពណ៌
 អាក្រក់ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹង
 ដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានម្ចាស់វិគត្តនិងវិចារដូចហើយ ។ បេ ។
 តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។

បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។ វត្ថុមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ តស្មី សមយេ ជស្សេ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។

និរម្យ អន្តិក្ខតំ ។

[១៨៨] តតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មគ្គំ ភាវេតិ អដ្ឋតិ អរូប-
 សត្វំ ពហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ ជីវានិ ជីវវណ្ណាធិ
 ជីវនិទស្សនាធិ ជីវនិកាសាធិ តាធិ អភិកុយ្យ
 ជាធាមិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។
 បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ តស្មី សមយេ
 ជស្សេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ តតមេ ធម្មា
 តុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មគ្គំ
 ភាវេតិ អដ្ឋតិ អរូបសត្វំ ពហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ
 បីតាធិ បីតវណ្ណាធិ បីតនិទស្សនាធិ បីតនិកាសាធិ
 ។ បេ ។ លោហិតតាធិ លោហិតកវណ្ណាធិ លោ-
 ហិតកនិទស្សនាធិ លោហិតកនិកាសាធិ ។ បេ ។

បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ដាក់ុសល ។

នេះគឺជាភាវៈ ៨ ដែរ ។

[១៨៨] ពួកធម៌ដាក់ុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវ
 ពួករូបខាងក្រៅ ជាប្រភេទៗ មានពណ៌ទៀត ជាចំណុចប្រាប់ថា
 ទៀត មានន្ទ័រទៀត គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មា
 អញ នឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ដាក់ុសល ។ ពួកធម៌ដាក់ុសល តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាង
 ក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ជាប្រភេទៗ មានពណ៌លឿង ជា
 ចំណុចប្រាប់ថាលឿង មានន្ទ័រលឿង ។ បេ ។ ជាប្រភេទ មាន
 ពណ៌ក្រហម ជាចំណុចប្រាប់ថាក្រហម មានន្ទ័រក្រហម ។ បេ ។

ឱទ្ធាតាធិ ឱទ្ធាតាវណ្ណាធិ ឱទ្ធាតាធិធនស្សនាធិ ឱទ្ធា-
 តាធិតាសាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សន្តម្មតិ
 វិវិទ្យោ តាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបស-
 ម្មជ្ឈ វិហរតិ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។ បេ ។

និមន្តិ អភិកាយតាធិ សោធម្មសុត្តន្ត ។

[១៨៩] តតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋមិយា មគ្គំ ភាវេតិ រូបំ រូបាធិ
 បស្សតិ វិវិទ្យោ តាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ
 ឧបសម្មជ្ឈ វិហរតិ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។ តតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋមិយា មគ្គំ ភាវេតិ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញា
 តហិឆ្លា រូបាធិ បស្សតិ វិវិទ្យោ តាមេហិ ។ បេ ។

ជាបួស មានពាក្យស ជាបួសប្រាប់ថាស មានពាក្យស គ្របសង្កត់
 ខ្ញុំប្រឆាំងនោះ ហើយគិតថា ពេញអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បាន
 ស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិន
 រាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
 កុសល ។ បេ ។

នេះជាអភិកាយតាធិ មាន៖ ១៦ ។

[១៨៩] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្ញុំ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានខ្ញុំប្រជ្ឈាន ឃើញខ្ញុំពួកប្រ
 បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តី
 មិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
 ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្ញុំ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព មិនសំគាល់ខ្ញុំប្រឆាំងក្នុង ឃើញ
 ខ្ញុំពួកប្រឆាំងក្រៅ បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយហើយ ។ បេ ។

បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោហោ ហោតិ ។ បេ ។
 វេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបឋមិយា មគ្គំ ភាវេតិ សុកតំ
 វិវិច្ឆា កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបស-
 ម្ព័ន្ធ វិហារតិ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខោហោ ហោតិ ។ បេ ។ វេ ធម្មា
 កុសលា ។ បេ ។

និមិត្តំ ពិណ្ឌំ វិហារតិ សោយន្តរាទំ ។

(១៩០) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋមិយា មគ្គំ ភាវេតិ វិវិច្ឆា កាមេហំ
 ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ មេត្តា-
 សហគតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខោហោ ហោតិ ។ បេ ។ វេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបប-
 ឋមិយា មគ្គំ ភាវេតិ វិវិច្ឆា វិហារតិ រូបសមា ។ បេ ។
 តុតិយំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ មេត្តាស-
 ហគតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

បានដល់បឋមជ្ឈាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនកាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលចម្រើនឡើង ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព មានចិត្តត្រចះចុះកាន់
 អារម្មណ៍វដ្ត (១) បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់
 បឋមជ្ឈាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនកាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

នេះមាត្រ ៣ មាន៖ ១៦ ។

(១៩០) ពួកធម៌ ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនឡើង
 មក ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនកាយមាយ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល
 ក៏ដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនឡើង ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានឆ្ងាប់
 វិតក្កៈនិងវិចាររូបហើយ ។ បេ ។ បានដល់ទុតិយជ្ឈាន ប្រកបដោយ
 មេត្តា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

១ សំដៅយកឈ្មោះ ដែលកើតឡើងពីវដ្តកាយនិងវិចារ មានន័យស្មើនឹងនេះ ។

អរិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រុប្ប-
 បបត្តិយា មក្ខំ ភាវេតិ បិទ្ធោ ច វិហារា ។ បេ ។
 តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ មេត្តាសហគតំ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អរិក្ខោចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រុប្បបបត្តិយា
 មក្ខំ ភាវេតិ វិវិទ្ធោ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ មេត្តាសហគតំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អរិក្ខោចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រុប្បបបត្តិយា
 មក្ខំ ភាវេតិ អរិក្ខោត្ថំ វិហារមក្ខំ សហជិដ្ឋំ បិទ្ធ-
 សុទ្ធំ ធុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ មេត្តា-
 សហគតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ ជាគុសល ។ ពួកធម៌ ជាគុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើនខ្លួនមក ដើម្បីទៅកើត ក្នុងប្រភព ប្រាសចាកបីតិ ។ បេ ។
 បានដល់គតិយជ្ជាន ប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជាគុសល ។ ពួកធម៌
 ជាគុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លួនមក ដើម្បីទៅកើត ក្នុង
 ប្រភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន
 ប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាគុសល ។ ពួកធម៌ជាគុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 ខ្លួនមក ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានដល់ទុតិយជ្ជាន គ្មានវិភក្តៈ មាន
 ត្រឹមតែវិចារៈ មានបីតិទាំងស្រុង កើតពីសមាធិ ជាធានប្រកបដោយ
 មេត្តា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប-
 បបត្តិយា មក្ខំ ការវេតិ វិនិក្ខវិចារាជំ វិបសមា
 ។ បេ ។ តតិយំ ឈាជំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ មេត្តា-
 សហគតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប-
 បបត្តិយា មក្ខំ ការវេតិ បិតិយា ច វិភតា ។ បេ ។
 ធម្មតំ ឈាជំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ មេត្តាសហគតំ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិ-
 ក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប-
 បបត្តិយា មក្ខំ ការវេតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បបិមំ ឈាជំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ កកុណាស-
 ហគតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាតុសល ។ ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងប្រភព បានរម្ងាប់តែក្នុងនិងវិចាររួចហើយ
 ។ បេ ។ បានដល់តតិយជ្ឈាន ប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងសម័យណា
 ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជាតុសល ។
 ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត
 ក្នុងប្រភព ប្រាសចាកបីគឺផង ។ បេ ។ បានដល់ចក្ខុវិស័យ ប្រកប
 ដោយមេត្តា ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ ជាតុសល ។ ពួកធម៌ ជាតុសល តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងប្រភព បានស្ងាត់ចាកតាម
 ចំនីឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយករុណា
 ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មន្តំ ភាវេតិ វិតត្តវិចារាជំ រូបសមា ។ បេ ។ ធុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។ ធឧតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរេតិ កុសលាសហគតំ តស្មី សមយេ ឧស្សេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មន្តំ ភាវេតិ វិចារេតិ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរេតិ មុទិតាសហគតំ តស្មី សមយេ ឧស្សេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មន្តំ ភាវេតិ វិតត្តវិចារាជំ រូបសមា ។ បេ ។ ធុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។

សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន ខ្លះម្នាក់ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព បានម្ចាស់វិក្កុននិវិចាររូបហើយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់ចក្ខុជ្ឈាន ប្រគល់ដោយកុណា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួក ធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លះម្នាក់ ដើម្បីទៅកើតក្នុង រូបភព បានស្លាប់ចាកកាយទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ប្រគល់ដោយទុទិតា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លះម្នាក់ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានម្ចាស់វិក្កុននិវិចាររូបហើយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។

បឋម ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថិ ឈាន ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារ-
 រតិ មុនីតាសហគតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្កោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋមតិយា មត្តិ ភាវេតិ សុខស្ស ច
 បហាណ ។ បេ ។ ចតុត្ថិ ឈាន ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារ-
 រតិ ឧបេក្ខាសហគតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

ច្បាប់ ព្រះបរមរាជវាំង ព្រះបរមរាជវាំង ។

[១៩១] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋមតិយា មត្តិ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហំ
 ។ បេ ។ បឋម ឈាន ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ឧត្ត-
 មាតកសត្តាសហគតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្កោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ
 រូបបឋមតិយា មត្តិ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។

បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន ប្រកបដោយបុណ្យ ក្នុង
 សម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តី
 មិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
 ជាតុសល ។ ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនម្នាក់
 ដើម្បីទៅកើត ក្នុងបូកត បានលះសុខផង ។ បេ ។ បានដល់
 ចតុត្ថជ្ឈាន ប្រកបដោយទេវតា ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

ចប់ ព្រះបរមរាជវាំង ព្រះបរមរាជវាំង ។

[១៩១] ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនម្នាក់
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងបូកត បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយសេចក្តីសំខាន់នូវអសុភវិហារទាំង ក្នុង
 សម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តី
 មិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
 ជាតុសល ។ ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនម្នាក់
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងបូកត បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។

តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិ-
 ក្ខេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ អរូ-
 ប្បបត្តិយា មក្កំ កាវេតិ សព្វសោ អាតាសាទ-
 ញាយតនំ សមតិក្កម វិញ្ញាណញាយតនសញ្ញាស-
 ហតតំ សុខស្ស ច បហាថា ។ បេ ។ ធនុត្ត-
 ណាទំ ឧបសម្ពុដ្ឋ វិហរេតិ ឧបេក្កាសហតតំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ អរូប្បបត្តិយា
 មក្កំ កាវេតិ សព្វសោ វិញ្ញាណញាយតនំ សមតិ-
 ក្កម អាតិញ្ញាយតនសញ្ញាសហតតំ សុខស្ស ច
 បហាថា ។ បេ ។ ធនុត្តំ ណាទំ ឧបសម្ពុដ្ឋ
 វិហរេតិ ឧបេក្កាសហតតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេចោ ហោតិ ។ បេ ។

ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តី
 មិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌វិញ
 កុសល ។ ពួកធម៌វិញកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនឲ្យបុគ្គ
 ដើម្បីទៅកើត ក្នុងអរូបកត ព្រោះកន្លងបង់ឲ្យវិញ្ញាណញាយតនៈ
 ព្រោះលះបង់សុខផង ដោយអាតាទាំងពួង ។ បេ ។ បានដល់ចតុត្ថ-
 ជ្ជាន ប្រកបដោយវិញ្ញាណញាយតនសញ្ញា ដ៏ប្រកបដោយទេវតា
 ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ
 ពួកធម៌វិញកុសល ។ ពួកធម៌វិញកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 ឲ្យបុគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងអរូបកត ព្រោះកន្លងបង់ឲ្យវិញ្ញាណញាយ-
 តនៈ ព្រោះលះបង់សុខផង ដោយអាតាទាំងពួង ។ បេ ។ បាន
 ដល់ចតុត្ថជ្ជាន ប្រកបដោយអាតិញ្ញាយតនសញ្ញា ដ៏ប្រកបដោយ
 ទេវតា ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ តតមេ ធម្មា តុសលា ។
 យស្មី សមយេ អរូបមបត្តិយា មត្តំ កាវតិ សត្វ-
 សោ អាកិត្តញាយតនំ សមតិក្កម្ម លេសញាណ-
 សញាយតនសញាសហកតំ សុខស្ស ច បហាណ
 ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ឧបេ-
 ក្កាសហកតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្កោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។

ញា អរូបជ្ជានំ សោឡសត្តានំ ។

អរូបាវចក្ខុសលំ ។

[១៩៣] តតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
 សមយេ តាមាវចរំ តុសលំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជំ ហោតិ
 សោមនស្សសហកតំ ញាណសម្បយុត្តំ ហីនំ ។ បេ ។
 មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ ធម្មាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វិយាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វិមីសាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ធម្មាធិបតេយ្យំ
 ហីនំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។

នេះពួកលោក្ខណៈ ។ ពួកធម៌ជាតុសល គឺដូចម្តេច ។ ចិត្តលច្រើន
 នូវមគ្គ ដើម្បីទៅតែងតាំងរូបភាព ព្រោះកន្លងមកខ្ញុំអាកិត្តញាយតនៈ
 ព្រោះលះបង់សុខផង ដោយអាការទាំងពួង ។ បេ ។ បានដល់ចក្ខុ-
 ជ្ជាន ប្រកបដោយនេសញាណសញាយតនសញា ដ៏ប្រកបដោយ
 ទេវតា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាតុសល ។

ចប់ អរូបជ្ជាន ៤ មានព្រះ ១៦ ។

ចប់ អរូបាវចក្ខុសល ។

[១៩៣] ពួកធម៌ជាតុសល គឺដូចម្តេច ។ ចិត្តជាតាមាវចរ-
 តុសល កើតឡើង ជាចិត្តប្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រកបដោយញាណ
 ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាតណ្ហាល ។ បេ ។ ជំនុកម ។ បេ ។
 មានឆន្ទៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិវិយៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានចិត្ត
 ជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិមីសាជាអធិបតី ។ បេ ។ មានឆន្ទៈ ជាអធិប-
 តី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាតណ្ហាល ។ បេ ។ ជំនុកម ។ បេ ។

វិវិយាធិបតេយ្យ ហ៊ីន ។ បេ ។ មជ្ឈិមី ។ បេ ។
 បណ្ឌិត ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យ ហ៊ីន ។ បេ ។
 មជ្ឈិមី ។ បេ ។ បណ្ឌិត ។ បេ ។ វិវិយាធិបតេយ្យ
 ហ៊ីន ។ បេ ។ មជ្ឈិមី ។ បេ ។ បណ្ឌិត តស្មី
 សមយេ ផស្ស្ច ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កោចា
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥនេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ កាមាវចរំ
 កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ សោមនស្សសហគតំ
 ញាណសម្បយុត្តំ សសង្ខារេន ។ បេ ។ សោមនស្ស-
 សហគតំ ញាណវិប្បយុត្តំ ។ បេ ។ សោមនស្សស-
 ហគតំ ញាណវិប្បយុត្តំ សសង្ខារេន ។ បេ ។ ឧបេ-
 ក្ខាសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ ។ បេ ។ ឧបេក្ខាស-
 ហគតំ ញាណវិប្បយុត្តំ សសង្ខារេន ។ បេ ។ ឧបេ-
 ក្ខាសហគតំ ញាណវិប្បយុត្តំ ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហ-
 គតំ ញាណវិប្បយុត្តំ សសង្ខារេន ហ៊ីន ។ បេ ។

មានវិវិយាធិបតេយ្យ អវិក្កោចា ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏
 ទុក្ខម ។ បេ ។ មានចិត្តជាធិបតី អវិក្កោចា ។ បេ ។ ជាកណ្តាល
 ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ។ បេ ។ មានវិវិយាធិបតី អវិក្កោចា
 ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈឺមាយ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌
 ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្តជាតាមាវចរកុសលកើតឡើង ជាចិត្ត
 ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រកបដោយញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ
 ។ បេ ។ ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រាសចាកញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំ
 ដោយសោមនស្ស ប្រាសចាកញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ ។ បេ ។
 ច្រឡំដោយទេវតា ប្រកបដោយញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយ
 ទេវតា ប្រកបដោយញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ ។ បេ ។ ច្រឡំ
 ដោយទេវតា ប្រាសចាកញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយទេវតា
 ប្រាសចាកញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ អវិក្កោចា ។ បេ ។

មជ្ឈិមី ។ បេ ។ បណ្ឌិត ។ បេ ។ ធម្មាធិបតេយ្យ
 ។ បេ ។ វិរិយាធិបតេយ្យ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យ
 ។ បេ ។ ធម្មាធិបតេយ្យ ហ្នឹង ។ បេ ។ មជ្ឈិមី
 ។ បេ ។ បណ្ឌិត ។ បេ ។ វិរិយាធិបតេយ្យ ហ្នឹង
 ។ បេ ។ មជ្ឈិមី ។ បេ ។ បណ្ឌិត ។ បេ ។
 ចិត្តាធិបតេយ្យ ហ្នឹង ។ បេ ។ មជ្ឈិមី ។ បេ ។
 បណ្ឌិត តស្មី សមយេ ផស្ស្ចា ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

កាមាវចនក្រសួង ។

(១៩៤) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋមត្ថយា មត្តំ កាវេតិ វិវិច្ឆេ កតមេ-
 ហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ទុបសម្បជ្ឈំ វិចារតិ
 បឋវីតាសិណំ ហ្នឹង ។ បេ ។ មជ្ឈិមី ។ បេ ។
 បណ្ឌិត ។ បេ ។ ធម្មាធិបតេយ្យ ។ បេ ។ វិរិយាធិប-
 តេយ្យ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យ ។ បេ ។ វិមសា-
 ធិបតេយ្យ ។ បេ ។ ធម្មាធិបតេយ្យ ហ្នឹង ។ បេ ។

ជាតក្កាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខ ។ បេ ។ មានធម្មៈជាអធិបតី ។ បេ ។
 មានវិរិយៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ។ បេ ។ មានធនៈ
 ជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាតក្កាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខ
 ។ បេ ។ មានវិរិយៈជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាតក្កាល
 ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខ ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។
 ជាតក្កាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈឺមាយ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភ្នកធម៌ជាតក្កាល ។

ចប់ កាមាវចនក្រសួង ។

(១៩៥) ភ្នកធម៌ជាតក្កាល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីដោះកើតក្នុងរូបករា បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមដ្ឋាន ឈ្មោះបឋវីតាសិណ ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជា
 តក្កាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខ ។ បេ ។ មានធនៈជាអធិបតី ។ បេ ។
 មានវិរិយៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិម-
 សាជាអធិបតី ។ បេ ។ មានធនៈជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។

មជ្ឈិមំ ។ មេ ។ បណ្ឌិតំ ។ មេ ។ វិរិយាធិ-
 បតេយ្យំ ហ្មំ ។ មេ ។ មជ្ឈិមំ ។ មេ ។ បណ្ឌិ-
 តំ ។ មេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ ហ្មំ ។ មេ ។
 មជ្ឈិមំ ។ មេ ។ បណ្ឌិតំ ។ មេ ។ វិមំសាធិបតេយ្យំ
 ហ្មំ ។ មេ ។ មជ្ឈិមំ ។ មេ ។ បណ្ឌិតំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ តតមេ
 ធម្មា តុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា
 មត្តំ ការេតិ វិតត្តាវិចារាធិ រូបសមា ។ មេ ។
 ទុតិយំ ឈានំ ។ មេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ មេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ។ មេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ មេ ។
 បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារេតិ បឋវីតសិណំ
 ហ្មំ ។ មេ ។ មជ្ឈិមំ ។ មេ ។ បណ្ឌិតំ ។ មេ ។
 ធម្មាធិបតេយ្យំ ។ មេ ។ វិរិយាធិបតេយ្យំ ។ មេ ។
 ចិត្តាធិបតេយ្យំ ។ មេ ។ វិមំសាធិបតេយ្យំ ។ មេ ។
 ធម្មាធិបតេយ្យំ ហ្មំ ។ មេ ។ មជ្ឈិមំ ។ មេ ។

ជាកណ្តាល ។ មេ ។ ដ៏ទុក្ខ ។ មេ ។ មានវិរិយៈជាអធិបតី ដ៏ថោក
 ទាប ។ មេ ។ ជាកណ្តាល ។ មេ ។ ដ៏ទុក្ខ ។ មេ ។ មានចិត្តជា
 អធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ មេ ។ ជាកណ្តាល ។ មេ ។ ដ៏ទុក្ខ ។ មេ ។
 មានវិមំសាជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ មេ ។ ជាកណ្តាល ។ មេ ។
 ដ៏ទុក្ខ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ តិរិក្កមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ តិរិក្កមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តែងចម្លេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 មូលគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព ព្រោះម្លេងវិគត្តៈនិងវិចារៈរួចហើយ
 ។ មេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ មេ ។ តតិយជ្ជាន ។ មេ ។ ចតុត្ថជ្ជាន
 ។ មេ ។ បឋមជ្ជាន ។ មេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន ឈ្មោះបឋវី-
 កសិណ ដ៏ថោកទាប ។ មេ ។ ជាកណ្តាល ។ មេ ។ ដ៏ទុក្ខ
 ។ មេ ។ មានទទ្ទៈជាអធិបតី ។ មេ ។ មានវិរិយៈជាអធិបតី ។ មេ ។
 មានចិត្ត ជាអធិបតី ។ មេ ។ មានវិមំសា ជាអធិបតី ។ មេ ។
 មានទទ្ទៈជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ មេ ។ ជាកណ្តាល ។ មេ ។

បណ្ឌិត ។ បេ ។ វិហារនិមន្តយ្យំ ហ្នំនិ ។ បេ ។
 មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិត ។ បេ ។ ចិត្តានិមន្តយ្យំ
 ហ្នំនិ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិត ។ បេ ។
 វិមិសានិមន្តយ្យំ ហ្នំនិ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។
 បណ្ឌិត តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 រូបវិញ្ញាណំ ។

[១៧៨] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ
 អរូបបត្តិយា មត្តំ ភាវេតិ សព្វុសា រូបសញ្ញានិ
 សមតិក្កមា បដិយសញ្ញានិ អត្តន្តមា នាទត្តសញ្ញា-
 និ អមនសិកាក ភាគាសានញ្ញាយតនសញ្ញាស-
 ហតតិ សុខស្ស ច បហាជា ។ បេ ។ ចតុត្ថំ
 ណានិ ទុបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ហ្នំនិ ។ បេ ។ មជ្ឈិ-
 មំ ។ បេ ។ បណ្ឌិត ។ បេ ។ ធម្មានិមន្តយ្យំ
 ។ បេ ។ វិហារនិមន្តយ្យំ ។ បេ ។ ចិត្តានិមន្តយ្យំ
 ។ បេ ។ វិមិសានិមន្តយ្យំ ។ បេ ។ ធម្មានិមន្តយ្យំ
 ហ្នំនិ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិត ។ បេ ។
 វិហារនិមន្តយ្យំ ហ្នំនិ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។

ដ៏ទុក្ខ ។ បេ ។ មានវិហារនិមន្តយ្យំ ហ្នំនិ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ
 ។ បេ ។ មានចិត្តនិមន្តយ្យំ ហ្នំនិ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ
 ដ៏ទុក្ខ ។ បេ ។ មានវិហារនិមន្តយ្យំ ហ្នំនិ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ
 កណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខ ក្នុងសម័យណា ដស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះភូមិជាតិកុសល ។

ចំ រូបវិញ្ញាណំ ។

[១៧៩] ភូមិជាតិកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងអប្បភព ព្រោះកន្លងបង់នូវភូមិកុសល ព្រោះវិនាស
 បដិយសញ្ញា ព្រោះមិនធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្តនូវភូមិកុសល ព្រោះលះបង់សុខ
 ផល ដោយពេកាទាំងពួង ។ បេ ។ បានដល់ចក្ខុវិស័យ ប្រកបដោយ
 ភាគាសានញ្ញាយតនសញ្ញា ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាតិកណ្តាល ។ បេ ។
 ដ៏ទុក្ខ ។ បេ ។ មានធម្មជាតិ ។ បេ ។ មានវិហារនិមន្តយ្យំ
 ។ បេ ។ មានចិត្តនិមន្តយ្យំ ។ បេ ។ មានវិមិសានិមន្តយ្យំ ។ បេ ។
 មានធម្មជាតិ ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាតិកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខ
 ។ បេ ។ មានវិហារនិមន្តយ្យំ ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាតិកណ្តាល ។ បេ ។

បណ្ឌិត ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ ហ្នំ ។ បេ ។ មជ្ឈិម
 ។ បេ ។ បណ្ឌិត ។ បេ ។ វីរីសាធិបតេយ្យំ ហ្នំ
 ។ បេ ។ មជ្ឈិម ។ បេ ។ បណ្ឌិត តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ តតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ អរូបបចត្តយា មត្តំ កាវេតិ សព្វសោ
 អាគាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម វិញ្ញាណញ្ចាយត-
 នសញ្ញាសមាគតំ សុខស្ស ច បហាជា ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ហ្នំ ។ បេ ។
 មជ្ឈិម ។ បេ ។ បណ្ឌិត ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វិរីយាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វីរីសាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ
 ហ្នំ ។ បេ ។ មជ្ឈិម ។ បេ ។ បណ្ឌិត ។ បេ ។

ជំនុក្កម ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាគណ្ណាល
 ។ បេ ។ ជំនុក្កម ។ បេ ។ មានវិរីយាជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។
 ជាគណ្ណាល ។ បេ ។ ជំនុក្កម ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតហឫ
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយការ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាគុសល ។ ពួកធម៌ជាគុសល តើដូច
 ម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លួន ដើម្បីទៅកើតក្នុងអរូបភព កន្លងបង្គំខ្លួន
 អាគាសានញ្ចាយតនៈ ព្រោះលះបង្គំខ្លួនសុខផង ដោយសាការពាំងពូជ
 ។ បេ ។ បានដល់ចក្ខុវិស័យ ប្រកបដោយវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា
 ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាគណ្ណាល ។ បេ ។ ជំនុក្កម ។ បេ ។ មាន
 ធម្មជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិរីយៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានចិត្ត
 ជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិរីយាជាអធិបតី ។ បេ ។ មានធម្មជា
 អធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាគណ្ណាល ។ បេ ។ ជំនុក្កម ។ បេ ។

វិវិដាធិបតេយ្យំ ហ្នឹង ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។
 មណ្ឌិតំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ ហ្នឹង ។ បេ ។
 មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ មណ្ឌិតំ ។ បេ ។ វិមីសាធិបតេយ្យំ
 ហ្នឹង ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ មណ្ឌិតំ តស្មី
 សមយេ ធម្មស្មា ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេហោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ អប្បបចតិយា
 មក្ខំ កាវេតិ សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ សមតិ-
 កម្ម អាតិញ្ញាយតនសញ្ញាសហគតិ សុខស្ស ច
 បហាតា ។ បេ ។ ធនុត្តំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ
 ហ្នឹង ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ មណ្ឌិតំ ។ បេ ។
 ធនាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ វិវិដាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។
 ចិត្តាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ វិមីសាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។
 ធនាធិបតេយ្យំ ហ្នឹង ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។
 មណ្ឌិតំ ។ បេ ។ វិវិដាធិបតេយ្យំ ហ្នឹង ។ បេ ។
 មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ មណ្ឌិតំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ
 ហ្នឹង ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ មណ្ឌិតំ ។ បេ ។
 វិមីសាធិបតេយ្យំ ហ្នឹង ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។

មានវិវិដាធិបតិ ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាតណ្ហាល ។ បេ ។
 ដ៏ទុក្ខម ។ បេ ។ មានចិត្តជាធិបតិ ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជា
 តណ្ហាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ។ បេ ។ មានវិមីសាធិបតិ ដ៏
 ថោកទាប ។ បេ ។ ជាតណ្ហាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈឺមាយ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជាតុសល ។
 ពួកធម៌ ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្មែរមក្តី ដើម្បីទៅ
 កើត ក្នុងអប្បភព ព្រោះកន្លងបង្អែកវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ ព្រោះលះបង់
 សុខផល ដោយអាការៈចំណង ។ បេ ។ បានដល់ចក្ខុវិស័យ ប្រកប
 ដោយអាការៈញ្ញាយតនសញ្ញា ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាតណ្ហាល
 ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ។ បេ ។ មានធនៈជាធិបតិ ។ បេ ។ មានវិ-
 យៈជាធិបតិ ។ បេ ។ មានចិត្តជាធិបតិ ។ បេ ។ មានវិមីសាធិ
 ធិបតិ ។ បេ ។ មានធនៈជាធិបតិ ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាតណ្ហាល
 ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ។ បេ ។ មានវិវិដាធិបតិ ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។
 ជាតណ្ហាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ។ បេ ។ មានចិត្តជាធិបតិ ដ៏ថោក
 ទាប ។ បេ ។ ជាតណ្ហាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ។ បេ ។ មាន
 វិមីសាធិបតិ ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាតណ្ហាល ។ បេ ។

បណ្ឌិត តន្ត្រី សម្រេច ជោគ យោគី ។ បេ ។
 អរិក្ខេបោ យោគី ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុស-
 លា ។ តតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី សម-
 យេ អរិយធម៌ខ្មែរ មក្ខំ កាវេតិ សទ្ធាសោ អាតិ-
 ញាញាយននំ សមតិក្ខត្ត ទេវសញ្ញាសញ្ញាយត-
 នសញ្ញាសហគតិ សុខស្ស ប បរាជា ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ហ័នំ ។ បេ ។
 មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិត ។ បេ ។ ធម្មាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វិហារធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វិមសាធិបតេយ្យំ ធម្មាធិបតេយ្យំ ហ័នំ
 ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិត ។ បេ ។ វិហារ-
 ធិបតេយ្យំ ហ័នំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិត
 ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ ហ័នំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ
 ។ បេ ។ បណ្ឌិត ។ បេ ។ វិមសាធិបតេយ្យំ ហ័នំ
 ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិត តន្ត្រី សមយេ
 ជស្សោ យោគី ។ បេ ។ អរិក្ខេបោ យោគី ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា តុសលា ។

ដ៏ទុក្ខម ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភ្នក
 ធនជាតុសល ។ ភ្នកធនជាតុសល តើដូចម្តេច បុគ្គលចម្រើនប្រូ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងអបូរកព ព្រោះកន្លងបង្អស់អាតិញ្ញាយននៈ
 ព្រោះលះបង្អស់សុខផល ដោយភាពទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់
 ចក្ខុវិស័យ ប្រកបដោយទេវសញ្ញាសញ្ញាយននសញ្ញា ដ៏ថោកទាប
 ។ បេ ។ ជាតណ្ហាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ។ បេ ។ មានធម្មៈជា
 អធិបតី ។ បេ ។ មានវិយៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី
 ។ បេ ។ មានវិមសាជាអធិបតី ។ បេ ។ មានធម្មៈជាអធិបតី ដ៏ថោក
 ទាប ។ បេ ។ ជាតណ្ហាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ។ បេ ។ មាន
 វិយៈជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាតណ្ហាល ។ បេ ។ ដ៏-
 ទុក្ខម ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាតណ្ហាល
 ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ។ បេ ។ មានវិមសាជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។
 ជាតណ្ហាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភ្នកធនជាតុសល ។

[១៧៦] កតមេ ធម្មា កុសល ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ លាភំ ភាវតិ និយ្យាជិតិ
 អបចយតាមី ជិដ្ឋិតតាជំ បហាធាយ បវមាយ
 គូមិយា បត្តិយា វិវិទេវ កាមេហំ វិវិទ អកុសលេ-
 ហំ ធម្មេហំ សវិតត្ថំ សវិតារំ វិវកជំ បិតិសុខំ
 បវមី លាភំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ធុត្វាបដិបទំ
 ធន្ទាភិញ្ញំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ វេទនា
 ហោតិ សញ្ញា ហោតិ វេទនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ
 វិភត្តោ ហោតិ វិចារោ ហោតិ បិតិ ហោតិ សុខំ
 ហោតិ ចិត្តស្សេកត្តតា ហោតិ សន្និទ្ធិយំ ហោតិ
 វិវិទ្ធិយំ ហោតិ សតិទ្ធិយំ ហោតិ សមាធិទ្ធិយំ
 ហោតិ បញ្ញាទ្ធិយំ ហោតិ បដិទ្ធិយំ ហោតិ សោម-
 ធស្សទ្ធិយំ ហោតិ ជីវិតទ្ធិយំ ហោតិ អនញ្ញតតា-
 ស្សាមិតទ្ធិយំ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ សម្មាសង្ក-
 ប្បោ ហោតិ សម្មាវាចា ហោតិ សម្មាគម្មន្តោ ហោតិ
 សម្មាអាជីវោ ហោតិ សម្មាវាយាហោ ហោតិ សម្មា-
 សតិ ហោតិ សម្មាសមាធិ ហោតិ សម្មាតលំ ហោតិ

[១៧៦] កតមេ កុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្ញុំ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ជាឈានដល់ខ្ញុំការមិនស្ងប់
 កត្តខ្សើង ដើម្បីលះបង់ខ្ញុំវិជ្ជា ដើម្បីដល់ខ្ញុំភូមិជាវិជ្ជា បានស្ងប់
 ចាកតាមទាំងឡាយ ស្ងាត់បាតអកុសលធម៌ទាំងឡាយហើយ បានដល់
 បវមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិគត្តៈ ប្រកបដោយវិចារៈ មានតែបិតិចិត្តសុខ
 ដ៏តែតវិវិទ្ធិស្ងាត់នោះ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីគ្រាស់
 ដ៏ជ័យឆ័យ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ គឺកើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 វេទនា សញ្ញា វេទនា ចិត្ត វិគត្តៈ វិចារៈ បិតិ សុខ ឯក-
 តតាបេសចិត្ត សន្និទ្ធិយំ វិវិទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ
 បញ្ញាទ្ធិយំ មន្តទ្ធិយំ សោមឧស្សទ្ធិយំ ជីវិតទ្ធិយំ អនញ្ញតតា-
 ស្សាមិតទ្ធិយំ(១) សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាវាចា សម្មាគម្មន្តៈ
 សម្មាអាជីវៈ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សម្មាតលៈ

១ តទ្ធិយំ ដែលកើតឡើងដោយច្បាស់ ដល់ច្បាស់ដែលប្រតិបត្តិដោយនិច្ច អាត្មា
 អញ្ជឹងនឹងច្បាស់ខ្ញុំច្បាស់ច្បាស់ ដ៏ច្បាស់និច្ចាត ដែលសម្រាប់ដឹងដឹងក្នុងសំណេរដ្ឋ មាន
 ទំហំផុតខាងដើមនិច្ចាត (អដ្ឋសាលី) ។

វិរិយពលំ ហោតិ សតិពលំ ហោតិ សមាធិពលំ
 ហោតិ បញ្ញាពលំ ហោតិ ហិរិពលំ ហោតិ ធូត្ថ-
 ប្បពលំ ហោតិ អលោកោ ហោតិ អនោសោ
 ហោតិ អមោហោ ហោតិ អនកិដ្ឋា ហោតិ
 អព្យាបាទោ ហោតិ សម្មាធិដ្ឋិ ហោតិ ហិរិ ហោតិ
 ធូត្ថប្បំ ហោតិ កាយប្បស្សន្តិ ហោតិ ចិត្តប្បស្សន្តិ
 ហោតិ កាយលហុតា ហោតិ ចិត្តលហុតា ហោតិ
 កាយមុទ្គតា ហោតិ ចិត្តមុទ្គតា ហោតិ កាយ-
 កម្មញ្ញតា ហោតិ ចិត្តកម្មញ្ញតា ហោតិ កាយ-
 ចាតុញ្ញតា ហោតិ ចិត្តចាតុញ្ញតា ហោតិ កាយ-
 ដុតតា ហោតិ ចិត្តដុតតា ហោតិ សតិ ហោតិ
 សម្បជញ្ញំ ហោតិ សមថោ ហោតិ វិបស្សនា
 ហោតិ បត្តាហោ ហោតិ អវិក្ខេបោ ហោតិ យេ
 វា ចន តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថំ ចដិច្ចសមុ-
 ប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[១៧៧] កតមោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។
 យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ដុស្សនា សម្មុស្សនា
 សម្មុស្សនំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។

វិរិយពលៈ សតិពលៈ សមាធិពលៈ បញ្ញាពលៈ ហិរិពលៈ ធូត្ថ-
 ប្បពលៈ អលោកៈ អនោសៈ អមោហៈ អនកិដ្ឋា អព្យាបាទ
 សម្មាធិដ្ឋិ ហិរិ ធូត្ថប្បៈ សេចក្តីស្ងប់កាយ សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សេចក្តី
 ស្រាលកាយ សេចក្តីស្រាលចិត្ត សេចក្តីទន់កាយ សេចក្តីទន់ចិត្ត
 កាយគួរដល់ការងារ ចិត្តគួរដល់ការងារ សេចក្តីស្អាតកាយ សេចក្តី
 ស្អាតចិត្ត សេចក្តីត្រង់កាយ សេចក្តីត្រង់ចិត្ត សតិ សម្បជញ្ញៈ សមថៈ
 វិបស្សនា សេចក្តីផ្តល់ឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ កើតឡើង ក្នុង
 សម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដ៏ខ្ពង់ ដែលកើតឡើង ដោយ
 អាស្រ័យហេតុ វេទនាកើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ នេះពួកធម៌ជា
 កុសល ។

[១៧៧] ជស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។

ជស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទង្គិកទង្គិច ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ ខ្មែរជស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[១៩៨] កតតា តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ តត្ថាមនោវិញ្ញាណធាតុសម្មស្សដំ
ចេតសិកំ សាតំ ចេតសិកំ សុខំ ចេតោសម្មស្សដំ
សាតំ សុខំ វេទយិកំ ចេតោសម្មស្សដំ សាតា
សុខា វេទនា អយំ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

[១៩៩] កតតា តស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។

យា តស្មី សមយេ តត្ថាមនោវិញ្ញាណធាតុសម្មស្សដំ
សញ្ញា សញ្ញាធាតុ សញ្ញាធាតុ អយំ តស្មី សមយេ
សញ្ញា ហោតិ ។

[២០០] កតតា តស្មី សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

យា តស្មី សមយេ តត្ថាមនោវិញ្ញាណធាតុសម្មស្សដំ
ចេតនា សញ្ញាធាតុ សញ្ញាធាតុ^(១) អយំ តស្មី
សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

[១៩៨] វេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីត្រូវពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្ត ទៅក្នុងចិត្ត
ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃមនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគ្នាដល់សេចក្តីត្រូវ
ពិសាទិដ្ឋសេចក្តីសុខនោះ ការទទួលការប្រឈមដ៏ត្រូវពិសាជាសុខ កើត
អំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃចិត្ត វេទនាដ៏ត្រូវពិសាជាសុខ កើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃចិត្ត
ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[១៩៩] សញ្ញា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សញ្ញា សេចក្តីសំគាល់ សេចក្តីចាំបាច់ ណា កើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃមនោ-
វិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគ្នាដល់កុសលសញ្ញានោះ នេះសញ្ញា កើតមាន
ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០០] ចេតនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចេតនា សេចក្តីរំលឹក ការគិតគិត ណា កើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃមនោ-
វិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគ្នាដល់កុសលចេតនានោះ នេះចេតនា កើតមាន
ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០០] កតមី តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ មាណសំ
បណ្ណំ មនោ មនាយតនំ មនិន្ទ្រិយំ វិញ្ញាណំ
វិញ្ញាណត្ថនោ តជ្ជា មនោវិញ្ញាណាធាតុ ឥទ្ធិ តស្មី
សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

[២០១] កតតោ តស្មី សមយេ វិគតោ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ តតោ វិគតោ
សង្កប្បោ អប្បតា ព្យប្បតា ចេតសោ អភិជំរេបតា
សម្មាសង្កប្បោ មគ្គន្តំ មគ្គបរិយោបន្តំ អយំ តស្មី
សមយេ វិគតោ ហោតិ ។

[២០២] កតតោ តស្មី សមយេ វិចារោ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចារោ វិចារោ
អនុវិចារោ ឧបវិចារោ ចិត្តស្ស អនុសន្ធនតា អនុ-
បេត្តនតា អយំ តស្មី សមយេ វិចារោ ហោតិ ។

[២០៣] ចិត្តំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចិត្តំ សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វឺយ ធម្មជាតិដ៏ផ្សេង
គឺក៏ដ៏ចិត្តហៅថាមនោ មនាយតនៈ មនិន្ទ្រិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគ្នាដល់ធម៌មានផស្សៈជាដើមនោះ ណា ក្នុង
សម័យនោះ នេះចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០៤] វិគតៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីគ្រិះរិះ ការរិះគិត គំរិះ ការរំពឹង ការជំពាក់ ការលើកចិត្ត
ឡើង គឺសម្មាសង្កប្បជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យ
នោះ នេះវិគតៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០៥] វិចារៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការត្រេកត្រា ការពិចារណា ការពិនិត្យមើល ការសង្កេតមើល ការ
ផ្តន្ទូចចិត្ត ការសម្បជ្ឈិមើល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិចារៈ កើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០៤) កតតមា តស្មី សមយេ បិទិ ហោតិ ។

យា តស្មី សមយេ បិទិ ចាមោជ្ជិ អាមោទនា
មមោទនា ហាសោ មហាសោ វិត្តំ ខុំនក្សំ អត្ថបទតា
ចិត្តស្ស បិទិសម្ពោជ្ជន្តោ អយំ តស្មី សមយេ បិទិ
ហោតិ ។

(២០៥) កតតមិ តស្មី សមយេ សុខំ ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ សាតិ ចេតសិកំ
សុខំ កេតោសម្មស្សជ្ជិ សាតិ សុខំ វេទយិតិ ចេ-
តោសម្មស្សជា សាតា សុខា វេទនា វេទិ តស្មី
សមយេ សុខំ ហោតិ ។

(២០៦) កតតមា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ម័កត្តតា

ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស បិទិ
សាស្តាតិ អវិជ្ជាតិ អវិសាហារោ អវិគ្គោហោ អវិសា-
ហាដមាទសតា សមដោ សមាជិជ្ជិយំ សមាជិតសិ
សម្មាសមាជិ សមាជិសម្ពោជ្ជន្តោ មត្តនំ មត្តបរិ-
យាបនំ អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ម័កត្តតា
ហោតិ ។

(២០៧) បិទិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីផ្តុំចិត្ត សេចក្តីរីករាយ សេចក្តីសប្បាយ សេចក្តីស្រួល
សេចក្តីស្រស់ស្រាយ ការញញឹមញញែម ការបោនខ្ទប់អំណរ ការ
អវិណាគអណ្តូង សេចក្តីត្រេកអររបស់ចិត្ត គឺបិទិសម្ពោជ្ជន្តៈ ណា កើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ នេះបិទិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០៨) សុខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីឆ្ងាញ់ពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការ
ទទួលការប្រណីឆ្ងាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ស្សនៃចិត្ត វេទ-
នាឆ្ងាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យ
នោះ នេះសុខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០៩) ឯកត្តការបេសចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច-
ម្តេច ។

ការបើកទៅ ការគិតលំនៅខឹង ការតាំងមាំ ការមិនប្លែង-
ប្លែង ការមិនរាយមាយ ភាពនៃចិត្តមិនប្លែងប្លែង ការស្ងប់រម្ងាប់
គឺសមាជិជ្ជិយ សមាជិតលៈ សម្មាសមាជិ សមាជិសម្ពោជ្ជន្តៈ
ជាអង្គនៃមត្ត រាប់បញ្ចូលក្នុងមត្ត ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះ
ឯកត្តការបេសចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០៧) កតតមំ តស្មី សមយេ សន្និទ្ធិយំ
ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ សន្នា សន្និហោតា
ឱកប្បនា អភិប្បសាទោ សន្នា សន្និទ្ធិយំ សន្នា-
តលំ វេទំ តស្មី សមយេ សន្និទ្ធិយំ ហោតិ ។

(២០៨) កតតមំ តស្មី សមយេ វិវិយទ្ធិយំ
ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ វេតសិកោ វិ-
យាវម្ពោ ជិក្ខុមោ បរក្កមោ ឧយ្យាមោ វាយាមោ
ឧស្សាហោ ឧស្សោឡិ ជាមោ ជិតំ អសិដិលបរក្ក-
មតា អជិតុត្ថន្ធទ្គតា អជិតុត្ថន្ធទ្គតា ជុរសម្បត្តាហោ
វិវិយំ វិវិយទ្ធិយំ វិវិយតលំ សម្មាវាយាមោ វិវិយ-
សម្ពោជ្ឈង្គោ មក្ខន្ធិំ មក្ខបវិយាប្បន្នំ វេទំ តស្មី
សមយេ វិវិយទ្ធិយំ ហោតិ ។

(២០៩) កតតមំ តស្មី សមយេ សតិទ្ធិយំ
ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ
បដិស្សតិ សតិ សវណតា ឆារណតា អបិណ្ឌបទតា
អសម្មសទតា សតិ សតិទ្ធិយំ សតិតលំ សម្មាសតិ
សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ មក្ខន្ធិំ មក្ខបវិយាប្បន្នំ វេទំ តស្មី
សមយេ សតិទ្ធិយំ ហោតិ ។

(២០៧) សន្និទ្ធិយេ ភិក្ខុពោ ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
ជំនឿ សេចក្តីជឿ របេចក្តីជឿរបេច សេចក្តីជ្រះថ្លាទាំង គឺសន្នា
សន្និទ្ធិយេ សម្មាគលៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសន្និទ្ធិយេ
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០៨) វិវិយទ្ធិយេ ភិក្ខុពោ ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
ការប្រាជ្ញាព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហាត សង្វាត ទិវង្គ-
ព្យាយាម ទស្សាវា ប្រឹងប្រែង ខ្សោច ខ្វះខាត សេចក្តីសង្វាត
ការមិនធូរថយ ការមិនដាក់ចុះនូវសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់ចុះ ការ
ផ្គង់នូវចុះ តវិរយៈ វិវិយទ្ធិយេ វិវិយគលៈ សម្មាវាយាមៈ វិវិយ-
សម្ពោជ្ឈង្គៈ ជាអង្គនៃមគ្គ លប់បញ្ចាលក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ
នេះវិវិយទ្ធិយេ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០៩) សតិទ្ធិយេ ភិក្ខុពោ ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
សេចក្តីលឺត សេចក្តីលឺតរឿយៗ សេចក្តីលឺតចំពោះ ស្មារតី សេចក្តី
ខិតខាន ការចាំបាច់ ការមិនកាន់ច្រឡំ ការមិនភ្លេចភ្លាំង គឺសតិ
សតិទ្ធិយេ សតិគលៈ សម្មាសតិ សតិសម្ពោជ្ឈង្គៈ ជាអង្គនៃមគ្គ
លប់បញ្ចាលក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសតិទ្ធិយេ កើតមាន
ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០០) តតថិ តស្មី សមយេ សមាធិជ្រ័យំ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ធិត្តស្ស វិចិត្ត
 សណ្ឋិតិ អវជ្ជិតិ អវិសាហារោ អវិត្តោ អវិសា-
 ហជ្ជោ ធម្មតា សមយោ សមាធិជ្រ័យំ សមាធិតលី
 សម្មាសមាធិ សមាធិសម្ពោជ្ឈោ មគ្គំ មគ្គបរិ-
 យាមន្តំ វេទំ តស្មី សមយេ សមាធិជ្រ័យំ ហោតិ ។

(២០០) កតតម៌ តស្មី សមយេ បញ្ចង្គិយំ
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ បញ្ចា បដាទតា
វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ សន្តត្តណា ឧប-
លត្តណា បត្តបលត្តណា បណ្ឌិតំ កោសលំ
ធម្មតំ វេគត្យា ចិន្តា ឧបបត្តា ភូរិ មេធា បរិ-
ណាយិកា វិចស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ បញ្ចា
បញ្ចង្គិយំ បញ្ចាតលំ បញ្ចាសត្តំ បញ្ចាតាសាធា
បញ្ចាគាលោកោ បញ្ចាឌុកាសោ បញ្ចាបដ្ឋោតោ
បញ្ចាវននំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សមាធិដ្ឋំ ធម្ម-
វិចយេសគោដ្ឋោតោ បក្កន្តំ មក្កបរិយាប្បន្តំ វនំ តស្មី
សមយេ បញ្ចង្គិយំ ហោតិ ។

(២១) ពេលវេលា ក្នុងសម័យនោះ ដើម្បី
 ម្តង ។ ការរីកលឿន ការគិតលំនៅនឹង ការគាំទ្រលើសិប ការមិន
 ឃ្លានឃ្លាន ការមិនពេញមាយ សភាពនៃវិស្វកម្មឃ្លានឃ្លាន លេចក្តី
 ស្តាប់ម្នាក់ គឺសមាជិកនិយម សមាជិកលះ សម្មាសមាជិក សមាជិក
 សមាជិកនិយម ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា បេស៊ីប្រឹក្សា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះសមាជិកនិយម ក្នុងសម័យនោះ ។

[២១១] បញ្ញត្តិយ កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 បញ្ញា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តី
 ពិចារធម៌ ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ សេចក្តីកត់ត្រា ភាពនៃ
 បណ្ឌិត ភាពនៃអ្នកឈ្លាស ភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាព
 នៃបុគ្គលមានសេចក្តីច្បាស់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូច
 ជាផែនដី ធម្មជាតិកំបាត់បង់កិលេស ធម្មជាតិវិលាតា ធម្មជាតិ
 ឃើញច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ សភាពដូចជាជំនួញ គឺបញ្ញា បញ្ញត្តិយ
 បញ្ញាពលៈ សស្ត្រាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧត្តាស
 គឺបញ្ញា គ្រឿងឆេះគឺបញ្ញា រកនៈគឺបញ្ញា អនោហៈ ធម្មវិចយៈ
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ធម្មវិចយសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលកងមគ្គ ណា
 កងសម័យនោះ នេះបញ្ញត្តិយ កើតមាន កងសម័យនោះ ។

[២០២] កតមំ តស្មី សមយេ មន្ត្រ័យំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ
 មាណសំ បណ្ឌិតំ មនោ មនាយតនំ មន្ត្រ័យំ វិញ្ញា-
 ណំ វិញ្ញាណត្ថត្ថោ តដ្ឋា មនោវិញ្ញាណតត្ថ ឥទ្ធិ
 តស្មី សមយេ មន្ត្រ័យំ ហោតិ ។

[២០៣] កតមំ តស្មី សមយេ សោមនស្ស្ហ័-
 មន្ត្រ័យំ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ទេតសិកំ
 សាតិ ទេតសិកំ សុទ្ធំ ទេតោសម្មស្សជំ សាតិ
 សុទ្ធំ វេទយិតិ ទេតោសម្មស្សជា សាតា សុចា
 វេទនា ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ សោមនស្ស្ហ័មន្ត្រ័យំ
 ហោតិ ។

[២០៤] កតមំ តស្មី សមយេ ជីវិត្ត័យំ
 ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូបំ ចម្មាទំ អាយុ
 វិតិ យវនា យាបនា ឥរិយនា វត្ថុនា ចាសនា
 ជីវិតំ ជីវិត្ត័យំ ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ ជីវិត្ត័យំ
 ហោតិ ។

[២០២] មន្ត្រ័យេ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ចិត្ត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាជ្ញា ច្បុយ ធម្មជាតិដ៏ស្រដៀង
 គឺក៏ផ្គុំចិត្តហៅថាមនោ មនាយតនៈ មន្ត្រ័យេ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធ មនោវិញ្ញាណតត្ថ ដ៏សមគួរដល់ធម៌មានដ៏ស្រដៀងដើមនោះ ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះមន្ត្រ័យេ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០៣] សោមនស្ស្ហ័មន្ត្រ័យេ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើ
 ដូចម្តេច ។ សេចក្តីត្រាញ់ពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្ត
 ទៅក្នុងចិត្ត ការទទួលអារម្មណ៍ ដ៏ត្រាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពី
 សម្ព័ស្សនៃចិត្ត វេទនាដ៏ត្រាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ស្សនៃចិត្ត
 ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសោមនស្ស្ហ័មន្ត្រ័យេ កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។

[២០៤] ជីវិត្ត័យេ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 អាយុ ការរិតនៅ ការយឺតនៅ ការរស់នៅ ការរំកិលទៅ ការ
 ប្រព្រឹត្តិទៅ ការរក្សាដីវិត ជីវិត្ត័យេ ណា ខែកប្រជុំចំណេះនោះ
 ក្នុងសម័យនោះ នេះជីវិត្ត័យេ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០៥] កតតម្ពិ តស្មី សមយេ អនត្តាតតាស្ស-
 មីត្ថំត្រ័យំ^(១) ហោតិ ។ យា តេសំ ធម្មានំ អនត្តា-
 តានំ អនិដ្ឋានំ អប្បន្តានំ អវិទិតានំ អសច្ចិតតានំ
 សច្ចិត្តិយាយ បញ្ញា បជាធា វិចយោ បវិចយោ
 ធម្មវិចយោ សល្លត្តណា ឧបលត្តណា បច្ចុបល-
 ត្តណា បណ្ឌិត្តំ កោសល្លំ ធម្មញ្ញំ វេកត្យា ចិត្តា
 ឧបវត្តា ក្វី មេតា បរិណាយិកា វិបស្សនា
 សម្មជញ្ញំ បតោនោ បញ្ញា បញ្ញាត្រ័យំ បញ្ញាតលំ
 បញ្ញាសត្តំ បញ្ញាទាសានោ បញ្ញាអាលោកោ បញ្ញា-
 ឱភាសោ បញ្ញាបដ្ឋានោ បញ្ញាវតំ អមោហោ ធម្ម-
 វិចយោ សម្មានិដ្ឋំ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ មត្តង្គំ
 មត្តបរិយាបដ្ឋំ ឥនំ តស្មី សមយេ អនត្តាតតា-
 ស្សមីត្ថំត្រ័យំ ហោតិ ។

១. ឧ. ប. អនត្តាតតាស្សមីត្ថំត្រ័យំ ។

[២០៦] បរមរាជក្រឹត្យ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 តើដូចម្តេច ។ បញ្ញា ការដឹងសព្វ ការពិចារណា ការជ្រើសរើស
 ការពិចារណាធម៌ ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ ការកត់ត្រា ការវិនិច្ឆ័យ
 បណ្ឌិត ការវិនិច្ឆ័យអ្នកប្រាស ការវិនិច្ឆ័យអ្នកមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ការវិនិច្ឆ័យ
 អ្នកមានសេចក្តីក្លៀវក្លាស់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចជាផែនដី
 ធម្មជាតិកំបាំងកំលេង ធម្មជាតិវិណាសា ធម្មជាតិយើងច្បាស់ ការដឹង
 ល្អ សភាពដូចជាជន្មញ្ច គឺបញ្ញា បញ្ញាត្រ័យ បញ្ញាតលៈ សស្រ្តា
 គឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧត្តាសគឺបញ្ញា គ្រឿងចុះគឺ
 បញ្ញា រតនៈគឺបញ្ញា អមោហាៈ ធម្មវិចយៈ សម្មានិដ្ឋំ ធម្មវិចយៈ
 សម្មាជញ្ញៈ ជាអង្គនៃមត្ត រាប់បញ្ចូលក្នុងមត្ត ណា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់នូវធម៌ទាំងនោះ ដែលសត្វមិនទាន់ស្គាល់ មិនទាន់យើង
 មិនទាន់ដល់ មិនទាន់ដឹងច្បាស់ មិនទាន់ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ នេះរតនា-
 ត្តាស្សមីត្ថំត្រ័យ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២១៦] ហោតិ វ យោ វស្មី សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ
 ហោតិ វ យោ វស្មី សមយេ បញ្ញា បដិធនា
 វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លក្ខណា ឧប-
 លក្ខណា បច្ចុបលក្ខណា បណ្ឌិតិ កោសល្លិ
 ធម្មញ្ញំ វេកត្យា ចិន្ដា ឧបបរិក្ខា ភូរិ មេតា
 បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ បញ្ញា
 បញ្ញាជ្រៃយំ បញ្ញាតលំ បញ្ញាសត្តំ បញ្ញាទាសានោ
 បញ្ញាអាណាគោ បញ្ញាឱកាសោ បញ្ញាបន្លោតោ
 បញ្ញាតេជំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្ម-
 វិចយេសម្មាជ្ឈង្គោ មគ្គំ មគ្គបរិយាបដ្ឋំ អយំ វស្មី
 សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ វ

[២១៧] កតមោ វស្មី សមយេ សម្មាសង្ក-
 ប្បោ ហោតិ វ យោ វស្មី សមយេ វត្តោ
 វិវត្តោ សង្កប្បោ អប្បនា វ្យប្បនា ចេតសោ
 អភិធិរោបនា សម្មាសង្កប្បោ មគ្គំ មគ្គបរិយាបដ្ឋំ
 អយំ វស្មី សមយេ សម្មាសង្កប្បោ ហោតិ វ

[២១៦] សម្មាទិដ្ឋិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 បញ្ញា ការដឹងសព្វ ការពិចារណា ការជ្រើសរើស ការពិណាធម៌
 ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ ការកត់ត្រា ភាពខែបណ្ឌិត ភាព
 ខែអក្ខរណៈ ភាពខែអក្ខរមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពខែអក្ខរមានសេចក្តី
 ភ្លឺច្បាស់ សេចក្តីតិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចដែនដី ធម្មជាតិកំចាត់
 កំលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ សភាព
 ដូចជាជំនួញ គឺបញ្ញា បញ្ញាជ្រៃយំ បញ្ញាតលៈ សស្រ្តាគឺបញ្ញា ប្រា-
 សាទគឺបញ្ញា ពុទ្ធិគឺបញ្ញា ឧភាសគឺបញ្ញា គ្រឿងឆ្លុះគឺបញ្ញា វេទនា
 បញ្ញា អមោហាៈ ធម្មវិចយៈ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្មវិចយសម្មាជ្ឈង្គៈ ជាអង្គ
 ខែមគ្គរាបបញ្ចាលក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាទិដ្ឋិ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។

[២១៧] សម្មាសង្កប្បៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីត្រិះរិះ ការរិះគិត តំរិះ ការពើង ការជញ្ជឹង ការលើកឡើង
 ខ្សែចិត្ត គឺសម្មាសង្កប្បៈ ជាអង្គខែមគ្គ រាបបញ្ចាលក្នុងមគ្គ ណា នេះ
 សម្មាសង្កប្បៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០៨] កតមា តស្មី សមយេ សម្មាវាចា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចត្វាហិ វេទិទុច្ចរិតេហិ
 អារតិ វិរតិ បដិវិរតិ វេរមណី អត្ថវិយា អត្ថរណំ
 អនជ្ឈាបត្តិ វេលាអនតិក្កោ វេលាសេតុយាតោ សម្មាវាចា
 មត្តង្គំ មត្តបរិយាបដ្ឋំ អយំ តស្មី សមយេ សម្មា-
 វាចា ហោតិ ។

[២០៩] កតមោ តស្មី សមយេ សម្មាកម្មន្តោ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ តិហិ កាយទុច្ច-
 រិតេហិ អារតិ វិរតិ បដិវិរតិ វេរមណី អត្ថវិយា
 អត្ថរណំ អនជ្ឈាបត្តិ វេលាអនតិក្កោ វេលាសេតុយា-
 តោ សម្មាកម្មន្តោ មត្តង្គំ មត្តបរិយាបដ្ឋំ អយំ
 តស្មី សមយេ សម្មាកម្មន្តោ ហោតិ ។

[២១៨] សម្មាវាចា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការវៀរ ការចៀសវាង ការគចរចេញ ការសាកចេញ ចាកចេញចិត្ត
 ទាំង ៤ គឺមិនសាង មិនធ្វើ មិនប្រព្រឹត្តល្មើស ការមិនប្រព្រឹត្តកន្លង
 ដែន ការសម្លាប់ហេតុ គឺសម្មាវាចា ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ
 ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាវាចា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២១៩] សម្មាកម្មន្តៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការវៀរ ការចៀសវាង ការគចរចេញ ការសាកចេញ ចាកកាយទុច្ច-
 រិតទាំង ៣ គឺមិនសាង មិនធ្វើ មិនប្រព្រឹត្តល្មើស មិនប្រព្រឹត្តកន្លង
 ដែន ការសម្លាប់ហេតុ គឺសម្មាកម្មន្តៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ
 ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាកម្មន្តៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២២០] កតមោ តស្មី សមយេ សម្មាភាជីវោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ មិច្ឆាភាជីវា(១)
 អារតិ វិវតិ បដិវិវតិ វេរមណី អតិវិយា អត-
 រណំ អនុជ្ឈាបត្តិ វេលារាជតិក្កោ វេលាសោតោ
 សម្មាភាជីវោ មក្ខន្ធិ មក្ខបរិយាបដ្ឋិ អយំ តស្មី
 សមយេ សម្មាភាជីវោ ហោតិ ។

[២២១] កតមោ តស្មី សមយេ សម្មាភាយោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ
 វិយារម្ពោ ជិក្ខោ វរក្ខោ ឧយ្យោ វាយោ
 ឧស្សោ ឧស្សន្ទ្យោ ជានោ ជិតិ អសិចិលចរ-
 ក្កមតា អនិក្ខត្តច្ឆតា អនិក្ខត្តតុរតា តុរសម្ប-
 ត្តាហោ វិយំ វិយំជ្រៃយំ វិយពលំ សម្មាភាយោ
 វិយសម្ពោជ្ឈន្តោ មក្ខន្ធិ មក្ខបរិយាបដ្ឋិ អយំ តស្មី
 សមយេ សម្មាភាយោ ហោតិ ។

[២២០] សម្មាភាជីវៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការវៀរ ការចៀសពឹង ការគេចចេញ ការគោរពចេញ ចាកការចិញ្ចឹម
 ជីវិតខុស គឺមិនសាង មិនធ្វើ មិនប្រព្រឹត្តល្មើស មិនប្រព្រឹត្តកម្ម
 ដែន ការសម្លាប់ហេតុ គឺសម្មាភាជីវៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ
 ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាភាជីវៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២២១] សម្មាភាយាមៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច

ម្តេច ។ ការប្រាថ្នាព្យាយាម ប្រព្រឹត្តនៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧបាស
 សង្កត ទិតទំ ព្យាយាម ទស្សាហ៍ ច្រើនប្រេង ខ្លីយូរ ខ្លះខ្លាំង
 សេចក្តីសង្កតមិនច្រើន ការមិនដាក់ចុះទៅសេចក្តីប៉ងចឹង ការមិនដាក់
 ពុរ ការផ្គងពុរ គឺវិយៈ វិយៈជ្រៃយៈ វិយពលៈ សម្មាភាយាមៈ
 វិយសម្ពោជ្ឈន្តៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះសម្មាភាយាមៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២២២] យោគី ឆ្មាសតិ សមយេ សម្មាសតិ
 យោគី ។ យា ឆ្មាសតិ សមយេ សតិ អនុស្សតិ
 បដិស្សតិ សតិ សាធាតា ធារណតា អបិណប-
 ណតា អសម្មាសតិ សតិ សតិទ្រិយំ សតិពលំ
 សម្មាសតិ សតិសម្មាសតិ មគ្គន្តំ មគ្គបរិយាបដ្ឋិ
 អយំ ឆ្មាសតិ សមយេ សម្មាសតិ យោគី ។

[២២៣] ឆ្មាសមាធិ ឆ្មាសមាធិ សមយេ សម្មាសមាធិ
 យោគី ។ យា ឆ្មាសមាធិ ចិត្តស្ស វិចិត្ត ស-
 ណ្ឌិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសាហារោ អវិក្កោ អវិសាហា-
 ដមាណសតា សមាថា សមាធិទ្រិយំ សមាធិពលំ
 សម្មាសមាធិ សមាធិសម្មាសមាធិ មគ្គន្តំ មគ្គបរិ-
 យាបដ្ឋិ អយំ ឆ្មាសមាធិ សមយេ សម្មាសមាធិ យោគី ។

[២២៤] ឆ្មាសតិ ឆ្មាសតិ សមយេ សម្មាសតិ
 យោគី ។ យា ឆ្មាសតិ សមយេ សតិ អនុស្សតិ
 បដិស្សតិ សតិ សាធាតា ធារណតា អបិណប-
 ណតា អសម្មាសតិ សតិ សតិទ្រិយំ សតិពលំ
 សម្មាសតិ សតិសម្មាសតិ មគ្គន្តំ មគ្គបរិយាបដ្ឋិ
 អយំ ឆ្មាសតិ សមយេ សម្មាសតិ យោគី ។

[២២៥] សម្មាសតិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។
 សេចក្តីលើក សេចក្តីលើកឡើយ ។ ការលើកចំពោះ ស្មារតី ការនឹក
 បាន ការចាំបាន ការនឹកបានច្រើន ការនឹកបានច្រើន គឺសតិ សតិ-
 ទ្រិយ សតិពលៈ សម្មាសតិ សតិសម្មាសតិ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់
 បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាសតិ កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។

[២២៦] សម្មាសមាធិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូច
 ម្តេច ។ ការបំភាន់ ការតែងតាំងនឹង ការតាំងចាំ ការនឹកឃើញឃើញ
 ការនឹកឃើញឃើញ សភាពនៃចិត្តនឹកឃើញឃើញ ការស្តាប់ឆ្ងាច់ គឺ
 សមាធិទ្រិយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ សមាធិសម្មាសមាធិ ជា
 អង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា បេសចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 សម្មាសមាធិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២២៧] សម្មាសតិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។
 ជំនឿ សេចក្តីជឿ សេចក្តីជឿស្រប ការជ្រះថ្លាច្បាស់ គឺសតិ សតិ-
 ទ្រិយ សតិពលៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាសតិ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។

(២២៥) កតតមំ តស្មី សមយេ វិរិយពលំ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ វិរិ-
 យោរម្ពោ ធិក្កមោ បរក្កមោ ឧយ្យមោ វាយាមោ
 ឧស្សៈហោ ឧស្សៈជ្ឈី ថាមោ ធិតិ អសិច្ចលបរ-
 ក្កមតា អធិក្កត្ថចន្ទតា អធិក្កត្ថជរតា ជរសម្ប-
 ត្ថាហោ វិរិយំ វិរិយ្យ្រិយំ វិរិយពលំ សម្មាសមាមោ
 វិរិយសម្ពោជ្ឈង្គោ មគ្គង្គំ មគ្គបរិយាបដ្ឋំ ឥទំ តស្មី
 សមយេ វិរិយពលំ ហោតិ ។

(២២៦) កតតមំ តស្មី សមយេ សត្តពលំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ
 បដិស្សតិ សតិ សវណតា ធារណតា អបិលាបនតា
 អសម្មសនតា សតិ សតិ្យ្រិយំ សតិពលំ សម្មាសតិ
 សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ មគ្គង្គំ មគ្គបរិយាបដ្ឋំ ឥទំ តស្មី
 សមយេ សតិពលំ ហោតិ ។

(២២៧) វិរិយពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការប្រាជ្ញាព្យាយាម ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីច្បាស់ សង្ខត ទិត៌
 ព្យាយាម ទស្សាវតី ប្រឹងប្រែង ខ្លាច ខ្លះខ្លាំង សេចក្តីសង្ខារ
 មិនធូរថយ ការមិនដាក់ចុះទៅសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់ចុះ ការផ្តង់ចុះ
 គឺវិរិយៈ វិរិយ្យ្រិយ វិរិយពលៈ សម្មាសមាមោ វិរិយសម្ពោជ្ឈង្គៈ
 ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិរិយពលៈ
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២២៨) សតិពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីលឺត សេចក្តីលឺការឿយៗ សេចក្តីលឺតចំពោះ ស្មារតី ការ
 នឹកបាន ការចាំបាន ការមិនកាន់ច្រឡំ ការមិនភ្លេចភ្នំ គឺសតិ
 សតិ្យ្រិយ សតិពលៈ សម្មាសតិ សតិសម្ពោជ្ឈង្គៈ ជាអង្គនៃមគ្គ
 រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសតិពលៈ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។

[២២៧] កតតម្ក តស្មី សមយេ សមាធិពលំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិភិ
 សណ្ឌិតិ អវដ្ឋិតិ អវិសាហារោ អវិក្កេចោ អវិសា-
 ហជមានសតា សមដោ សមាធិជ្រៀយំ សមាធិពលំ
 សម្មាសមាធិ សមាធិសម្ពោជ្ឈន្តោ មគ្គន្តំ មគ្គបរិ-
 យាបន្នំ វិនិ តស្មី សមយេ សមាធិពលំ ហោតិ ។

[២២៨] កតតម្ក តស្មី សមយេ បញ្ញាពលំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ បញ្ញា បដាធនា
 វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លត្តណា ឧប-
 លត្តណា បច្ចុបលត្តណា បណ្ឌិតំ តោសល្លំ ទេ-
 បុញ្ញំ វេកក្យា ចិន្តា ឧបបរិត្តា ភូរី មេតា បរិ-
 ណាយិតា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ បញ្ញា
 បញ្ញាជ្រៀយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសត្តំ បញ្ញាមាសារោ
 បញ្ញាអាលោកោ បញ្ញាឱកាសោ បញ្ញាបដោតោ
 បញ្ញាវននំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាធិដ្ឋំ ធម្មវិ-
 ចយសម្ពោជ្ឈន្តោ មគ្គន្តំ មគ្គបរិយាបន្នំ វិនិ តស្មី
 សមយេ បញ្ញាពលំ ហោតិ ។

[២២៩] សមាធិពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការបិតនៅ ការកតល់នៅទីន៍ ការកំនើនៅសិច ការមិនយូន្តយូន្ត
 ការមិនឈមមាយ សភាពនៃចិត្តមិនយូន្តយូន្ត ការស្ងប់រម្ងាប់ គឺ
 សមាធិជ្រៀយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ សមាធិសម្ពោជ្ឈន្តៈ ព្រំ
 អង្គនៃមគ្គ ព្រំបញ្ចាលក្នុងមគ្គ ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ បេះ
 សមាធិពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៣០] បញ្ញាពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 បញ្ញា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តី
 ពិចារណាធម៌ ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ សេចក្តីកត់ត្រា ភាព
 នៃចណ្ឌិត ភាពនៃអ្នកល្ងាស ភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្តីជ្រះស្អាត
 ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីភ័យស្ងប់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិ
 ដូចវដ្តន៍ ធម្មជាតិកំចាត់កិលេស ធម្មជាតិវិណាសំ ធម្មជាតិយើង
 ច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ សភាពដូចដូច្នេះ គឺបញ្ញា បញ្ញាជ្រៀយ
 បញ្ញាពលៈ សស្រ្តាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧត្តាស
 គឺបញ្ញា គ្រឿងធុគឺបញ្ញា កេនៈគឺបញ្ញា អមោហាៈ ធម្មវិចយៈ សម្មា-
 ធិដ្ឋំ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈន្តៈ ជាអង្គនៃមគ្គ ព្រំបញ្ចាលក្នុងមគ្គ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ បេះបញ្ញាពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២២៩] កតតមី តស្មី សមយេ ហិរិពលំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ហិរិយតិ ហិរិយត-
 ព្វេន ហិរិយតិ ចាបកាជំ អកុសលាជំ ធម្មាជំ
 សមាបត្តិយា វេទំ តស្មី សមយេ ហិរិពលំ ហោតិ ។

[២៣០] កតតមី តស្មី សមយេ ឧត្តប្បពលំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ឧត្តប្បតិ ឧត្តប្បត-
 ព្វេន ឧត្តប្បតិ ចាបកាជំ អកុសលាជំ ធម្មាជំ
 សមាបត្តិយា វេទំ តស្មី សមយេ ឧត្តប្បពលំ
 ហោតិ ។

[២៣១] កតតោ តស្មី សមយេ អលោកោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ អលោកោ អលុ-
 ក្កោ អលុក្កតតំ អសារកោ អសារដ្ឋោ អសា-
 រដ្ឋតតំ អនភិជ្ឈា អលោកោ កុសលមូលំ អយំ
 តស្មី សមយេ អលោកោ ហោតិ ។

[២២៩] ហិរិពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 គ្រងដែលបុគ្គលខ្មាស ដោយវត្ថុដែលគួរខ្មាស ខ្មាសដោយការច្នៃប្រឌិត
 នឹងអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះហិរិពលៈ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៣០] ឧត្តប្បពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 គ្រងដែលបុគ្គលគក់ស្អុត ដោយវត្ថុដែលគួរគក់ស្អុត គក់ស្អុតដោយការ
 ច្នៃប្រឌិតនឹងអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះឧត្តប្បពលៈ
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៣១] អលោកៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការមិនចង់បាន ការមិនជាប់ចំពាក់ សេចក្តីមិនជាប់ចំពាក់ ការមិន
 ត្រេកអរខ្លាំង ការមិនត្រេកត្រអាល សេចក្តីមិនត្រេកត្រអាល ការមិន
 សំឡឹងចំពោះ គឺអលោកៈ ជាអកុសលមូល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 អលោកៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៣២] កតមោ តស្មី សមយេ អនោសោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ អនោសោ អន្ទ-
 សា អន្ទស័តត្ថំ អព្យាបាទោ អព្យាបដ្ឋោ អនោ-
 សោ កុសលម្យលំ អយំ តស្មី សមយេ អនោសោ
 ហោតិ ។

[២៣៣] កតមោ តស្មី សមយេ អមោហោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ បញ្ញា បដិណ្ឌ
 វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លក្កណា ឧប-
 លក្កណា បច្ចបលក្កណា បណ្ឌិតិ កោសល្យ
 ធម្មតំ វេក្យា ចិត្តា ឧបបរិក្កា ភ្នំ បេដា បរិ-
 ណាយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ បញ្ញា
 មត្តាជ្រៃយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសត្តំ បញ្ញាចាសានោ
 បញ្ញាអាលោកោ បញ្ញាឱកាសោ បញ្ញាបដ្ឋោតោ
 បញ្ញាវតធំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សល្លាទិដ្ឋិ ធម្ម-
 វិចយសម្មោធិដ្ឋោ មត្តន្តំ មត្តបរិយាបដ្ឋំ អយំ តស្មី
 សមយេ អមោហោ ហោតិ ។

[២៣៤] អនោសោ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីមិនខឹង ការមិនប្រឈួន សេចក្តីមិនប្រឈួន ការមិនព្យាបាទ
 សេចក្តីមិនព្យាបាទ គឺអនោសោ ជាសុសលម្យល ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះអនោសោ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៣៥] អមោហោ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 បញ្ញា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេច-
 ក្តីពិចារណាធម៌ ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ សេចក្តីកត់ត្រា ភាព
 វៃបណ្ឌិត ភាពវៃអ្នកស្ម័គ្រចិត្ត ភាពវៃអ្នកមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាព
 វៃអ្នកមានសេចក្តីត្រឡប់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចវដន-
 ដី ធម្មជាតិកំចាត់កំលែប ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិយើងច្បាស់
 សេចក្តីដឹងស្តី សភាពដូចដង្កូវ គឺបញ្ញា បញ្ញាជ្រៃយំ បញ្ញាពលៈ
 សស្រ្តាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧត្តាសគឺបញ្ញា គ្រឿង
 ធុរគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្មវិចយ-
 សម្មាជ្រុះ ជាអង្គវៃមត្ត រាប់បញ្ចូលក្នុងមត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះអមោហោ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៣២] កតតោ តស្មី សមយេ អនភិជ្ឈា

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ អលោភោ

អលុត្តនា អលុត្តតត្ថំ អសារភោ អសារជ្ជនា

អសារជ្ជតត្ថំ អនភិជ្ឈា អលោភោ កុសលមូលំ

អយំ តស្មី សមយេ អនភិជ្ឈា ហោតិ ។

[២៣៣] កតតោ តស្មី សមយេ អព្យាចារោ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ អនោសោ

អទូសនា អទូសិតត្ថំ អព្យាចារោ អនោសោ

កុសលមូលំ អយំ តស្មី សមយេ អព្យាចារោ

ហោតិ ។

[២៣៤] កតតោ តស្មី សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចញ្ញា បដាធិ

នា វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សលុត្តណា

ឧបលត្តណា បច្ចុបលត្តណា បណ្ឌិតំ កោ-

សល្លំ ធម្មញ្ញំ វេកត្យា ចិត្តា ឧបបរិត្តា ភូរិ

[២៣៥] អនភិជ្ឈា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការមិនចង់បាន ការមិនជាប់ចំពាក់ សេចក្តីមិនជាប់ចំពាក់ ការមិន

ត្រេកអរខ្លាំង ការមិនត្រេកត្រអាល សេចក្តីមិនត្រេកត្រអាល ការមិន

សំឡឹងចំពោះ គឺអលោភៈ ជាកុសលមូល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

អនភិជ្ឈា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៣៦] អព្យាចារ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីមិនខឹង ការមិនប្រឡូស សេចក្តីមិនប្រឡូស ការមិនព្យាបាទ

គឺអនោសៈ ជាកុសលមូល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះអព្យាបាទ

កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៣៧] សម្មាទិដ្ឋិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

បញ្ញា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តី

ពិចារណាធម៌ ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ ការកត់ត្រា ភាពនៃ

បណ្ឌិត ភាពនៃអ្នកឈ្លាស ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃ

អ្នកមានសេចក្តីភ្លឺច្បាស់ សេចក្តីតិច សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចវេទន៍

មេតា បរិសោធនេតា វិសេស្សេតា សេស្សេតា មេតាតោ
 បតា បតាប្រិយំ បតាតលំ បតាសតំ បតាតា-
 សាតោ បតាអាសោតោ បតាឡាសោ បតា-
 បាជ្ជាតោ បតារាតំ មមោតោ ធម្មវិចយោ សម្មា-
 ធិដ្ឋំ ធម្មវិចយសម្មោជ្ឈតោ មគ្គំ មគ្គបរិយាបដ្ឋំ
 អយំ ភស្តុ សមយេ សម្មាធិដ្ឋំ ហោតិ ។

(២៣៩) កត់ត្រា ឆ្នាំ សម័យ ហ៊ុន ហោតិ ។

យំ តស៊ូ សម្លេង ហ៊ុយតិ ហ៊ុយតិ ១២ ហ៊ុយ
 យតិ ចាបកាណ៍ អត្តសលាណ៍ ធម្មាណ៍ សមាបត្តយា
 អយំ តស៊ូ សម្លេង ហ៊ុយ ហោតិ ។

(၆၈၄)   ကာကံ   ဣန္ဒြိယ   နာမ   နိဗ္ဗာန်

ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ឡិត្តប្បតិ ឡិត្ត-
 ប្បតិ ឲ្យន ឡិត្តប្បតិ ចាបកាជំ អក្កសលាជំ ធម្មាជំ
 សមាបត្តិយា វជំ តស្មី សមយេ ឡិត្តប្ប ហោតិ ។

ធម្មជាតិកំចាត់តំលៃស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិយ៉ាងច្បាស់ សេចក្តី
ដឹងល្អ សភាពដូចដូង គឺបញ្ញា បញ្ញាទ្រិយ បញ្ញាពលៈ សង្គ្រា
គឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា តាមគឺបញ្ញា ឧភាសគឺបញ្ញា គ្រឿងដុះ
គឺបញ្ញា គេនៈ គឺបញ្ញា អមោហៈ ធម្មវិចយៈ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្មវិចយៈ
សម្មាជ្ជន្តៈ ជាអង្គនៃមគ្គ កប់បញ្ចូលកងមគ្គ ណា កងសម័យនោះ
នេះសម្មាទិដ្ឋិ កើតមាន កងសម័យនោះ ។

(២៣៧) ហា កេតមាន កងសម្បទានោះ តើដូចម្តេច ?

ត្រង់ដែលបុគ្គលខ្មាស ដោយត្រង់ដែលគួរខ្មាស ខ្មាសដោយការច្នៃប្រឌិត
នឹងអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះហើយ តើមាន ក្នុង
សម័យនោះ ។

(២៣៨) ឧត្តប្បៈ កើតមាន កងសម័យនោះ កើតច្រើន ។

ត្រង់ដែលបុគ្គលគក់ស្អុត ដោយត្រូវដែលគួរគក់ស្អុត គក់ស្អុតដោយការ
 ចូលប្រទះនឹងអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះឧត្តប្បៈ កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៣៩] កតតមា តស្មី សមយេ កាយប្ប-
 ស្សន្តិ ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនា
 ខន្ធស្ស សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារត្ថន្ធស្ស បស្សន្តិ
 បដិប្បស្សន្តិ បស្សម្ពុតា បដិប្បស្សម្ពុតា បដិប្បស្ស-
 ម្ពិតតំ បស្សន្តិសម្ពោជ្ឈង្គោ អយំ តស្មី សមយេ
 កាយប្បស្សន្តិ ហោតិ ។

[២៤០] កតតមា តស្មី សមយេ ចិត្តប្បស្សន្តិ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណត្ថន្ធស្ស
 បស្សន្តិ បដិប្បស្សន្តិ បស្សម្ពុតា បដិប្បស្សម្ពុតា
 បដិប្បស្សម្ពិតតំ បស្សន្តិសម្ពោជ្ឈង្គោ អយំ តស្មី
 សមយេ ចិត្តប្បស្សន្តិ ហោតិ ។

[២៤១] កតតមា តស្មី សមយេ កាយលហុតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស
 សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារត្ថន្ធស្ស លហុតា លហុបរិ-
 ណាមតា អនន្ធនតា អវត្ថុនតា អយំ តស្មី សមយេ
 កាយលហុតា ហោតិ ។

[២៣៩] សេចក្តីស្ងប់កាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើ
 ដូចម្តេច ។ សេចក្តីស្ងប់ សេចក្តីឆ្ងាប់ ការស្ងប់ ការឆ្ងាប់ សេចក្តី
 ស្ងៀមស្ងាត់ ណា នៃវេទនាខន្ធ នៃសញ្ញាខន្ធ នៃសង្ខារត្ថន្ធ គឺ
 បស្សន្តិសម្ពោជ្ឈង្គោ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីស្ងប់កាយ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៤០] សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ សេចក្តីស្ងប់ សេចក្តីឆ្ងាប់ ការស្ងប់ ការឆ្ងាប់ សេចក្តី
 ស្ងៀមស្ងាត់ ណា នៃវិញ្ញាណត្ថន្ធ គឺបស្សន្តិសម្ពោជ្ឈង្គោ ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះសេចក្តីស្ងប់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៤១] សេចក្តីស្រាលកាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ សេចក្តីស្រាល ការបង្កើនទៅដោយរោគ សេចក្តីមិនយឺត-
 យូរ សេចក្តីបិទខ្ទប់ ណា នៃវេទនាខន្ធ នៃសញ្ញាខន្ធ នៃសង្ខារត្ថន្ធ
 ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីស្រាលកាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២២២] យោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
 លហុតា លហុបរិណាមតា អនន្តតា អវិន្តតា
 អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តលហុតា យោតិ ។

[២២៣] យោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស
 សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស មុត្តតា មន្តរតា
 អកក្ខន្ធស្ស អកបិណតា អយំ តស្មី សមយេ
 កាយមុត្តតា យោតិ ។

[២២៤] យោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចិត្តមុត្តតា
 យោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
 មុត្តតា មន្តរតា អកក្ខន្ធស្ស អកបិណតា អយំ
 តស្មី សមយេ ចិត្តមុត្តតា យោតិ ។

[២២៥] យោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ កាយកម្ម
 ញាតា យោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ វេទនា-
 ខន្ធស្ស សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស កម្មញ្ញាតា
 កម្មញ្ញាតំ កម្មញ្ញាតា អយំ តស្មី សមយេ កា-
 យកម្មញ្ញាតា យោតិ ។

[២២៦] សេចក្តីស្រាវចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ សេចក្តីស្រាវ ការបង្កើនដោយរបៀប ការចំណាយ
 ការមិនចំណាយ នៃវិញ្ញាណក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីស្រាវ
 ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២២៧] សេចក្តីទន់កាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ សេចក្តីទន់ សេចក្តីខ្លាច សេចក្តីមិនរឹង មិនបឹង ណា នៃ
 វេទនាខន្ធ នៃសញ្ញាខន្ធ នៃសង្ខារក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តី
 ទន់កាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២២៨] សេចក្តីទន់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ សេចក្តីទន់ សេចក្តីខ្លាច សេចក្តីមិនរឹង មិនបឹង ណា
 នៃវិញ្ញាណក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីទន់ចិត្ត កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។

[២២៩] កាយគួរដល់ការងារ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើ
 ដូចម្តេច ។ ការគួរដល់ការងារ សេចក្តីគួរដល់ការងារ សភាពគួរ
 ដល់ការងារ ណា នៃវេទនាខន្ធ នៃសញ្ញាខន្ធ នៃសង្ខារក្ខន្ធ ក្នុង
 សម័យនោះ នេះកាយគួរដល់ការងារ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២២៦) កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តកម្មតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
 កម្មតា កម្មតា កម្មតា អយំ តស្មី
 សមយេ ចិត្តកម្មតា ហោតិ ។

(២២៧) កតមា តស្មី សមយេ កាយចាក្ខតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស
 សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស បុណ្យតា បុណ្យតា
 បុណ្យតា អយំ តស្មី សមយេ កាយចាក្ខតា
 ហោតិ ។

(២២៨) កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តចាក្ខតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
 បុណ្យតា បុណ្យតា បុណ្យតា អយំ តស្មី
 សមយេ ចិត្តចាក្ខតា ហោតិ ។

(២២៩) កតមា តស្មី សមយេ កាយុដ្ឋតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស
 សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស ឧដ្ឋតា ឧដ្ឋតា
 អដ្ឋតា អដ្ឋតា អកុដ្ឋតា អយំ តស្មី សមយេ
 កាយុដ្ឋតា ហោតិ ។

(២២៦) ចិត្តកម្មតា កតមា តស្មី សមយេ កាយ
 ចាក្ខតា ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
 កម្មតា កម្មតា កម្មតា អយំ តស្មី សមយេ
 ចិត្តកម្មតា ហោតិ ។

(២២៧) សេចក្តីស្តាប់កាយ កតមា តស្មី សមយេ កាយ
 ចាក្ខតា ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស
 សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស បុណ្យតា បុណ្យតា
 បុណ្យតា អយំ តស្មី សមយេ កាយចាក្ខតា
 ហោតិ ។

(២២៨) សេចក្តីស្តាប់ចិត្ត កតមា តស្មី សមយេ ចិត្ត
 ចាក្ខតា ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
 បុណ្យតា បុណ្យតា បុណ្យតា អយំ តស្មី
 សមយេ ចិត្តចាក្ខតា ហោតិ ។

(២២៩) សេចក្តីស្តាប់កាយ កតមា តស្មី សមយេ កាយ
 ចាក្ខតា ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស
 សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស ឧដ្ឋតា ឧដ្ឋតា
 អដ្ឋតា អដ្ឋតា អកុដ្ឋតា អយំ តស្មី សមយេ
 កាយុដ្ឋតា ហោតិ ។

[២៩០] យោតិ ។ យា ឥស្សី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស ឧដ្ឋ-
 តា ឧដ្ឋតតា អដ្ឋិស្តតា អវដ្ឋតា អត្ថុដ្ឋនតា អយំ
 ឥស្សី សមយេ ចិត្តដ្ឋតតា យោតិ ។

[២៩១] កតហា ឥស្សី សមយេ សតិ យោតិ ។
 យា ឥស្សី សមយេ សតិ អនុស្សតិ បដិស្សតិ សតិ
 សវណតា នាវណតា អបិណបនតា អសម្មសនតា
 សតិ សតិជ្ជ្ជយំ សតិពលំ សម្មាសតិ សតិសម្មោ-
 ជ្ជ្ជន្តំ មក្កន្តំ មក្កបរិយាបន្តំ អយំ ឥស្សី សមយេ
 សតិ យោតិ ។

[២៩២] កតមំ ឥស្សី សមយេ សម្បជញ្ញំ
 យោតិ ។ យា ឥស្សី សមយេ បញ្ញា បដាធនា
 វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លត្តណា ឧបលត្ត-
 ណា បច្ចុបលត្តណា បណ្ឌិតំ កោសល្លំ ធម្មតំ
 វេក្យា ចិន្តា ឧបបរិក្ខា ភូរិ មេធា បរិណាយិកា
 វិបស្សនា សម្បជញ្ញំ ចតោនោ បញ្ញា បញ្ញាជ្ជ្ជយំ
 បញ្ញាពលំ បញ្ញាសន្តិ បញ្ញាចាសាដោ បញ្ញាអា-
 លោកោ បញ្ញាទុកាសោ បញ្ញាបដ្ឋោតោ បញ្ញាវតនំ

[២៩៣] កេតហា ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ ការគ្រង់ សេចក្តីគ្រង់ ការមិនរៀច មិនកោង មិន
 រោត ណា នៃវិញ្ញាណក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីគ្រង់ចិត្ត
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៩៤] សតិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីលឺក សេចក្តីលឺកវ្យែយ ។ សេចក្តីតាំងស្មារតីចំពោះ ការនឹកបាន
 ការចាំបាន ការមិនតាន់ច្រឡំ ការមិនភ្លេចភ្លាំង គឺសតិ សតិទ្រិយ
 សតិពលៈ សម្មាសតិ សតិសម្មាជ្ជ្ជន្តំ ជាអង្គនៃមគ្គ កប់បរក្ខល
 ក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសតិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៩៥] សម្បជញ្ញាៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 បញ្ញា ការដឹងសព្វ ការចាំបានណា ការជ្រើសរើស ការចាំបានធម៌
 ការតំណត់ ការកត់សំគាល់ ការកត់ត្រា ការតែបណ្ឌិត ការតែអ្នក
 ឈ្លាស ការតែអ្នកមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ការតែអ្នកមានសេចក្តីក្លឹច្យាស
 សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចជាផែនដី ធម្មជាតិចាត់តំលៃស
 ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិយើងច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ សភាពដូចជា
 ដុំឧញ គឺបញ្ញា បញ្ញាទ្រិយ បញ្ញាពលៈ សស្រាគឺបញ្ញា ប្រាសាទ
 គឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា តុលាគឺបញ្ញា គ្រឿងធូរគឺបញ្ញា រតនៈគឺបញ្ញា

អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាសម្ពុទ្ធ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈ-
ង្គោ មគ្គង្គំ មគ្គបរិយាបដ្ឋំ ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ
សម្មជញ្ញំ ហោតិ ។

[២៥៣] កតមោ តស្មី សមយេ សមថោ
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស មិត្ត
សណ្ឋិតំ អវិជ្ជិតំ អវិសាហារោ អវិក្កោតោ អវិសា-
ហាជមានសតា សមថោ សមាធិច្រ្តិយំ សមាធិតសំ
សម្មាសមាធិ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គោ មគ្គង្គំ មគ្គបរិ-
យាបដ្ឋំ អយំ តស្មី សមយេ សមថោ ហោតិ ។

[២៥៤] កតមោ តស្មី សមយេ វិបស្សនា
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ បញ្ញា បដិច្ចនា
វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លត្តណា ឧប-
លត្តណា បច្ចុបលត្តណា បណ្ឌិតំ តោសល្ល
នេមុញ្ញំ វេកត្យា ចិត្តា ឧបបរិក្កា ក្ខវំ មេធា

អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាសម្ពុទ្ធ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈ-
ង្គោ មគ្គង្គំ មគ្គបរិយាបដ្ឋំ ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ
សម្មជញ្ញំ ហោតិ ។

[២៥៥] សមថៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
ការបំភាន់ ការកែតម្រូវទៅនឹង ការកាន់នៅសិប ការមិនប្លន់ប្លោង
ការមិនរាយការ ការពារនៃចិត្តមិនប្លន់ប្លោង សេចក្តីស្ងប់ម្ខាង គឺ
សមាធិន្ទ្រិយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គៈ ជា
អង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះ
សមថៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៥៦] វិបស្សនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
បញ្ញា ការដឹងសព្វ ការពិចារណា ការជ្រើសរើស ការពិចារណាធម៌
ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ ការកត់ត្រា ភាពនៃបណ្ឌិត ភាពនៃអ្នក
ឈ្លាស ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីត្រឡប់
សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចដែលដឹង ធម្មជាតិកំចាត់កំលែប

បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ បញ្ចា
 បតិទ្រិយំ បញ្ចាពលំ បញ្ចាសត្តំ បញ្ចាសាសានោ
 បញ្ចាអាណាគោ បញ្ចាឱកាសោ បញ្ចាបដ្ឋោតោ
 បញ្ចារតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្ម-
 វិចយសម្មាជ្ឈង្គោ មគ្គនំ មគ្គបរិយាបដ្ឋិ អយំ តស្មី
 សមយេ វិបស្សនា ហោតិ ។

[២៥៥] កតមោ តស្មី សមយេ បត្តាហោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសីគោ វិរិ-
 យារម្ពោ ឱក្កមោ បរក្កមោ ឧយ្យមោ វិយាមោ
 ឧស្សាហោ ឧស្សាជ្ឈំ ជាមោ ធិតំ អសិដិលប-
 រក្កមតា អនិក្ខត្តន្តតា អនិក្ខត្តបុរតា បុរសម្ប-
 ត្តាហោ វិរិយំ វិរិយទ្រិយំ វិរិយពលំ សម្មាវិយាមោ
 វិរិយសម្មាជ្ឈង្គោ មគ្គនំ មគ្គបរិយាបដ្ឋិ អយំ តស្មី
 សមយេ បត្តាហោ ហោតិ ។

ធម្មជាតិវិចយោ ធម្មជាតិវិញ្ញាណសំ សេចក្តីផ្តល់ សភាពដូចដូច
 គឺបញ្ចា បតិទ្រិយ បញ្ចាពលៈ សស្រ្តាគឺបញ្ចា ប្រាសាទគឺបញ្ចា
 ពន្លឺគឺបញ្ចា ឧត្តាសគឺបញ្ចា គ្រឿងផ្ទុះគឺបញ្ចា រតនៈគឺបញ្ចា អរោហៈ
 ធម្មវិចយៈ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្មវិចយសម្មាជ្ឈង្គៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូល
 ក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិបស្សនា កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។

[២៥៥]. សេចក្តីផ្តល់ឡើង កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើត
 ដូចម្តេច ។ ការប្រារព្ធភ្យាយាម ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហារត
 សង្ខត ទិក្ខំ ព្យាយាម ឧស្សាហ៍ ច្រើនប្រែ ខ្លីឃ្លាត ខ្លះវែង
 សេចក្តីសង្ខតមិនដូចគ្នា ការមិនដាក់ចុះខ្សែសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់
 ចុះ ការផ្តង់ចុះ គឺវិរិយៈ វិរិយទ្រិយ វិរិយពលៈ សម្មាវិយាមៈ
 វិរិយសម្មាជ្ឈង្គៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះសេចក្តីផ្តល់ឡើង កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៥២) តតហោ តស្មី សមយេ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិគី
 សណ្ឌិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសាហារោ អវិក្ខេបោ អវិ-
 សាហជមានសតា សមថោ សមាធិជ្រៀយំ សមា-
 ធិតាមំ សម្មាសមាធិ សមាធិសម្ពោជ្ឈន្តោ មគ្គន្តំ
 មគ្គបរិយាបដ្ឋំ អយំ តស្មី សមយេ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។

(២៥៣) យេ វា បទ តស្មី សមយេ អតោចិ
 អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូចិធា ធម្មា នីមេ ធម្មា
 កុសលា ។

(២៥៤) តស្មី ខោ បទ សមយេ ចត្តារោ
 ទន្ធា ហោន្តិ ឆាយតនាធិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុ-
 យោ ហោន្តិ តយោ អាហារោ ហោន្តិ នវិជ្រៀយាធិ
 ហោន្តិ បត្យន្តីតំ ឈានំ ហោតិ អដ្ឋន្តីកោ មត្តោ
 ហោតិ សត្ត តលាធិ ហោន្តិ តយោ ហេតុ ហោន្តិ
 ឯកោ ជស្សោ ហោតិ ឯកោ វេទនា ហោតិ

(២៥៦) សេចក្តីបិណយមាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 តើដូចម្តេច ។ ការបើកនៅ ការកំភល់នៅនឹង ការតាំងនៅស៊ប់ ការ
 មិនឃ្លៀងឃ្លាត ការមិនរាយមាយ សភាពនៃចិត្តមិនឃ្លៀងឃ្លាត ការ
 ស្ងប់ស្ងៀម គឺសមាធិជ្រៀយ សមាធិរាលះ សម្មាសមាធិ សមាធិ-
 សម្ពោជ្ឈន្តៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា របស់ចិត្ត ក្នុង
 សម័យនោះ នេះសេចក្តីមិនរាយមាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៥៧) មួយទៀត ពួកអប្បធម៌ដទៃ ណា ដែលកើតឡើង
 ដោយការស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជា
 កុសល ។

(២៥៨) ខន្ធ២ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កាយតនៈ ២
 ធាតុ ២ អាហារ ៣ វជ្រៀយ ៧ ឈានប្រកបដោយអង្គ ៥ មគ្គ
 ប្រកបដោយអង្គ ៨ ពលៈ ៧ ហេតុ ៣ វស្សៈ ១ វេទនា ១

ឯកោ សញ្ញា ហោតិ ឯកោ ធម្មតា ហោតិ ឯកំ ចិត្តិ
 ហោតិ ឯកោ វេទនាខន្ធភ្លោ ហោតិ ឯកោ សញ្ញា-
 ខន្ធភ្លោ ហោតិ ឯកោ សង្ខារក្ខន្ធភ្លោ ហោតិ ឯកោ
 វិញ្ញាណក្ខន្ធភ្លោ ហោតិ ឯកំ មនាយតនំ ហោតិ
 ឯកំ មនិទ្ធិយំ ហោតិ ឯកោ មនោវិញ្ញាណធាតុ
 ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯកោ ធម្មធាតុ
 ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អន្តោមិ អត្ថិ
 បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ ធម្មា សម ធម្មា តុស-
 ណ ។ បេ ។

[២៥៩] តត្ថាមា តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធភ្លោ
 ហោតិ ។ ឧស្សោ ធម្មតា វិញ្ញាណ វិចារោ ចិត្តិ
 ចិត្តស្សកក្កតា សន្តិទ្ធិយំ វិយទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ
 សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ ជីវិតិទ្ធិយំ អនត្តាតត្ថាស្សា-
 មិតិទ្ធិយំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កេត្ថោ សម្មាវាចា ស-
 ម្មាកម្មតោ សម្មាភជីវេ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ
 សម្មាសមាធិ សម្មាតលំ វិយាតលំ សតិតលំ សមា-
 ធិតលំ បញ្ញាតលំ ហិវិតលំ ឡត្ថប្បតលំ អលោ-
 កោ អនាសោ អមោហោ អនតិដ្ឋោ អត្យាចារោ

សញ្ញា ១ ធម្មតា ១ ចិត្តិ ១ វេទនាខន្ធភ្លោ ១ សញ្ញាខន្ធភ្លោ ១ សង្ខារក្ខន្ធភ្លោ ១
 វិញ្ញាណក្ខន្ធភ្លោ ១ មនាយតនៈ ១ មនិទ្ធិយ ១ មនោវិញ្ញាណធាតុ ១
 ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូប-
 ធម្មិដ្ឋៃនណា ដែលកើតដោយអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះភ្នាក់ធម្មិដ្ឋាកុសល ។ បេ ។

[២៥៩] សង្ខារក្ខន្ធភ្លោ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ជស្សៈ ចេតនា វិភក្កៈ វិចារៈ ចិត្តិ ឯកត្ថភាវេសចិត្តិ សន្តិទ្ធិយ
 វិយទ្ធិយ សតិទ្ធិយ សមាធិទ្ធិយ បញ្ញាទ្ធិយ ជីវិតិទ្ធិយ អនត្តា-
 តត្ថាស្សាមិតិទ្ធិយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កេត្ថោ សម្មាវាចា សម្មា-
 កម្មតោ សម្មាភជីវេ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សម្មា-
 តលៈ វិយាតលៈ សតិតលៈ សមាធិតលៈ បញ្ញាតលៈ ហិវិតលៈ
 ឡត្ថប្បតលៈ អលោកៈ អនាសៈ អមោហៈ អនតិដ្ឋោ អត្យាចារោ

សម្មាធិដ្ឋំ ហិរិ ឧត្តម្បំ កាយឫស្សន្តិ ចិត្តឫស្សន្តិ កាយលហុតា ចិត្តលហុតា កាយមុទុតា ចិត្តមុទុតា កាយកម្មញ្ញតា ចិត្តកម្មញ្ញតា កាយទាត្ថញ្ញតា ចិត្តទាត្ថញ្ញតា កាយជុតតា ចិត្តជុតតា សតិ សម្មជញ្ញំ សមថោ វិបស្សនា ចត្តាហោ អវិក្ខេបោ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញេចិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបេនោ ធម្មា វេយ្យា វេទនា ឧទ្ធចំ វេយ្យា សញ្ញា ឧទ្ធចំ វេយ្យា វិញ្ញាណក្ខន្ធចំ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខេនោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[២៦០] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ការវតិ ជិយ្យាជិតិ អបគយតាមី ជិដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវេនាយ ក្ខមិយា ចត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេនំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ធម្មាភិញ្ញា តស្មី សមយេ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

សម្មាធិដ្ឋំ ហិរិ ឧត្តម្បំ កាយឫស្សន្តិ ចិត្តឫស្សន្តិ កាយលហុតា ចិត្តលហុតា កាយមុទុតា ចិត្តមុទុតា កាយកម្មញ្ញតា ចិត្តកម្មញ្ញតា កាយទាត្ថញ្ញតា ចិត្តទាត្ថញ្ញតា កាយជុតតា ចិត្តជុតតា សតិ សម្មជញ្ញំ សមថោ វិបស្សនា ចត្តាហោ អវិក្ខេបោ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញេចិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបេនោ ធម្មា វេយ្យា វេទនា ឧទ្ធចំ វេយ្យា សញ្ញា ឧទ្ធចំ វេយ្យា វិញ្ញាណក្ខន្ធចំ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខេនោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[២៦០] ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនទូរ លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ទូរការមិនសង្ស័យក្នុងរឿង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវតួជាប្រធម បានស្ងាត់ចាកភាពទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

[២៦០] កាតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំតំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាបាយ បវមាយ
 ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវមិ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហរេតិ នុត្តាបដិបទំ ចិច្ចា-
 តិញ្ចំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិត្តោហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[២៦២] កាតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំតំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាបាយ បវមាយ ភូមិ-
 យា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវមិ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហរេតិ សុខាបដិបទំ នុត្តាតិញ្ចំ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោហោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[២៦១] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់នូវការទិសនូវកត្តាន
 ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវចិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់
 ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិ-
 បត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងចាប់ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនពេញមាយ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

[២៦២] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់នូវការទិសនូវកត្តានឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវចិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន បាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនពេញមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

[២៦៣] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បវេមាយ ក្ខមិ-
 យា បត្តិយា វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមិ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សុខាបជិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[២៦៤] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បវេមាយ
 ក្ខមិយា បត្តិយា វិគត្តវិចារនំ វុបសមា ។ បេ ។
 ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។

[២៦៥] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកន្លងឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្នុងជាប្រធម បានស្ងាត់ចាកតាមទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងនាបំ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

[២៦៦] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកន្លងឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្នុងជាប្រធម បានទ្រាបវិតក្កៈនិងវិចារៈ
 រួចហើយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។

ធុត្តន្ត ឈានី ។ បេ ។ បេមី ឈានី ។ បេ ។
 បេត្តន្ត ឈានី ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ធុត្តាបដិបទិ
 ធុត្តាបដិបទិ ។ បេ ។ ធុត្តាបដិបទិ ទិប្បាភិក្ខុ ។ បេ ។
 សុខាបដិបទិ ធុត្តាភិក្ខុ ។ បេ ។ សុខាបដិបទិ ទិប្បា-
 ភិក្ខុ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធុត្តា តុសលា ។
 សុទ្ធិប្បដិបទា ។

(២៦៥) តតមេ ធុត្តា តុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោក្ខត្តវគ្គ ឈានី ភាវេតិ និយ្យាដិក្ខុ
 អបធម្មតាមី និដ្ឋិតតាមី បហាធាយ បេមាយ
 កូមិយា បត្តិយា វិក្កេចោ តាមេហិ ។ បេ ។ បេមី
 ឈានី ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ សុត្តន្ត តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធុត្តា តុសលា ។ តតមេ ធុត្តា តុសលា ។
 យស្មី សមយេ លោក្ខត្តវគ្គ ឈានី ភាវេតិ និយ្យាដិក្ខុ
 អបធម្មតាមី និដ្ឋិតតាមី បហាធាយ បេមាយ
 កូមិយា បត្តិយា វិក្កេចោ តាមេហិ ។ បេ ។

ធុត្តន្ត ។ បេ ។ បេមី ធុត្តន្ត ។ បេ ។ បានដល់បេមី ធុត្តន្ត មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយ៉ាងយូរ ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងចាប់ ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិហាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយ៉ាងយូរ ។ បេ ។ រាជ
 សេចក្តីប្រតិបត្តិហាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងចាប់ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

បេ សុទ្ធិប្បដិបទា ។

(២៦៥) ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោក្ខត្តវគ្គ ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់នូវការមិនសន្សំក្នុងឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវកូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកតាមទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បេមី ធុត្តន្ត សូន្យ (ចាកកត្តាជាដើម) ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិន
 រាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។
 ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវលោក្ខត្តវគ្គ ជា
 គ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់នូវការមិនសន្សំក្នុងឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ
 ដើម្បីដល់នូវកូមិជាប្រថម បានម្ខាងតែគ្មាននិវាសនរូបហើយ ។ បេ ។

ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។
 បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ពុដ្ឋ វិហារតិ សុញ្ញាតិ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចា ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

សុញ្ញាតំ ។

[២៦៦] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ
 លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ អបធម្មតាមី
 និដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បឋមាយ ភូមិយា បត្តិយា វិ-
 ច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ពុដ្ឋ វិ-
 ហារតិ ទុត្តាបដិបទំ ធម្មាតិញ្ញំ សុញ្ញាតិ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចា ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបធម្មតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បឋមាយ ភូមិ-
 យា បត្តិយា វិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្ពុដ្ឋ វិហារតិ ទុត្តាបដិបទំ ចិញ្ញាតិញ្ញំ
 សុញ្ញាតិ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

បានដល់ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន
 ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន ដ៏សូម្បី ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនពយ-
 មាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។
 ចប់ សុញ្ញាតៈ ។

[២៦៦] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ឈាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការរើសសន្យាក្នុងឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ដ៏សូម្បី ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនពយមាយ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវលោកុត្តរជ្ឈាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ
 ដល់នូវការរើសសន្យាក្នុងឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិ
 ជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ដ៏សូម្បី ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អវិក្កេតោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ លោ-
 កុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំ អបចយតាមី និដ្ឋិ-
 កតានំ បហានាយ បវេហាយ ភូមិយា បត្តិយា
 វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមំ ឈានំ ឧប-
 សម្បជ្ឈ វិហរតិ សុខាបជិបទំ ធន្វាភិក្ខុ សុញ្ញតំ
 តស្មី សមយេ ធស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេតោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ លោកុត្តរំ
 ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំ អបចយតាមី និដ្ឋិកតានំ
 បហានាយ បវេហាយ ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កា-
 មេហិ ។ បេ ។ បវេមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហរតិ
 សុខាបជិបទំ ធន្វាភិក្ខុ សុញ្ញតំ តស្មី សមយេ
 ធស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេតោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។

សេចក្តីមិនរាយការ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 ទូរលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់ទូរការមិនសន្សំកត្វាន
 ឡើង ដើម្បីលះបង់ទូរទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ទូរភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកការ
 ទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ
 តែមានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ដ៏សូន្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយការ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌
 ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនទូរលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿង
 ចេញចាកផ្ទះ ដល់ទូរការមិនសន្សំកត្វានឡើង ដើម្បីលះបង់ទូរទិដ្ឋិ
 ដើម្បីដល់ទូរភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកការទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 ចាប់ ដ៏សូន្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយការ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។

យស្មី សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យា-
 នំតំ អបធម្មតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវមាយ
 ភូមិយា បត្តិយា វិតក្កវិចារានំ រូបសមា ។ បេ ។
 ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 ធនុត្តំ ឈានំ ។ បេ ។ បវមី ឈានំ ។ បេ ។
 បញ្ចមី ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារេតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទន្ធកិញ្ញំ សុញ្ញតំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទិប្បា-
 កិញ្ញំ សុញ្ញតំ ។ បេ ។ សុទ្ធាបដិបទំ ទន្ធកិញ្ញំ
 សុញ្ញតំ ។ បេ ។ សុទ្ធាបដិបទំ ទិប្បាកិញ្ញំ សុញ្ញតំ
 តស្មី សមយេ ផស្ស្ស ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេវោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

សុត្តន្តបិដក ។

បុគ្គលចម្រើននូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់នូវការចំរើន
 សន្យាក្នុងច្បាប់ ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បាទ
 ម្លាប់វិក្កុះខ័នវិចារៈ រួចហើយ ។ បេ ។ បានដល់ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។
 ភតិយជ្ជាន ។ បេ ។ ចក្កជ្ជាន ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន ។ បេ ។
 បានដល់បញ្ចមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 យឺតយូរ ដ៏ស្ងួន ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក តែមានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងឆាប់ ដ៏ស្ងួន ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆាប់ មានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ដ៏ស្ងួន ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆាប់ មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ដ៏ស្ងួន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភូតធម៌ដ៏កុសល ។

ចប់ សុត្តន្តបិដក ។

[២៦៧] ព្រះបរម រាជក្រឹត្យ ព្រះបរម រាជក្រឹត្យ ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំតំ
អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាទាយ បវេនាយ
ក្ខមិយា បត្តិយា វិវិទ្ធោ តាមេហិ ។ បេ ។ បវេនំ
ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ អប្បណិហិតំ តស្មី
សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ
ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ តាតមេ
ធម្មា តុសលា ។ យស្មី សមយេ លោកុត្តរំ
ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំតំ អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ
បហាទាយ បវេនាយ ក្ខមិយា បត្តិយា វិវិទ្ធោ វិហារ
តានំ ឧបសមា ។ បេ ។ ឧត្តិយំ ឈានំ ។ បេ ។
តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ធម្មត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។
បវេនំ ឈានំ ។ បេ ។ បរាមិ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
វិហារតិ អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
ធម្មា តុសលា ។

អប្បណិហិតំ ។

[២៦៨] ព្រះបរម រាជក្រឹត្យ ព្រះបរម រាជក្រឹត្យ ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំតំ
អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាទាយ បវេនាយ
ក្ខមិយា បត្តិយា វិវិទ្ធោ តាមេហិ ។ បេ ។ បវេនំ
ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ អប្បណិហិតំ តស្មី
សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ
ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ តាតមេ
ធម្មា តុសលា ។ យស្មី សមយេ លោកុត្តរំ
ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំតំ អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ
បហាទាយ បវេនាយ ក្ខមិយា បត្តិយា វិវិទ្ធោ វិហារ
តានំ ឧបសមា ។ បេ ។ ឧត្តិយំ ឈានំ ។ បេ ។
តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ធម្មត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។
បវេនំ ឈានំ ។ បេ ។ បរាមិ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
វិហារតិ អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
ធម្មា តុសលា ។

ចំ ឈាននិហិតំ ។

(២៦៨) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ការេតិ និយ្យានំកំ

អបធម្មតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បវេមាយ

ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមី

ឈានំ ឧបសម្ពុដ្ឋ វិហារេតិ នុត្តាបដិបទំ នន្ទាភិញ្ញា

អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ

។ បេ ។ អវិក្ខេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា

កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ការេតិ និយ្យានំកំ អប-

ធម្មតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បវេមាយ ភូមិយា

បត្តិយា វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមី ឈានំ

ឧបសម្ពុដ្ឋ វិហារេតិ នុត្តាបដិបទំ ចិប្បាភិញ្ញា អប្ប-

ណិហិតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

(២៦៨) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ

លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់នូវការមិនសន្យាពន្លឺ

ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង

ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក

មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ

ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល

តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាក

ផ្ទះ ដល់នូវការមិនសន្យាពន្លឺ ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់

នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់

បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ជា

អប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

។

អវិទ្យា យោគី ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ
 លោកុត្តរំ ឈានំ ការវេតំ និយ្យានិកំ អបចយតាមី
 ធិដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បវមាយ ភូមិយា បត្តិយា
 វិវិច្ឆេវ តាមេហិ ។ បេ ។ បវមី ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហរតិ សុខាបដិបទំ ធម្មាភិក្ខុំ អប្បណិហិតំ តស្មី
 សមយេ ឆស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា
 កុសលា ។ យស្មី សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ
 ការវេតំ និយ្យានិកំ អបចយតាមី ធិដ្ឋិតតានំ បហា-
 ធាយ បវមាយ ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ តាមេហិ
 ។ បេ ។ បវមី ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរតិ សុខា-
 បដិបទំ ធិដ្ឋិតតានំ អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ
 ឆស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ការវេតំ និយ្យានិកំ
 អបចយតាមី ធិដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បវមាយ
 ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ តាមេហិ ។ បេ ។

។ បេ ។ សេចក្តីនិទាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើននូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់នូវការមិនសន្សំ
 កត្តាឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់
 ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិសិរិយ តែមានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេច-
 ក្តីនិទាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
 ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់នូវការមិនសន្សំកត្តាឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិសិរិយ
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីនិទាយមាយ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌
 ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿង
 ចេញចាកផ្ទះ ដល់នូវការមិនសន្សំកត្តាឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ
 ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។

ឧត្តមី ឈានំ ។ បេ ។ ឧត្តមី ឈានំ ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមី ឈានំ ។ បេ ។
 បញ្ចមី ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរតិ ឧត្តាបដិបទិ
 ឧត្តាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ។ បេ ។ ឧត្តាបដិបទិ
 ចិប្បាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទិ
 ឧត្តាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទិ
 ចិប្បាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ ផស្ស្គា
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

អប្បណិហិតសូលកច្ឆន្ទិបទា ។

(២៦៩) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ មត្តំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ
 សតិប្បដ្ឋានំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សម្មប្ប-
 ធានំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ឥទ្ធិចានំ ភាវេតិ
 ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ឥន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោ-
 កុត្តរំ វាលំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ពោជ្ឈនំ
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សច្ចំ ភាវេតិ ។ បេ ។

បានដល់ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។
 បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ។ បេ ។ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិលំបាក តែមានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆាប់ តែមានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្ប-
 ណិហិតៈ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆាប់ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 ឆាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយការ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះតួកធម៌ជាតុសល ។

ចេ អប្បណិហិតសូលកច្ឆន្ទិបទា ។

(២៦៩) តួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរមគ្គ ។ បេ ។ ចម្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។
 ចម្រើននូវសម្មប្បធាន ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវឥទ្ធិចាន
 ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវឥន្ទ្រិយ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។
 ចម្រើននូវវាលៈ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវពោជ្ឈនៈ ជា
 លោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវសច្ចៈ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។

លោកុត្តរំ សមមំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ធម្មំ
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ទដ្ឋំ ភាវេតិ ។ បេ ។
 លោកុត្តរំ អាយតនំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ
 ធាតុំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ អាយាតំ ភាវេតិ
 ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ផស្សំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោ-
 កុត្តរំ វេទនំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សញ្ញា
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ វេទនំ ភាវេតិ ។ បេ ។
 លោកុត្តរំ ចិត្តំ ភាវេតិ ឈិយ្យាធិតិ អបចយតាមី
 ធិដ្ឋិតតាធិ បហាធាយ បវេមាយ ភូមិយា បត្តិយា
 វិវិច្ឆេ កាមេហា ។ បេ ។ បវេមំ ឈានំ ឧបស-
 ម្បជ្ជ វិហរេតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញំ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

ចម្រើននូវបឋមៈ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវធម៌ ជាលោ-
 កុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវទុក្ខ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើន
 នូវអាយតនៈ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវធាតុ ជាលោកុត្តរៈ
 ។ បេ ។ ចម្រើននូវអាយាត ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវផស្សៈ
 ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវវេទនា ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើន
 នូវសញ្ញា ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវចេតនា ជាលោកុត្តរៈ
 ។ បេ ។ ចម្រើននូវចិត្ត ជាលោកុត្តរៈ ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់នូវ
 ការមិនសន្សំក្នុងភ្លើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម
 បានស្ងាត់ចាកកាមតាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភ្នកធម៌ជាគុសល ។ បេ ។

[២៧០] កក្កដា ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបធម្មតាមី និដ្ឋិតតានំ បហោនាយ បវេមាយ ក្ខ-
 មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវេមី
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទុត្តាបដិបទំ ធម្មាភិក្ខុ
 ធម្មានិមត្តេយ្យំ ។ បេ ។ វិវិច្ឆេវតេយ្យំ ។ បេ ។
 ចិត្តានិមត្តេយ្យំ ។ បេ ។ វិមីសានិមត្តេយ្យំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេនោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។
 កក្កដា ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ លោ-
 កុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានិកំ អបធម្មតាមី និដ្ឋិ-
 តតានំ បហោនាយ បវេមាយ ក្ខមិយា បត្តិយា វិគ-
 ក្កវិចារានំ វូបសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ឧត្តមំ ឈានំ ។ បេ ។

[២៧១] ភូតធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនរូប
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្យាក្នុងឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រធាន បានស្ងាត់ចាកតាមទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានធន្ទៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិ-
 យៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិមីសា
 ជាអធិបតី ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះភូតធម៌ជាកុសល ។ បេ ។ ភូតធម៌ជាកុសល តើដូច
 ម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនរូបលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ
 ដល់នូវការមិនសន្យាក្នុងឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិ
 ជាប្រធាន បានរង្វាប់តែក្នុងនិងវិចារៈព្រះហឫទ័យ ។ បេ ។ បានដល់ទុតិ-
 យជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។ ឧត្តមជ្ជាន ។ បេ ។

បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ ឧត្តារាជបទំ ឧត្តារាជបទំ ឧត្តារាជបទំ
 ។ បេ ។ វិហារាជបទំ ។ បេ ។ ចិត្តាជបទំ
 ។ បេ ។ វិហារាជបទំ តស្មី សមយេ ឧស្សា
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ឧត្តារាជបទំ ។ បេ ។ ឥតមេ ឧត្តារាជបទំ
 តស្មី សមយេ លោកុត្តរំ មត្តំ
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សតិប្បដ្ឋានំ ភា-
 វេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សម្មប្បដ្ឋានំ ភាវេតិ
 ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ឥន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ។ បេ ។
 លោកុត្តរំ ឥន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ
 តលំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ពោជ្ឈន្តំ
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សន្តិ ភាវេតិ ។ បេ ។
 លោកុត្តរំ សមទំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ
 ធម្មំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ឧទ្ធិ ភាវេតិ
 ។ បេ ។ លោកុត្តរំ អាយតនំ ភាវេតិ ។ បេ ។

បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន
 មានសេចក្តីស្រាវជ្រាវយ៉ាងណា មានសេចក្តីស្រាវជ្រាវយ៉ាងណា
 វិហារជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិហារជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិហារជា
 អធិបតី ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយការ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ជាតុសល ។ បេ ។ ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើននូវលោកុត្តរមេត្ត ។ បេ ។ ចម្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ជាលោកុត្តរៈ
 ។ បេ ។ ចម្រើននូវសម្មប្បដ្ឋាន ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវ
 ឥន្ទ្រិយ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវឥន្ទ្រិយ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។
 ចម្រើននូវតលៈ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវពោជ្ឈន្តៈ ជាលោកុត្តរៈ
 ។ បេ ។ ចម្រើននូវសន្តិៈ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវសមទំ ជា
 លោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវ
 ឧទ្ធិ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវអាយតនៈ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។

លោក្ខត្តរំ ធាតុ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោក្ខត្តរំ អា-
 ហារំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោក្ខត្តរំ ធម្មតិ ភាវេតិ
 ។ បេ ។ លោក្ខត្តរំ វេទនិ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោ-
 ក្ខត្តរំ សញ្ញា ភាវេតិ ។ បេ ។ លោក្ខត្តរំ ចេតនិ
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោក្ខត្តរំ ចិត្តិ ភាវេតិ ឈិយ្យ-
 ជិតិ អបធម្មតាមី ធិដ្ឋកតានិ បហាធាយ បវេមាយ
 ក្ខម័យា ចត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហា ។ បេ ។ បវេមី
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហាតិ ធុត្តាបជិបទំ ធុត្តាភិញ្ញ
 ធុត្តាជិបតេយ្យំ ។ បេ ។ វិវិច្ឆាជិបតេយ្យំ ។ បេ ។
 ចិត្តាជិបតេយ្យំ ។ បេ ។ វិមីសាជិបតេយ្យំ តស្មី
 សមយេ ធម្មស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កោចោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥវេ ធម្មា តុសលា ។ បេ ។

អធិបតី ។

បេយោ មន្តោ ។

ចម្រើននូវធាតុ ជាលោក្ខត្តរំ ។ បេ ។ ចម្រើននូវពហារ ជាលោក្ខត្តរំ
 ។ បេ ។ ចម្រើននូវធម្មតា ជាលោក្ខត្តរំ ។ បេ ។ ចម្រើននូវវេទនា
 ជាលោក្ខត្តរំ ។ បេ ។ ចម្រើននូវសញ្ញា ជាលោក្ខត្តរំ ។ បេ ។ ចម្រើន
 នូវចេតនា ជាលោក្ខត្តរំ ។ បេ ។ ចម្រើននូវចិត្ត ជាលោក្ខត្តរំ ជា
 គ្រឿងចេញចាកផ្តុះ ដល់នូវតាមិនសន្យាក្នុងច្បាប់ ដើម្បីលះបង់នូវចិត្ត
 ដើម្បីដល់នូវកិច្ចជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺត
 យូរ មានធម្មជាតិអធិបតី ។ បេ ។ មានវិវេកជាអធិបតី ។ បេ ។
 មានចិត្តជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិមីសាជាអធិបតី ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ បេ ។

ចប់ អធិបតី ។

ចប់ មន្ត ទី ១ ។

[២៧១] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវតិ ជិយ្យាជិតិ
 អបជយតាមី កាមរាគព្យាបាទានំ តទុកាភយ^(១)
 ទុតិយា កូមិយា បត្តិយា វិវិដ្ឋេវ កាមេហំ ។ បេ ។
 បវេមំ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈំ វិហរតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទុក្ខាភិញ្ញំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អញ្ញាត្ថិយំ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

ត្រិយោ មញ្ញា ។

[២៧២] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវតិ ជិយ្យាជិតិ
 អបជយតាមី កាមរាគព្យាបាទានំ អនវិសេសប្ប-
 យាធាយ តតិយាយ កូមិយា បត្តិយា វិវិដ្ឋេវ
 កាមេហំ ។ បេ ។ បវេមំ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈំ
 វិហរតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញំ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អញ្ញាត្ថិយំ ហោតិ ។ បេ ។

[២៧១] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លះ
 លោកុត្តរជ្ជោរ ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់ខ្ញុំការមិនសន្យាក្នុងរឿង ដើម្បី
 ដើម្បីធ្វើតាមកត និងព្យាបាទ ឲ្យស្រាលស្តើង ដើម្បីដល់ខ្ញុំតតិយភូមិ
 (សកតាតាមិមគ្គ) បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺត
 យូរ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 អញ្ញាត្ថិយ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

ចប់ ចន្ល ទី ២ ។

[២៧២] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លះលោកុ-
 ត្តជ្ជោរ ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់ខ្ញុំការមិនសន្យាក្នុងរឿង ដើម្បី
 លះបង់ខ្ញុំតាមកតនិងព្យាបាទឲ្យស្រាលស្តើង ដើម្បីដល់ខ្ញុំតតិយភូមិ (អនា-
 តាមិមគ្គ) បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យ
 ណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អញ្ញាត្ថិយ ។ បេ ។

អភិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
។ បេ ។

ឥតិយោ មថ្នោ ។

(២៧៣) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ ជិយ្យាជិកំ
អបធមយតាមី រូបរាគអរូបរាគមាធខុទ្ធចូអវិជ្ជាយ អ-
នវសេសប្បហាថាយ ចតុត្ថាយ ភូមិយា បតិយា
វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមី ឈានំ ឧបស-
ម្បជ្ជំ វិហារេតិ ទុក្ខាបជិបទំ ធម្មាភិញ្ញំ តស្មី សមយេ
ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អញ្ញាច្ឆ័យំ ហោតិ ។ បេ ។
អភិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
។ បេ ។

សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
ជាកុសល ។ បេ ។

ចប់ មធ្យម ទី ៣ ។

(២៧៣) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនទៅ
លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសង្ស័យក្នុងឡើង
ដើម្បីលះបង់នូវតាមរាគ អរូបរាគ មានៈ ទុក្ខៈ និងអវិជ្ជាឱ្យអស់រលីង
ដើម្បីដល់នូវភូមិ ទី ៤ (អរហត្តមគ្គ) បានស្ងាត់ចាកតាមចាំងឡាយ
។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តី
គ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
នោះ ។ បេ ។ អញ្ញាច្ឆ័យ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

(២៧២) ហេតុ ឥស្សី សមយេ អញ្ញាទ្រិយ៍

ហោតិ ។ យោ ឥស្សី សមយេ តេសំ ធម្មានំ ញា-
 តានំ ធម្មានំ បត្តានំ វិទិតានំ សុច្ឆិតតានំ សុច្ឆិ-
 តវិយាយ បញ្ញា បដិទេសា វិចយោ បរិចយោ ធម្ម-
 វិចយោ សលុត្តណា ឧបលុត្តណា បច្ចុបលុត្តណា
 បណ្ឌិតំ កោសលំ ធម្មញ្ញំ វេក្យា ចិត្តា ឧប-
 បរិក្ខា ភូរិ មេតា បរិណាយិកា វិបស្សនា ស-
 ឡង្គិញ្ចំ បតោនោ បញ្ញា បញ្ញាទ្រិយ៍ បញ្ញាពលំ
 បញ្ញាសត្តំ បញ្ញាចាសានោ បញ្ញាអាលោកោ បញ្ញា-
 ឱកាសោ បញ្ញាបដិទេសោ បញ្ញាវត្ថុនំ អមោហោ
 ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្មវិចយសម្មាទិដ្ឋោ មក្ខន្ធិ
 មក្ខបរិយាបដ្ឋិ ឥន្ទំ ឥស្សី សមយេ អញ្ញាទ្រិយ៍
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។ យេ
 វា បទ ឥស្សី សមយេ អញ្ញាទ្រិយ៍ អត្ថំ បដិច្ចសមុ-
 ប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

ឧត្តរោ មត្តោ ។

លោក្យស្ត ចិត្តំ ។

(២៧២) ហេតុ ឥស្សី សមយេ អញ្ញាទ្រិយ៍

ហោតិ ។ យោ ឥស្សី សមយេ តេសំ ធម្មានំ ញា-
 តានំ ធម្មានំ បត្តានំ វិទិតានំ សុច្ឆិតតានំ សុច្ឆិ-
 តវិយាយ បញ្ញា បដិទេសា វិចយោ បរិចយោ ធម្ម-
 វិចយោ សលុត្តណា ឧបលុត្តណា បច្ចុបលុត្តណា
 បណ្ឌិតំ កោសលំ ធម្មញ្ញំ វេក្យា ចិត្តា ឧប-
 បរិក្ខា ភូរិ មេតា បរិណាយិកា វិបស្សនា ស-
 ឡង្គិញ្ចំ បតោនោ បញ្ញា បញ្ញាទ្រិយ៍ បញ្ញាពលំ
 បញ្ញាសត្តំ បញ្ញាចាសានោ បញ្ញាអាលោកោ បញ្ញា-
 ឱកាសោ បញ្ញាបដិទេសោ បញ្ញាវត្ថុនំ អមោហោ
 ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្មវិចយសម្មាទិដ្ឋោ មក្ខន្ធិ
 មក្ខបរិយាបដ្ឋិ ឥន្ទំ ឥស្សី សមយេ អញ្ញាទ្រិយ៍
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។ យេ
 វា បទ ឥស្សី សមយេ អញ្ញាទ្រិយ៍ អត្ថំ បដិច្ចសមុ-
 ប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

បេ ធម្ម ទី ២ ។

បេ លោក្យស្ត ចិត្តំ ។

(២៧៥) ឆេតថេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្មី
 សមយេ អកុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ សោម-
 ទស្សសហគតំ ទិដ្ឋិតតសម្បយុត្តំ រូបារម្មណំ វា
 សង្ខារម្មណំ វា កង្ខារម្មណំ វា រសារម្មណំ វា
 ដោដ្ឋង្ខារម្មណំ វា ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា
 បដារក្ខ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ វេទនា
 ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ
 វិតក្កោ ហោតិ វិចារោ ហោតិ បីតិ ហោតិ សុខំ
 ហោតិ ចិត្តស្មេកតត្ថតា ហោតិ វិវិដ្ឋន្ត្រ័យំ ហោតិ
 សមាធិន្ត្រ័យំ ហោតិ មនិទ្ធិន្ត្រ័យំ ហោតិ សោមទ-
 ស្សន្ត្រ័យំ ហោតិ ជីវិតន្ត្រ័យំ ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ហោតិ មិច្ឆាសង្កប្បោ ហោតិ មិច្ឆាវាយាមោ ហោតិ
 មិច្ឆាសមាធិ ហោតិ វិវិដ្ឋតលំ ហោតិ សមាធិតលំ
 ហោតិ អហិរិកតលំ ហោតិ អនោត្តប្បតលំ ហោតិ
 លោភោ ហោតិ មោហោ ហោតិ អភិជ្ឈោ ហោតិ

(២៧៥) ពួកធម៌អាកុសល តើដូចម្តេច ។ អកុសលចិត្ត ច្រឡំ
 ដោយសោមទស្ស ប្រកបដោយទិដ្ឋិ មានប្រជាភារម្មណ៍ក្តី មានសំឡេង
 ជាភារម្មណ៍ក្តី មានភ្លិនជាភារម្មណ៍ក្តី មានរសជាភារម្មណ៍ក្តី មានជា-
 ដ្ឋង្ខជាភារម្មណ៍ក្តី មានធម៌ជាភារម្មណ៍ក្តី ឬប្រារព្ធនូវភារម្មណ៍ណាៗ
 កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ បីតិ សុខៈ ឯកត្តភារបស់
 ចិត្ត វិវិដ្ឋន្ត្រ័យ សមាធិន្ត្រ័យ មនិទ្ធិន្ត្រ័យ សោមទស្សន្ត្រ័យ ជីវិតន្ត្រ័យ
 មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសមាធិ វិវិដ្ឋតលៈ សមា-
 ធិតលៈ អហិរិកតលៈ អនោត្តប្បតលៈ លោភៈ មោហៈ អភិជ្ឈា

មិត្តភក្តិ មិត្តភក្តិ មិត្តភក្តិ មិត្តភក្តិ មិត្តភក្តិ
 សមដោយ មិត្តភក្តិ មិត្តភក្តិ មិត្តភក្តិ មិត្តភក្តិ មិត្តភក្តិ
 យេ វា បទ តស្មី សមយេ មិត្តភក្តិ មិត្តភក្តិ បដិច្ច-
 សមុប្បត្តិ អរិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អត្តសលា ។

(២៧៦) កតតោ តស្មី សមយេ ជេស្ឋា
 មោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជេស្ឋា ធុសនា
 សម្មសនា សម្មសិទ្ធិ អយំ តស្មី សមយេ ជេស្ឋា
 មោតិ ។

(២៧៧) កតតោ តស្មី សមយេ វេទនា
 មោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ តជ្ជាមនោវិញ្ញាណា-
 នាតុសម្មស្សជំ ធម្មសិទ្ធិ សាតិ ធម្មសិទ្ធិ សុខំ
 ចេតោសម្មស្សជំ សាតិ សុខំ វេទយំតិ ចេតោសម្ម-
 ស្សជំ សាតា សុខា វេទនា អយំ តស្មី សមយេ
 វេទនា មោតិ ។

(២៧៨) កតតោ តស្មី សមយេ សញ្ញា មោតិ ។
 យោ តស្មី សមយេ តជ្ជាមនោវិញ្ញាណាតុសម្មស្សជំ
 សញ្ញា សញ្ញាននា សញ្ញាធិតតំ អយំ តស្មី សមយេ
 សញ្ញា មោតិ ។

មិត្តភក្តិ មិត្តភក្តិ មិត្តភក្តិ មិត្តភក្តិ មិត្តភក្តិ
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ក្នុងអរូបជម្រកវិទ្យា ដែលកើតឡើងដោយ
 អាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះក្នុងធម៌ជាតិសល ។

(២៧៦) ជេស្ឋៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។
 សម្ពុស្ស ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការជុំជងនឹង ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះជេស្ឋៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៧៧) វេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ សេច-
 ក្តីធ្លាប់ជាសាប្រព្រឹត្តិក្នុងចិត្ត សេចក្តីស្រួលប្រព្រឹត្តិក្នុងចិត្ត ដែល
 កើតអំពីសម្ពុស្ស នៃមនោវិញ្ញាណាតុ ដ៏សមគួរដល់ជេស្ឋៈជាដើមនោះ
 ការទទួលការម្នាក់ដ៏ធ្លាប់ជាសាស្ត្រ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃចិត្ត វេ-
 ទនាដ៏ធ្លាប់ជាសាស្ត្រ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះវេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៧៨) សញ្ញា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។
 សញ្ញា សេចក្តីសំគាល់ សេចក្តីចាំបាច់ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្ស នៃ
 មនោវិញ្ញាណាតុ ដ៏សមគួរដល់ជេស្ឋនោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 សញ្ញា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៧៩] កតតា តស្មី សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

យា តស្មី សមយេ តដ្ឋាមនោវិញ្ញាណាធាតុសម្មស្សជា
ចេតនា សញ្ញាតនា សញ្ញាតយិតន្តំ(១) អយំ តស្មី
សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

[២៨០] កតមំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាទសំ ហធយំ
បណ្ណំ មនោ មនាយតនំ មន្ត្រិយំ វិញ្ញាណំ
វិញ្ញាណក្ខន្ធា តដ្ឋា មនោវិញ្ញាណាធាតុ វិនិច្ឆ័យ តស្មី
សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

[២៨១] កតមោ តស្មី សមយេ វិតតោ

ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ តតោ វិតតោ
សង្កប្បោ អប្បបា ត្បប្បបា ចេតសោ អគិណ្ឌេយនា
មិច្ឆាសង្កប្បោ អយំ តស្មី សមយេ វិតតោ ហោតិ ។

[២៧៩] ចេតនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចេតនា សេចក្តីចិត្ត ការពាក់កែន ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្រទៃមនោ-
វិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
ចេតនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៨០] ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត

សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូជ័យ ធម្មជាតិផ្សេងៗ គឺ
កន្លែងចិត្តហៅថាមនោ មនាយតនៈ មន្ត្រិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៨១] វិតតៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីត្រិះរិះ ការរិះគិត តំរិះ ការពើង ការជឿន ការលើកចិត្ត
ឡើង គឺមិច្ឆាសង្កប្បៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិតតៈ កើតមាន ក្នុង
សម័យនោះ ។

[២៨២] បុព្វសម្ពោ តស្មី សមយេ វិចារោ ហោតិ ។

យោ តស្មី សមយេ ចារោ វិចារោ អនុវិចារោ
ឧបវិចារោ ចិត្តស្ស អនុសន្ធនតា អនុបេត្តនតា
អយំ តស្មី សមយេ វិចារោ ហោតិ ។

[២៨៣] កតមា តស្មី សមយេ បីតិ ហោតិ ។

យា តស្មី សមយេ បីតិ ចារោន្តិ អាមោធនា
បមោធនា ហាសោ បហាសោ វិត្តំ ឌុន្ទក្សំ អត្តប-
នតា ចិត្តស្ស អយំ តស្មី សមយេ បីតិ ហោតិ ។

[២៨៤] កតមំ តស្មី សមយេ សុខំ ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ សាតិ ចេតសិកំ
សុខំ ចេតោសម្មស្សជំ សាតិ សុខំ វេទយិតំ ចេ-
តោសម្មស្សជា សាតា សុខា វេទនា វេទំ តស្មី
សមយេ សុខំ ហោតិ ។

[២៨៥] វិចារោ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការត្រួតត្រា ការពិចារណា ការពិនិត្យមើល ការសង្កេតមើល ការ
សំរឹងនៃចិត្ត ការសំរឹងនៃមើល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិចារោ កើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៨៦] បីតិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីផ្តុំចិត្ត សេចក្តីរីករាយ សេចក្តីសប្បាយ សេចក្តីស្រួល
សេចក្តីស្រស់ស្រាយ ការញញឹមញញែម ការបាននូវអំណរ ការ
អណ្តែតអណ្តូង សេចក្តីត្រេកអររបស់ចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
បីតិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៨៧] សុខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីធ្លាក់ចិត្តចេញពីសាមាសភាពចិត្ត សេចក្តីស្រព្វក្តីចេញពីចិត្ត ការ
ទទួលបានរសជាតិផ្អែមល្អិតចិត្ត ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចិត្ត វេទនា
ធ្លាក់ចិត្តចេញពីសាមាសភាព ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ
នេះសុខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៨៥) កតតា តស្មី សមយេ ចិត្តស្បែក-

ត្តតា ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ប បិទិ
សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិសាហារោ អវិក្ខេបោ អវិសា-
ហាជមានសតា សមថោ សមាធិជ្រៀយំ សមាធិតលំ
មិច្ឆាសមាធិ អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្បែកត្តតា
ហោតិ ។

(២៨៦) កតតា តស្មី សមយេ វិវិយជ្រៀយំ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ វិ-
យាមន្តោ ធិក្កមោ បរក្កមោ ឧយ្យមោ វាយាមោ
ឧស្សហោ ឧស្សៈធិ ជាមោ ធិតិ អសិវិលម-
រក្កមតា អធិក្កត្តច្ឆតា អធិក្កត្តធុរតា ធុរសម្ប-
ត្តាហោ វិវិយំ វិវិយជ្រៀយំ វិវិយតលំ មិច្ឆាវាយាមោ
វិវិយំ តស្មី សមយេ វិវិយជ្រៀយំ ហោតិ ។

(២៨៥) ឯកត្តតារបស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើត

ម្តេច ។ ការបិតានៅ ការកែតល់នៅឯង ការកាំងមាំ ការមិនឃ្លេង-
ឃ្លេង ការមិនឈឺមាយ ការកែចិត្តមិនឃ្លេងឃ្លេង ការស្ងប់ស្ងៀម
គឺសមាធិជ្រៀយ សមាធិតលៈ មិច្ឆាសមាធិ ណា របស់ចិត្ត ក្នុង
សម័យនោះ នេះឯកត្តតារបស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៨៦) វិវិយជ្រៀយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។

សេចក្តីប្រាសព្វព្យាយាម ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧបាស ក្នុង
ទីតាំង ព្យាយាម ទស្សៈ ប្រឹងប្រែង ខ្វះខាត ខ្វីឃ្លាត សេចក្តី
សង្កត់មិនធូរថយ ការបិទជាក់ចុះខ្វះសេចក្តីប៉ងប៉ង ការបិទជាក់ចុះ
ការផ្គង់ខ្វះខាត គឺវិវិយៈ វិវិយជ្រៀយ វិវិយតលៈ មិច្ឆាវាយាមៈ ណា
ក្នុងសម័យនោះ នេះវិវិយជ្រៀយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៨៧] តតថិ តស្មី សមយេ សមាធិទ្រ្ទយំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិភិ
 សណ្ឌិតិ អវដ្ឋិតិ អវិសាហារោ អវិគ្គោតោ អវិសា-
 ហជនាសតា សមដោ សមាធិទ្រ្ទយំ សមាធិតាមំ
 មិច្ឆាសមាធិ វេទំ តស្មី សមយេ សមាធិទ្រ្ទយំ
 ហោតិ ។

[២៨៨] តតថិ តស្មី សមយេ មទ្ធិទ្រ្ទយំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ នាមសំ
 ហនយំ បណ្ឌរំ មនោ មនាយតនំ មទ្ធិទ្រ្ទយំ
 វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា តជ្ជា មនោវិញ្ញាណាធាតុ
 វេទំ តស្មី សមយេ មទ្ធិទ្រ្ទយំ ហោតិ ។

[២៨៩] តតថិ តស្មី សមយេ សោមនស្សៈ-
 ទ្រ្ទយំ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ
 សាតិ ចេតសិកំ សុខំ ចេតោសម្មស្សដំ សាតិ
 សុខំ វេទយេតំ ចេតោសម្មស្សដា សាតា សុខា
 វេទនា វេទំ តស្មី សមយេ សោមនស្សៈទ្រ្ទយំ
 ហោតិ ។

[២៨៧] សមាធិទ្រ្ទយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ ការបិតនៅ ការកំលាំងទាំង ការកំលាំងសិប ការមិន
 ប្លេងប្លោង ការមិនរាយមាយ ភាពនៃចិត្តមិនប្លេងប្លោង សេចក្តី
 ស្ងប់រង្វាប់ គឺសមាធិទ្រ្ទយំ សមាធិពលៈ មិច្ឆាសមាធិ ណា បេសចិត្ត
 ក្នុងសម័យនោះ នេះសមាធិទ្រ្ទយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៨៨] មទ្ធិទ្រ្ទយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ចិត្ត សេចក្តីដឹងការម្តង សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូជ័យ ធម្មជាតិផ្សេងៗ គឺ
 កន្លែងចិត្តហៅថាមនោ មនាយកនៈ មន្ត្រីទ្រ្ទយំ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
 មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគ្នាដល់ផស្សៈជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះមន្ត្រីទ្រ្ទយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៨៩] សោមនស្សៈទ្រ្ទយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ សេចក្តីប្រាថ្នាពិសាប្រព្រឹត្តក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តនៅ
 ក្នុងចិត្ត ការទទួលការម្តងដ៏ប្រាថ្នាពិសាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្ស
 នៃចិត្ត វេទនាដ៏ប្រាថ្នាពិសាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃចិត្ត ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះសោមនស្សៈទ្រ្ទយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៩០) តតត តតត សមយេ ដីត្រៃយ៍
 ហោត ។ យោ នេសំ អប្បនំ ធម្មានំ អាយុ
 បីតិ យេមនា យាមនា វិយនា វត្ថនា ពាលនា
 ដីត្រៃ ដីត្រៃយ៍ វនំ តតត សមយេ ដីត្រៃយ៍
 ហោត ។

(២៩០) កតមា ភស្តុ សមយេ ម្ចាញ់និង
ហោតិ ។ យោ ភស្តុ សមយេ នឹង នឹងកតិ
និងករណី នឹងកតាហោ នឹងវិស្វកាយកតិ នឹងវិបុលក
និងសុត្តាជនី តាហោ បដិគ្គាហោ អភិជីវសោ
បរមាសោ ក្រុមតោ ម្ចាញ់ដោ ម្ចាញ់ តតាយតនី
វិបរិយេសត្តាហោ អយំ ភស្តុ សមយេ ម្ចាញ់និង
ហោតិ ។

(២៩២) កតមោ តស្មី សមយេ មិច្ឆាសង្កប្បោ
 ហេតុ ។ យោ តស្មី សមយេ តត្តោ វិតត្តោ
 សង្កប្បោ អប្បនា ឲ្យប្បនា ចេតសោ អភិធិក-
 បនា មិច្ឆាសង្កប្បោ អយំ តស្មី សមយេ មិច្ឆាស-
 ង្កប្បោ ហេតុ ។

(២៩០) ដីវិគ្គ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ឆាយុ ការបិទនៅ ការនៅយឺតយូរ ការរស់នៅ ការកើតនៅ ការ
 ប្រព្រឹត្តិទៅ ការក្បួនរូបរាងចម្បាំងនោះ គឺដីវិគ ដីវិគ្គ្រិយ ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះដីវិគ្គ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៩១) មិច្ឆាទិដ្ឋិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។
 សេចក្តីយល់ សេចក្តីឃើញ សេចក្តីសំញាតិទិដ្ឋិ កន្លោះគឺទិដ្ឋិ
 ចម្រូងគឺទិដ្ឋិ សេចក្តីសួរសុាតិទិដ្ឋិ ធម្មជាតិជាគ្រឿងប្រកបព្រមគឺទិដ្ឋិ
 ការចាប់ប្រកាន់ ការប្រកាន់មាំ ការតាំងមាំ ការស្តារអង្គល ផ្លូវ
 ភាគក្រក់ គន្លងខុស សេចក្តីខុស ធម្មជាតិជាកំណើតនៃសេចក្តីវិនាស
 គឺលទ្ធផលចំពង់សម្រាប់ឆ្លង ការប្រកាន់ព្រោះវិស្វនិរតខុស ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះមិច្ឆាទិដ្ឋិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៩២) មិត្តសាស្ត្រប្បុរៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
សេចក្តីគ្រូរិះ ការរិះគិត គំរិះ ការពិព័ន្ធ ការជឿជាក់ ការលើកចិត្ត
ឡើង គឺមិត្តសាស្ត្រប្បុរៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះមិត្តសាស្ត្រប្បុរៈ
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៩៣] កតមោ តស្មី សមយេ មិច្ឆាកាយាមោ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសីកោ

វិយារម្ភោ ធិក្កមោ បរក្កមោ ឧយ្យមោ កាយា-

មោ ឧស្សាហោ ឧស្សាជ្ឈិ ថាមោ ធិតិ អសិ-

មិលបរក្កមតា អធិក្កតចន្ទតា អធិក្កតតុរតា តុរ-

សម្បត្តាហោ វិយំ វិយំទ្រិយំ វិយពលំ មិច្ឆា-

កាយាមោ អយំ តស្មី សមយេ មិច្ឆាកាយាមោ

ហោតិ ។

[២៩៤] កតមោ តស្មី សមយេ មិច្ឆាសមាធិ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ធិត្តស្ស វិវតិ

សណ្ឌិតិ អវដ្ឋិតិ អវិសាហារោ អវិក្ខោ អវិសា-

ហជហនសតា សមថោ សមាធិទ្រិយំ សមាធិពលំ

មិច្ឆាសមាធិ អយំ តស្មី សមយេ មិច្ឆាសមាធិ

ហោតិ ។

[២៩៥] មិច្ឆាកាយាមៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីប្រាសាទព្យាយាម ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហាត សង្វាត វិត-

ទំ ព្យាយាម ទស្សាហ៍ ច្រើនប្រែប្រួល ខ្លះខ្លាំង ខ្លះឃ្លាត ការសង្វាត

មិនច្បាស់ ការមិនដាក់ចុះនូវសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់ចុះ ការផ្គង

ចុះ តិរិយៈ វិរិយទ្រិយ វិរិយពលៈ មិច្ឆាកាយាមៈ ណា ក្នុង

សម័យនោះ នេះមិច្ឆាកាយាមៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៩៦] មិច្ឆាសមាធិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការបំភាន់ ការគិតលំនៅខឹង ការតាំងនៅស៊ប់ ការមិនឃ្លើងឃ្លាន

ការមិនរាយមាយ ការតែងចិត្តមិនឃ្លើងឃ្លាន សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ គឺ

សមាធិទ្រិយ សមាធិពលៈ មិច្ឆាសមាធិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

មិច្ឆាសមាធិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៩៥] កកតមំ តស្មី សមយេ វិរិយពលំ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ កេតសំគោ វិរិ-
យារម្ភោ ជិត្តារមោ បរក្ការមោ ឧយ្យារមោ វាយារមោ
ឧស្សារមោ ឧស្សន្ទ្យារមោ ថារមោ ឆិតិ អសិចិលបរក្កា-
មតា អនិក្ខត្តចន្ទតា អនិក្ខត្តធូរតា ធូរសម្បត្តារមោ
វិរិយំ វិរិយង្គ្រិយំ វិរិយពលំ មិច្ឆាវាយារមោ វេទិ
តស្មី សមយេ វិរិយពលំ ហោតិ ។

[២៩៦] កកតមំ តស្មី សមយេ សមាធិពលំ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជិត្តស្ស វិរិទិ
សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិសាហារោ អវិក្កោចោ អវិសា-
ហាជនាទសតា សមថោ សមាធិង្គ្រិយំ សមាធិពលំ
មិច្ឆាសមាធិ វេទិ តស្មី សមយេ សមាធិពលំ
ហោតិ ។

[២៩៧] វិរិយពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីប្រាជ្ញាព្យាយាម ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហាត សង្វាត
ទិតវំ ព្យាយាម ទស្សហ៍ ច្រើនប្រុង ខ្វះខាត ខ្លីឃ្លាត សេចក្តី
សង្វាតមិនធូរថយ ការមិនដាក់ចុះទូលសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់ចុះ
ការផ្គង់នូវធុរៈ គឺវិរិយៈ វិរិយង្គ្រិយ វិរិយពលៈ មិច្ឆាវាយាមៈ ណា
ក្នុងសម័យនោះ នេះវិរិយពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៩៨] សមាធិពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការបិទនៅ ការតែកល់នៅនឹង ការតាំងនៅស៊ប់ ការមិនឃ្លៀងឃ្លាត
ការមិនរាយមាយ ភាពនៃចិត្តមិនឃ្លៀងឃ្លាត សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ គឺ
សមាធិង្គ្រិយ សមាធិពលៈ មិច្ឆាសមាធិ ណា ក្នុងសម័យនោះ
នេះសមាធិពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៩៧) កតមំ វស្សី សមយេ អហិរិកតលំ

ហោតិ ។ យំ វស្សី សមយេ ន ហិរិយតិ ហិរិយ-
តទ្វេន ន ហិរិយតិ ចាបតានំ អកុសលានំ ធម្មា-
នំ សមាបត្តិយា វេទំ វស្សី សមយេ អហិរិកតលំ
ហោតិ ។

(២៩៨) កតមំ វស្សី សមយេ អនោត្តប្បពលំ
ហោតិ ។ យំ វស្សី សមយេ ន ឱត្តប្បតិ ឱត្ត-
ប្បតទ្វេន ន ឱត្តប្បតិ ចាបតានំ អកុសលានំ
ធម្មានំ សមាបត្តិយា វេទំ វស្សី សមយេ អនោ-
ត្តប្បពលំ ហោតិ ។

(២៩៩) កតមោ វស្សី សមយេ លោភោ
ហោតិ ។ យោ វស្សី សមយេ លោភោ លុត្តា
លុត្តិតតំ សារភោ សារដ្ឋោ សារដ្ឋិតតំ អភិជ្ឈា
លោភោ អកុសលមូលំ អយំ វស្សី សមយេ
លោភោ ហោតិ ។

(២៩៧) អហិរិកតលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច

ម្តេច ។ គ្រងដែលបុគ្គលមិនខ្មាស ដោយគំរើចចិត្តដែលគួរខ្មាស មិន
ខ្មាស ដោយការដួចប្រទះនូវពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ណា ក្នុងសម័យ
នោះ នេះអហិរិកតលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៩៨) អនោត្តប្បពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច

ម្តេច ។ គ្រងដែលបុគ្គលមិនគក់ស្លុត ដោយគំរើចចិត្តដែលគួរគក់ស្លុត
មិនគក់ស្លុត ដោយការដួចប្រទះនូវពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ណា ក្នុង
សម័យនោះ នេះអនោត្តប្បពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៩៩) លោកៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការចង់បាន ការជាប់ចំពាក់ សេចក្តីជាប់ចំពាក់ តម្រេកខ្លាំង ត្រេក-
ត្រសាល សេចក្តីត្រេកត្រសាល ការសំឡឹងព្រៃ គឺលោកៈ ជា
អកុសលមូល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះលោកៈ កើតមាន ក្នុង
សម័យនោះ ។

[៣០០] កតតោ តស្មី សមយេ មោហោ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ អត្តាលំ អនុស្សងំ
 អនតិសមយោ អនុតោតោ អសម្ពោតោ អប្បដិ-
 វេតោ អសង្កាហតា អបរិយោតាហតា អសមបេ-
 ក្ខតា អប្បច្ចវេក្ខណា អប្បច្ចក្ខតម្មំ ទុម្មេជ្ឈំ
 ពាល្យំ អសម្បជញ្ញំ មោហោ បមោហោ សម្ពោហោ
 អវិជ្ជា អវិជ្ជាយោ អវិជ្ជាយោតោ អវិជ្ជាទុសយោ
 អវិជ្ជាបរិយុដ្ឋានំ អវិជ្ជាលង្គំ មោហោ អកុសលមូលំ
 អយំ តស្មី សមយេ មោហោ ហោតិ ។

[៣០១] កតតោ តស្មី សមយេ អភិជ្ឈា
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ លោភោ លុត្តតា
 លុត្តិតតំ សារភោ សារជ្ជតា សារជ្ជិតតំ អភិជ្ឈា
 លោភោ អកុសលមូលំ អយំ តស្មី សមយេ អភិ-
 ជ្ឈា ហោតិ ។

[៣០០] ខោហៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីមិនដឹង បែបឃើញ ការមិនដល់ព្រមចំពោះ ការមិនគ្រាន់ដឹងខ្លួន
 ធម៌តាមសមគួរ ការមិនដឹងធម៌ដ៏ស្ងប់ ការមិនចាក់ផ្ទុះចំពោះ ការមិន
 កាន់យក ការមិនចុះចិត្ត ការមិនឃើញស្មើ ការមិនពិចារណា ការ
 មិនធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ការយល់ខុស សេចក្តីល្ងង់ សេចក្តីមិនដឹងខ្លួន
 សេចក្តីវង្វេង សេចក្តីវង្វេងខ្លាំង សេចក្តីវង្វេងសព្វ សេចក្តីមិនដឹង
 ច្បាស់ អន្ទង់គឺអវិជ្ជា ត្រឡឹងប្រកបគឺអវិជ្ជា អនុស្សងគឺអវិជ្ជា សេចក្តី
 គ្របសង្កត់គឺអវិជ្ជា គន្លឹះគឺអវិជ្ជា គឺមោហៈ ជាអកុសលមូល ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះមោហៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣០១] អភិជ្ឈា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីចង់បាន ការជាប់ចំពាក់ ភាពជាប់ចំពាក់ គម្រោងខ្លាំង ការ
 គ្រេកគ្រោល ភាពគ្រេកគ្រោល គឺអភិជ្ឈា លោភៈ ជាអកុសលមូល
 ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះអភិជ្ឈា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣០២] កតតម៌ តស្មី សមយេ មិច្ឆាធិដ្ឋ
 ហោតិ ។ យេ តស្មី សមយេ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋកតិ
 ធិដ្ឋកហំ ធិដ្ឋកត្តាហេ ធិដ្ឋវិស្វកាយតិ ធិដ្ឋវិជ្ជតិ
 ធិដ្ឋសំយោជនំ កាហោ បដិក្កាហោ អភិវេសោ
 បរាមាសោ កុម្មតោ មិច្ឆាបថោ មិច្ឆតំ តត្ថាយតនំ
 វិបរិយេសត្តាហោ អយំ តស្មី សមយេ មិច្ឆាធិដ្ឋ
 ហោតិ ។

[៣០៣] កតតម៌ តស្មី សមយេ អហិរិកំ
 ហោតិ ។ យេ តស្មី សមយេ ន ហិរិយតិ ហិរិ-
 យិតទ្វេន ន ហិរិយតិ ចាបកានំ អកុសលានំ
 ធម្មានំ សមាបត្តិយា ឥទំ តស្មី សមយេ អហិរិកំ
 ហោតិ ។

[៣០៤] កតតម៌ តស្មី សមយេ អនោត្តប្បំ
 ហោតិ ។ យេ តស្មី សមយេ ន ឱត្តប្បតិ ឱត្ត-
 ប្បតិទ្វេន ន ឱត្តប្បតិ ចាបកានំ អកុសលានំ
 ធម្មានំ សមាបត្តិយា ឥទំ តស្មី សមយេ អនា-
 ត្តប្បំ ហោតិ ។

[៣០៥] មិច្ឆាធិដ្ឋ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីយល់ សេចក្តីឃើញ សាញ់គឺធិដ្ឋ គន្លាតគឺធិដ្ឋ ចំរូងគឺធិដ្ឋ
 សេចក្តីស្ទុះស្ទាត់ធិដ្ឋ ធម្មជាតិជាគ្រឿងប្រកបធិដ្ឋ ការចាប់ប្រកាន់
 ការប្រកាន់មាំ ការតាំងមាំ ការស្តាប់អង្គុល ផ្លូវអាក្រក់ គន្លងខុស
 សេចក្តីខុស ធម្មជាតិជាតំណែងនៃសេចក្តីវិនាស គឺលទ្ធផលជាកំរង
 សម្រាប់ទ្វន់ ការប្រកាន់ព្រោះស្វែងរកខុស ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 មិច្ឆាធិដ្ឋ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣០៦] អហិរិកៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ត្រង់ដែលបុគ្គលមិនខ្មាស ដោយអំពើទុច្ចរិតដែលគួរខ្មាស មិនខ្មាស
 ដោយការផ្អែបប្រទះនូវពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 អហិរិកៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣០៧] អនោត្តប្បៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ត្រង់ដែលបុគ្គលមិនគិតស្ងួត ដោយអំពើទុច្ចរិតដែលគួរគិតស្ងួត មិនគិត
 ស្ងួត ដោយការផ្អែបប្រទះនូវពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ
 នេះអនោត្តប្បៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣០៥] កតមោ តស្មី សមយេ សមថោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិតិ សណ្ឋិ-
 តិ អវិជ្ជតិ អវិសាហារោ អវិក្ខេបោ អវិសាហាដមាធសតា
 សមថោ សមាធិទ្រិយំ សមាធិពលំ មិច្ឆា-
 សមាធិ អយំ តស្មី សមយេ សមថោ ហោតិ ។

[៣០៦] កតមោ តស្មី សមយេ បត្តាហោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសីតោ
 វិយារម្ភោ ចិត្តមោ បរក្កមោ ឧយ្យមោ វាយាមោ
 ឧស្សាហោ ឧស្សាឡោ ជាមោ ធិតិ អសិទីលបរក្ក-
 មតា អធិក្ខត្តច្ឆតា អធិក្ខត្តធុរតា ធុរសម្បត្តាហោ
 វិយំ វិយទ្រិយំ វិយពលំ មិច្ឆាវាយាមោ អយំ
 តស្មី សមយេ បត្តាហោ ហោតិ ។

[៣០៧] កតមោ តស្មី សមយេ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិតិ
 សណ្ឋិតិ អវិជ្ជតិ អវិសាហារោ អវិក្ខេបោ អវិសា-
 ហាដមាធសតា សមថោ សមាធិទ្រិយំ សមាធិពលំ
 មិច្ឆាសមាធិ អយំ តស្មី សមយេ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។

[៣០៨] សមថៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការបិតនៅ ការកត់ល់នៅនឹង ការកត់ល់ស៊ប់ ការមិនឃ្លៀងឃ្លាត
 ការមិនរាយមាយ ភាពនៃចិត្តមិនឃ្លៀងឃ្លាត គឺសមថៈ សមាធិទ្រិយ
 សមាធិពលៈ មិច្ឆាសមាធិ ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 សមថៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣០៩] ការផ្គងឡើង កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីប្រាព្វព្យាយាម ប្រព្រឹត្តនៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧបាស សង្កត
 ទិត្យំ ព្យាយាម ឧស្សាហ៍ ប្រឹងប្រែង ខ្វះខ្វែង ខ្វីឃ្លាត សេចក្តី
 សង្កតមិនធូរថយ ការមិនដាក់ចុះទៅសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់ចុះ
 ការផ្គងឡើង គឺវិយ វិយទ្រិយ វិយពលៈ មិច្ឆាវាយាមៈ ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះការផ្គងឡើង កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣១០] ការមិនរាយមាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការបិតនៅ ការកត់ល់នៅនឹង ការកត់ល់ស៊ប់ ការមិនឃ្លៀងឃ្លាត
 ការមិនរាយមាយ ភាពនៃចិត្តមិនឃ្លៀងឃ្លាត សេចក្តីស្ងប់ស្ងាប
 គឺសមាធិទ្រិយ សមាធិពលៈ មិច្ឆាសមាធិ ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះការមិនរាយមាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣០៨] យេ វា បដ តស្មី សមយេ អញ្ចេបិ
 អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា នមេ ធម្មា
 អគុសលា ។

[៣០៩] តស្មី ខោ បដ សមយេ ចត្តារក
 ខន្ធា ហោន្តិ ឆាយតនាធិ ហោន្តិ ទេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ បញ្ចុដ្ឋិយាធិ
 ហោន្តិ បញ្ចុដ្ឋិកំ ឈាធិ ហោតិ ធម្មាត្ថិកោ មត្តោ
 ហោតិ ចត្តារិ តលាធិ ហោន្តិ ទេ ហេតុ ហោន្តិ
 ឯកោ ធម្មស្សា ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ
 ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បដ តស្មី
 សមយេ អញ្ចេបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ
 ធម្មា នមេ ធម្មា អគុសលា ។ បេ ។

[៣១០] តតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារត្ថោ
 ហោតិ ។ ធម្មស្សា ចេតនា វិតត្តោ វិចារោ មីតិ
 ចិត្តស្សកត្តតា វិយិដ្ឋិយេ សមាធិដ្ឋិយេ ជីវិតិដ្ឋិយេ
 មិច្ឆាធិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បោ មិច្ឆាកាយាមោ មិច្ឆាសមាធិ
 វិយាតលំ សមាធិតលំ អហិរិកតលំ អនោត្តប្បតលំ

[៣១១] ឬកំ ពួកអរូបធម៌វិទណោ ដែលកើតឡើងព្រោះអា-
 ស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអគុសល ។

[៣១២] ខន្ធ ៤ ពាយតនៈ ៤ ធាតុ ៤ អាហារ ៣ វដ្តិយ ៨
 ឈានប្រកបដោយអង្គ ៥ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៤ ពលៈ ៤ ហេតុ ៤
 ជស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ឬកំ ពួកអរូបធម៌វិទណោ ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យ
 ហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអគុសល ។ បេ ។

[៣១៣] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ជស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ មីតិ ឯកត្តភាវេសចិត្ត វិយិដ្ឋិយ
 សមាធិដ្ឋិយ ជីវិតិដ្ឋិយ មិច្ឆាធិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាកាយាមៈ
 មិច្ឆាសមាធិ វិយាតលៈ សមាធិតលៈ អហិរិកតលៈ អនោត្តប្បតលៈ

លោកោ មោហោ អភិជ្ឈា មិច្ឆាទិដ្ឋិ អហិរិកំ អ-
 នោត្ថប្បំ សមរោ បត្តាហោ អវិក្កោ យេ វា
 បន តស្មី សមយេ អនោមិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា
 អរូបំ ធម្មា វេចនា វេទនាទន្ធិ វេចនា សញ្ញា-
 ទន្ធិ វេចនា វិញ្ញាណត្ថទន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ
 សង្ខារត្ថោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អ-
 កុសលា ។

[៣០០] តតមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្មី
 សមយេ អកុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ សោម-
 ធស្សសហគតំ ទិដ្ឋិតតសម្បយុត្តំ សសង្ខារេន រូបា-
 រម្មណំ វា ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា
 បធារក្ក តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិ-
 ក្កោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អកុសលា

លោកោ មោហោ អភិជ្ឈា មិច្ឆាទិដ្ឋិ អហិរិកោ អនោត្ថប្បោ សមរោ
 បត្តាហោ អវិក្កោ ឬតិ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះ
 អាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាទុក
 សញ្ញាទុក វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។

[៣០១] ពួកធម៌ជាអកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្តជាអកុសល

ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រកបដោយចិត្តិ ប្រកបដោយសង្ខារ មានរូប
 ជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬតិ ប្រាជ្ញាអារម្មណ៍
 ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីនៃរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជាអកុសល ។ បេ ។

[៣១២] កតមេ ធម្មា អក្សរលេខ ។ យស្មី

សមយេ អក្សរលេខ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ សោម-

នស្សសហតតិ ធិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តំ រុត្តារម្មណំ វា

សន្តារម្មណំ វា កត្តារម្មណំ វា រសារម្មណំ វា

ដោដ្ឋន្តារម្មណំ វា ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា

បនាវត្ត តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ វេទនា

ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ

ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ វិចារោ ហោតិ បីតិ ហោតិ

សុខំ ហោតិ ចិត្តស្សកត្តតា ហោតិ វិវិយុត្តិយំ

ហោតិ សមាធិត្តិយំ ហោតិ មនិច្ឆិយំ ហោតិ

សោមនស្សត្តិយំ ហោតិ ជីវិតត្តិយំ ហោតិ មិច្ឆា-

សន្តប្បោ ហោតិ មិច្ឆាវាយាមោ ហោតិ មិច្ឆាសមាធិ

ហោតិ វិវិយតលំ ហោតិ សមាធិតលំ ហោតិ

[៣១២] កតមេជាអក្សរលេខ តើដូចម្តេច ។ ចិត្តជាអក្សរលេខ ច្រឡំ

ដោយសោមនស្ស ប្រាសចាកខ្លួន មានរូបជាភារម្មណ៍ក្តី មានសំឡេង

ជាភារម្មណ៍ក្តី មានក្លិនជាភារម្មណ៍ក្តី មានរសជាភារម្មណ៍ក្តី មាន

ដោដ្ឋន្តៈជាភារម្មណ៍ក្តី មានធម៌ជាភារម្មណ៍ក្តី ឬតម្រាវភារម្មណ៍ណា ។

កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ បីតិ សុខ ឯកត្តតារបស់

ចិត្ត វិវិយុត្តិយ សមាធិត្តិយ មនិច្ឆិយ សោមនស្សត្តិយ ជីវិតត្តិយ

មិច្ឆាសន្តប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសមាធិ វិវិយតលៈ សមាធិតលៈ

អហិរិកាលៈ ហោតិ អនោត្តប្បាលៈ ហោតិ លោកេ
 ហោតិ មោហោ ហោតិ អភិជ្ឈា ហោតិ អហិរិកំ
 ហោតិ អនោត្តប្បំ ហោតិ សមដោ ហោតិ បត្តាហោ
 ហោតិ អវិក្កេចោ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី
 សមយេ អញ្ញេបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបំនោ
 ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

[៣១៣] តស្មី ទោ បទ សមយេ ធម្មារោ
 ទុត្វា ហោន្តំ ឆាយតនាធំ ហោន្តំ ទេ នាតុយោ
 ហោន្តំ តយោ អាហារា ហោន្តំ បញ្ចុទ្ធិយាធំ
 ហោន្តំ បញ្ចុទ្ធិកំ ឈានំ ហោតិ តិវុទ្ធិកោ មគ្គោ
 ហោតិ ធម្មារិ តលាធំ ហោន្តំ ទេ ហេតុ ហោន្តំ
 ឯកោ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ
 ហោតិ ឯកា ធម្មនាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី
 សមយេ អញ្ញេបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបំនោ
 ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

អហិរិកាលៈ អនោត្តប្បាលៈ លោកេ មោហេ អភិជ្ឈា អហិរិកៈ
 អនោត្តប្បៈ សមថៈ បត្តាហា អវិក្កេបៈ កំភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដដែល ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ កំភីត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

[៣១៣] ខន្ធ ៤ កាយភនៈ ៤ ភាគ ៤ អាហារេព ឥន្ទ្រិយ
 ៥ ឈានប្រតបដោយអង្គ ៥ មគ្គប្រតបដោយអង្គ ៣ ពលៈ ៤
 ហេតុ ៤ ជស្សៈ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ធម្មាយ-
 ភនៈ ១ ធម្មនាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌
 ដដែល ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

[២១៤] យោហោ ធម្មំ សមយេ សម្មាសម្ពោ

ហោតិ ។ ផស្ស្តោ ពេតតា វិភត្តោ វិចារោ បិត្ត
ចិត្តស្សកក្កតា វិយ្យាម្មំ សមាធិម្មំ ជីវិតម្មំ
មិច្ឆាសង្កប្បោ មិច្ឆាវាយាមោ មិច្ឆាសមាធិ វិយាតលំ
សមាធិតលំ អហិកេតលំ អនោត្តប្បតលំ លោកោ
មោហោ អភិជ្ឈោ អហិកេតំ អនោត្តប្បំ សមដោ
បត្តាហោ អវិក្ខោ យេ វា បទ ធម្មំ សមយេ
អពោចំ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបំ ធម្មា វេបេត្វា
វេទនាទទ្ធំ វេបេត្វា សញ្ញាទទ្ធំ វេបេត្វា វិញ្ញាណ-
ក្កទ្ធំ អយំ ធម្មំ សមយេ សម្មាសម្ពោ ហោតិ
។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

[២១៥] កតមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្មី
សមយេ អកុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ សោម-
ធស្សសហគតិ ធិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តំ សសង្ខារេន រូបា-
រម្មណំ វា ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា
បទាវត្តំ ធម្មំ សមយេ ផស្ស្តោ ហោតិ ។ បេ ។
អវិក្ខោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អកុសលា
។ បេ ។

[២១៦] សម្មាសម្ពោ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ពេតតា វិភត្តៈ វិចារៈ បិត្ត ឯកក្កតាសេសចិត្ត វិយ្យាម្ម
សមាធិម្មំ ជីវិតម្មំ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសមាធិ
វិយាតលៈ សមាធិតលៈ អហិកេតលៈ អនោត្តប្បតលៈ លោកៈ
មោហៈ អភិជ្ឈា អហិកេតៈ អនោត្តប្បៈ សមថៈ បត្តាហៈ វេបេត្តបៈ
ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
ចេញ នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
ធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

[២១៧] ពួកធម៌ជាអកុសល កើតដូចម្តេច ។ អកុសលចិត្ត
ជាចិត្តប្រឡំដោយសោបទស្ស តែប្រាសចាកទិដ្ឋិ ប្រកបដោយសង្ខារ
មានរូបជាភារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាភារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រាជ្ញ
ភារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

[៣១៦] ចាត់បេ ធម្ម ធម្មសាលា ។ យស្មី សម-
 យេ អក្ខរក្រម ចិត្ត ឧប្បន្ន ហោតិ ឧបេក្ខាសមា-
 គតំ ធម្មតតសម្បយុត្តិ វុទ្ធារម្មណំ វា សុទ្ធារម្មណំ វា
 គុទ្ធារម្មណំ វា រសារម្មណំ វា ដោជ្ជវុទ្ធារម្មណំ វា
 ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បដាវត្ត តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេត-
 នា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ វិចារោ ហោតិ
 ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្មេកត្តតា ហោតិ វិវិយន្ត្រៃយំ
 ហោតិ សមាធិន្ត្រៃយំ ហោតិ មនិច្ឆ្រៃយំ ហោតិ ឧបេ-
 ក្ខន្ត្រៃយំ ហោតិ ដីវិត្តន្ត្រៃយំ ហោតិ មិច្ឆាធម្មំ ហោតិ
 មិច្ឆាសង្កប្បោ ហោតិ មិច្ឆាវាយាមោ ហោតិ មិច្ឆា-
 សមាធិ ហោតិ វិវិយតលំ ហោតិ សមាធិតលំ
 ហោតិ អហិរិកតលំ ហោតិ អនោត្តប្បតលំ ហោតិ
 លោភោ ហោតិ មោហោ ហោតិ អភិជ្ឈា ហោតិ
 មិច្ឆាធម្មំ ហោតិ អហិរិកតិ ហោតិ អនោត្តប្ប ហោតិ
 សមដោ ហោតិ បត្តាហោ ហោតិ អវិត្តោ ហោតិ
 យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញោបិ អត្ថិ បដិច្ច-
 សមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អក្ខរក្រម ។

[៣១៦] ពួកធម៌ ជាអក្ខរក្រម កើតដូចម្តេច ។ អក្ខរក្រមចិត្ត
 ប្រឡំដោយទេវតា ប្រកបដោយទិដ្ឋិ មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី មាន
 សំឡេងជាអារម្មណ៍ក្តី មានក្លិនជាអារម្មណ៍ក្តី មានរសជាអារម្មណ៍ក្តី
 មានដោដ្ឋព្វជាអារម្មណ៍ក្តី មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រាសាទ-
 រម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ
 ទេវតា ឯកត្តតាបេសចិត្ត វិវិយន្ត្រៃយំ សមាធិន្ត្រៃយំ មនិច្ឆ្រៃយំ
 ទេវត្តន្ត្រៃយំ ដីវិត្តន្ត្រៃយំ មិច្ឆាធម្មំ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆា-
 សមាធិ វិវិយតលៈ សមាធិតលៈ អហិរិកតលៈ អនោត្តប្បតលៈ
 លោភៈ មោហៈ អភិជ្ឈា មិច្ឆាធម្មំ អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ សមដៈ
 បត្តាហៈ អវិត្តេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអប្បធម៌
 ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះពេលស្រយាហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះពួកធម៌ជាអក្ខរក្រម ។

យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញោមិ អត្ថំ បដិច្ច-
សមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អគុសលា ។

[៣០៨] តស្មី ហោ បទ សមយេ ចត្តារោ
ទព្វា ហោន្តិ ឆ្ងាយតទានិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
ហោន្តិ តយោ អាហារោ ហោន្តិ បញ្ច្រ្និយានិ
ហោន្តិ ចតុរន្តិកំ ឈានិ ហោតិ ចតុរន្តិកោ មត្តោ
ហោតិ ចត្តារិ ពលានិ ហោន្តិ ទ្វេ ហេតុ ហោន្តិ
ឯកោ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ
ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី
សមយេ អញ្ញោមិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ
ធម្មា ឥមេ ធម្មា អគុសលា ។ បេ ។

[៣០៩] តតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារត្ថានោ
ហោតិ ។ ដស្សោ ចេតនា វិតក្កោ វិចារោ ចិត្ត-
ស្សេកត្ថតា វិរិយ្យ្និយំ សមាធិ្និយំ ជីវិត្និយំ
មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បោ មិច្ឆាវាយាមោ មិច្ឆាសមាធិ
វិរិយពលំ សមាធិពលំ អហិរិកពលំ អនោត្តប្បពលំ

ថ្មី ពួកអរូបធម៌៧ណា ដែលកើតឡើង ព្រោះការស្រ័យហេតុ ក៏
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអគុសល ។

[៣១០] ខន្ធ ២ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កាយនៈ ២

ធាតុ ២ អាហារ ៣ វត្ថុន្ត្រីយ ៥ លានមានអង្គ ២ ចក្ខុមានអង្គ ២
ពលៈ ២ ហេតុ ២ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ថ្មី ពួកអរូបធម៌៧ណា ដែលកើតឡើង
ព្រោះការស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ ជា
អគុសល ។ បេ ។

[៣១១] សង្ខារត្ថន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកត្ថភាវបស្ថិត្ត វិរិយ្យ្និយ ស-
មាធិ្និយ ជីវិត្និយ មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆា-
សមាធិ វិរិយពលៈ សមាធិពលៈ អហិរិកពលៈ អនោត្តប្បពលៈ

លោកោ មោហោ អភិជ្ឈា មិច្ឆាទិដ្ឋិ អហិរិកំ
 អនោត្តប្បំ សមដោ បត្តាហោ អវិភូតោ យេ វា
 បន តស្មី សមយេ អញ្ចេមិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា
 អរូមិដោ ធម្មា វេបេត្វា វេទនាទន្ធ�ំ វេបេត្វា សញ្ញាទន្ធិ
 វេបេត្វា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខា-
 រក្ខតោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។

[៣២០] កតមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្មី
 សមយេ អកុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេត្តា-
 សហគតំ ទិដ្ឋិតតសម្បយុត្តំ សសង្ខារេន វុទ្ធាវម្មណំ
 វា ។ បេ ។ ធម្មាវម្មណំ វា យំ យំ វា បដារត្ត
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិភូតោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

លោកៈ មោហៈ អភិជ្ឈា មិច្ឆាទិដ្ឋិ អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ សមថៈ
 បត្តាហៈ អវិភូតៈ បូកិញ្ចកអរូបធម៌ផ្តល់ណា ដែលកើតឡើង ព្រោះ
 អាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ
 សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះភ្នកធម៌អកុសល ។

[៣២០] ភ្នកធម៌អកុសល កើតដូចម្តេច ។ អកុសលចិត្ត
 ជាចិត្តច្រឡំដោយឧបេត្តា ប្រកបដោយទិដ្ឋិ ប្រកបដោយសង្ខារ មានរូប
 ជាអាម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាអាម្មណ៍ក្តី បូកិ ប្រាថ្នាអាម្មណ៍
 ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ អវិភូតៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះភ្នកធម៌អកុសល ។ បេ ។

(៣២០) តតមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្មី
 សមយេ អកុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេក្ខា-
 សហគតំ ធិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តំ រូបារម្មណំ វា សន្តា-
 រម្មណំ វា កង្ខារម្មណំ វា រសារម្មណំ វា ដោដ្ឋ-
 ញារម្មណំ វា ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បដា-
 រក្ខ តស្មី សមយេ ផស្ស្យា ហោតិ វេទនា ហោតិ
 សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ
 ហោតិ វិចារោ ហោតិ ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្ត-
 ស្សេកត្តតា ហោតិ វិវិដ្ឋន្ត្រិយំ ហោតិ សមាធិន្ត្រិយំ
 ហោតិ មនិន្ត្រិយំ ហោតិ ឧបេក្ខន្ត្រិយំ ហោតិ
 ជីវិតន្ត្រិយំ ហោតិ មិច្ឆាសង្កប្ប ហោតិ មិច្ឆាវា-
 យាមោ ហោតិ មិច្ឆាសមាធិ ហោតិ វិវិដ្ឋពលំ
 ហោតិ សមាធិពលំ ហោតិ អហិរិកពលំ ហោតិ
 អនោត្តប្បពលំ ហោតិ លោភោ ហោតិ មោហោ
 ហោតិ អភិជ្ឈា ហោតិ អហិរិតំ ហោតិ អនោ-
 ត្តប្បំ ហោតិ សមថោ ហោតិ បត្តាហោ ហោតិ

(៣២១) ពួកធម៌អកុសល តើដូចម្តេច ។ អកុសលចិត្ត
 ជាចិត្តច្រឡំដោយទេវតា ប្រាសចាកវិជ្ជា មានរូបជាភារម្មណ៍ក្តី មាន
 សំឡេងជាភារម្មណ៍ក្តី មានក្លិនជាភារម្មណ៍ក្តី មានរសជាភារម្មណ៍ក្តី
 មានដោដ្ឋព្វជាភារម្មណ៍ក្តី មានធម៌ជាភារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ប្រាជ្ញាភារម្មណ៍
 ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ
 ទេវតា ឯកត្តតារបស់ចិត្ត វិវិដ្ឋន្ត្រិយ សមាធិន្ត្រិយ មនិន្ត្រិយ ឧបេ-
 ក្ខន្ត្រិយ ជីវិតន្ត្រិយ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសមាធិ
 វិវិដ្ឋពលៈ សមាធិពលៈ អហិរិកពលៈ អនោត្តប្បពលៈ លោភៈ
 មោហៈ អភិជ្ឈា អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ សមថៈ បត្តាហៈ

អវិភូតោ ហោតិ ឈ វា បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ញោចិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

[៣២២] តស្មី ទោ បទ សមយេ ចត្តារោ
 ខន្ធ ហោន្តិ ទ្វាយតនាចិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារោ ហោន្តិ បញ្ច្រ្គិយាចិ
 ហោន្តិ ចតុរ្គិកំ ឈាមំ ហោតិ តវន្តិកោ មត្តោ
 ហោតិ ចត្តារិ តលាមិ ហោន្តិ ទ្វេ ហេតុ ហោន្តិ
 ឯកោ ធម្មោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ
 ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី
 សមយេ អញ្ញោចិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ
 ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

[៣២៣] តតទោ តស្មី សមយេ សង្ខារត្ថោ
 ហោតិ ។ ធម្មោ ចេតនា វិតក្កោ វិចារោ
 ចិត្តស្សេកត្តតា វិវិយ្យ្គិយំ សមាធិវ្យ្គិយំ ជីវិតវ្យ្គិយំ
 មិច្ឆាសង្កប្បោ មិច្ឆាវាយាមោ មិច្ឆាសមាធិ វិវិយតំ
 សមាធិតំ អហិវិតតំ អនាត្ថប្បតំ លោកោ

អវិក្កបៈ តិភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា
 ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ តិភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 នេះពួកធម៌អកុសល ។ បេ ។

[៣២៤] ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ៤ ធាតុ ៤ អាហារ ៣
 វិជ្ជិយ ៥ ឈានប្រកបដោយអង្គ ៤ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៣ ពលៈ
 ៤ ហេតុ ៤ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង
 ព្រោះអាស្រ័យហេតុ តិភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ ជា
 អកុសល ។ បេ ។

[៣២៥] សង្ខារត្ថន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកត្តភាវចសចិត្ត វិវិយ្យ្គិយ
 សមាធិវ្យ្គិយ ជីវិតវ្យ្គិយ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសមាធិ
 វិវិយពលៈ សមាធិពលៈ អហិវិតពលៈ អនាត្ថប្បពលៈ លោកៈ

មោហោ អភិជ្ឈា អហិរិកេ អនោត្តប្បៈ សមដោ
 បត្តាហោ អភិក្កោចោ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ញោចិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូចិខោ ធម្មា វេយេត្វា
 វេទនាខន្ធំ វេយេត្វា សញ្ញាខន្ធំ វេយេត្វា វិញ្ញាណាត្ថន្ធំ
 អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។

[៣២២] កតមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្មី
 សមយេ អកុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេត្តា-
 សហគតំ ធិដ្ឋកតវិប្បយុត្តំ សសង្ខារេន រូបារម្មណំ
 វា ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បដាវត្ត
 តស្មី សមយេ វស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អភិក្កោចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

មោហាៈ អភិជ្ឈា អហិរិកេ អនោត្តប្បៈ សមថៈ បត្តាហាៈ អភិក្កុបៈ
 បូក្កំពួកអប្បធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណខន្ធ
 ចេញ នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាអកុសល ។

[៣២២] ពួកធម៌ ជាអកុសល កើតដូចម្តេច ។ អកុសលចិត្ត
 ជាចិត្តច្រឡំដោយឧបេត្តា ប្រាសចាកទិដ្ឋិ តែប្រកបដោយសង្ខារ មាន
 រូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី បូក្កំប្រាវត្តអារម្មណ៍
 ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា វស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អភិក្កុបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

[៣២៤] តតសេ ឈ្មោះ អក្សរសាស្ត្រ ។ យស្មី
 សមយេ អក្សរសាស្ត្រ ចិត្ត ឧប្បន្ន ហោតិ ទោម-
 ធនស្សសាស្ត្រ បដិយសម្បជ្ឈន្តិ រូបារម្មណំ វា
 សន្តារម្មណំ វា តន្តារម្មណំ វា រសារម្មណំ វា
 ដោដ្ឋន្តារម្មណំ វា ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា
 បនារត្ត តស្មី សមយេ ឧស្សេក ហោតិ វេទនា
 ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្ត ហោតិ
 វិនត្តោ ហោតិ វិចារោ ហោតិ ទុក្ខំ ហោតិ ចិត្ត-
 ស្សេកកុតា ហោតិ វិយទ្រ្ទិយំ ហោតិ សមាធិទ្រ្ទិយំ
 ហោតិ មង្គទ្រ្ទិយំ ហោតិ ទោមធនស្សទ្រ្ទិយំ ហោតិ
 ជីវិតទ្រ្ទិយំ ហោតិ មិច្ឆាសង្កម្មោ ហោតិ មិច្ឆាវា-
 យាមោ ហោតិ មិច្ឆាសមាធិ ហោតិ វិយាតលំ ហោតិ
 សមាធិតលំ ហោតិ អហិរិកតលំ ហោតិ អនោត្ត-
 ប្បតលំ ហោតិ ទោសោ ហោតិ មោហោ ហោតិ
 ត្បាចាទោ ហោតិ អហិរិកំ ហោតិ អនោត្តប្បំ ហោតិ
 សមរោ ហោតិ បន្តាហោ ហោតិ អវិត្តោ ហោតិ
 យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញោ អត្ថិ បដិ-
 ចូសមុប្បន្ន អរូមិទោ ធម្មា វេទ ធម្មា អក្សរសាស្ត្រ ។

[៣២៥] តតសេ ឈ្មោះ អក្សរសាស្ត្រ ។ យស្មី

ជាចិត្តប្រឡងយោគយោគ ប្រកបយោគសេចក្តីចង្អៀតចង្អៀល មានប្រ-
 ជាភារម្មណ៍ក្តី មានសំឡេងជាភារម្មណ៍ក្តី មានភ្លឺជាភារម្មណ៍ក្តី មាន
 រសជាភារម្មណ៍ក្តី មានជាដង្វាជាភារម្មណ៍ក្តី មានធម៌ជាភារម្មណ៍ក្តី ឬ
 ប្រារព្ធភារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា អន្តរៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិនត្តៈ
 វិចារៈ ទុក្ខ ឯកត្តភាវសច្ចក្តី វិយទ្រ្ទិយ សមាធិទ្រ្ទិយ មនទ្រ្ទិយ
 ទោមធនស្សទ្រ្ទិយ ជីវិតទ្រ្ទិយ មិច្ឆាសង្កម្មៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសមា-
 ធិ វិយាតលៈ សមាធិតលៈ អហិរិកតលៈ អនោត្តប្បតលៈ ទោសៈ
 មោហៈ ត្បាចាទៈ អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ សមរៈ បន្តាហៈ អវិ-
 ត្តៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ អប្រធម៌ដទៃណា ដែល
 កើតឡើង ព្រោះពាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 ត្រូវធម៌ជាអក្សរសាស្ត្រ ។

កតមោ តស្មី សមយេ នោសោ ហោតិ ។ យោ
 តស្មី សមយេ នោសោ ទ្ធីសត្វា ទ្ធីសត្វំ ព្យាបត្តិ
 ព្យាបជ្ជនា ព្យាបជ្ជិតំ វិរោធនោ បដិវិរោធនោ ចណ្ឌិតំ
 អសុរោចោ អនត្តមនតា ចិត្តស្ស អយំ តស្មី សមយេ
 នោសោ ហោតិ ។ បេ ។ កតមោ តស្មី សមយេ
 ព្យាបនោ ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ នោសោ
 ទ្ធីសត្វា ទ្ធីសត្វំ ព្យាបត្តិ ព្យាបជ្ជនា ព្យាបជ្ជិតំ
 វិរោធនោ បដិវិរោធនោ ចណ្ឌិតំ អសុរោចោ អនត្តម-
 នតា ចិត្តស្ស អយំ តស្មី សមយេ ព្យាបនោ
 ហោតិ ។ បេ ។ យេ វ បទ តស្មី សមយេ
 អត្ថោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា អត្តសលា ។

ខោសភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីខឹង ការប្រ-
 ទ្គស ភាពប្រទ្គស ការព្យាបាទ ការព្យាបាទ ភាពព្យាបាទ សេចក្តី
 ទុស សេចក្តីភាគ សេចក្តីកាច សំដីអសុរោច សេចក្តីមិនត្រឹមត្រូវនៃ
 ចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះខោសៈ ភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ ព្យាបាទ ភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីខឹង ការប្រទ្គស ភាពប្រទ្គស ការព្យាបាទ ការព្យាបាទ
 ភាពព្យាបាទ សេចក្តីទុស សេចក្តីភាគ សេចក្តីកាច សំដីអសុរោច
 សេចក្តីមិនត្រឹមត្រូវនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះព្យាបាទ ភីត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ច្បាស់ ពួកអរូបធម៌នៃណា ដែល
 ភីតខ្សាំង ព្រោះតាមស្រ័យហេតុ ភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួក
 ធម៌ជាអកុសល ។

[៣២៧] តាស្មី ហេ បទ សមយេ តត្ថារោ

ទត្ថា ហោន្តិ ឆាយតនាធំ ហោន្តិ ទ្វេ ឆាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ បញ្ច្រៀយាធំ
 ហោន្តិ ចតុរង្គិកំ ឈានំ ហោតិ តិវង្គិកោ មត្តោ
 ហោតិ ចត្តារិ តលានំ ហោន្តិ ទ្វេ ហោតុ ហោន្តិ
 ឯតោ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯតំ ធម្មាយតនំ
 ហោតិ ឯតា ធម្មឆាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី
 សមយេ អត្ថោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ
 ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

[៣២៨] តតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារកូដ្ឋោ
 ហោតិ ។ ដស្សោ ចេតនា វិតក្កោ វិចារោ ចិត្តស្ស្រក.
 ក្កតា វិយ័ត្រ័យំ សមាធិត្រ័យំ វិវិត្តត្រ័យំ មិច្ឆាសង្ក
 ប្បោ មិច្ឆាវាយាមោ មិច្ឆាសមាធិ វិយតលំ សមាធិ
 តលំ អហិវិតតលំ អនោត្តប្បតលំ ទោសោ មោហោ
 ព្យាបាទោ អហិវិតំ អនោត្តប្បំ សមថោ បត្តាហោ

[៣២៧] ឧប្ប ៤ ពាយតនៈ ៤ ឆាតុ ៤ ពហោ ៣ វង្គិយ ៥

ឈានចានអង្គ ៤ បត្តប្រកថដោយអង្គ ៣ ពលៈ ៤ ហោតុ ៤ ផស្សៈ ១
 ។ បេ ។ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មឆាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏
 ពួកអរូបធម៌៨ខណៈ ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហោតុ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

[៣២៨] សង្ខារកូដ្ឋ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯតត្ថតារស្ម័ចិត្ត វិយ័ត្រ័យ
 សមាធិត្រ័យ វិវិត្តត្រ័យ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសមាធិ
 វិយតលៈ សមាធិតលៈ អហិវិតតលៈ អនោត្តប្បតលៈ ទោសៈ
 មោហៈ ព្យាបាទៈ អហិវិតៈ អនោត្តប្បៈ សមថៈ បត្តាហៈ

អវិភេទោ យេ វា វេទ ឥស្សី សមយេ អញោបិ អត្ថិ
 បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិណោ ធម្មា វេយេត្វា វេទនាទន្ធិ
 វេយេត្វា សញ្ញាទន្ធិ វេយេត្វា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ អយិ
 ឥស្សី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា អកុសលា ។

(៣២៩) តតមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្សី
 សមយេ អកុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ នោម-
 ធស្សសហកតំ បដិយសម្បយុត្តំ សសង្ខារេន រូបា-
 រម្មណំ វា ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យិ យិ វា
 បធាវត្ត ឥស្សី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិភេទោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អកុសលា
 ។ បេ ។

អវិភេទៈ ឬតំ ពួកអប្បសម្ព័ន្ធជីវេសា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ
 ហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ លើកខុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ
 វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។

(៣២៩) ពួកធម៌ជាអកុសល គឺដូចម្តេច ។ អកុសលចិត្ត ជា
 ចិត្តប្រឡំដោយទោមនស្ស ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ទាំងប្រ-
 កបដោយសង្ខារ មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី
 ឬតំ ប្រារព្ធទៅអារម្មណ៍ណាៗ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិភេទៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

[៣៣០] ឃោតិ ឃោតិ ឃោតិ អតុសលា ។ យស្មី
 សមយេ អតុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ឃោតិ ឧបេត្តា-
 សហគតំ វិចិត្តិត្តាសម្បយុត្តំ រូបារម្មណំ វា សន្តា-
 រម្មណំ វា កណ្តារម្មណំ វា រសារម្មណំ វា ដោដ្ឋ-
 ញារម្មណំ វា ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បដានត្ថ
 តស្មី សមយេ ផស្ស្យា ឃោតិ វេទនា ឃោតិ
 សញ្ញា ឃោតិ ចេតនា ឃោតិ ចិត្តំ ឃោតិ វិត-
 ក្កោ ឃោតិ វិចារោ ឃោតិ ឧបេត្តា ឃោតិ
 ចិត្តស្សេកត្តតា ឃោតិ វិវិយ្យន្ត្រិយំ ឃោតិ មន្ត្រិយ្យ
 ឃោតិ ឧបេត្តន្ត្រិយំ ឃោតិ ដីវិត្តន្ត្រិយំ ឃោតិ
 មិត្តាសង្កប្បោ ឃោតិ មិត្តាវាយាមោ ឃោតិ វិវិយ-
 តលំ ឃោតិ អហិវិត្តតលំ ឃោតិ អនោត្តប្បតលំ
 ឃោតិ វិចិត្តិត្តា ឃោតិ មោហោ ឃោតិ អហិវិត្ត
 ឃោតិ អនោត្តប្ប ឃោតិ បត្តាហោ ឃោតិ អ-
 វិត្តោចោ ឃោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អនោចិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា អតុសលា ។

[៣៣០] ឃោតិ ឃោតិ ឃោតិ អតុសលចិត្ត
 ជាចិត្តច្រឡំដោយឧបេត្តា ប្រកបដោយវិចិត្តិត្តា មានប្រជាភារម្មណ៍ក្តី
 មានសំឡេងជាភារម្មណ៍ក្តី មានក្លិនជាភារម្មណ៍ក្តី មានសេដ្ឋាភារម្មណ៍
 ក្តី មានដោដ្ឋន្ត្រិយ្យជាភារម្មណ៍ក្តី មានធម្មជាភារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រារម្ភ
 ភារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភីត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ
 ឧបេត្តា ឯកត្តតារបស់ចិត្ត វិវិយ្យន្ត្រិយ មន្ត្រិយ ឧបេត្តន្ត្រិយ ដីវិ-
 ត្តន្ត្រិយ មិត្តាសង្កប្បៈ មិត្តាវាយាមៈ វិវិយាលៈ អហិវិត្តាលៈ
 អនោត្តប្បាលៈ វិចិត្តិត្តា មោហាៈ អហិវិត្តៈ អនោត្តប្បៈ បត្តាហៈ
 អវិត្តាចៈ កំភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែល
 កើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យហេតុ កំភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 ពួកធម៌ជាអតុសល ។

[៣៣០] កាតហោ តស្មី សមយេ ជស្ស្យ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្ស្យ ឌុសនា
 សម្មសនា សម្មសំតត្ថំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្ស្យ
 ហោតិ ។ បេ ។ កតមា តស្មី សមយេ ចិត្ត-
 ស្ស្យកត្តតា ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចិត្ត-
 ស្ស្យ បិតិ អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស្យកត្តតា
 ហោតិ ។ បេ ។ កតមា តស្មី សមយេ វិចិត្តិកា
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ កត្តា កត្តាយនា
 កត្តាយិតត្ថំ វិមតិ វិចិត្តិកា ទ្វេឡតំ ទ្វេនាបដោ
 សំសយោ អនេកំសត្តាហោ អាសប្បនា បរិសប្បនា
 អបរិយោតាហនា ធម្មិតត្ថំ ចិត្តស្ស្យ បដោវិលោកោ
 អយំ តស្មី សមយេ វិចិត្តិកា ហោតិ ។ បេ ។
 យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចស-
 ប្បប្បនា អរូបិយោ ធម្មា វិមេ ធម្មា អកុសលា ។

[៣៣១] ជស្ស្យ កើតឈា ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ជស្ស្យ ការពារក្រុម ការបែងចែក ការទុកទុក្ខិច ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះជស្ស្យ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ឯកត្តតា
 របស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការបែងចែក
 ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះឯកត្តតារបស់ចិត្ត កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ វិចិត្តិកា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើ
 ដូចម្តេច ។ ការឆ្ងល់ ការឆ្ងល់ ការឆ្ងល់ សេចក្តីយល់ស្អាតស្អែក
 សេចក្តីឆ្លើយឆ្ងល់ ចិត្តបែកជាពីរ ចិត្តញែកជា ២ ផ្លូវ សេចក្តីសង្ស័យ
 ការប្រកាន់ដោយចំណែកច្រើន ការដកថយមិនរួច ការទំលុះទំលាយ
 ទៅមិនបាន ការប្រកាន់មិនមាំ សេចក្តីរឹងក្លឹងរបស់ចិត្ត ការសេស-
 រសាមចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិចិត្តិកា កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ ឬក៏ ពួកអប្បធម៌វិទនា ដែលកើតឡើង ព្រោះ
 អាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។

(៣៣២) តស្មី ទោ បទ សមយេ ចត្តារោ

ទត្ថា ហោន្តិ ឡាយតនាធិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
ហោន្តិ តយោ អាហារោ ហោន្តិ ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយាធិ
ហោន្តិ ចត្តាខ្ចីតំ ឈានំ ហោតិ ទុវត្តិកោ មត្តោ
ហោតិ តិណំ ពលានំ ហោន្តិ ឯកោ ហេតុ ហោតិ
ឯកោ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ
ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី
សមយេ អញ្ញេ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ
ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

(៣៣៣) កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារត្ត-

ទ្វេ ហោតិ ។ ឧស្សោ ចេតនា វិតក្កោ វិចារោ
ចិត្តស្សេកត្តតា វិរិយទ្រិយំ ជីវិតទ្រិយំ មិច្ឆាសង្ក-
ប្បោ មិច្ឆាវាយាមោ វិរិយពលំ អហិរិកតលំ អនោ-
ត្តប្បពលំ វិចិត្តិច្ឆា មោហោ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ

(៣៣៤) ខន្ធ ៤ កាយតនៈ ៤ ធាតុ ៤ អាហារោ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៤

ឈានប្រកបដោយអត្ថំ ៤ មត្តប្រកបដោយអត្ថំ ៤ ពលៈ ៣ ហេតុ ១

ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតហេតុ ១

សម័យនោះ ឬត្ថំ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ

ហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

(៣៣៥) សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូច

ម្តេច ។ ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកត្តភារបស្ចិក្ខុ វិ-

យទ្រិយ ជីវិតទ្រិយ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ វិរិយពលៈ អហិ-

រិកពលៈ អនោត្តប្បពលៈ វិចិត្តិច្ឆា មោហាៈ អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ

បត្តាហោ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អតោបិ
 អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បត្តា អរូបិយោ ធម្មា វេយ្យា វេទ-
 នាទន្ធិ វេយ្យា សញ្ញាទន្ធិ វេយ្យា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ
 អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។

[៣៣៤] តតមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្មី
 សមយេ អកុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេ-
 ក្ខាសហគតំ ឧទ្ធច្ចសម្បយុត្តំ រូបារម្មណំ វា សង្ខា-
 រម្មណំ វា តញ្ចារម្មណំ វា វសារម្មណំ វា ដោជ្ជ-
 ញារម្មណំ វា ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បធាវត្ត
 តស្មី សមយេ ផស្ស្សា ហោតិ វេទនា ហោតិ
 សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ
 ហោតិ វិចារោ ហោតិ ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្ស្ស-
 កក្កតា ហោតិ វិយិទ្ធិយំ ហោតិ សមាធិទ្ធិយំ
 ហោតិ មង្គទ្ធិយំ ហោតិ ឧបេក្ខទ្ធិយំ ហោតិ ដីវិ-
 តទ្ធិយំ ហោតិ មិច្ឆាសង្កប្បោ ហោតិ មិច្ឆាវាយា-
 មោ ហោតិ មិច្ឆាសមាធិ ហោតិ វិយាបាលំ ហោតិ

បត្តាហាៈ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌វេទនា ដែលកើតឡើងព្រោះកាស្រ័យ
 ហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកវេទនាខ្លួន សញ្ញាខ្លួន
 វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ នេះសង្ខារក្ខន្ធក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌អកុសល ។

[៣៣៥] ពួកធម៌អកុសល កើតដូចម្តេច ។ អកុសលចិត្ត ជា
 ចិត្តច្រឡំដោយទម្រង់ ប្រកបដោយទុក្ខៈ មានរូបជាភារម្មណ៍ក្តី មាន
 សំឡេងជាភារម្មណ៍ក្តី មានក្លិនជាភារម្មណ៍ក្តី មានសេដ្ឋភារម្មណ៍ក្តី
 មានដោជ្ជភារម្មណ៍ក្តី មានធម៌ជាភារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ប្រាជ្ញាភារម្មណ៍
 ណាៗ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ ឧបេក្ខា
 ឯកក្កតា វិយិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ មង្គទ្ធិយំ ឧបេក្ខទ្ធិយំ
 ដីវិតទ្ធិយំ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសមាធិ វិយាបាលៈ

សមាជិកលំ ហោតិ អរិយធម៌ខ្មែរ ហោតិ អនោត្ត-
 ប្បតលំ ហោតិ ឧទ្ធចំ ហោតិ មោហា ហោតិ
 អហិរិកំ ហោតិ អនោត្តប្បិ ហោតិ សមដោ ហោតិ
 បត្តាហោ ហោតិ អវិក្ខោ ហោតិ យេ វ
 បទ តស្មី សមយេ អញ្ញោចិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា
 អរូចិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។

(៣៣៩) តតមោ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ឫសនា
 សមសនា សម្មសិទ្ធិតំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ តតមំ តស្មី សមយេ ឧទ្ធចំ
 ហោតិ ។ យេ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស ឧទ្ធចំ អរូ-
 ចសមោ ចេតសោ វិក្ខោ កត្តតំ ចិត្តស្ស ឥទ្ធិ
 តស្មី សមយេ ឧទ្ធចំ ហោតិ ។ បេ ។ យេ វ
 បទ តស្មី សមយេ អញ្ញោចិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា
 អរូចិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

សមាជិកលៈ អហិរិកលៈ អនោត្តប្បតលៈ ឧទ្ធចៈ មោហាៈ
 អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ សមដៈ បត្តាហាៈ អវិក្ខោៈ កិក្ខោន
 កងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះអា-
 ស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។

(៣៣៩) ផស្សៈ កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ផស្សៈ ការពាល់គ្រូ ការប៉ះពាល់ នារទ្រង់កន្លងិចណា កងសម័យ
 នោះ នេះផស្សៈ កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។ ឧទ្ធចៈ
 កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការអណ្តែតអណ្តូងចិត្ត
 ការមិនស្ងប់រម្ងាប់ ការរាយមាយចិត្ត ការគ្រាត់ផ្អើលចិត្ត ណា កង
 សម័យនោះ នេះឧទ្ធចៈ កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។ ឬក៏
 ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន
 កងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

[៣៣៥] តស្មី ខេ បទ សមយេ ចត្តារោ

ទន្ធា ហោន្តិ ឆ្ងាយតនាធិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ

ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ បញ្ចុដ្ឋិយាធិ

ហោន្តិ ចតុដ្ឋិកំ ឈាធិ ហោតិ វិវដ្តិកោ មត្តោ

ហោតិ ចត្តារិ តលាធិ ហោន្តិ ឯកោ ហេតុ

ហោតិ ឯកោ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ

ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯកោ ធម្មធាតុ ហោតិ យេ

វា បទ តស្មី សមយេ អត្តោបិ អត្តិ បដិច្ចសមុ-

ប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា អត្តុសលា ។ បេ ។

[៣៣៦] តតហោ តស្មី សមយេ សង្ខារត្ត-

ន្តោ ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា វិតត្តោ វិចារោ

ចិត្តស្សេតត្តតា វិវិដ្ឋិយំ សមាធិដ្ឋិយំ ដីវិត្តិយំ

មិច្ឆាសង្កប្បោ មិច្ឆាវាយាមោ មិច្ឆាសមាធិ វិវិយ-

តលំ សមាធិតលំ អហិវិតតលំ អនោត្តប្បតលំ

[៣៣៧] ខន្ធ ៤ រាយតនៈ ៤ ធាតុ ៤ អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៥

ឈានប្រកបដោយអង្គ ៤ មន្ត្រប្រកបដោយអង្គ ៣ ពលៈ ៤ ហេតុ ១

ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យ

ហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

[៣៣៨] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូច

ម្តេច ។ ផស្សៈ ចេតនា វិតត្តៈ វិចារៈ ឯកត្តភាវេសចិត្ត វិវិយ-

ន្ទ្រិយ សមាធិន្ទ្រិយ ដីវិត្តន្ទ្រិយ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆា-

សមាធិ វិវិយពលៈ សមាធិពលៈ អហិវិតពលៈ អនោត្តប្បពលៈ

ឧទ្ធច្ចំ ហោហោ អហិរិកំ អនោគុប្បុរៈ សមថោ បត្តា-
 ហោ អវិក្កេតោ យេ វា បន តស្មី សមយេ អ-
 ញោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរិយោ ធម្មា វេយ្យា
 វេទនាទន្ធិ វេយ្យា សញ្ញាទន្ធិ វេយ្យា វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា ហោតិ
 វេយ វេយ វេយ ធម្មា អកុសលា ។

ទ្វាស អកុសលចិត្តាទំ ។

[៣៣៨] តតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ តាមាវចរស្ស តុសលស្ស តម្មស្ស ត-
 តត្ថា ឧបចិតត្ថា វិចាតិ ចក្កវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតិ
 ឧបេក្ខាសហគតំ វូចារម្មណំ តស្មី សមយេ ផស្ស្ប
 ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា
 ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្ស្រុត-
 ត្ថតា ហោតិ មនិជ្ជ្ជិយំ ហោតិ ឧបេក្ខ្ជិជ្ជ្ជិយំ ហោតិ
 ជីវិត្ជិជ្ជ្ជិយំ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរិយោ ធម្មា វេយ្យា
 ធម្មា អព្យាកតា ។

ឧទ្ធច្ចំ ហោហោ អហិរិកំ អនោគុប្បុរៈ សមថោ បត្តាហោ អវិក្កេត-
 ហោ អវិក្កេតោ យេ វា បន តស្មី សមយេ អ-
 ញោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរិយោ ធម្មា វេយ្យា
 វេទនាទន្ធិ វេយ្យា សញ្ញាទន្ធិ វេយ្យា វិញ្ញាណក្ខ-
 ន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា ហោតិ
 វេយ វេយ វេយ ធម្មា អកុសលា ។

ចប់ អកុសលចិត្ត ១២ ។

[៣៣៨] តតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ តាមាវចរស្ស តុសលស្ស តម្មស្ស ត-
 តត្ថា ឧបចិតត្ថា វិចាតិ ចក្កវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតិ
 ឧបេក្ខាសហគតំ វូចារម្មណំ តស្មី សមយេ ផស្ស្ប
 ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា
 ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្ស្រុត-
 ត្ថតា ហោតិ មនិជ្ជ្ជិយំ ហោតិ ឧបេក្ខ្ជិជ្ជ្ជិយំ ហោតិ
 ជីវិត្ជិជ្ជ្ជិយំ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរិយោ ធម្មា វេយ្យា
 ធម្មា អព្យាកតា ។

[៣៣៩] កតតោ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ធុស្សា
 សម្មសុដា សម្មសិទ្ធិ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។

[៣៤០] កតតោ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ តជ្ជាធកុវិញ្ញាណាតុសម្មសង្កដិ
 ចេតសិកំ វេទនាតិ ធាតុតិ ចេតាសម្មសង្កដិ
 អនុកូមសុខំ វេទយំតិ ចេតាសម្មសង្កដា អនុកូម-
 សុខា វេទនា អយំ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

[៣៤១] កតតោ តស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។
 យា តស្មី សមយេ តជ្ជាធកុវិញ្ញាណាតុសម្មសង្កដា
 សញ្ញា សញ្ញាធា សញ្ញាជិតតិ អយំ តស្មី សម-
 យេ សញ្ញា ហោតិ ។

[៣៤២] កតតោ តស្មី សមយេ ចេតនា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ តជ្ជាធកុវិញ្ញាណា-
 តុសម្មសង្កដា ចេតនា សញ្ញាតនា សញ្ញាតយិតតិ
 អយំ តស្មី សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

[៣៣៩] ផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ផស្សៈ ការពេលស្រួល ការបំពេញ ការទន្ទឹមទន្ទឹម ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៤០] វេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីមិនត្រូវពិសា មិនមែនជាមិនត្រូវពិសា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 ចិត្ត ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចក្ខុវិញ្ញាណាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ
 ការទទួលការណ៍មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចិត្ត វេទនា
 មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះវេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៤១] សញ្ញា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សញ្ញា ការចងចាំ ការចំណាំ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចក្ខុវិញ្ញា-
 ណាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសញ្ញា
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៤២] ចេតនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ចេតនា ការគិត ការគិត ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចក្ខុវិញ្ញាណា-
 តុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះចេតនា កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣២៣] កតតមិ តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ ហធម៌
បណ្ណារំ មនោ មនាយតនំ មនិច្ឆ័យំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញា-
ណក្ខត្តោ តជ្ជា ចក្កវិញ្ញាណាធាតុ វេទិ តស្មី សម-
យេ ចិត្តំ ហោតិ ។

[៣២៤] កតតមា តស្មី សមយេ ឧបេក្ខា

ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ លោភាតិ
នាសាតិ ចេតោសម្មស្សនំ អនុក្ខមសុខំ វេទយតិ
ចេតោសម្មស្សនា អនុក្ខមសុខា វេទនា អយំ តស្មី
សមយេ ឧបេក្ខា ហោតិ ។

[៣២៥] កតតមា តស្មី សមយេ ចិត្តស្មេកក្ខត្តា

ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្មំ វិភិ អយំ
តស្មី សមយេ ចិត្តស្មេកក្ខត្តា ហោតិ ។

[៣២៦] កតតមិ តស្មី សមយេ មនិច្ឆ័យំ

ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ
ហធម៌ បណ្ណារំ មនោ មនាយតនំ មនិច្ឆ័យំ
វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខត្តោ តជ្ជា ចក្កវិញ្ញាណាធាតុ
វេទិ តស្មី សមយេ មនិច្ឆ័យំ ហោតិ ។

[៣២៧] ចិត្ត ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចិត្ត សេចក្តីដឹងការម្យ៉ាង សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វឺយ ធម្មជាតិដ៏ផ្សេង
គឺភ័ន្តចិត្ត ហៅថាមនោ មនាយតនៈ មនិច្ឆ័យ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ-
ក្ខន្ធ ចក្កវិញ្ញាណាធាតុ ដ៏សមគ្នាដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ
នេះចិត្ត ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣២៨] ទេវេក្ខា ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីមិនត្រាច់ចិត្ត មិនមែនជាមិនត្រាច់ចិត្ត ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការ
ទទួលការម្យ៉ាង មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលភើតអំពីសម្ព័ន្ធស្រទៃចិត្ត វេទនា
មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលភើតអំពីសម្ព័ន្ធស្រទៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
ទេវេក្ខា ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣២៩] ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច

ម្តេច ។ ការបើកនៅណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះឯកគ្គតា
របស់ចិត្ត ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៣០] មនិច្ឆ័យ ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចិត្ត ការដឹងការម្យ៉ាង សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វឺយ ធម្មជាតិដ៏ផ្សេង គឺ
ភ័ន្តចិត្ត ហៅថាមនោ មនាយតនៈ មនិច្ឆ័យ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
ចក្កវិញ្ញាណាធាតុ ដ៏សមគ្នាដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
មនិច្ឆ័យ ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣២៧] កតតមំ តស្មី សមយេ ឧបេត្តិទ្រ្ទយំ

ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសីកំ លេ-

សាតំ ធាសាតំ ចេតោសម្មស្សជំ អនុក្ខមសុខំ

វេទយិតំ ចេតោសម្មស្សជា អនុក្ខមសុខា វេទនា

ឥទំ តស្មី សមយេ ឧបេត្តិទ្រ្ទយំ ហោតិ ។

[៣២៨] កតតមំ តស្មី សមយេ ជីវិតិទ្រ្ទយំ

ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូបំនំ ធម្មានំ វាយុ មិតិ

យបនា យាបនា ឥវិយនា វត្ថុនា ចាលនា ជីវិតំ ជីវិ-

តិទ្រ្ទយំ ឥទំ តស្មី សមយេ ជីវិតិទ្រ្ទយំ ហោតិ ។

[៣២៩] យេ វា បន តស្មី សមយេ អន្លាបិ

អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបំនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា

អព្យាកតា ។

[៣២៧] ឧបេត្តិទ្រ្ទយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីមិនត្រូវពិសា មិនមែនជាមិនត្រូវពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការ

ទទួលការម្នាក់មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃចិត្ត វេទនាមិន

ទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

ឧបេត្តិទ្រ្ទយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣២៨] ជីវិតិទ្រ្ទយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

វាយុ ការបិតនៅ ការនៅយឺតយូរ ការស្ងប់នៅ ការកំលាំងនៅ

ការប្រព្រឹត្តទៅ ការក្បាច់រូបធម៌ទាំងនោះ គឺជីវិត ជីវិតិទ្រ្ទយ ណា

ក្នុងសម័យនោះ នេះជីវិតិទ្រ្ទយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣២៩] ឬតំ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះការ

ស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៣៩០] តស្មី ខោ ចន សមយេ ចត្តារោ

ទន្ទា ហោន្តិ ឡាយតនាជំ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ តិណ្ឌ្រិយាជំ
ហោន្តិ ឯកោ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកា
ចត្តវិញ្ញាណធាតុ ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា ចន តស្មី សមយេ
អញ្ចេចិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា វេមេ
ធម្មា អព្យាកតា ។ បេ ។

[៣៩១] តតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខតោ
ហោតិ ។ ឧស្សោ ចេតនា ឯត្តស្សេកត្តតា ជីវិត្រិយំ
យេ វា ចន តស្មី សមយេ អញ្ចេចិ អត្ថិ បដិ-
ច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា វេមេត្វា វេទនាទន្ធី
វេមេត្វា សញ្ញាទន្ធី វេមេត្វា វិញ្ញាណក្ខន្ធី អយំ
តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខតោ ហោតិ ។ បេ ។ វេមេ
ធម្មា អព្យាកតា ។

[៣៩០] ខន្ធ ២ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កាយភនៈ ២

ធាតុ ២ អាហារ ៣ វត្ថុន្ទ្រិយ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ចត្តវិញ្ញាណ-

ធាតុ ១ ធម្មាយភនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

បូក ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

[៣៩១] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ចេតនា ឯកត្តតាបេសចិត្ត ជីវិត្រិយ បូក ពួកអរូបធម៌ដទៃ

ណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ នេះសង្ខារក្ខន្ធ

កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៣៥២] បាតមេ បាត បាតមេ ។ យស្មី

សមយេ កាមាវចរស្ស តុសលស្ស តម្មស្ស
 កេតត្តា ឧបទិកត្តា វិចារតិ សោតវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ
 ហោតិ ឧបេក្ខាសហគតិ សន្តារម្មណំ ។ បេ ។
 យាធិវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេក្ខាសហគតិ
 តន្តារម្មណំ ។ បេ ។ ជីវិតវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧ-
 បេក្ខាសហគតិ រសារម្មណំ ។ បេ ។ កាយវិញ្ញាណំ
 ឧប្បន្នំ ហោតិ សុខសហគតិ ដោជ្ជនារម្មណំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា
 ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ សុខំ ហោតិ
 ចិត្តស្មេកកត្តា ហោតិ មនិទ្រ្ទិយំ ហោតិ សុខទ្រ្ទិយំ
 ហោតិ ជីវិតទ្រ្ទិយំ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សម-
 យេ អតោចិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ ធម្មា
 វេ ធម្មា អត្យកេតា ។

[៣៥៣] កតមោ តស្មី សមយេ ជស្សោ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ធុសនា
 សម្មសនា សម្មសិទ្ធិត្ថំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។

[៣៥៤] ត្រៃវិជ្ជាបញ្ញា ត្រៃវិជ្ជាបញ្ញា ។ ត្រៃវិជ្ជាបញ្ញា

ជាវិបាក ច្រឡំដោយទេវតា មានសំឡេងជាតាម្មណ៍ កើតឡើងហើយ
 ព្រោះបានធ្វើ បានសង្ស័យ ខ្លួនក្នុងកាមាវចរកុសល ។ បេ ។ យាន-
 វិញ្ញាណ ច្រឡំដោយទេវតា មានក្លិនជាតាម្មណ៍ កើតឡើងហើយ
 ។ បេ ។ ជីវិតវិញ្ញាណ ច្រឡំដោយទេវតា មានរសជាតាម្មណ៍ កើត
 ឡើងហើយ ។ បេ ។ កាយវិញ្ញាណ ច្រឡំដោយសុខ មានជាដង្ហូរ
 ជាតាម្មណ៍ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត សុខ ឯកត្តតា
 របស់ចិត្ត មនិទ្រ្ទិយ សុខទ្រ្ទិយ ជីវិតទ្រ្ទិយ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃ
 ណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះពួកធម៌ ជាអត្យក្រឹត ។

[៣៥៥] ជស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ជស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទង្គិកទង្គិច ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះជស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៥៤] កតតមា តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ តជ្ជាកាយវិញ្ញាណធាតុសម្មស្សដំ
កាយតិ សាតំ កាយតិ សុខំ កាយសម្មស្សដំ
សាតំ សុខំ វេទយតិ កាយសម្មស្សដំ សាតា សុខា
វេទនា អយំ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

[៣៥៥] កតតមា តស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។

យា តស្មី សមយេ តជ្ជាកាយវិញ្ញាណធាតុសម្ម-
ស្សដំ សញ្ញា សញ្ញាណា សញ្ញាធិនត្តំ អយំ តស្មី
សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។

[៣៥៦] កតតមា តស្មី សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

យា តស្មី សមយេ តជ្ជាកាយវិញ្ញាណធាតុសម្ម-
ស្សដំ ចេតនា សញ្ញេតនា សញ្ញេតយនត្តំ អយំ
តស្មី សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

[៣៥៧] វេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីត្រូវពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ សេចក្តីសុខ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
កាយដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្ប នៃកាយវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ
ការទទួលការម្នាក់ដ៏ត្រូវពិសា ជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃកាយ
វេទនាដ៏ត្រូវពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃកាយ ណា ក្នុង
សម័យនោះ នេះវេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៥៨] សញ្ញា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សញ្ញា សេចក្តីសំគាល់ សេចក្តីចាំបាច់ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្ប នៃ
កាយវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
សញ្ញាកើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៥៩] ចេតនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចេតនា សេចក្តីគិត ការគិតគែង ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្ប នៃ
កាយវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
ចេតនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៥៧] កតមំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ បាទយំ
បណ្ឌិ មនោ មនាយតនំ មនិច្ឆ័យំ វិញ្ញាណំ
វិញ្ញាណត្វោ តជ្ជា កាយវិញ្ញាណាតុ ឥទំ តស្មី
សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

[៣៥៨] កតមំ តស្មី សមយេ សុខំ ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ កាយិកំ សាតំ កាយិកំ
សុខំ កាយសង្កស្សដំ សាតំ សុខំ វេទយតំ កា-
យសង្កស្សជា សាតា សុខា វេទនា ឥទំ តស្មី
សមយេ សុខំ ហោតិ ។

[៣៥៩] កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តស្សក-

ក្កតា ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិចិត្ត
អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្សកក្កតា ហោតិ ។

[៣៦០] ចិត្តំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចិត្តំ សេចក្តីដឹងនូវការច្នៃ លេចក្តីប្រាថ្នា ច្បុយ ធម្មជាតិ
ផ្សេងគ្នាចិត្ត ហៅថាមនោ មនាយតនៈ មនិច្ឆ័យ វិញ្ញាណ វិញ្ញា-
ណក្ខន្ធ កាយវិញ្ញាណាតុ ដ៏សមគ្នាដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យ
នោះ នេះចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៦១] សុខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីត្រាចិត្តសាប្បត្តិក្កតក្នុងកាយ សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តក្នុងកាយ
ការទទួលការច្នៃដ៏ត្រាចិត្តសា ជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃកាយ
វេទនាដ៏ត្រាចិត្តសា ជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃកាយ ណា
ក្នុងសម័យនោះ នេះសុខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៦២] ឯកក្កតា របស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច

ម្តេច ។ ការបើកនៅ ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះឯកក្កតា
របស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៦០] កតតម្លៃ តស្មី សមយេ មន្ត្រីយ៍
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ បរា មាធសំ
 មាធយំ បណ្ណាវំ មរោ មាយតនំ មន្ត្រីយ៍ វិញ្ញាណំ
 វិញ្ញាណក្ខន្ធា តត្ថា កាយវិញ្ញាណធាតុ ឥទ្ធិ តស្មី
 សមយេ មន្ត្រីយ៍ ហោតិ ។

[៣៦១] កតតម្លៃ តស្មី សមយេ សុខ្ខិយ៍
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ កាយតំ សាតិ
 កាយតំ សុខ្ខិ កាយសម្មស្សនំ សាតិ សុខ្ខិ
 វេទយតិ កាយសម្មស្សនា សាតា សុខា វេទនា
 ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ សុខ្ខិយ៍ ហោតិ ។

[៣៦២] កតតម្លៃ តស្មី សមយេ ជីវិត្រិយ៍
 ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូបំ ធម្មា អាយុ មិតិ
 យបនា យបនា វិយនា វត្ថុនា ចាលនា ជីវិត្រិយ៍
 ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ ជីវិត្រិយ៍ ហោតិ ។

[៣៦៣] យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ
 អត្ថំ បទិច្ចសម្មប្បដ្ឋា អរូបំ ធម្មា ឥម ធម្មា
 អត្ថាគតា ។

[៣៦០] មន្ត្រីយ៍ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។
 ចិត្ត សេចក្តីដឹងការឃ្លា សេចក្តីប្រាថ្នា ព្រួយ ធម្មជាតិដ៏ជួរជង
 គិតវត្ថុចិត្ត ហៅថាមរោ មាយតនៈ មន្ត្រីយ៍ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
 កាយវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគ្គីដល់ចម្លោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 មន្ត្រីយ៍ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៦១] សុខ្ខិយ៍ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។
 សេចក្តីត្ងាញ់តសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ សេចក្តីសុខ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 កាយ ការទទួលនាធម្មជាតិដ៏ត្ងាញ់តសា ជាសុខ ដែលកើតឥតសម្ព័ន្ធស្រៃ
 កាយ វេទនាដ៏ត្ងាញ់តសា ជាសុខ ដែលកើតឥតសម្ព័ន្ធស្រៃកាយ ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះសុខ្ខិយ៍ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៦២] ជីវិត្រិយ៍ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។
 កាយ ការបែកខ្ចាត់ ការនៅយឺនយូរ ការរស់នៅ ការកើតនៅ ការ
 ប្រព្រឹត្តទៅ ការត្រឡប់ទៅរូបធម៌ទាំងនោះ គឺជីវិត ជីវិត្រិយ៍ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះជីវិត្រិយ៍ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៦៣] ឬក៏ តួអប្បធម៌ដទៃ ណា ដែលកើតឡើង ព្រោះ
 ការស្រឡាញ់ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះតួអប្បធម៌ជាអត្ថាគត ។

[៣៦២] តស្មី ទោ បទ សមយេ ចត្តារោ
 ទន្ធា ហោន្តិ ទ្វាយតនាធំ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ តិណិទ្រ្ទិយាធំ
 ហោន្តិ ឯកោ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកា
 កាយវិញ្ញាណធាតុ ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
 ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបំនោ ធម្មា នមេ
 ធម្មា អព្យាកតា ។ បេ ។

[៣៦៣] តតតោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា
 ហោតិ ។ ឧស្សោ ចេតនា ចិត្តស្សកក្កតា ជីវិតិ-
 ទ្រ្ទិយំ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថំ
 បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបំនោ ធម្មា វេយ្យា វេទនាទន្ធា
 វេយ្យា សញ្ញាទន្ធា វេយ្យា វិញ្ញាណក្ខន្ធា អយំ
 តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា ហោតិ ។ បេ ។ នមេ
 ធម្មា អព្យាកតា ។

[៣៦៤] ឧប្ប ៤ កើតមាន ក្នុងបរិយោទា កាយតបៈ ២
 ធាតុ ២ អាហារេ ព ឥន្ទ្រិយ ព ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ កាយវិញ្ញា-
 ណធាតុ ១ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ថ្នាក់ ពួកអរូបធម៌វេទនា ដែលកើតឡើង ព្រោះការស្រ័យហេតុ កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

[៣៦៥] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ផស្សៈ ចេតនា ឯកក្កតារបស់ចិត្ត ជីវិតិទ្រ្ទិយ ថ្នាក់ ពួកអរូបធម៌វេទនា
 ដែលកើតឡើង ព្រោះការស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 លើកទុកតែវេទនាទន្ធា សញ្ញាទន្ធា វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ នេះសង្ខារក្ខន្ធ
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៣៦៦] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ តាមាវចរស្ស តុសលស្ស កម្មស្ស កតត្ថា
 ឧបចិតត្ថា វិចាកា មនោធាតុ ឧប្បដ្ឋា ហោតិ
 ឧបេត្តាសហគតា វុចារម្មណា វា ។ មេ ។ ដោដ្ឋ-
 ព្វារម្មណា វា យំ យំ វា បចារត្ថ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ
 ទេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ វិចារេ
 ហោតិ ឧបេត្តា ហោតិ ចិត្តស្សកត្តតា ហោតិ
 មន្ត្រិយំ ហោតិ ឧបេត្តិម្បិយំ ហោតិ ជីវិតិម្បិយំ
 ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ អតោបិ
 អតិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
 អព្យាកតា ។

[៣៦៧] កតមោ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ដុស្សា
 សម្មសា សម្មសិតតំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។

[៣៦៦] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បរមាធាតុ ជា
 វិជាក ប្រឡំដោយទម្រង់ មានរូបជាភាវូណ៍ក្តី ។ រេ ។ មាន
 ដោដ្ឋព្វជាភាវូណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រាភូត្យភាវូណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ
 ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានសន្សំ ខ្លាំងម្នាក់តាមវិចារកុសល ក្នុងសម័យ
 ណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ទេតនា
 ចិត្ត វិត្តៈ វិចារៈ ទម្រង់ ឯកត្តភាវសច្ចិត្ត មន្ត្រិយ ទម្រង់-
 ម្បិយ ជីវិតម្បិយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌
 ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះការស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៣៦៧] ជស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ជស្សៈ ការពារស្រ័យ ការបរិភោគ ការទទួលខ្លួន ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះជស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៦៨] កេតមា តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ តជ្ជាមនោធាតុសម្មស្សដំ ចេត-
សិកំ នេវសាតិ ធាសាតិ ចេតោសម្មស្សដំ អនុក្ខ-
មសុខំ វេទយំតិ ចេតោសម្មស្សដំ អនុក្ខមសុខា
វេទនា អយំ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

[៣៦៩] កេតមា តស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។

យា តស្មី សមយេ តជ្ជាមនោធាតុសម្មស្សដំ សញ្ញា
សញ្ញាននា សញ្ញានិកតំ អយំ តស្មី សមយេ សញ្ញា
ហោតិ ។

[៣៧០] កេតមា តស្មី សមយេ ចេតនា

ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ តជ្ជាមនោធាតុស-
ម្មស្សដំ ចេតនា សញ្ញេតនា សញ្ញេតយំតតំ អយំ
តស្មី សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

[៣៦៨] វេទនា កេតមា ន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។

សេចក្តីមិនត្រូវពិសា មិនមែនជាមិនត្រូវពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត
ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃមនោធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ការទទួល
ការឃ្លាំងមិនទុក្ខមិនសុខ កើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃចិត្ត វេទនា មិនទុក្ខមិនសុខ
ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវេទនា កើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៦៩] សញ្ញា កេតមា ន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។

សញ្ញា សេចក្តីសំគាល់ សេចក្តីចាំបាច់ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃ
មនោធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសញ្ញា
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៧០] ចេតនា កេតមា ន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។

ចេតនា សេចក្តីរិះគិត ការគាត់តែង ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃមនោ-
ធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះចេតនា កើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៧០] អភិបាល តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ ហានសំ ហានយំ
 បណ្ណំ មនោ មនាយតនំ មន្ត្រិយំ វិញ្ញាណំ
 វិញ្ញាណក្ខត្រោ តត្ថា មនោធាតុ វេទំ តស្មី សមយេ
 ចិត្តំ ហោតិ ។

[៣៧២] កតមោ តស្មី សមយេ វិតត្តោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ តត្តោ វិតត្តោ
 សង្កប្បោ អប្បដា ត្បប្បដា ចេតសោ អភិជំរេបដា
 អយំ តស្មី សមយេ វិតត្តោ ហោតិ ។

[៣៧៣] កតមោ តស្មី សមយេ វិចារោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចារោ វិចារោ
 អនុវិចារោ ឧបវិចារោ ចិត្តស្ស អនុសន្ធនតា អនុ-
 មេត្តនតា អយំ តស្មី សមយេ វិចារោ ហោតិ ។

[៣៧៤] កតមោ តស្មី សមយេ ឧបេត្តោ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ លេសាតិ
 ធាសាតិ ចេតោសម្មស្សជំ អនុក្ខមសុខំ វេទយិតិ
 ចេតោសម្មស្សជា អនុក្ខមសុខា វេទនា អយំ តស្មី
 សមយេ ឧបេត្តោ ហោតិ ។

[៣៧៥] ចិត្តំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ចិត្តំ សេចក្តីដឹងការម្ស្ចា សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូងយ ធម្មជាតិដ៏ផ្សេង
 គិតវិញចិត្ត ហៅថាមនោ មនាយតនៈ មន្ត្រិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធ មនោធាតុ ដ៏សមគ្គដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ ហេតុ
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៧៦] វិតត្តៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីត្រិះរិះ ការរិះគិត តំរិះ ការពឹង ការជញ្ជឹង ការលើកចិត្ត
 ឡើង ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិតត្តៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៧៧] វិចារៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការគ្រូគ្រា ការពិចារណា ការពិនិត្យមើល ការស្រង្កេតមើល ការ
 ផ្តល់ចិត្ត ការសំឡឹងមើល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិចារៈ កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៧៨] ឧបេត្តោ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីមិនធ្លាក់ពិសា មិនមែនជាមិនធ្លាក់ពិសា ប្រព្រឹត្តពេក្នុងចិត្ត
 ការទទួលការម្ស្ចាមិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃចិត្ត វេទនា
 មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះឧបេត្តោ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៧៥] ហេតុណា តស្មី សមយេ ចិត្តស្បែក-

ត្តតា ហោតិ ។ យ៉ា តស្មី សមយេ ចិត្តស្បែក មិត្ត
អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្បែកត្តតា ហោតិ ។

[៣៧៦] កតមំ តស្មី សមយេ មង្គ្រិយំ

ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាទសំ
មាទយំ បណ្ណំ មនោ មនាយតនំ មង្គ្រិយំ វិញ្ញា-
ណំ វិញ្ញាណក្ខត្តោ តជ្ជា មនោធាតុ វេទំ តស្មី
សមយេ មង្គ្រិយំ ហោតិ ។

[៣៧៧] កតមំ តស្មី សមយេ ឧបេត្តិក្រិយំ

ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ នេវ-
សាតំ ធាសាតំ ចេតោសម្មស្សនំ អនុក្ខមសុខំ វេ-
ទយិតំ ចេតោសម្មស្សនំ អនុក្ខមសុខា វេទនា វេទំ
តស្មី សមយេ ឧបេត្តិក្រិយំ ហោតិ ។

[៣៧៨] ឯកត្តាលេស័ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ គឺ

ដូចម្តេច ។ ការបើកនៅ ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះឯកត្តតា
របស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៧៩] មន្ត្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ គឺដូចម្តេច ។

ចិត្ត សេចក្តីដឹងការម្តង លេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូងយ ធម្មជាតិផ្លូវផ្សេងគ្នា
ក្នុងចិត្ត ហៅថាមនោ មនាយតនៈ មន្ត្រិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
មនោធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះមន្ត្រិយ
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៨០] ទបេត្តិក្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ គឺដូច

ម្តេច ។ សេចក្តីមិនឆ្ងាញ់ពិសា មិនមែនជាមិនឆ្ងាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅ
ក្នុងចិត្ត ការទទួលការម្តងមិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចិត្ត
វេទនា មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យ
នោះ នេះទបេត្តិក្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៧៨] តត្ថមំ តស្មី សមយេ ជីវិត្ត្រយំ
 ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូបំ ធម្មា អាយុ វិទិ
 យបដា យាបដា វិយដា វត្ថុដា ចាលដា ជីវិត្ត
 ជីវិត្ត្រយំ ឥទំ តស្មី សមយេ ជីវិត្ត្រយំ ហោតិ ។

[៣៧៩] យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ
 អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបំ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
 អព្យាកតា ។

[៣៨០] តស្មី ទោ បទ សមយេ ចត្តារោ
 ទដ្ឋា ហោន្តិ ឆាយតនាទំ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ តីណិទ្ធិយាទំ
 ហោន្តិ ឯកោ ផស្ស្សា ហោតិ ។ បេ ។ ឯកា
 មនោធាតុ ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯកា
 ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបំ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា អព្យាកតា ។ បេ ។

[៣៧៨] ជីវិត្ត្រយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូច
 ម្តេច ។ អាយុ ការបើកនៅ ការនៅយូរយូរ ការរស់នៅ ការ
 រំកិលទៅ ការប្រព្រឹត្តទៅ ការត្រឡប់អរូបធម៌ទាំងនោះ គឺជីវិត
 ជីវិត្ត្រយំ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះជីវិត្ត្រយំ កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។

[៣៧៩] ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះ
 អាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៣៨០] ខន្ធ ២ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ អាយុគនៈ ២
 ធាតុ ២ អាហារ ៣ វត្ថុ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ មនោធាតុ
 ១ ធម្មាយុគនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏
 ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

(៣៨០) កតមេ តស្មី សមយេ សង្ខារត្ថោ
 ហោតិ ។ ធម្មោ វេទនា វិតក្កោ វិចារោ ចិត្ត-
 ស្សេកត្ថា ជីវិត្រ្យំ យេ វ បទ តស្មី សម-
 យេ អញ្ចេចិ អត្ថំ បដិទ្ធសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា
 វេទនា វេទនាទុំ វេទនា សញ្ញាទុំ វេទនា
 វិញ្ញាណត្ថុទុំ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារត្ថោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

កុសលវិហារ មគោធា ។

(៣៨៦) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចរស្ស កុសលស្ស កម្មស្ស កតត្ថា
 ឧបចិត្តា វិចារោ មនោវិញ្ញាណាតតុ ឧប្បន្នា
 ហោតិ សោមនស្សសហគតា វិចារម្ពណា វ ។ បេ ។
 ធម្មាម្ពណា វ យំ យំ វ បដិវត្ត តស្មី សមយេ
 ធម្មោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ

(៣៨១) សង្ខារោ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ឥស្សៈ វេទនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកត្ថតាបសៈចិត្ត ជីវិត្រ្យំ ឬក៏ ពួក
 អរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះហេតុស្រយោបត្ថ កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខ្លះ សញ្ញាខ្លះ វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ
 នេះសង្ខារោ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
 អព្យាក្រឹត ។

ចប់ មគោធា មានវិចារជាបុសល ។

(៣៨២) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ មនោវិញ្ញាណាតតុ
 ជាវិបាក ច្រឡំដោយសោមនស្ស មានប្រជាភារម្ពណ៍ក្តី ។ បេ ។ មាន
 ធម៌ជាភារម្ពណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រារព្ធនូវភារម្ពណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ
 ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានសន្សំ ខ្ញុំកម្មជាតាមវិចារកុសល ក្នុងសម័យ
 ណា ឥស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា

ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតត្តោ ហោតិ
 វិចារោ ហោតិ បីតិ ហោតិ សុខំ ហោតិ ចិត្ត-
 ស្មេតកក្កតា ហោតិ មន្ត្រិយំ ហោតិ សោមន-
 ស្ស័ត្រិយំ ហោតិ ជីវិត្រិយំ ហោតិ យេ វា បទ
 តស្មី សមយេ អត្ថោបិ អត្ថំ បទិច្ចសមុប្បន្នា
 អរូបំនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[៣៨៣] កតតោ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ឌុសនា
 សម្មសនា សម្មសីតតំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។

[៣៨៤] កតតោ តស្មី សមយេ វេទនា
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ តជ្ជាមនោវិញ្ញាណ-
 នាតុសម្មស្សជំ ចេតសីតំ សាតំ ចេតសីតំ សុខំ
 ចេតោសម្មស្សជំ សាតំ សុខំ វេទយំតំ ចេតោស-
 ម្មស្សជា សាតា សុខា វេទនា អយំ តស្មី សមយេ
 វេទនា ហោតិ ។

ចេតនា ចិត្តំ វិតត្តុៈ វិចារេ បីតិ សុខ ឯកក្កតាមេស័ចិត្ត មន្ត្រិយ
 សោមនស្ស័ត្រិយ ជីវិត្រិយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ គួក
 អរូបធម៌វេទនា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កំភើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ នេះគួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៣៨៥] ផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការខ្វែងកខ្វែង ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៨៦] វេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីឆ្ងាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត
 ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃមនោវិញ្ញាណនាគ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ការ
 ខ្វល់ការម្តងដ៏ឆ្ងាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃចិត្ត វេទនា
 ដ៏ឆ្ងាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះវេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៨៥] កតតា តស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។

យា តស្មី សមយេ តត្ថាមនោវិញ្ញាណធាតុសម្មស្សជា
សញ្ញា សញ្ញាធម៌ សញ្ញាធិតត្ថំ អយំ តស្មី សមយេ
សញ្ញា ហោតិ ។

[៣៨៦] កតតា តស្មី សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

យា តស្មី សមយេ តត្ថាមនោវិញ្ញាណធាតុសម្មស្សជា
ចេតនា សញ្ញាតនា សញ្ញាតយំតត្ថំ អយំ តស្មី
សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

[៣៨៧] កតតមំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ មាណយំ
បណ្ឌវំ មនោ មនាយតនំ មនិទ្រ្ទយំ វិញ្ញាណំ
វិញ្ញាណក្ខន្ធា តត្ថា មនោវិញ្ញាណធាតុ ឥទំ តស្មី
សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

[៣៨៨] កតតោ តស្មី សមយេ វិតក្កោ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ តក្កោ វិតក្កោ
សង្កប្បោ អប្បនា ឲ្យប្បនា ចេតសោ អភិវិរោធនា
អយំ តស្មី សមយេ វិតក្កោ ហោតិ ។

[៣៨៩] សញ្ញា ភើតមាន កុដ្ឋសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សញ្ញា ភាស័តាល់ ការបំបាត់ ដែលភើតអំពីសម្មស្ស នៃបនោ-
វិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា កុដ្ឋសម័យនោះ នេះ

សញ្ញា ភើតមាន កុដ្ឋសម័យនោះ ។

[៣៩០] ចេតនា ភើតមាន កុដ្ឋសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចេតនា សេចក្តីនឹក ការតាក់តែង ដែលភើតអំពីសម្មស្ស នៃ
មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា កុដ្ឋសម័យនោះ នេះ

ចេតនា ភើតមាន កុដ្ឋសម័យនោះ ។

[៣៩១] ចិត្ត ភើតមាន កុដ្ឋសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចិត្ត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វឺយ ធម្មជាតិផ្សេងៗ
ក្នុងចិត្ត ហៅថាមនោ មនាយតនៈ មនិទ្រ្ទយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា កុដ្ឋសម័យនោះ នេះ

ចិត្ត ភើតមាន កុដ្ឋសម័យនោះ ។

[៣៩២] វិតក្កៈ ភើតមាន កុដ្ឋសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីត្រិះរិះ ការរិះគិត គំរិះ ការរំពឹង ការជំពាក់ ការលើកចិត្ត
ឡើង ណា កុដ្ឋសម័យនោះ នេះវិតក្កៈ ភើតមាន កុដ្ឋសម័យនោះ ។

[៣៨៩] កតតមា តស្មី សមយេ វិចារេ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចារេ វិចារេ
 អនុវិចារេ ឧបវិចារេ ចិត្តស្ស អនុសទ្ធនតា អនុ-
 បេក្ខនតា អយំ តស្មី សមយេ វិចារេ ហោតិ ។

[៣៩០] កតតមា តស្មី សមយេ បីតិ ហោតិ ។
 យោ តស្មី សមយេ បីតិ ចារោជ្ជំ អាមោទនា
 បមោទនា ហរសោ បហរសោ វិត្តំ ខុទ្ទក្យំ អត្ត-
 មនតា ចិត្តស្ស អយំ តស្មី សមយេ បីតិ ហោតិ ។

[៣៩១] កតតមំ តស្មី សមយេ សុខំ ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ សាតិ ចេតសិកំ
 សុខំ ចេតាសម្មស្សជំ សាតិ សុខំ វេទយិតិ ចេ-
 តាសម្មស្សជា សាតា សុខា វេទនា ឥទ្ធិ តស្មី
 សមយេ សុខំ ហោតិ ។

[៣៩២] កតតមា តស្មី សមយេ ចិត្តស្សេក-
 ក្កតា ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស បីតិ
 អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្សេកក្កតា ហោតិ ។

[៣៨៩] វិចារេ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។
 ការក្រួតក្រា ការចំរាវណា ការចំរិត្យមើល ការសង្កេតមើល ការ
 ផ្គង់ទូចិត្ត ការសំឡឹងមើល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិចារេ កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៩០] បីតិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីផ្តិតចិត្ត សេចក្តីកើតយ សេចក្តីសប្បាយ សេចក្តីស្រួលចិត្ត
 សេចក្តីស្រស់ស្រាយ ការញញឹមញញែម ការបានខ្ញុំអំណរ ការ
 អវិជ្ជាតអណ្តូង សេចក្តីក្រេកអរខ្លាំងចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 បីតិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៩១] សុខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីធ្លាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត
 ការខ្វល់ការម្នាក់ដ៏ធ្លាញ់ពិសា ជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សខ្លាំងចិត្ត
 វេទនា ដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សខ្លាំងចិត្ត ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះសុខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៩២] ឯកក្កតារបស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើ
 ដូចម្តេច ។ ការបិតនៅណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះឯកក្កតា
 របស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៧៣) យេ វា បទ តស្មី សមយេ មជ្ជិម្ព័យំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ
 មាណសំ បណ្ឌិតំ មនោ មនាយតនំ មជ្ជិម្ព័យំ វិញ្ញា-
 ណំ វិញ្ញាណាគូតោ តដ្ឋា មនោវិញ្ញាណាគូ ឥទ្ធិ
 តស្មី សមយេ មជ្ជិម្ព័យំ ហោតិ ។

(៣៧៤) កតមំ តស្មី សមយេ សោមនស្សិ-
 ម្ព័យំ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសំ កំ
 សាតិ ចេតសំ កំ សុខំ ចេតាសម្មស្សជំ សាតិ
 សុខំ វេទយំ តំ ចេតាសម្មស្សជំ សាតា សុខា
 វេទនា ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ សោមនស្សិម្ព័យំ
 ហោតិ ។

(៣៧៥) កតមំ តស្មី សមយេ ជីវិតិម្ព័យំ
 ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូបំ ធម្មា អាយុ វិចិត្ត-
 យមនា យាមនា វិវិយនា វត្តនា ចាលនា ជីវិតិ-
 ម្ព័យំ ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ ជីវិតិម្ព័យំ ហោតិ ។

(៣៧៦) យេ វា បទ តស្មី សមយេ អនោបិ-
 អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា ឥវេ ធម្មា
 អព្យាកតា ។

(៣៧៣) មជ្ជិម្ព័យ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ចិត្ត សេចក្តីដឹងការម្នាក់ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូជ័យ ធម្មជាតិដ៏ផ្សេងគ្នា
 កន្លងចិត្ត ហៅថាមនោ មនាយតនៈ មជ្ជិម្ព័យ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធ មនោវិញ្ញាណាគូ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះមជ្ជិម្ព័យ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៧៤) សោមនស្សិម្ព័យ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើ
 ដូចម្តេច ។ សេចក្តីត្រាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្ត
 ទៅក្នុងចិត្ត ការទទួលការម្នាក់ដ៏ត្រាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្ប-
 នៃចិត្ត វេទនាដ៏ត្រាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃចិត្ត ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះសោមនស្សិម្ព័យ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៧៥) ជីវិតិម្ព័យ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 អាយុ ការបរិភោគ ការនៅយ៉ាងយូរ ការរស់នៅ ការកើតទៅ ការ
 ប្រព្រឹត្តិទៅ ការក្សេន្ទ្រកម្រធម៌ទាំងនោះ គឺជីវិត ជីវិតិម្ព័យ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះជីវិតិម្ព័យ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៧៦) បដិច្ចកម្រធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាក្រក់
 ហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៣៩៧] តស្មី ទោ បទ សមយេ ចត្តារកេ
 ខន្ធា ហោន្តិ ទ្វាយតនាធិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារក ហោន្តិ តិណ្ឌ្រិយាធិ
 ហោន្តិ ឯកោ ឯស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកា
 បទោវិញ្ញាណធាតុ ហោតិ ឯតំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
 ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សម-
 យេ អតោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ ធម្មា
 ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ បេ ។

[៣៩៨] តតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្កន្ធោ
 ហោតិ ។ ឯស្សោ ទេតនា វិគត្តោ វិចារកេ បីតិ
 ចិត្តស្សេកក្កតា ធីវិត្តិទ្ធិយំ យេ វា បទ តស្មី
 សមយេ អតោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ
 ធម្មា វេទនា វេទនាខន្ធិ វេទនា សញ្ញាខន្ធិ វេទនា
 វិញ្ញាណក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្កន្ធោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

កុសលវិបាក សេដ្ឋស្សបទដ្ឋកថា មហេវិញ្ញាណធាតុ ។

[៣៩៩] ខន្ធ ២ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ពាយតនៈ ២
 ធាតុ ២ អាហារក វេទនា ៣ ឥស្សៈ ១ ។ បេ ។ មនោ-
 វិញ្ញាណធាតុ ១ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌វិទនា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ
 ហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

[៣៩៨] សង្ខារក្កន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ឥស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ បីតិ ឯកក្កតារបស់ចិត្ត ធីវិត្តិទ្ធិយ
 ឬក៏ ពួកអរូបធម៌វិទនា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្កន្ធ
 ចេញ នេះសង្ខារក្កន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

ចប់ កុសលវិបាកសេដ្ឋស្សបទដ្ឋកថា មហេវិញ្ញាណធាតុ ។

[៣៩៩] កតមេ ធម្មា អដ្ឋាគតតា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចរស្ស កុសលស្ស កម្មស្ស កតតតា
 ឧបចិតតតា វិបាកា មនោវិញ្ញាណាតតុ ឧប្បដ្ឋា
 ហោតិ ឧបេក្ខាសហគតា រូបារម្មណា វា ។ បេ ។
 ធម្មារម្មណា វា យំ យំ វា បដាវត្ត តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ
 ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ វិបាកេ
 ហោតិ ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្មេកតតតា ហោតិ
 មជ្ជិម្មិយំ ហោតិ ឧបេក្ខិម្មិយំ ហោតិ ជីវិតិម្មិយំ
 ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អត្ថោបិ អត្ថិ
 បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ ធម្មា វេទនា ធម្មា អត្ថា-
 គតា ។

[៤០០] កតមេ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ឧស្សា
 សម្មសតា សម្មសិតតំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។

[៣៩៩] តួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បរោវិញ្ញាណាតតុ
 ជាវិបាក ប្រឡំដោយឧបេក្ខា មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មាន
 ធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រាឡន្តរូបអារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ
 ព្រោះហេតុបានធ្វើបានសន្សំ នូវកម្មជាតាមវិចិត្រសល ក្នុងសម័យណា
 ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត
 វិតក្កៈ វិបាកៈ ឧបេក្ខា ឯកតតាបស្មិចិត្ត មន្ត្រិយ ឧបេក្ខិម្មិយ
 ជីវិតិម្មិយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ តួកអរូបធម៌ដទៃណា
 ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 នេះតួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៤០០] ជស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ជស្សៈ ការោលត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទន្ទឹកទន្ទឹម ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះជស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០០] កតតា តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ តជ្ជាមនោវិញ្ញាណធាតុសម្មស្សជំ
 ចេតសិកំ នេវសាតិ ធាសាតិ ចេតោសម្មស្សជំ
 អនុត្តមសុខំ វេទយិតិ ចេតោសម្មស្សជំ អនុត្តម-
 សុខា វេទនា អយំ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

[២០២] កតតា តស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។
 យា តស្មី សមយេ តជ្ជាមនោវិញ្ញាណធាតុសម្មស្សជំ
 សញ្ញា សញ្ញាធានា សញ្ញាធិតតំ អយំ តស្មី សមយេ
 សញ្ញា ហោតិ ។

[២០៣] កតតា តស្មី សមយេ ចេតនា ហោតិ ។
 យា តស្មី សមយេ តជ្ជាមនោវិញ្ញាណធាតុសម្មស្សជំ
 ចេតនា សញ្ជេតនា សញ្ជេតយិតតំ អយំ តស្មី
 សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

[២០១] វេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តី
 មិនធ្លាញ់វិសា មិនថែជាប់មិនធ្លាញ់វិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ដែលកើត
 អំពីសម្ព័ន្ធស្យ នៃមនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ការទទួល
 ការឃ្លាណ៍មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្យនៃចិត្ត វេទនា មិនទុក្ខ
 មិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្យនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវេទនា
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០២] សញ្ញា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សញ្ញា ការសំគាល់ ការចាំបាច់ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្យ នៃមនោ-
 វិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសញ្ញា
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០៣] ចេតនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ចេតនា ការគ្រិនរិះ ការគោត់តែង ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្យ នៃមនោ-
 វិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះចេតនា
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០៤] កតមំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ មាណសំ
បណ្ណំ មនោ មនាយកំ មន្ត្រិយំ វិញ្ញាណំ
វិញ្ញាណក្ខត្តោ តង្គា មនោវិញ្ញាណធាតុ ឥទំ តស្មី
សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

[២០៥] កតមោ តស្មី សមយេ វិតត្តោ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ តត្តោ វិតត្តោ
សង្កប្បា អប្បជា ត្យប្បជា ចេតសោ អភិធិកេ-
បជា អយំ តស្មី សមយេ វិតត្តោ ហោតិ ។

[២០៦] កតមោ តស្មី សមយេ វិចារោ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចារោ វិចារោ
អនុវិចារោ ឧបវិចារោ ចិត្តស្ស អនុសន្ធនា អនុ-
បេត្តនតា អយំ តស្មី សមយេ វិចារោ ហោតិ ។

[២០៧] ចិត្តំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត

សេចក្តីដឹងការប្រណី សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វឺយ ធម្មជាតិដ៏ផ្សេងគ្នាផ្សេង-
ចិត្ត ហៅថាមនោ មនាយកនៈ មន្ត្រិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ

មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគ្នាដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០៨] វិតក្កៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីគ្រិះ ការរិះគិត គំរិះ ការរំលឹក ការជំពាក់ ការលើកឡើង

ខ្លះចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិតក្កៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០៩] វិចារៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការត្រួតត្រា ការចាំបារណា ការរំលឹករមៀល ការសង្កេតមើល ការ

ផ្គត់ផ្គង់ចិត្ត ការសំឡឹងមើល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិចារៈ កើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០៧] កតតោ តស្មី សមយេ ឧបេត្តា
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ នេវ
 សាតំ ធាសាតំ ចេតោសម្មស្សជំ អនុក្ខមសុខំ វេទ-
 យំតំ ចេតោសម្មស្សជា អនុក្ខមសុខា វេទនា អយំ
 តស្មី សមយេ ឧបេត្តា ហោតិ ។

[២០៨] កតតោ តស្មី សមយេ ចិត្តស្សេក-
 ក្កតា ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស មិត្ត
 អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្សេកក្កតា ហោតិ ។

[២០៩] កតតមំ តស្មី សមយេ មន្ត្រិយំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ
 មាណសំ ចណ្ឌំ មនោ មនាយតនំ មន្ត្រិយំ វិញ្ញា-
 ណំ វិញ្ញាណក្កន្ធា តត្ថា មនោវិញ្ញាណធាតុ ឥទ្ធិ
 តស្មី សមយេ មន្ត្រិយំ ហោតិ ។

[២០៧] ឧបេត្តា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។
 សេចក្តីមិនឆ្ងាញ់ពិសា មិនមែនជាមិនឆ្ងាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការ
 ទទួលការម្នាក់មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ពុទ្ធនៃចិត្ត វេទនាមិន
 ទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ពុទ្ធនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 ឧបេត្តា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០៨] ឯកត្តតារេសចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូច-
 ម្តេច ។ ការបិតនៅណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះឯកត្តតា
 របស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០៩] មន្ត្រិយ៍ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។
 ចិត្ត សេចក្តីដឹងការម្នាក់ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូងយ ធម្មជាតិដូរផ្លាស់គឺ
 ឥន្ទ្រិច្ចក្តិ ហៅថាមនោ មនាយតនៈ មន្ត្រិយ៍ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
 មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគ្នាដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 មន្ត្រិយ៍ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០០] កតមំ តស្មី សមយេ ឧបេត្តិន្ទ្រយំ

ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ ធម៌-

សាតិ ធាសាតិ ចេតោសម្មសង្កមំ អនុក្ខមសុខំ

វេទយិតំ ចេតោសម្មសង្កមំ អនុក្ខមសុខា វេទនា

ឥទំ តស្មី សមយេ ឧបេត្តិន្ទ្រយំ ហោតិ ។

[២០១] កតមំ តស្មី សមយេ ជីវិតិន្ទ្រយំ

ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូបំ ធម្មា អាយុ មិតិ

យមនា យាមនា វិវិយនា វត្តនា ចាលនា ជីវិតំ

ជីវិតិន្ទ្រយំ ឥទំ តស្មី សមយេ ជីវិតិន្ទ្រយំ ហោតិ ។

[២០២] យេ វា មន តស្មី សមយេ វញ្ញបិ

អត្ថំ មនីន្ទ្រសម្មប្បន្នា អរូបំ ធម្មា ឥមេ ធម្មា

អព្យាកតា ។

[២០៣] ឧបេត្តិន្ទ្រយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីមិនឆ្ងាញ់វិសា មិនមែនជាមិនឆ្ងាញ់វិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត

ការទទួលអាម្មណ៍មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចិត្ត វេទនា

មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

ឧបេត្តិន្ទ្រយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០៤] ជីវិតិន្ទ្រយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

អាយុ ការបំភានៅ ការនៅយឺនយូរ ការរស់នៅ ការកើតនៅ ការ

ប្រព្រឹត្តទៅ ការរក្សានូវអប្រេធម៌ទាំងនោះ គឺជីវិត ជីវិតិន្ទ្រយំ ណា នេះ

ជីវិតិន្ទ្រយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០៥] ឬក៏ ពួកអប្រេធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះ

អាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២០៣] តស្មី ហោ បទ សមយេ ចត្តារោ ខន្ធ
 ហោន្តំ ទ្វាយតនាជំ ហោន្តំ ទ្វេ ធាតុយោ ហោន្តំ
 តយោ អាហារោ ហោន្តំ តីណិទ្រ្ទិយោជំ ហោន្តំ ឯកោ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកោ មនោវិញ្ញាណធាតុ
 ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ
 ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អត្ថោបិ អត្ថំ
 បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អព្យា-
 កតា ។ បេ ។

[២០៤] កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខតោ
 ហោតិ ។ ជស្សោ ធម្មតោ វិតក្កោ វិចារោ ចិត្ត-
 ស្សេកក្ខតា ជីវិតទ្រ្ទិយំ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អត្ថោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា វេយ្យា
 វេទនាខន្ធំ វេយ្យា សញ្ញាខន្ធំ វេយ្យា វិញ្ញាណក្ខន្ធំ
 អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខតោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[២០៥] ខន្ធ ២ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ២
 ធាតុ ២ អាហារេ ធម៌ ផ្សេងៗ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ មនោវិញ្ញាណ-
 ធាតុ ១ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏
 ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

[២០៦] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកក្ខតាលស្មំចិត្តំ ជីវិតទ្រ្ទិយ ឬក៏
 ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ
 នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជា
 អព្យាក្រឹត ។

(២០៥) កតមេ ធម្មា អន្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចរស្ស កុសលស្ស កម្មស្ស កត-
 ត្តា ឧបចិត្តត្តា វិចាកា មហេវិញ្ញាណជាតិ ឧប្បជ្ជា
 ហោតិ សោមនស្សសហគតា ញាណសម្បយុត្តា
 ។ បេ ។ សោមនស្សសហគតា ញាណសម្បយុត្តា
 សសង្ខារេន ។ បេ ។ សោមនស្សសហគតា ញាណ-
 វិប្បយុត្តា ។ បេ ។ សោមនស្សសហគតា ញាណ-
 វិប្បយុត្តា សសង្ខារេន ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហគតា
 ញាណសម្បយុត្តា ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហគតា
 ញាណសម្បយុត្តា សសង្ខារេន ។ បេ ។ ឧបេក្ខា-
 សហគតា ញាណវិប្បយុត្តា ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហ-
 គតា ញាណវិប្បយុត្តា សសង្ខារេន ។ បេ ។ ឧបេក្ខា
 ។ បេ ។ ធម្មា អន្យាកតា ។ យស្មី ធម្មា អន្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចរស្ស កុសលស្ស កម្មស្ស កត-
 ត្តា ឧបចិត្តត្តា វិចាកា មហេវិញ្ញាណជាតិ ឧប្បជ្ជា
 ហោតិ សោមនស្សសហគតា ញាណសម្បយុត្តា
 ។ បេ ។ សោមនស្សសហគតា ញាណសម្បយុត្តា
 សសង្ខារេន ។ បេ ។ សោមនស្សសហគតា ញាណ-
 វិប្បយុត្តា ។ បេ ។ សោមនស្សសហគតា ញាណ-
 វិប្បយុត្តា សសង្ខារេន ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហគតា
 ញាណសម្បយុត្តា ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហគតា
 ញាណសម្បយុត្តា សសង្ខារេន ។ បេ ។ ឧបេក្ខា-
 សហគតា ញាណវិប្បយុត្តា ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហ-
 គតា ញាណវិប្បយុត្តា សសង្ខារេន ។ បេ ។ ឧបេក្ខា
 ។ បេ ។ ធម្មា អន្យាកតា ។ យស្មី ធម្មា អន្យាកតា ។ យស្មី

(២០៦) ត្ថេនាមិទាមាណា ក្រីត កើតឡើងហើយ ។ មហេវិញ្ញាណជាតិ
 ជាវិបាក ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រកបដោយញាណ កើតឡើងហើយ
 ព្រោះហេតុបានធ្វើបានសង្ស័យ នូវកម្មជាតិកាមាវចរកុសល ។ បេ ។ ច្រឡំ
 ដោយសោមនស្ស ប្រកបដោយញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ ។ បេ ។
 ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រាសចាកញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយ
 សោមនស្ស ប្រាសចាកញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ ។ បេ ។ ច្រឡំ
 ដោយឧបេក្ខា ប្រកបដោយញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា
 ប្រកបដោយញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា
 ប្រាសចាកញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ប្រាសចាកញាណ
 ប្រកបដោយសង្ខារ មានប្រជាភាវូណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាភាវូណ៍
 ក្តី ឬក៏ ប្រាវត្តនូវភាវូណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា
 ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអន្យាក្រីត ។ បេ ។

[៤២៦] អនោហោ អព្យាកតម្បុលំ ។ បេ ។

អនោសោ អព្យាកតម្បុលំ ។ បេ ។ អនោហោ អព្យាកតម្បុលំ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អន្តិ មហាវិហារ ។

[៤២៧] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី

សមយេ រូបបឋត្តិយា មគ្គិ កាវេតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ បឋវិកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ រូបាវចរស្ស កុសលស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិត្តត្តា វិចារកំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។

បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ បឋវិកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ កតមេ

ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី សមយេ រូបបឋត្តិយា មគ្គិ កាវេតិ វិចារកំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។

ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។

[៤២៦] អនោហោ អព្យាកតម្បុលំ ។ បេ ។ អនោហោ

មានអព្យាកតម្បុលំ ។ បេ ។ អនោហោ មានអព្យាកតម្បុលំ ។ បេ ។ នេវាគធម៌ជាអព្យាកតំ ។

ចប់ មហាវិហារ ៨ ។

[៤២៧] ពួកធម៌ជាអព្យាកតំ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន

នូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាយទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានដ៏ជាកសិណ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើត មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កុបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

ពួកធម៌ជាកុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបាន ធ្វើបាន សន្សំ នូវកម្មជាប្រាវចរកុសលនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាយទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានដ៏ជាកសិណ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ

កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កុបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេវាគធម៌ ជាអព្យាកតំ ។ ពួកធម៌ជា

អព្យាកតំ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានម្ខាងវិក្កុបៈនិងវិចារៈ ។ បេ ។ បានដល់ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។

បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ បវេរីតសិលាំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិគ្គេហោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា តស្សេវ វូចាវច-
 រស្ស តុសលស្ស តប្បស្ស តតត្តា ឧបចិតត្តា
 វិចាគំ សុខស្ស ច បហាជា ។ បេ ។ បញ្ចមំ
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ បវេរីតសិលាំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិគ្គេហោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ បេ ។

រូបវិចារ ។

[២០៨] តតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ អរូបបត្តិយា មក្ខំ ភាវតិ សព្វសោ
 រូបសញ្ញា ធិ សមតិក្កមា បដិយសញ្ញា ធិ អត្ថន្តរា
 បាធន្តសញ្ញា ធិ អមនសិកា វា ភាសាសាធាយត-
 ធនសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច បហាជា ។ បេ ។
 ធនុត្តំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិគ្គេហោ ហោតិ ។ បេ ។

បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន មានដំណាក់សិលា ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិគ្គេហៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ ពួកធម៌ជាកុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បាន
 សន្សំ នូវកម្មជាប្រាវចរកុសលនោះឯង បានលះបង់សុខផង ។ បេ ។
 បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន មានដំណាក់សិលា ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិគ្គេហៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

ចប់ រូបវិចារ ។

[២០៨] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងអប្បេកតា ព្រោះតន្ត្រីនូវពួកច្រកសញ្ញា ដោយប្រការ
 ទាំងឡាយ កំចាត់បង់នូវពួកបដិយសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងវិគ្គនូវពួកនានត្ថ-
 សញ្ញា លះបង់នូវសុខផង ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន ប្រកបដោយ
 ភាសានញ្ញាយតនសញ្ញា ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ អវិគ្គេហៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

នមេ ធម្មា ធម្មសាលា ធម្មស្មារ អរុណាស្មារ កុស-
 លស្មារ កម្មស្មារ កតត្តា ឧបចិត្តត្តា វិចារតិ សព្វ-
 សោ រូបសញ្ញាធំ សមតិក្កមា បដិយសញ្ញាធំ អត្ត-
 ជ្ជមា ធានត្ថសញ្ញាធំ អមនសីកាក អាគាសាធន-
 ញាយតនសញ្ញាសហគតំ សុខស្មារ ច បហាធា
 ។ បេ ។ ធម្មតំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ តស្មី
 សមយេ ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ នមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[២១៨] តតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ អរូបបច្ឆិយា មត្តិ ភាវេតិ សព្វសោ
 អាគាសាធនញាយតនំ សមតិក្កម្ម វិញ្ញាណញាយ-
 តនសញ្ញាសហគតំ សុខស្មារ ច បហាធា ។ បេ ។
 ធម្មតំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ តស្មី សមយេ
 ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។

ពួកធម៌ជាត្ថសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបាធម្មសេស្យ រូបិយ
 ជាអប្បាចកុសលនោះឯង ព្រោះកន្លងទៅពួកបេសញ្ញា ដោយប្រការ
 ទាំងពួង កំចាត់បង្ខំទៅពួកបដិយសញ្ញា មិនធ្វើទុកកងចិត្តទូទាត់សញ្ញា
 បានលះបង្ខំទៅសុខផង ។ បេ ។ បានដល់ចក្ខុវដ្តនៃ ប្រកបដោយអាត្មា-
 សាធនញាយតនសញ្ញា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២១៩] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនទូទៅ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងអប្បភព ព្រោះកន្លងទៅអាត្មាសាធនញាយតនៈ ដោយ
 ប្រការទាំងពួង លះបង្ខំទៅសុខផង ។ បេ ។ បានដល់ចក្ខុវដ្តនៃ ប្រកប
 ដោយវិញ្ញាណញាយតនសញ្ញា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

ឥមេ ធម្មា កុសលា ឧស្សេវ អរូបាវចរស្ស តុ-
 សលស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបទិតត្តា វិចាតំ
 សត្វសោ អាគាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម វិញ្ញា-
 ណញ្ចាយតនសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច បហាទា
 ។ បេ ។ តតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ តស្មី
 សមយេ ឧស្សេវ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[២២០] តតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ អរូបបឋតិយោ មត្តំ ភាវេតិ សត្វសោ
 វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម អាគិញ្ចញ្ចាយតន-
 សញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច បហាទា ។ បេ ។
 តតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ តស្មី សមយេ
 ឧស្សេវ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។

ពួកធម៌ជាកុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានសន្សំ
 ខ្លីកម្ម ជាអប្បបរមាកុសលនោះឯង ព្រោះកន្លងខ្លីអាគាសានញ្ចាយតនៈ
 ដោយប្រការចាំងឆ្លង លះចង់ខ្លីសុខផង ។ បេ ។ បានដល់ចក្ខុវិស័យ
 ប្រកបដោយវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២២១] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លីមគ្គ
 ដើម្បីកើតក្នុងអប្បេក្ខ ព្រោះកន្លងខ្លីវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ដោយប្រ-
 ការចាំងឆ្លង លះចង់ខ្លីសុខផង ។ បេ ។ បានដល់ចក្ខុវិស័យ ប្រកប
 ដោយអាគិញ្ចញ្ចាយតនសញ្ញា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា អន្យាគតា ។

អន្យាគតា ។

(២២២) តតមេ ធម្មា អន្យាគតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបធម្មតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាបាយ បមេមាយ ភូមិ-
 យា ចត្តិយា វិវិដ្ឋេវ តាមេហំ ។ បេ ។ បមេមី ឈានំ
 ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ឧត្តាបជិបទំ ធម្មាគិញ្ញំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ
 លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស តតត្ថា កាវិ-
 តត្ថា វិហារតិ វិវិដ្ឋេវ តាមេហំ ។ បេ ។ បមេមី
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ឧត្តាបជិបទំ ធម្មាគិញ្ញំ
 សុញ្ញំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អញ្ញិយំ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អន្យាគតា ។

បានដល់ចក្ខុវិស័យ ប្រកបដោយលោកុត្តរស្ស ឈានស្ស តតត្ថា កាវិ-
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា អន្យាគតា ។

ចម្លើយ អន្យាគតា ។

(២២២) តតមេ ធម្មា អន្យាគតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបធម្មតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាបាយ បមេមាយ ភូមិ-
 យា ចត្តិយា វិវិដ្ឋេវ តាមេហំ ។ បេ ។ បមេមី ឈានំ
 ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ឧត្តាបជិបទំ ធម្មាគិញ្ញំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ
 លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស តតត្ថា កាវិ-
 តត្ថា វិហារតិ វិវិដ្ឋេវ តាមេហំ ។ បេ ។ បមេមី
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ឧត្តាបជិបទំ ធម្មាគិញ្ញំ
 សុញ្ញំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អញ្ញិយំ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អន្យាគតា ។

[២២៣] កតមេ ធម្មា អព្យាកតតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានំ
 អបជយតាបី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវមាយ ភូ-
 មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។ បវមិ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទដ្ឋាគិញ្ញា
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ
 លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស កតត្តា កា-
 វិតត្តា វិចាគំ វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។ បវមិ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទដ្ឋាគិញ្ញា
 អនិមិត្តំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អញ្ញិទ្ធិយំ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតតា ។

[២២៣] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្ត ដល់នូវការមិនសង្ស័យនូវឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 ពួកធម៌ជាពុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើននូវ
 កុសលជ្ជានជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺត
 យូរ ជាធម៌មិត្តៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ អញ្ញិទ្ធិយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២២២] តតមេ ធម្មា អក្សរកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរិ ឈានំ ភារតិ និយ្យាជិកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ មហាឆាយ បវេហយ ក្ខ-
 មិយា មត្តិយា វិវិច្ឆេវ តាមេហិ ។ បេ ។ បវេមិ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញា
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សោ
 លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស តតត្តា ភា-
 វិតត្តា វិចាតំ វិវិច្ឆេវ តាមេហិ ។ បេ ។ បវេមិ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញា
 អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អញ្ញាជ្រ័យំ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អក្សរកតា ។

[២២២] ពួកធម៌ជាអក្សរព្រឹត្តិ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្ស័យនូវភ្លើង
 ដើម្បីលះចង់នូវវិជ្ជា ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រជម បានស្ងាត់ចាកតាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការគ្រាស់ជីវិតយូរ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ តំកើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ តំកើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើននូវកុសល-
 ជ្ជាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់នូវបឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ជីវិត
 យូរ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ តំកើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ អញ្ញាជ្រ័យ តំកើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ តំកើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាអក្សរព្រឹត្តិ ។

(២២៥) ធម្មបទដ្ឋកថា ធម្មបទដ្ឋកថា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភារវតិ និយ្យានំ កំ
 អបជយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បវេសាយ
 ក្ខមិយា បត្តិយា វិតត្តវិចារានំ វេសសមា ។ បេ ។
 ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 ចតុត្ថិ ឈានំ ។ បេ ។ បវេសំ ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមិ
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទណ្ឌកិញ្ញត្តិ
 តុសលំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទណ្ឌកិញ្ញត្តិ សុញ្ញតត្តិ
 វិចារោ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទណ្ឌកិញ្ញត្តិ តុ-
 សលំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទណ្ឌកិញ្ញត្តិ អនិមិត្តត្តិ
 វិចារោ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទណ្ឌកិញ្ញត្តិ តុ-
 សលំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទណ្ឌកិញ្ញត្តិ អប្បណិ-
 ហិតត្តិ វិចារោ តស្មី សមយេ ដេស្សា ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 អព្យាកតា ។

(២២៥) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សឹកព្រូង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្នុងជាប្រថម បានម្លាប់វិភក្តៈ ខិត
 វិចារៈ ។ បេ ។ បានដល់ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។
 ចតុត្ថជ្ជាន ។ បេ ។ បវេសជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ដូច្នេះ ជាកុសល
 ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជា
 សុញ្ញត្តិ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអនិមិត្ត ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ដូច្នេះ ជាកុសល
 ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជា
 អប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៤៥៦] រោគលេ ឧប្ប អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានំតំ
 អមកយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បវេមាយ ក្ខ-
 មិយា បត្តិយា វិវេច្ឆេ តាមេហិ ។ បេ ។ បវេមិ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា
 ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញា ។ បេ ។ សុខា-
 បដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតុត្តំ ឈានំ ។ បេ ។
 បវេមិ ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមិ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ
 វិហារតិ សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញានំ កុសលំ ។ បេ ។
 សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា សុញ្ញតន្តិ វិចារោ ។ បេ ។
 សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញានំ កុសលំ ។ បេ ។ សុ-
 ខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា អនិមិត្តន្តិ វិចារោ ។ បេ ។
 សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញានំ កុសលំ ។ បេ ។ សុ-
 ខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា អប្បណិហិតន្តិ វិចារោ
 តស្មី សមយេ ជស្មោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិទូរោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

សុទ្ធិរាជ្យនិបក ។

[៤៥៦] ពួកចម្រើនបទបទបទ បទបទបទ ។ ពួកចម្រើនបទ
 លោកុត្តរជ្ជន្ត ជាប្រឡង់ចេញចាកផ្ទះ ដល់ខ្ញុំការបិទសទ្រក្នុងខ្សែដី
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមចំណង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជន្ត មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការត្រាស់ដឹងឆាប់ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆាយ មានការត្រាស់
 ដឹងយឺតយូរ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆាយ មានការត្រាស់ដឹង
 ឆាប់ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជន្ត ។ បេ ។ តតិយជ្ជន្ត ។ បេ ។ តតុត្តជ្ជន្ត
 ។ បេ ។ បឋមជ្ជន្ត ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជន្ត មានសេចក្តីប្រ-
 តិបត្តិឆាយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិឆាយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាសុញ្ញត្តិ ដូច្នេះ ជាវិបាក
 ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆាយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ដូច្នេះ ជា
 កុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆាយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជា
 អនិមិត្ត ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆាយ មានការ
 ត្រាស់ដឹងឆាប់ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆាយ
 មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាអប្បណិហិត ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិទូបៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភូមិជាអព្យាក្រឹត ។

ចប់ សុទ្ធិរាជ្យនិបក ។

(៤២៧) កតមេ ធម្មា អព្យាកតតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានំកិ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បវេមាយ ក្ក-
 មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវេមី
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ សុញ្ញតំ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុ-
 សលស្ស ឈានស្ស កតតត្ថា កាវិតតត្ថា វិចាតំ វិវិច្ឆេវ
 កាមេហំ ។ បេ ។ បវេមី ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហា-
 រតិ សុញ្ញតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតតា ។

(៤២៨) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំក្នុងភ្លើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកតាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាសុញ្ញៈ ក្នុងសម័យណា
 ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុ
 បានធ្វើ បានចម្រើននូវកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់
 ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាសុញ្ញៈ ក្នុង
 សម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២២៨] កតមេ ធម្មា អត្យកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវតិ និយ្យានំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បវមាយ ក្ខ-
 មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។ បវមី
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សុញ្ញតំ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុស-
 លស្ស ឈានស្ស កតតត្តា ភាវិតត្តា វិចារតំ វិវិច្ឆេ
 កាមេហំ ។ បេ ។ បវមី ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហា-
 រតិ អនិមិត្តំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អត្យកតា ។

[២២៨] ត្ថកធម៌ជាអត្យក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លះ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់ខ្លះការមិនសន្សំកន្លង
 ដើម្បីលះលង់ខ្លះចិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្លះក្លែងជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាសុញ្ញត្ថៈ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបាន
 ធ្វើ បានចម្រើន ខ្លះកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បានស្ងាត់
 ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាអនិមិត្តៈ ក្នុង
 សម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះត្ថកធម៌ជាអត្យក្រឹត ។

(២២៩) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យាជំកំ

អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បវេនាយ

កូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវេមិ

ឈានំ ឧបសម្មន្ត វិហារតិ សុញ្ញតំ តស្មី សមយេ

ផស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។

ឥមេ ធម្មា តុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស តុ-

សលស្ស ឈានស្ស កតត្តា ភាវិតត្តា វិចារតំ

វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវេមិ ឈានំ ឧបសម្មន្ត

វិហារតិ អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ ផស្សោ

ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ

ធម្មា អព្យាកតា ។

(២២៩) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លះ

លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់ខ្លះកាមេនសន្សំតូនឡើង

ដើម្បីលះបង់ខ្លួនឯង ដើម្បីដល់ខ្លួនក្នុងជាប្រធម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង

ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាសុញ្ញាតៈ ក្នុងសម័យណា

ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុ

បានធ្វើ បានចម្រើន ខ្លះកុសលជ្ជានជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់

ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាអប្បណិហិតៈ

ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជា

អព្យាក្រឹត ។

(២៣០) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវេមាយ
 ភូមិយា បត្តិយា វិតត្តាវិចារានំ រូបសមា ។ បេ ។
 នុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បវេមី ឈានំ ។ បេ ។
 បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ សុញ្ញតន្តិ
 កុសលំ ។ បេ ។ សុញ្ញតន្តិ វិចារោ ។ បេ ។
 សុញ្ញតន្តិ កុសលំ ។ បេ ។ អនិមិត្តន្តិ វិចារោ
 ។ បេ ។ សុញ្ញតន្តិ កុសលំ ។ បេ ។ អប្បណិហិ-
 តន្តិ វិចារោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 អព្យាកតា ។

(២៣១) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកដួះ ដល់នូវការមិនសន្សំក្នុងឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រធាន បានម្សៅបរិភក្ត្រនិង
 វិចារៈទាំងឡាយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន
 ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ជាន ។ បេ ។ បវេមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់
 បញ្ចមជ្ជាន ជាសុញ្ញតៈ ដូច្នេះ ជាភូសល ។ បេ ។ ជាសុញ្ញតៈ
 ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ ជាសុញ្ញតៈ ដូច្នេះ ជាភូសល ។ បេ ។
 ជាអនិមិត្ត ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ ជាសុញ្ញតៈ ដូច្នេះ ជាភូសល
 ។ បេ ។ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២៣០] កតតេ ធម្មា អត្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានំ
 អបចយតាមី ធិដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវមាយ ក្ខ-
 មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមី
 ឈានំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាតំញ័
 សុញ្ញតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា
 តស្សេវ លោកុត្តរស្ស តុសលស្ស ឈានស្ស
 កតតតា កាវតតា វិចាតំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បវមី ឈានំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទន្ធាតំញ័ សុញ្ញតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 អត្យាកតា ។

[២៣១] ពួកធម៌ជាអត្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោកុត្តរដ្ឋាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្តុះ ដល់នូវការមិនសន្យាក្នុង
 ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាក
 កាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុ
 បានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលដ្ឋាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់
 ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិ-
 បត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអត្យាក្រឹត ។

(២៣២) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ ធិយ្យនិកំ
 អបចយតាមី ធិដ្ឋិតតានិ បហាឆាយ បវមាយ
 ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមី
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញា
 សុញ្ញតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
 តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស
 កតត្តា ការិតត្តា វិចារតំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បវមី ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទន្ធាភិញ្ញា អនិមិត្តំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 អព្យាកតា ។

(២៣២) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរដ្ឋាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់នូវការមិនសន្យាក្នុងឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាស្មោះត្រង់ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បាន
 ចម្រើន នូវកុសលដ្ឋាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអនិមិត្ត ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២៣៣] ឈេតនា ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បវមាយ ក្វ-
 មិយា បតិយា វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។ បវមី
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារេតិ នុក្ខាបដិបទំ ធន្វាគិញ្ញំ
 សុញ្ញតំ ឥស្សី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
 តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស
 កតត្តា ភាវិតត្តា វិហាតំ វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។
 បវមី ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារេតិ នុក្ខាបដិបទំ
 ធន្វាគិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ឥស្សី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា អព្យាកតា ។

[២៣៤] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បវមាយ ក្វ-
 មិយា បតិយា វិតក្កវិចារានំ វុបសនា ។ បេ ។
 ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។

[២៣៥] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ខ្ញុំការិយសន្យាក្នុងខ្សែង
 ដើម្បីលះបង់ខ្ញុំទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្ញុំភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ក្នុងសម័យណា ដស្សៈ កំភើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន
 ខ្ញុំកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការ
 ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ដស្សៈ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២៣៦] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 ខ្ញុំលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ខ្ញុំការិយសន្យាក្នុង
 ខ្សែង ដើម្បីលះបង់ខ្ញុំទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្ញុំភូមិជាប្រថម បានរហូបវិក្កុៈ
 និងវិចារៈ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។

ឧត្តុន្តំ ឈានំ ។ បេ ។ បេ ។ ឈានំ ។ បេ ។
 បត្តាមី ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទុក្ខាភិញ្ញំ សុញ្ញតន្តិ កុសលំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិ-
 បទំ ទុក្ខាភិញ្ញំ សុញ្ញតន្តិ វិហារតោ ។ បេ ។ ទុក្ខា-
 បដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញំ សុញ្ញតន្តិ កុសលំ ។ បេ ។
 ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញំ អនិមិត្តន្តិ វិហារតោ ។ បេ ។
 ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញំ សុញ្ញតន្តិ កុសលំ ។ បេ ។
 ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញំ អប្បណិហិតន្តិ វិហារតោ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិគ្គោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អក្កាគតា ។

(២៣៥) តតមេ ធម្មា អក្កាគតា ។ យស្មី
 សយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ ធិយ្យានិកំ អប-
 ចធម្មតាមី ធិដ្ឋិតតានិ បហាជាយេ បវេមាយេ ភូមិយា
 បវុយា វិវិក្កេវ តាបេហិ ។ បេ ។ បវេមី ឈានំ
 ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញំ សុញ្ញតិ
 ។ បេ ។ សុទ្ធាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញំ សុញ្ញតិ ។ បេ ។

ឧត្តុន្តរោ ។ បេ ។ បេ ។ ឧត្តុន្តរោ ។ បេ ។ បានដល់បេ ឧត្តុន្តរោ
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ដឹងយឹកយូរ ជាសុញ្ញតៈ
 ដូច្នេះ ជាតុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការ
 គ្រាស់ដឹងយឹកយូរ ជាសុញ្ញតៈ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ដឹងយឹកយូរ ជាសុញ្ញតៈ ដូច្នេះ
 ជាតុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ដឹង
 យឹកយូរ ជាអនិមិត្ត ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការគ្រាស់ដឹងយឹកយូរ ជាសុញ្ញតៈ ដូច្នេះ ជាតុសល
 ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ដឹងយឹកយូរ ជា
 អប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះគួរធម៌ជាអក្កាគ្រឹត ។

(២៣៥) ត្រួតធម៌ជាអក្កាគ្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 ខ្យល់លាតុត្តរោ ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការបិទសន្យាកូន
 ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់បាក
 កាមតាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បេ ឧត្តុន្តរោ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការគ្រាស់ដឹងយឹកយូរ ជាសុញ្ញតៈ ។ បេ ។ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិយា មានការគ្រាស់ដឹងយឹកយូរ ជាសុញ្ញតៈ ។ បេ ។

សុខាបដិបទំ ចិប្បាភិញ្ញំ សុញ្ញតិ ។ បេ ។ ធុតិយំ
 ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ
 ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ
 ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈំ វិហារតិ សុខាបដិបទំ ចិប្បាភិញ្ញំ
 សុញ្ញតន្តិ កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ចិប្បា-
 ភិញ្ញំ សុញ្ញតន្តិ វិហារតោ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ
 ចិប្បាភិញ្ញំ សុញ្ញតន្តិ កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ
 ចិប្បាភិញ្ញំ អនិមិត្តន្តិ វិហារតោ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ
 ចិប្បាភិញ្ញំ សុញ្ញតន្តិ កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិ-
 បទំ ចិប្បាភិញ្ញំ អប្បណិហិតន្តិ វិហារតោ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោទោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អក្សតតា ។

មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធីនេះ មានការត្រាស់ដឹងចាប់ ជាសុញ្ញតៈ ។ បេ ។
 ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន
 ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិវិធីនេះ មានការត្រាស់ដឹងចាប់ ជាសុញ្ញតៈ ដូច្នេះ ជាតុ-
 សល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធីនេះ មានការត្រាស់ដឹងចាប់
 ជាសុញ្ញតៈ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធីនេះ
 មានការត្រាស់ដឹងចាប់ ជាសុញ្ញតៈ ដូច្នេះ ជាតុសល ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធីនេះ មានការត្រាស់ដឹងចាប់ ជាអនិមិត្ត ដូច្នេះ
 ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធីនេះ មានការត្រាស់ដឹង
 ចាប់ ជាសុញ្ញតៈ ដូច្នេះ ជាតុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ-
 វិធីនេះ មានការត្រាស់ដឹងចាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ ជាវិបាក
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
 អព្យាប្រឹត ។

[២៣៦] កតមេ ធម្មា អក្សរកតា ។ យស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ការវតិ ធិយ្យានិកំ

អបធម្មតាមី ធិដ្ឋិតតាមិ បហាធម្ម បវមាយ

ក្ខមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមី

ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ អប្បណិហិតំ តស្មី

សមយេ ធម្មស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ

ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ

លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស កតត្ថា

ការវតត្ថា វិចារកំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមី

ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ អប្បណិហិតំ តស្មី

សមយេ ធម្មស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ

ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អក្សរកតា ។

[២៣៦] ពួកធម៌ជាអក្សរក្រម តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន

ឡូលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់ខ្ញុំការមិនសន្យាត្រឡប់

ឡើង ដើម្បីលះចង់ខ្ញុំចិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្ញុំក្នុងជាប្រថម បានស្ងាត់ចាក

តាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុង

សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ

ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក

ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន ឡូកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈនោះឯង

បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាអប្ប

ណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក

ធម៌ ជាអក្សរក្រម ។

[៤៣៧] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានី ការតិ ជិយ្យានិកំ
 អបធម្មតាមី ជិដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បវេហាយ ក្ខ-
 មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមិ
 ឈានី ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ អប្បណិហិតំ តស្មី
 សមយេ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥវេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ
 លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស កតត្ថា កា-
 វិតត្ថា វិចារកំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមិ
 ឈានី ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ អនិមិត្តំ តស្មី សមយេ
 ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[៤៣៧] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លះ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់ខ្លះការមិនសន្យាក្នុងភ្លើង
 ដើម្បីលះចង់ខ្លួនចំង្អំ ដើម្បីដល់ខ្លះក្នុងជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកតាមទាំង
 ខ្សោយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះ
 ហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន ខ្លះកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បាន
 ស្ងាត់ចាកតាមទាំងខ្សោយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ជាអនិមិត្ត
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៣៨) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ការេតិ និយ្យាធិកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាបាយ បវេមាយ ក្ខ-
 មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមី
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារេតិ វេស្សណិហិតំ តស្មី
 សមយេ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ
 លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស កតត្តា
 ភាវិតត្តា វិចាគំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមី
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារេតិ សុត្តាតំ តស្មី សមយេ
 ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(៤៣៨) ភូតធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់នូវការមិនសន្សំកត្តន
 ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្នុងជាប្រថម បានស្ងាត់ចាក
 តាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាអប្បណិហិតៈ
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 អវិក្ខុបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ
 ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈ
 នោះឯង បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន
 ជាសុត្តាតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ អវិក្ខុបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភូត
 ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(២៣៩) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកិ

អមធម្មតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវេមាយ ភូ-

មិយា បត្តិយា វិតក្កវិចារានំ វ្យាសមា ។ បេ ។

ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។

ធឧត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បវេមី ឈានំ ។ បេ ។

បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ អប្បណិហិតន្តិ

កុសលំ ។ បេ ។ អប្បណិហិតន្តិ វិចារោ ។ បេ ។

អប្បណិហិតន្តិ កុសលំ ។ បេ ។ អនិមិត្តន្តិ វិចា-

រោ ។ បេ ។ អប្បណិហិតន្តិ កុសលំ ។ បេ ។

សុញ្ញន្តិ វិចារោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ

។ បេ ។ អវិត្តោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា

អព្យាកតា ។

(២៣៩) ក្នុងធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើប្តូរប្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន

នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្យាកល្ប

ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានម្ខាងវិក្កុៈ

និវេទនៈ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។

ធឧត្តជ្ជាន ។ បេ ។ បវេមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន

ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ

ជាវិបាក ។ បេ ។ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ ជា

អនិមិត្ត ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ ជាកុសល

។ បេ ។ ជាសុញ្ញៈ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ

កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិត្តុៈ កំភើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភ្នាក់ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២២០] គតតមេ ធម្មា អព្យាកតតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបធមយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវមាយ
 ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ តាមេហិ ។ បេ ។ បវមី
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ នន្ទាភិញ្ញំ
 អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
 តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស
 តតតតា ភាវិតតា វិចារតំ វិវិច្ឆេវ តាមេហិ ។ បេ ។
 បវមី ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 នន្ទាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា អព្យាកតតា ។

[២២១] ភូតធម៌ជាអព្យាក្រឹត ភើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរផ្សេង ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សឹកពូនឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវវិជ្ជា ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រធម៌ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមផ្សេង មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ ភូតធម៌ជាកុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុ
 បានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលផ្សេង ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់
 ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមផ្សេង មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភូតធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២២១] កតតមេ ធម្មា អព្យាកតតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានិកំ អប-
 ចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហានាយ បវេហាយ ក្រមិយា
 មត្តយា វិវិច្ឆេវ កាមេហា ។ បេ ។ បវេមី ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ នុត្តាបដិមទំ នន្ទាភិញ្ញំ អប្ប-
 ណិហិតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
 តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស
 កតតតា ភាវិតតា វិបាកំ វិវិច្ឆេវ កាមេហា ។ បេ ។
 បវេមី ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ នុត្តាបដិមទំ
 នន្ទាភិញ្ញំ អនិមិត្តំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 អព្យាកតតា ។

[២២២] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ ពួកធម៌ប្រើប្រាស់
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ខ្ញុំកាមេនសន្យាពូនឡើង
 ដើម្បីលះចង់ខ្ញុំខ្ញុំ ដើម្បីដល់ខ្ញុំក្នុងជាប្រធាន បានស្ងាត់ចាកតាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ ពួកធម៌ជាគុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ
 បានចម្រើន ខ្ញុំកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់ចាកតាម
 ទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអនិមិត្តៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២២២] កតតមេ ធម្មា អប្បកតតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ
 អបធម្មតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាធាយេ បឋមាយ ភូមិ-
 យា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ នុត្តាបដិបទំ នុត្តាភិញ្ញំ អប្ប-
 ណិហិតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខោហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
 តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស
 កតត្តា ភាវិតត្តា វិចារតំ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។
 បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ នុត្តាបដិបទំ
 នុត្តាភិញ្ញំ សុញ្ញតិ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខោហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 អប្បកតតា ។

[២២២] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ ពួកលោក្ខណ៍ទូទៅ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ខ្ញុំតាមនិសន្សិតតូចឡើង
 ដើម្បីលះបង់ខ្ញុំទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្ញុំក្នុងជាប្រឋម បានស្ងាត់ចាកតាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ ពួកធម៌ជាគុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បាន
 ចម្រើន ខ្ញុំកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់ចាកតាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២២៣] ឈេតនា បញ្ញា អព្យាកកតា ។ យស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ

អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បមមាយ

ភូមិយា បត្តិយា វិតត្តាវិចារនំ រូបសមា ។ បេ ។

ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។

ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បមមី ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ

ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទដ្ឋាភិញ្ញំ

អប្បណិហិតន្តំ តុសលំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ

ទដ្ឋាភិញ្ញំ អប្បណិហិតន្តំ វិចារកោ ។ បេ ។ ទុក្ខា-

បដិបទំ ទដ្ឋាភិញ្ញំ អប្បណិហិតន្តំ តុសលំ ។ បេ ។

ទុក្ខាបដិបទំ ទដ្ឋាភិញ្ញំ អនិមិត្តន្តំ វិចារកោ ។ បេ ។

ទុក្ខាបដិបទំ ទដ្ឋាភិញ្ញំ អប្បណិហិតន្តំ តុសលំ

។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទដ្ឋាភិញ្ញំ សុញ្ញតន្តំ វិចា-

កោ តស្មី សមយេ ធម្មស្មា ហោតិ ។ បេ ។

អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ នង្គា អព្យាកកតា ។

[២២៤] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើប៉ុណ្ណេ ។ បុគ្គលប្រើប្រាស់

លោកុត្តរជ្ជកូន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការបិទសន្សំកូនឡើង

ដើម្បីលេចផ្ទៃនូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានទៅបរិភោគៈនិងវិចារៈ

។ បេ ។ ទុតិយជ្ជកូន ។ បេ ។ តតិយជ្ជកូន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ជកូន

។ បេ ។ បឋមជ្ជកូន ។ បេ ។ បានដល់ចក្ខុវិស័យជ្ជកូន មានសេចក្តី

ប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ

ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹង

យឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តី

ប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ

ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹង

យឺតយូរ ជាអនិមិត្ត ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ

លំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ ជាកុសល

។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជា

សុញ្ញតៈ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កេចៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២២២] កតតេ ធម្មា អត្យកតតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាបាយ បវមាយ
 ភូមិយោ បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវមី
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ នុត្តាបដិបទំ ទិច្ចាភិញ្ញា
 អប្បណិហិតំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ នន្ទាភិញ្ញា
 អប្បណិហិតំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិច្ចាភិញ្ញា
 អប្បណិហិតំ ។ បេ ។ នុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ធនុត្តំ ឈានំ ។ បេ ។
 បវមី ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ សុខាបដិបទំ ទិច្ចាភិញ្ញា អប្បណិហិតន្តិ
 កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិច្ចាភិញ្ញា អប្ប
 ណិហិតន្តិ វិចារកោ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិច្ចា
 ភិញ្ញា អប្បណិហិតន្តិ កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិ
 បទំ ទិច្ចាភិញ្ញា អនិមិត្តន្តិ វិចារកោ ។ បេ ។

[២២២] ភូតធម៌ជាអត្យក្រឹត ឃើញចម្បង ។ បុគ្គលចម្រើន
 លោកុត្តជ្ជន្ត ជាគ្រឿងចេញចាកផ្តុះ ដល់ខ្សែតាមើសខ្សែកន្លងឡើង
 ដើម្បីលះបង់ខ្សែទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្សែភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 ងាយ មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ។ បេ ។
 ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចក្កជ្ឈាន ។ បេ ។
 បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ
 ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់
 ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 ងាយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាអនិមិត្ត ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។

សុខាបដិបទំ ចិប្បាភិក្ខុំ អប្បណិហិតន្តំ តុសលំ
 ។ មេ ។ សុខាបដិបទំ ចិប្បាភិក្ខុំ សុញ្ញតន្តំ វិចារោ
 តស្មី សមយេ ឧស្សា ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្កេចា
 ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អប្បណិហិតវិញ្ញាណ ។

[២២៥] តតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ មន្តិ ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ
 សតិប្បដ្ឋានំ ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ សម្មប្បដ្ឋានំ
 ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ ឥន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ។ មេ ។
 លោកុត្តរំ ឥន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ
 ពលំ ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ ពោជ្ឈន្តំ ភាវេតិ
 ។ មេ ។ លោកុត្តរំ សន្ធិ ភាវេតិ ។ មេ ។ លោ-
 កុត្តរំ សមចំ ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ ធម្មំ
 ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ ទន្ធិ ភាវេតិ ។ មេ ។

មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធី មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធី វិញ្ញាណវិញ្ញាណ
 ដូច្នេះ ជាតុសល ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធី មានការគ្រោស
 ដឹងចាប់ ជាសុញ្ញត្ថវៈ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ អវិក្កេចៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ មេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

ចប់ អប្បណិហិតវិញ្ញាណ ។

[២២៥] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោកុត្តរមគ្គ ។ មេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរសតិប្បដ្ឋាន ។ មេ ។
 ចម្រើននូវលោកុត្តរសម្មប្បដ្ឋាន ។ មេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរឥន្ទ្រិយ
 ។ មេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរឥន្ទ្រិយ ។ មេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរ-
 ពលៈ ។ មេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរពោជ្ឈន្ត ។ មេ ។ ចម្រើននូវ
 លោកុត្តរសន្ធិៈ ។ មេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរសមចៈ ។ មេ ។ ចម្រើន
 នូវលោកុត្តរធម៌ ។ មេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរទន្ធិ ។ មេ ។

លោកុត្តរំ អាហារនំ អាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ
 ធាតុំ កាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ អាហារំ កាវេតិ
 ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ផស្សំ កាវេតិ ។ បេ ។
 លោកុត្តរំ វេទនំ កាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សញ្ញា
 កាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ចេតនំ កាវេតិ ។ បេ ។
 លោកុត្តរំ ចិត្តំ កាវេតិ ឈិយ្យនិកំ អបចយតាមិ
 និដ្ឋិតតានិ បហាធាយ បវមាយ ភូមិយា បត្តិយា
 វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទទ្ធាភិញ្ញំ តស្មី សមយេ
 ធស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស
 កុសលស្ស ចិត្តស្ស តតត្តា កាវតត្តា វិហាតិ
 វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទទ្ធាភិញ្ញំ សុត្ថាតិ ។ បេ ។
 អនិមិត្តំ ។ បេ ។ អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ
 ធស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា អត្យាកតា ។ បេ ។

ចម្រើននូវលោកុត្តរោយនៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរោត្ត ។ បេ ។
 ចម្រើននូវលោកុត្តរោហារ ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរោស្សៈ ។ បេ ។
 ចម្រើននូវលោកុត្តរោទនា ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរោសញ្ញា ។ បេ ។
 ចម្រើននូវលោកុត្តរោចេតនា ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរចិត្ត ជាគ្រឿង
 ចេញចាកដីៈ ដល់នូវការមិនសន្សឹកព្វនឿង ដើម្បីលះបង់ ព្រំទ្វីប
 ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់បាតកាមទាំងឡាយ បានដល់
 បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការស្រាវជ្រាវយឹកយូរ
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ
 ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលចិត្ត ជាលោកុត្តរៈ
 នោះឯង បានស្ងាត់បាតកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការស្រាវជ្រាវយឹកយូរ ជាសុត្ថាតៈ
 ។ បេ ។ ជាអនិមិត្ត ។ បេ ។ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអត្យាក្រឹត ។ បេ ។

[២២២] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ ជិយ្យានិគំ
 អបចយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហាបាយ បវមាយ ក្ខ.
 មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវមី
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញា
 ធន្តានិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ធម្មេ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិគ្គោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុបលា តស្មេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស
 ឈានស្ស កតត្តា ភាវិតត្តា វិចាតំ វិវិច្ឆេវ កា-
 មេហំ ។ បេ ។ បវមី ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ
 ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញា ឥញ្ញាតំ ធន្តានិបតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិគ្គោចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[២២២] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត កើតឡើង ។ កុសលប្រិយស្ម
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកដួះ ដល់ខ្ញុំកាមេនសន្យាតូចឡើង
 ដើម្បីលះបង់ខ្ញុំទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្ញុំក្នុងជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាធម្មាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខុបៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុ
 បានធ្វើ បានចម្រើន ខ្ញុំកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បាន
 ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ជាធម្មាធិ-
 បតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ អវិក្ខុបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២២៧] កតថេ ធម្មា អប្បកតតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ការវតិ ជិយ្យានិកំ
 អបជយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បឋមាយ ក្ខ-
 មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ តាមេហិ ។ បេ ។ បឋមី
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទទ្ធាកិញ្ចំ
 ធម្មានិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស
 ឈានស្ស កតត្តា ការវតត្តា វិចារកំ វិវិច្ឆេវ តាមេហិ
 ។ បេ ។ បឋមី ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ទុក្ខា-
 បដិបទំ ទទ្ធាកិញ្ចំ អនិមិត្តំ ធម្មានិបតេយ្យំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អប្បកតតា ។

[២២៧] ពួកធម៌ជាអប្បក្រឹត តែងប្រកាស ។ ពួកលោកុត្តរវិយាគ
 លោកុត្តរវិយាគ ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់ខ្ញុំតាមទិសសង្ឃក្នុងឡើង
 ដើម្បីលះបង់ខ្ញុំទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្ញុំក្នុងប្រថម បានស្ងាត់ចាកតាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាធម្មាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ ពួកធម៌ជាកុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុ
 បានធ្វើ បានចម្រើន ខ្ញុំកុសលជ្ឈាន ជាលោកុត្តរវិយាគនេះ បានស្ងាត់
 ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអនិមិត្ត ជាធម្មាធិបតេយ្យ ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអប្បក្រឹត ។

(២២៨) តតមេ ធម្មា អព្យាគតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ការវតិ ធិយ្យនិកំ
 អមធមតាបី ធិដ្ឋិតតានំ មហាបាយ បឋមាយេ ក្ខ-
 មិយា បតិយា វិវិទ្ធោ តាមេហំ ។ បេ ។ បឋមិ
 ឈានំ ឧបសម្ពជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ធម្មាភិញ្ញំ
 ធម្មាធិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ឧស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈា-
 នស្ស តតត្តា ការវតត្តា វិចាតំ វិវិទ្ធោ តាមេហំ
 ។ បេ ។ បឋមិ ឈានំ ឧបសម្ពជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខា-
 បដិបទំ ធម្មាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ធម្មាធិបតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាគតា ។

(២២៨) ពួកធម៌ជាអព្យាគ្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរដ្ឋាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្ត ដល់នូវការមិនសន្សំកន្លងរឿង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្នុងជាប្រឋម បានស្ងាត់ចាកតាមពំន
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាឧទាហរណ៍ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ ពួកធម៌ជាស្រព្វសង្ខារនេះ ជាវិបាក ព្រោះ
 ហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលដ្ឋាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បាន
 ស្ងាត់ចាកតាមពំនឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ជា
 ឧទាហរណ៍ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
 ជាអព្យាគ្រឹត ។

(២២៩) តាតមេ ធម្មា អន្យាគតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានំកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ មហាឆាយ បវេមាយ ភូមិយា
 បត្តិយា វិតក្កវិចារាទំ រូបសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ
 ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្ថិ
 ឈានំ ។ បេ ។ បវេមី ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ធន្ទាភិញ្ញំ
 ធន្ទាទិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ
 ធន្ទាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធន្ទាទិបតេយ្យន្តំ វិចារោ ។ បេ ។
 ទុក្ខាបដិបទំ ធន្ទាភិញ្ញំ ធន្ទាទិបតេយ្យន្តំ កុសលំ
 ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ធន្ទាភិញ្ញំ អនិមិត្តំ ធន្ទាទិ-
 បតេយ្យន្តំ វិចារោ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ធន្ទា-
 ភិញ្ញំ ធន្ទាទិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ
 ធន្ទាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ធន្ទាទិបតេយ្យន្តំ វិចារោ
 តស្មី សមយេ វស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អន្យាគតា ។

(២២៩) ត្រួតធម៌ជាឧបាសម្ព័ន្ធ វេទ្យប្បត្តិ ។ បុណ្យប្បវេទ្យ
 លោកុត្តរដ្ឋាន ជាស្រ្តីនៃប្រាជ្ញាដ៏វែង ដល់ខ្ញុំតាមសង្ខេបក្នុងខ្សែដៃ
 ដើម្បីលះបង់ខ្ញុំទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្ញុំក្នុងជម្រក បានទៅបរិភោគនិងវិហារ
 ។ បេ ។ បានដល់ទុក្ខនិងដ្ឋាន ។ បេ ។ តតិយដ្ឋាន ។ បេ ។
 ចតុត្ថដ្ឋាន ។ បេ ។ បវេមដ្ឋាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមដ្ឋាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាធាតុនិ-
 បតេយ្យ ដូច្នេះ ជាគុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញត្ថៈ ជាធាតុនិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក
 ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជា
 ធាតុនិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាគុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអនិមិត្តៈ ជាធាតុនិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជា
 វិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺត
 យូរ ជាធាតុនិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាគុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិ-
 បត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ជាធាតុនិ-
 បតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំរើកមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិត្តបៈ កំរើកមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះត្រួតធម៌ជាឧបាសម្ព័ន្ធ ។

[២៨០] គាតមេ ធម្មា អព្យាគតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ការវតិ ធិយ្យាធិកំ
 អមធយតាមី ធិដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បវមាយ
 ក្រមិយា បត្តិយា វិវិទ្ធោ គាតមេហិ ។ បេ ។ បវមី
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ចិច្ចា-
 ភិញ្ញំ ធន្ទាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ធន្ទា-
 ភិញ្ញំ ធន្ទាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ចិច្ចា-
 ភិញ្ញំ ធន្ទាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ
 ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ធនុត្តិ ឈានំ
 ។ បេ ។ បវមី ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមី ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ សុខាបដិបទំ ចិច្ចាភិញ្ញំ ធន្ទា-
 ធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ចិច្ចា-
 ភិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ វិចារតោ ។ បេ ។

[២៨០] តួគធម៌ជាអព្យាគ្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 ផ្លូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ផលនូវការមិនសន្សំកន្លង
 ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីផលនូវក្នុងជាប្រថម បានស្ងាត់ចាក
 តាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិហើយ មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ
 ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិហើយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាធន្ទា-
 ធិបតេយ្យ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។
 ធនុត្តជ្ជាន ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិហើយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ
 ដូច្នេះ ជាគុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិហើយ មានការ
 ត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាសុញ្ញត្ថៈ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។

សុខាបដិបទិ ចិប្បាភិញ្ញំ ធម្មាធិបតេយ្យន្តិ កុសលំ
 ។ បេ ។ សុខាបដិបទិ ចិប្បាភិញ្ញំ អនិមិត្តំ ធម្មាធិ-
 បតេយ្យន្តិ វិចារកោ ។ បេ ។ សុខាបដិបទិ ចិប្បា-
 ភិញ្ញំ ធម្មាធិបតេយ្យន្តិ កុសលំ ។ បេ ។ សុខា-
 បដិបទិ ចិប្បាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ធម្មាធិបតេយ្យន្តិ
 វិចារកោ តស្មី សមយេ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខោហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា(១)។

[២៥០] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវិតំ ជិយ្យានិកំ អប-
 ចយតាមី ជិដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវមាយ ភូមិយា
 បត្តិយា វិវិទ្ធោ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមី ឈានំ
 ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ សុញ្ញតំ ធម្មាធិបតេយ្យំ តស្មី
 សមយេ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោហោតិ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្មី
 លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស កតតា
 ភាវិតតា វិចារកំ វិវិទ្ធោ កាមេហិ ។ បេ ។

១១. ម. ធម្មាធិបតេយ្យំ សុត្តន្តបិដកំ តិកយកបាលី ទិស្សនិ ។

មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធី មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធី ជាធម្មាធិបតេយ្យ
 ដូច្នេះ ជាសុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធី មានការត្រាស់ដឹង
 ឆាប់ ជាអនិមិត្ត ជាធម្មាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិវិធី មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាធម្មាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ
 ជាសុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធី មានការត្រាស់ដឹង
 ឆាប់ ជាអប្បណិហិត ជាធម្មាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភ្នែកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២៥១] ភ្នែកធម៌ ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើន ខ្លួនលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់ខ្លួនការិម
 សន្យុកក្នុងខ្សែ ដើម្បីលះបង់ខ្លួនជិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្លួនជាប្រថម បាន
 ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាសុញ្ញ
 ជាធម្មាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌
 ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន ខ្លួនកុសលជ្ជាន
 ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។

បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ សុត្វាតិ ធម្មាធិប-
 តេយ្យំ តស្មី សមយេ ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិ-
 ត្តោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[២៥២] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបធម្មតាមី និដ្ឋិតតានិ បហាបាយ បឋមាយ
 កូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ សុត្វាតិ ធម្មាធិបតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្មេវ
 លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស កតត្ថា
 ភាវិតត្ថា វិចាកំ វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ អនិមិត្តំ ធម្មាធិបតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

បានដល់បឋមជ្ឈាន ជាសុត្វាតៈ ជាធម្មាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២៥២] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោកុត្តរជ្ឈាន ជាគ្រឿងបេញចាកផ្ទះ ដល់នូវការមិនសន្សំកត្វន
 ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវខ្លួន ដើម្បីដល់នូវក្នុងជាប្រធាន បានស្ងាត់ចាក
 កាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ជាសុត្វាតៈ ជា
 ធម្មាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ អវិត្តោចោ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសល-
 ធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ឈាន
 ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន ជាអនិមិត្តៈ ជាធម្មាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(២៥៣) គតមេ ធម្មា អក្សរកតា ។ យេស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ

អបធម្មកាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវេនាយ

ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវេនី

ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ សុញ្ញតំ ធម្មានិបកេយ្យំ

តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ

ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ

លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស គតត្ថា

ការិតត្ថា វិចារកំ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវេនី

ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ អប្បណិហិតំ ធម្មានិប-

កេយ្យំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ

ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អក្សរកតា ។

(២៥៣) ពួកធម៌ជាអក្សរក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លះ

លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់ខ្លះការមិនសន្យា ចូលឡើង

ដើម្បីលះបង់ខ្លះទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្លះក្រមជាប្រធម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង

ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាសុញ្ញត្ថៈ ជាធាតុបកេយ្យ

ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ

ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន ខ្លះកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈ

នោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន

ជាអប្បណិហិតៈ ជាធាតុបកេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ

នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអក្សរក្រឹត ។

[២៩២] ភាគមេ ធម្មា អក្សរាគតា ។ យេស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំតិ

អមចយេតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវហាយ

ភូមិយា បត្តិយា វិតក្កវិចារាទំ វ្យាសមា ។ បេ ។

ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។

ធឧតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។

បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិចារតិ សុញ្ញតិ ធម្មា-

ធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ សុញ្ញតិ ធម្មាធិប-

តេយ្យន្តំ វិចារតោ ។ បេ ។ សុញ្ញតិ ធម្មាធិបតេ-

យ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ អនិមិត្តំ ធម្មាធិបតេយ្យន្តំ

វិចារតោ ។ បេ ។ សុញ្ញតិ ធម្មាធិបតេយ្យន្តំ កុ-

សលំ ។ បេ ។ អប្បណិហិតំ ធម្មាធិបតេយ្យន្តំ

វិចារតោ តស្មី សមយេ ដស្សា ហោតិ ។ បេ ។

អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អក្សរាគតា ។

[២៩២] ពួកធម៌ជាអក្សរក្រិក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន

នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សឹកត្បូង

ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានម្លោចវិភក្តៈនិង

វិចារៈ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។ ធឧតុត្ថជ្ជាន

។ បេ ។ បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន ជាសុញ្ញៈ ជាធម្មា-

ធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ ជាសុញ្ញៈ ជាធម្មាធិបតេយ្យ

ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ ជាសុញ្ញៈ ជាធម្មាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ

ជាកុសល ។ បេ ។ ជាអនិមិត្ត ជាធម្មាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក

។ បេ ។ ជាសុញ្ញៈ ជាធម្មាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។

ជាអប្បណិហិតៈ ជាធម្មាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា

ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កេចៈ ក៏កើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអក្សរក្រិក ។

[២៥៨] តតមេ ធម្មា អព្ភាគតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ មហាធាយ មវមាយ
 ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ តាមេហិ ។ បេ ។ បវមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញា
 សុញ្ញតំ ធន្ទានិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស
 ឈានស្ស តតត្ថា ភាវិតត្ថា វិចារកំ វិវិច្ឆេវ តាមេហិ
 ។ បេ ។ បវមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខា-
 បដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញា សុញ្ញតំ ធន្ទានិបតេយ្យំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្ភាគតា ។

[២៥៩] ភូតធម៌ជាអព្ភាគត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លះ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់ខ្លះការមិនសន្សំក្នុងភ្លើង
 ដើម្បីលះបង់ខ្លះខ្លះ ដើម្បីដល់ខ្លះក្នុងជាប្រធម បានស្លាប់ចាកកាយទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការគ្រោសជីវិតយុទ្ធ ជាសុញ្ញតៈ ជាធាតុបកេយ្យ ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះ
 ហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន ខ្លះកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បាន
 ស្លាប់ចាកកាយទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រោសជីវិតយុទ្ធ ជាសុញ្ញតៈ ជាធាតុ-
 បកេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភូតធម៌ ជា
 អព្ភាគត ។

[៤៥៦] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ការតិ ធិយ្យាធិកំ
 អមធយតាមី ធិដ្ឋកតាធិ បហាធាយ បឋមាយ ក្ក-
 មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមិ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ ទុក្ខាបជិបទំ ទទ្ធាភិក្ខុ
 សុញ្ញតំ ធម្មាធិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស
 ឈានស្ស កតត្តា ការតត្តា វិចារតំ វិវិច្ឆេវ កា-
 មេហំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ
 ទុក្ខាបជិបទំ ទទ្ធាភិក្ខុ អធិមិត្តំ ធម្មាធិបតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[៤៥៦] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត គឺដូចម្តេច ។ បុព្វសមប្រិទ្ធ
 នូវលោកុត្តរដ្ឋាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការបើកសន្យាក្នុង
 ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រឋម បានស្ងាត់ចាក
 កាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ជាធម្មាធិបតេយ្យ
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក
 ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលដ្ឋាន ជាលោកុត្តរនោះឯង
 បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអនិមិត្ត ជា
 ធម្មាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៤៥៧] កតមេ ធម្មា អព្យាកតតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវតិ និយ្យានំកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាបាយ បវមាយ
 ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ តាមេហំ ។ បេ ។ បវមី
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហរតិ នុត្តាបដិបទំ នន្ទាភិញ្ញំ
 សុញ្ញតំ ធម្មានិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ធម្មស្ស
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស
 ឈានស្ស កតតា ភាវិតតា វិហាតំ វិវិច្ឆេវ តា-
 មេហំ ។ បេ ។ បវមី ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហរតិ
 នុត្តាបដិបទំ នន្ទាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ធម្មានិបតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ធម្មស្ស ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតតា ។

[៤៥៨] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត កើតឡើង ។ បុគ្គលចម្រើន
 ទូរលោកុត្តរដ្ឋាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់ទូរតាមទិសទីកន្លែង
 ឡើង ដើម្បីលះបង់ទូរវិជ្ជា ដើម្បីដល់ទូរភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាក
 តាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌
 ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន ទូរកុសលដ្ឋាន
 ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ
 ជាអប្បណិហិតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៤៥៨] តតបេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានំកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បណាធាយ បឋមាយ ក្ខ-
 បិយា បត្តិយា វិតត្តាវិចារានំ រូបសមា ។ បេ ។
 ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។
 បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរេតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ធន្ទាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។
 ទុក្ខាបដិបទំ ធន្ទាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ
 វិចារោ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ធន្ទាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ
 ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ
 ធន្ទាភិញ្ញំ អនិមិត្តំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ វិចារោ ។ បេ ។
 ទុក្ខាបដិបទំ ធន្ទាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ
 កុសលំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ធន្ទាភិញ្ញំ អប្ប-
 ណិហិតំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ វិចារោ តស្មី សមយេ
 ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥវេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[៤៥៩] ឧត្តរាណិយោក្កោ ធម្មោ ។ បុគ្គលោច្ឆ្រិតោ
 លោកុត្តរោ ជាត្រៀមចេញចាកផ្ទះ ដល់បូជារឿងសន្យាព្រះឡើង
 ដើម្បីលះចង់ខ្វែងផ្លូវ ដើម្បីដល់ខ្វែងជាប្រថប បានម្លាប់ភិក្ខុៈនិងវិចារៈ
 ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ជាន
 ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ជីវិតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ជាធន្ទាធិប-
 តេយ្យ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការគ្រាស់ជីវិតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជា
 វិចារ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ជីវិតយូរ
 ជាសុញ្ញតៈ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ជីវិតយូរ ជាអនិមិត្ត ជា
 ធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិចារ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការគ្រាស់ជីវិតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជា
 កុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ជីវិតយូរ
 ជាអប្បណិហិតៈ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិចារ ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៥៩) កាតមេ ធម្មា អក្សរកាតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវតិ ជិយ្យានិកំ
 អបចយតាមី ជិដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បវមាយ ក្វ-
 មិយា បត្តិយា វិវិទ្ធោ កាមេហា ។ បេ ។ បវមី
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទិច្ចាភិញ្ញំ
 សុញ្ញតំ ធន្ទាធិបតេយ្យ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ
 ធន្ទាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធន្ទាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ សុខា-
 បដិបទំ ទិច្ចាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធន្ទាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។
 ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បវមី ឈានំ ។ បេ ។
 បញ្ចមិ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សុខាបដិបទំ
 ទិច្ចាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តិ តុសលំ ។ បេ ។

(៤៥៩) ភូតធម៌ជាអក្សរក្រិត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 ខ្យល់ក្នុងផ្សារ ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ខ្យល់ការមិនសន្សឹកត្បូង
 ឡើង ដើម្បីលះបង់ខ្យល់ជិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្យល់ក្លាហានប្រថម បានស្ងាត់ចាក
 តាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមផ្សារ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការត្រាស់ដឹងតាម ជាសុញ្ញតៈ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ
 ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជា
 សុញ្ញតៈ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មាន
 ការត្រាស់ដឹងតាម ជាសុញ្ញតៈ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ។ បេ ។ ទុតិយផ្សារ
 ។ បេ ។ តតិយផ្សារ ។ បេ ។ ចតុត្ថផ្សារ ។ បេ ។ បឋមផ្សារ
 ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមផ្សារ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការ
 ត្រាស់ដឹងតាម ជាសុញ្ញតៈ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាតុសល ។ បេ ។

សុទាបដិបទំ ចិប្បាភិក្ខុំ សុញ្ញតំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ
 វិចារកោ ។ បេ ។ សុទាបដិបទំ ចិប្បាភិក្ខុំ សុញ្ញតំ
 ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ សុទាបដិបទំ
 ចិប្បាភិក្ខុំ អនិមិត្តំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ វិចារកោ
 ។ បេ ។ សុទាបដិបទំ ចិប្បាភិក្ខុំ សុញ្ញតំ ធន្ទា-
 ធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ សុទាបដិបទំ ចិ-
 ប្បាភិក្ខុំ អប្បណិហិតំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ វិចារកោ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[២៦០] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ ជិយ្យានិកំ
 អបជយតាមី ធិន្ទិកតានិ បហាធាយ បវមាយ
 ភូមិយា បត្តិយោ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវមី
 ឈានំ ឧបសម្ពន្ធនំ វិហារតិ អប្បណិហិតំ ធន្ទាធិប-
 តេយ្យំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

មានសេចក្តីប្រតិបត្តិការ ធម្មបទដ្ឋកថា ជាសុញ្ញត្ថ ជា
 ធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិការ
 មានការត្រាស់ដឹងជាប់ ជាបុញ្ញត្ថ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជា
 កុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិការ មានការត្រាស់ដឹងជាប់
 ជាអនិមិត្ត ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិការ មានការត្រាស់ដឹងជាប់ ជាសុញ្ញត្ថ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ
 ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិការ មានការត្រាស់
 ដឹងជាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុង
 សម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២៦០] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនទូរ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់ទូរការិយសន្យាក្នុងឡើង
 ដើម្បីលះបង់ទូរទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ទូរភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកការងារ
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាអប្បណិហិតៈ ជាធន្ទាធិប-
 តេយ្យ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
 តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស
 កតត្ថា ភាវិតត្ថា វិចាតំ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។
 បវេមិ ឈានំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហរតិ អប្បណិហិតំ
 ធន្ទាធិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ឧស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 អព្យាកតា ។

(៤៦០) តតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវិតំ និយ្យាធិកំ អប-
 ចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហានាយ បវេមាយ ក្ខមិយា
 បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវេមិ ឈានំ
 ឧបសម្មជ្ឈ វិហរតិ អប្បណិហិតំ ធន្ទាធិបតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ
 លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស កតត្ថា
 ភាវិតត្ថា វិចាតំ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវេ-
 មិ ឈានំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហរតិ អនិមិត្តំ ធន្ទាធិប-
 តេយ្យំ តស្មី សមយេ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

អវិក្ខេបោ ភិក្ខេវោ កុសលធម៌តាំងនេះ ។ បេ ។ កុសលធម៌តាំងនេះ
 ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានឆ្លៀត បានចម្រើន នូវកុសលដ្ឋាន ជា
 លោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមដ្ឋាន ជាអប្បណិហិតៈ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភ្នកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៦១) ភ្នកធម៌ជាអព្យាក្រឹត កើតដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវលោកុ-
 ត្តដ្ឋាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកត្តានូវភ្នំ ដើម្បី
 លះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្ខមិត្តជាប្រធម បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន ជាអប្បណិហិតៈ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌តាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុ
 បានឆ្លៀត បានចម្រើន នូវកុសលដ្ឋាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់
 ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន ជាអនិមិត្ត ជាធន្ទា-
 ធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាគតា ។
 (៤៦៤) តតមេ ធម្មា អព្យាគតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ ធិយ្យាធិកំ
 អបគយតាមី ធិដ្ឋិតតានិ បរាណាយ បវមាយ គូ-
 មិយា បត្តិយា វិវិទ្ធោ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហាតិ អប្បណិហិតំ ធម្មាធិប-
 តេយ្យំ តស្មី សមយេ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
 តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស ក-
 តត្តា កាវិតត្តា វិចាតិ វិវិទ្ធោ កាមេហិ ។ បេ ។
 បវមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហាតិ សុញ្ញតំ ធម្មា-
 ធិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាគតា ។

អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភូតធម៌ ជា
 អព្យាក្រឹត ។

(៤៦៤) ភូតធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 ខ្លះលោកុត្តរដ្ឋាន ជាគ្រឿងចេញចាកដីៈ ដល់ខ្លះការមិនសន្សំកន្លង
 ឡើង ដើម្បីលះបង់ខ្លួនឱ្យដឹង ដើម្បីដល់ខ្លួនក្នុងជាច្រើន បានស្ងាត់ចាក
 កាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន ជាអប្បណិហិតៈ ជា
 ធម្មាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌
 ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន ខ្លួនកុសលដ្ឋាន
 ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់
 បឋមដ្ឋាន ជាសុញ្ញៈ ជាធម្មាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភូតធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៤៦៣] កតមេ ធម្មា អក្ខរកថា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវិតំ និយ្យានំកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បឋមាយ
 ភូមិយា បត្តិយា វិតក្កវិចារានំ វ្យាសមា ។ បេ ។
 ឧតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិចារតិ អប្បណិហិតំ ធន្ទាធិប-
 តេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ អប្បណិហិតំ ធន្ទាធិ-
 បតេយ្យន្តំ វិចារតោ ។ បេ ។ អប្បណិហិតំ ធន្ទា-
 ធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ អនិមិត្តំ ធន្ទាធិប-
 តេយ្យន្តំ វិចារតោ ។ បេ ។ អប្បណិហិតំ ធន្ទាធិ-
 បតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ សុញ្ញតិ ធន្ទាធិប-
 តេយ្យន្តំ វិចារតោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 អក្ខរកថា ។

[៤៦៣] ពួកធម៌ជាអក្ខរកថា តើដូចម្តេច ។ ពួកធម៌ប្រើប្រាស់
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្លូវ ដល់មូលការបិទសន្យាក្នុងឡើង
 ដើម្បីលះចង់ទូទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្នុងជាប្រថម បានម្ខាងវិចារតៈនិងវិចារៈ
 ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ជាន
 ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន ជាអប្បណិហិតៈ
 ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ ជាអប្បណិហិតៈ
 ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិចារត ។ បេ ។ ជាអប្បណិហិតៈ ជា
 ធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ ជាអនិមិត្ត ជាធន្ទាធិ-
 បតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិចារត ។ បេ ។ ជាអប្បណិហិតៈ ជាធន្ទាធិ-
 បតេយ្យ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ ជាសុញ្ញតៈ ជាធន្ទាធិ-
 បតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិចារត ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ វាវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអក្ខរកថា ។

(២៦២) ឥតមេ ធម្មា អព្យាកតតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ណាទំ ការេតិ និយ្យានិកំ
 អបធមតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវមាយ ក្ខមិ-
 យា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ តាមេហំ ។ មេ ។ បវមី ណាទំ
 ឧបសម្បជ្ឈំ វិហរេតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទទ្ធាកិកាមំ អប្ប-
 ណិហិតំ ធម្មាធិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ឧស្សោ
 ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្ខេចោ ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស
 ណាទស្ស កតត្តា ការិតត្តា វិចារកំ វិវិច្ឆេវ តា-
 មេហំ ។ មេ ។ បវមី ណាទំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហរេតិ
 ទុក្ខាបដិបទំ ទទ្ធាកិកាមំ អប្បណិហិតំ ធម្មាធិបតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ឧស្សោ ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្ខេចោ
 ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតតា ។

(២៦២) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើវាជាអ្វី ។ បុគ្គលសូត្រ
 លោកុត្តរសូត្រ ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់នូវការបិទសន្យាក្នុងច្បាប់
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្នុងជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកតាមទាំង
 ឡាយ ។ មេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ជាធម្មាធិបតេយ្យ ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។
 អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជា
 វិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ឈាន ជាលោកុត្តរៈ
 នោះឯង បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ មេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ
 ជាធម្មាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ មេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។
 នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៤៦៥] កតតបេ ធម្មា អត្យាកតតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ ជំយ្យាជិតំ
 អបចយតាមី ទិដ្ឋិតតានិ បហាទាយ បវេហាយ ក្ខ-
 មិយា បត្តិយា វិវិទេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវេមិ
 ឈានំ ឧបសម្មជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ច
 អប្បណិហិតំ ធម្មាជិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោហោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស
 កុសលស្ស ឈានស្ស កតតតា ការិតតា វិចាកំ
 វិវិទេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវេមិ ឈានំ ឧបស-
 ម្មជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ច អនិមិត្តំ
 ធម្មាជិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខោហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 អត្យាកតតា ។

[៤៦៥] ពួកធម៌ជាអត្យាក្រឹត តើប្លែកឬបេ ។ បុគ្គលបម្រើទម្រង់
 លោកុត្តរជ្ឈាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់ខ្វែងការមិនសន្យាគ្នាទៀង
 ដើម្បីលះបង់ខ្វែងផ្ទៃ ដើម្បីដល់ខ្វែងក្នុងប្រថម បានស្ងាត់ចាកតាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ជាធម្មាជិបតេយ្យ ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជា
 វិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន ខ្វែងកុសលជ្ឈាន ជាលោកុត្តរៈ
 នោះឯង បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអនិមិត្ត
 ជាធម្មាជិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាអត្យាក្រឹត ។

(៤៦៦) តតតមេ ធម្មា អស្សាហេតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាមេតិ ជិយ្យានិកំ
 អបចយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហាធាយេ បវេមាយ
 ភូមិយោ បត្តិយា វិវិទ្ធោ តាមេហំ ។ បេ ។ បវេមី
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញា
 អប្បណិហិតិ ធម្មានិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ផស្ស្ហា
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា តស្ស្កំ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស
 ឈានស្ស កតតត្ថា ភាវិតត្ថា វិចាតំ វិវិទ្ធោ តា-
 មេហំ ។ បេ ។ បវេមី ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ
 ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញា សុញ្ញតំ ធម្មានិបតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ផស្ស្ហា ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អស្សាតតា ។

(៤៦៦) ត្នកធម៌ជាអព្យាក្រឹត កើតឡើង ។ ក្នុងលក្ខណៈប្រើប្រាស់
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ផល់ខ្ញុំតាមិនសន្យិកត្វខ្លាចខ្លើង
 ដើម្បីលះបង់ខ្ញុំទិដ្ឋិ ដើម្បីផល់ខ្ញុំភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានផល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការគ្រោសដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ជាទន្ធាធម៌តេយ្យ ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិត្តចៈ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុ
 បានធ្វើ បានចម្រើន ខ្ញុំកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់
 ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានផល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការគ្រោសដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញាតៈ ជាទន្ធាធម៌តេយ្យ
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិត្តចៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះត្នកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(២២៧) ព្រះបរម ព្រះ ព្រះបាទសីហនុវរ្ម័ន ។ យស្សី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ពារេតិ ជិយ្យានិគំ
 អបធម្មតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ ចវេតាយ ក្ខ-
 មិយា មត្តិយា វិតត្តវិចារានំ រូបសមា ។ បេ ។
 ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 តត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។
 បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទុក្ខាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ធម្មាធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ
 ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ
 ធម្មាធិបតេយ្យន្តំ វិចារកោ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទុក្ខាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ធម្មាធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ
 ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញំ អនិមិត្តំ ធម្មាធិ-
 បតេយ្យន្តំ វិចារកោ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខា-
 ភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ធម្មាធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ
 ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញំ សុញ្ញតិ ធម្មាធិ-
 បតេយ្យន្តំ វិចារកោ តស្មី សមយេ ឧស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិគតោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 អព្យាកតា ។

(២២៨) ព្រះបរម ព្រះ ព្រះបាទសីហនុវរ្ម័ន ។ យស្សី
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាត្រៀងទៅក្នុងរាជ្យៈ ដល់ខ្ញុំតាមសន្យាតូចៗ
 ដើម្បីលះបង់ខ្ញុំទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្ញុំគ្រប់ជាប្រថម បានទ្រង់វិភក្តៈ ចំណីចារៈ
 ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តត្ថជ្ជាន ។ បេ ។
 បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ជាធម្មាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ
 ជាតុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹង
 យឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ជាធម្មាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ
 ជាធម្មាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាតុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំ-
 បាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអនិមិត្ត ជាធម្មាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ
 ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺត
 យូរ ជាអប្បណិហិតៈ ជាធម្មាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាតុសល ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ
 ជាធម្មាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំរើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខបៈ កំរើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកគេជាអព្យាក្រឹត ។

[២៦៥] ពានរេ ធម្មា អន្យាគតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរជ្ជំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបគយតាមី និដ្ឋិតតានំ មហាជាយ បឋមាយ ក្ខ-
 មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ តាមេហិ ។ បេ ។ បឋមី
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ នុត្តាបដិបទំ ទិច្ចាភិក្ខុ
 អប្បណិហិតំ ធន្ទានិបតេយ្យំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ
 ទិច្ចាភិក្ខុ អប្បណិហិតំ ធន្ទានិបតេយ្យំ ។ បេ ។
 សុខាបដិបទំ ទិច្ចាភិក្ខុ អប្បណិហិតំ ធន្ទានិប-
 តេយ្យំ ។ បេ ។ នុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ
 ឈានំ ។ បេ ។ ធនុត្តំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមី
 ឈានំ ។ បេ ។ មញ្ញមី ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ
 សុខាបដិបទំ ទិច្ចាភិក្ខុ អប្បណិហិតំ ធន្ទានិបតេ-
 យ្យន្តិ កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិច្ចាភិក្ខុ
 អប្បណិហិតំ ធន្ទានិបតេយ្យន្តិ វិចារតោ ។ បេ ។

[២៦៦] ពួកធម៌ជាអន្យាគ្រឹះ តើវិញ្ញាប្តេ ។ បុគ្គលច្រើនប្លែក
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងពេញបាវដ្តៈ ដល់ខ្ញុំកាមេទសន្យកត្តខ្លួនឡើង
 ដើម្បីលេបដល់ខ្ញុំវិជ្ជា ដើម្បីដល់ខ្ញុំវិជ្ជាជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងតាម ជាអប្បណិហិតៈ ជាធន្ទានិបតេយ្យ ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិជ្ជា មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ
 ជាធន្ទានិបតេយ្យ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិជ្ជា មានការត្រាស់
 ដឹងតាម ជាអប្បណិហិតៈ ជាធន្ទានិបតេយ្យ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ឈាន
 ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ធនុត្តជ្ឈាន ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន
 ។ បេ ។ បានដល់បរមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិជ្ជា មានការ
 ត្រាស់ដឹងតាម ជាអប្បណិហិតៈ ជាធន្ទានិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាតុ-
 សល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិជ្ជា មានការត្រាស់ដឹងតាម
 ជាអប្បណិហិតៈ ជាធន្ទានិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។

សុខាបដិបទំ ចិប្បាភិក្ខុំ អប្បណិហិតំ ធន្ទាធិប-
 តេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ចិប្បា-
 ភិក្ខុំ អធិមិត្តំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ វិចារោ ។ បេ ។
 សុខាបដិបទំ ចិប្បាភិក្ខុំ អប្បណិហិតំ ធន្ទាធិប-
 តេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ចិប្បាភិក្ខុំ
 សុត្តាន្តំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ វិចារោ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិគុចោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(៤៦៩) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ មត្តំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោ-
 កុត្តរំ សតិប្បដ្ឋានំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ
 សធម្មប្បដ្ឋានំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ឥន្ទ្រិយំ
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ឥន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ។ បេ ។
 លោកុត្តរំ ធារំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ពោជ្ឈន្តំ
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សង្ខំ ភាវេតិ ។ បេ ។
 លោកុត្តរំ សមចំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ធម្មំ
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ទិដ្ឋំ ភាវេតិ ។ បេ ។

មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធី មានការគ្រាស់ដឹងឆាប់ ឈ្មោះឈ្មោះ ជា
 ធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាពុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធី
 មានការគ្រាស់ដឹងឆាប់ ជាវិបត្តិ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក
 ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធី មានការគ្រាស់ដឹងឆាប់ ជាអប្ប-
 ណិហិត ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាពុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិវិធី មានការគ្រាស់ដឹងឆាប់ ជាសុត្តាន្ត ជាធន្ទាធិបតេយ្យ
 ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ អវិគុចៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៧០) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 ខ្សែលោកុត្តរមគ្គ ។ បេ ។ ចម្រើនខ្សែលោកុត្តរសតិប្បដ្ឋាន ។ បេ ។
 ចម្រើនខ្សែលោកុត្តរសធម្មប្បដ្ឋាន ។ បេ ។ ចម្រើនខ្សែលោកុត្តរឥន្ទ្រិយ
 ។ បេ ។ ចម្រើនខ្សែលោកុត្តរឥន្ទ្រិយ ។ បេ ។ ចម្រើនខ្សែលោកុត្តរ-
 ធារៈ ។ បេ ។ ចម្រើនខ្សែលោកុត្តរពោជ្ឈន្ត ។ បេ ។ ចម្រើន
 ខ្សែលោកុត្តរសង្ខ ។ បេ ។ ចម្រើនខ្សែលោកុត្តរសមចៈ ។ បេ ។
 ចម្រើនខ្សែលោកុត្តរធម៌ ។ បេ ។ ចម្រើនខ្សែលោកុត្តរទិដ្ឋ ។ បេ ។

លោកុត្តរំ វាយន្តំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ
 ធាតុំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ អាហារំ ភាវេតិ
 ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ជស្សំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោ-
 កុត្តរំ វេទនំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សញ្ញា
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ចេតនំ ភាវេតិ ។ បេ ។
 លោកុត្តរំ ចិត្តំ ភាវេតិ ជិយ្យានិកំ របបយតាមិ
 ធិដ្ឋិតតានិ បហាបាយ បវេសាយ ក្ខមិយា បត្តិយា
 វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេសិ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញា ធម្មាធិបតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ
 លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ចិត្តស្ស កតត្តា ភាវ-
 តត្តា វិចារកំ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេសិ
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញា
 សុញ្ញតិ ។ បេ ។ អនិមិត្តំ ។ បេ ។ អប្បណិហិតំ
 ធម្មាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ វិយាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។

ចម្រើននូវលោកុត្តរវាយន្ត ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរធាតុ ។ បេ ។
 ចម្រើននូវលោកុត្តរអាហារ ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរជស្ស ។ បេ ។
 ចម្រើននូវលោកុត្តរវេទនា ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរសញ្ញា ។ បេ ។
 ចម្រើននូវលោកុត្តរចេតនា ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរចិត្ត ជា
 គ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់នូវការមិនសន្សំក្នុងភ្លើង ដើម្បីលះចង្ហែម្យ
 ធិដ្ឋ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រធាន បានស្ងាត់ចាកតាមគំនិតខ្សោយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹង
 យឺតយូរ ជានិមិត្តចាកយូរ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ កុសលធម៌គំនិតនេះ ជាវិញ្ញាណ គ្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន
 នូវកុសលចិត្ត ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់ចាកតាមគំនិតខ្សោយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការ
 ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ។ បេ ។ ជាអនិមិត្ត ។ បេ ។ ជា
 អប្បណិហិតៈ ជានិមិត្តចាកយូរ ។ បេ ។ ជាវិយាធិបតេយ្យ ។ បេ ។

ចិត្តាធិបតេយ្យ ។ បេ ។ វិមីសាធិបតេយ្យ តស្មី
 សមយេ ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេតោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អត្យាកតា ។

បឋមន្តវិបាក ។

[៤៧០] តតមេ ធម្មា អត្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ណាដំ កាវេតិ និយ្យានំកំ
 អបចយតាមី តាមរកត្យាបាទាដំ តទុកាកាយ ទុតិ-
 យាយ ក្ខមិយា បត្តិយា ។ បេ ។ តាមរកត្យា-
 បាទាដំ អនវសេសប្បហានាយ តតិយាយ ក្ខមិយា
 បត្តិយា ។ បេ ។ រូបរាគអរូបរាគមាទទុក្ខកុអវិជ្ជាយ
 អនវសេសប្បហានាយ ធម្មត្ថាយ ក្ខមិយា បត្តិយា
 វិវិច្ឆា តាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ណាដំ ទុបសឡដ្ឋ
 វិហារតិ ទុក្ខាបដិបដំ ធម្មាភិញ្ញំ តស្មី សមយេ
 ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។ អញ្ញិទ្រិយំ ហោតិ ។ បេ ។

ជាចិត្តាធិបតេយ្យ ។ បេ ។ ជាវិមីសាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ កំភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កេតៈ កំភីត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះត្រូវធម៌ជាអត្យាកត្រឹម ។

ចំ វិបាកនៃបឋមន្ត ។

[៤៧០] ត្រូវធម៌ជាអត្យាកត្រឹម តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោកុត្តរដ្ឋាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់នូវការចិន្តាសង្ខារ-
 ក្នុងឡើង ដើម្បីធ្វើតាមកតន៍និងព្យាបាទ ឲ្យស្រាលស្តើង ដើម្បីដល់
 នូវទុតិយក្ខមិ ។ បេ ។ ដើម្បីលះតាមកតន៍និងព្យាបាទ មិនឲ្យមាន
 សេសសល់ ដើម្បីដល់នូវតតិយក្ខមិ ។ បេ ។ ដើម្បីលះប្រ-
 ភត អប្រេភត មានៈ ទទួលៈ និងអវិជ្ជា មិនឲ្យមានសេសសល់
 ដើម្បីដល់នូវចក្កក្ខមិ បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹង
 យ៉ាងយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ អញ្ញិទ្រិយ កំភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អភិក្ខេបោ យោតិ ។ បេ ។ ឧបា សុសលា
 តស្សេវ យោកុត្តរស្ស តុសលស្ស ឈានស្ស
 តតត្ថា ភាវិតត្ថា វិហាតិ វិវិច្ឆេ តាមេហំ ។ បេ ។
 បមមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ធុត្តាបដិបទំ
 ធន្ទាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ យោតិ
 ។ បេ ។ អញ្ញាតាវុទ្ធិយំ យោតិ ។ បេ ។ អភិក្ខេបោ
 យោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថ
 បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ ធម្មា ឧមេ ធម្មា អព្យា-
 កតតា ។

[២៧១] តតតោ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 យោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ធុសនា
 សម្មសនា សម្មសិទ្ធិតំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 យោតិ ។ បេ ។ តតតមំ តស្មី សមយេ អញ្ញាតា-
 វុទ្ធិយំ យោតិ ។ យា តេសំ អញ្ញាតាវំ ធម្មានំ
 អញ្ញា បញ្ញា បដិវាទនា វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ

អភិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជា
 វិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានបម្រើ ឬកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈ
 នោះឯង បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញាតៈ
 ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 អញ្ញាតាវុទ្ធិយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អភិក្ខេបៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើត
 ឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួក
 ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២៧២] ជស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។
 ជស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទង្គិកទង្គិច ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះជស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អញ្ញា-
 តាវុទ្ធិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ សេចក្តី
 ដឹងឡូកៅ ការដឹងសព្វគ្រប់ធម៌ទាំងនោះ ដែលបុគ្គលដឹងឡូកៅ ការ
 ពិចារណា ការជ្រើសរើស ការជ្រើសរើសសព្វ ការពិចារណាធម៌

ស្នេហា ឧបសគ្គ ឧបសគ្គ ឧបសគ្គ ឧបសគ្គ
 តោសស្សី ឧបសគ្គ ឧបសគ្គ ឧបសគ្គ ឧបសគ្គ
 មេតា បរិណាយិតា វិបស្សនា សម្មជញ្ញា បរោ-
 តោ បញ្ចក បញ្ចក្ខ័យំ បញ្ចកលំ បញ្ចកសត្ថំ
 បញ្ចកាសានោ បញ្ចកាលោកោ បញ្ចកឱកាសោ
 បញ្ចកបដ្ឋោតោ បញ្ចករតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ធម្មវិចយសម្មាសម្ពុទ្ធ មគ្គនំ មគ្គបរិយា-
 បន្នំ ឥន្ទ្រ តស្មី សមយេ អញ្ញាតាវិជ្ជាយំ ហោតិ
 ។ បេ ។ យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញាតា
 អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បត្តា អរូបំនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
 អញ្ញាតា ។

ការកំណត់ ការកំណត់ ការកំណត់ ការកំណត់ ការកំណត់
 លោកស ការកំណត់ ការកំណត់ ការកំណត់ ការកំណត់
 ធម្មជាតិដូចដែល ធម្មជាតិកំណត់ ធម្មជាតិណាមាំ ធម្ម-
 ជាតិយើងច្បាស់ ការកំណត់ សភាពដូចជាដូច្នេះ គឺបញ្ចក បញ្ចក-
 ត្រ័យ បញ្ចកលៈ សស្ត្រាគឺបញ្ចក ប្រាសាទគឺបញ្ចក ពន្លឺគឺបញ្ចក
 ឧកាសគឺបញ្ចក គ្រឿងនេះគឺបញ្ចក រតនៈគឺបញ្ចក អមោហា ធម្ម-
 វិចយៈ សម្មាសម្ពុទ្ធ ធម្មវិចយសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុង
 មគ្គណា នេះអញ្ញាតាវិជ្ជាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដែលណា ដែលកើតឡើង ព្រោះតាមស្រយហេតុ កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអញ្ញាត្រឹម ។

[៤៧២] កតបេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ អកុសលស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបច្ចិ-
 តត្តា វិបាកំ ចក្កវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេ-
 ក្ខាសហគតំ វុទ្ធារម្មណំ ។ បេ ។ សោតវិញ្ញាណំ
 ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេក្ខាសហគតំ សង្ការម្មណំ
 ។ បេ ។ យាទវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេក្ខា-
 សហគតំ កង្ខារម្មណំ ។ បេ ។ ជីវ្ហវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ
 ហោតិ ឧបេក្ខាសហគតំ វសារម្មណំ ។ បេ ។
 កាយវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ទុក្ខសហគតំ ដោ-
 ជ្ជត្វារម្មណំ តស្មី សមយេ ផស្ស្វ ហោតិ វេទនា
 ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ
 ទុក្ខំ ហោតិ ចិត្តស្ស្រកក្កតា ហោតិ មជ្ជិម្មិយំ
 ហោតិ ទុក្ខម្មិយំ ហោតិ ជីវិតម្មិយំ ហោតិ យេ
 វ បទ តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុ-
 ប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[៤៧២] ពួកអំណាចព្យាគ្រឹត កើតឡើងហើយ ។ ពួកវិញ្ញាណ ជា
 វិបាក ច្រឡំដោយឧបេក្ខា មានរូបជាអាម្មណ៍ កើតឡើងហើយ ព្រោះ
 ហេតុបានធ្វើ បានសន្សំ ឡើងជាអកុសល ។ បេ ។ សោតវិញ្ញាណ
 ច្រឡំដោយឧបេក្ខា មានសំឡេងជាអាម្មណ៍ កើតឡើងហើយ ។ បេ ។
 យាទវិញ្ញាណ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា មានក្លិនជាអាម្មណ៍ កើតឡើង
 ហើយ ។ បេ ។ ជីវ្ហវិញ្ញាណ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា មានរសជា
 អាម្មណ៍ កើតឡើងហើយ ។ បេ ។ កាយវិញ្ញាណ ច្រឡំដោយ
 ទុក្ខ មានជាដង្វូរជាអាម្មណ៍ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា
 ផស្ស្វៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា
 ចិត្ត ទុក្ខ ឯកក្កតារបស់ចិត្ត មន្ត្រិយ ទុក្ខិយ ជីវិតិយ
 ឬតិ ពួកអរូបិយដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាគ្រឹត ។

ហោតិ ។ បេ ។ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ចេ
អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
អក្សកតា ។

[២៧២] តស្មី ទោ បទ សមយេ ធម្មាកោ ខន្ធ
ហោន្តំ ទ្វាយតនាធិ ហោន្តំ ទ្វេ ធាតុយោ ហោន្តំ
តយោ អាហារា ហោន្តំ តិណ្ឌ្រ្និយាធិ ហោន្តំ ឯ
កោ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកា កាយវិញ្ញា-
ណធាតុ^(១) ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯកា
ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ចេ
អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
អក្សកតា ។ បេ ។

[២៧២] តតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្កតោ
ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា^(២) ចិត្តស្សកក្កតា
ជីវិត្រ្និយំ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ចេ
អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ ធម្មា វេយ្យា វេទ-
នាទន្ធិ វេយ្យា សញ្ញាទន្ធិ វេយ្យា វិញ្ញាណក្កន្ធិ

១ ១. មនោវិញ្ញាណធាតុតិ ទំស្សតិ ។ ២ ១. ធម្មតោ វិញ្ញាណតិ ទំស្សតិ ។

កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា
ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះ
ពួកធម៌ជាអក្សក្រឹត ។

[២៧២] ខន្ធ ២ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ២
ធាតុ ២ អាហារ ៣ វិញ្ញាណ ៣ ជស្សៈ ១ ។ បេ ។ កាយវិញ្ញាណ-
ធាតុ ១ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអក្សក្រឹត ។ បេ ។

[២៧២] សង្ខារក្កន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូច
ម្តេច ។ ជស្សៈ ចេតនា ធិត្តតារបស់ចិត្ត ជីវិត្រ្និយ ឬក៏ ពួកអរូប-
ធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុង
សម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្កន្ធចេញ

អយំ ឥស្សី សមយេ សង្ខារេត្តោ ហោតិ ។ បេ ។
ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[៤៧៦] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ អកុសលស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិ-
តត្តា វិហារា មនោនាគុ ឧប្បដ្ឋា ហោតិ ។ បេ-
ត្តាសហគតា វិចារម្មណា វា ។ បេ ។ ដោដ្ឋព្វារ-
ម្មណា វា យំ យំ វា បនាវត្ត ឥស្សី សមយេ
ជស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ
ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ វិហារេ
ហោតិ ឧបេត្តា ហោតិ ចិត្តស្សេត្តកត្តា ហោតិ
មនិទ្រ្ទិយំ ហោតិ ឧបេត្តិទ្រ្ទិយំ ហោតិ ជីវិតិទ្រ្ទិយំ
ហោតិ យេ វា បទ ឥស្សី សមយេ អញ្ចេបិ អត្ថិ
បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អព្យា-
កតា ។ បេ ។

នេសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ពេទ្ធករិយិ ជា
អព្យាក្រឹត ។

[៤៧៦] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ មនោនាគុ ជា
វិបាក ច្រឡំដោយឧបេត្តា មានរូបជាអាម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មាន
ដោដ្ឋព្វជាអាម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រាជ្ញាអាម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ
ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានសន្សំ ខ្ញុំកម្មជាអកុសល ក្នុងសម័យណា
ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា
ចិត្ត វិតក្កៈ វិហារៈ ឧបេត្តា ឯកត្តតាចេសចិត្ត មនិទ្រ្ទិយ ឧបេ-
តិទ្រ្ទិយ ជីវិតិទ្រ្ទិយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌
ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុង
សម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២៧៧] តស្មី ទោ បទ សមយេ ចត្តារោ ខន្ធ
 ហោន្តិ ម្នាយតនាចិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ ហោន្តិ
 តយោ អាហារា ហោន្តិ តិណិទ្រ្ទិយាចិ ហោន្តិ
 ឯកោ ធម្មស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកោ មនោធាតុ
 ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ
 ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញោមិ អត្ថិ
 បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អព្យា-
 កតា ។ បេ ។

[២៧៨] កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខតោ
 ហោតិ ។ ធម្មស្សោ ចេតនា វិតត្តោ វិចារោ ចិត្ត-
 ស្សកក្កតា ជីវិតិទ្រ្ទិយំ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ញោមិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ-
 ត្វា វេដនាខន្ធិ ឥមេត្វា សញ្ញាខន្ធិ ឥមេត្វា វិញ្ញា-
 ណក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខតោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[២៧៧] ខន្ធ ២ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ រាយភទៈ ២
 ធាតុ ២ អាហារ ៣ វិនិច្ឆ័យ ៣ វស្សៈ ១ ។ បេ ។ មនោធាតុ ១
 ធម្មាយភទៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួក
 អរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

[២៧៨] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ វស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកក្កតាបសិក្ក
 ជីវិតិទ្រ្ទិយ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ
 ហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញា-
 ខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២៨០] តស្មី ហោ បង សមយេ តត្ថាហោ ឧបា
 ហោន្តិ ឆ្ងាយតនាធិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ ហោន្តិ
 តយោ អាហារា ហោន្តិ តិណិទ្រ្ទិយាធិ ហោន្តិ ឯ
 កោ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកា មហេវិញ្ញា
 ណធាតុ ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯកា
 ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិលោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា អព្យាកតា ។ បេ ។

[២៨១] កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារកូដ្ឋោ
 ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា វិតក្កោ វិចារោ ចិត្ត-
 ស្សកក្កតា ជីវិតិទ្រ្ទិយំ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិលោ ធម្មា វេបេត្វា
 វេទនាទទ្ធិ វេបេត្វា សញ្ញាទទ្ធិ វេបេត្វា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ
 អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារកូដ្ឋោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[២៨០] ឧប ៤ តើតតា ក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ២
 ធាតុ ២ អាហារា ឥន្ទ្រិយ ៣ ជស្សៈ ១ ។ បេ ។ មនោ-
 វិញ្ញាណធាតុ ១ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យហេតុ
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

[២៨១] សង្ខារកូដ្ឋ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ជស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកត្តភារបេសិច្ច ជីវិតិទ្រ្ទិយ ឬក៏
 ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យហេតុ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ
 នេះសង្ខារកូដ្ឋ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
 អព្យាក្រឹត ។

[៤៨២] តតថេ ធម្មា អក្កាភតតា ។ យេស្មី
 សមយេ មនោធាតុ ឧប្បជ្ជា ហោតិ តិរិយា នេ
 តុសលា នាតុសលា ន ច កម្មវិចារតា ឧបេ-
 ត្តាសហគតា វុត្តារម្មណា វា ។ បេ ។ ដោដ្ឋញ្ចា-
 ម្មណា វា យំ យំ វា បដាវត្ត តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ
 ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ វិចារេ
 ហោតិ ឧបេត្តា ហោតិ ចិត្តស្សេកក្កតា ហោតិ
 មនិទ្រ្ទិយំ ហោតិ ឧបេត្តិទ្រ្ទិយំ ហោតិ ជីវិតិទ្រ្ទិយំ
 ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញោចិ អត្ថិ
 បទិទ្ធសឧប្បជ្ជា អរូចិទោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អក្កា-
 ភតតា ។

[៤៨៣] តស្មី ទោ បទ សមយេ ចត្តារោ ឧទ្ធា
 ហោតិ ទ្វាយតនាជំ ហោតិ ទ្វេ ធាតុយោ ហោតិ
 តយោ អាហារោ ហោតិ តីណិទ្រ្ទិយាជំ ហោតិ
 ឯកោ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯតា មនោធាតុ

[៤៨៤] ពួកធម៌ជាអក្កក្រិត តើដូចម្តេច ។ ហោធាតុ
 ជាតិរិយា មិនមែនជាតុសល មិនមែនជាអតុសល ពុំនឹងមិនមែនជា
 កម្មវិចារក ច្រឡំដោយឧបេត្តា មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មាន
 ដោដ្ឋញ្ចៈជាអារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រារព្ធអារម្មណ៍ណា ។ តើតឡើងហើយ
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា
 សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ ឧបេត្តា ឯកក្កតាបេសចិត្ត
 មនិទ្រ្ទិយ ឧបេត្តិទ្រ្ទិយ ជីវិតិទ្រ្ទិយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ឬក៏ ពួកអរូបធម៌វេទណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអក្កក្រិត ។

[៤៨៥] ខន្ធ ២ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ២
 ធាតុ ២ អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ហោធាតុ ១

ហោតិ ឯតំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯតា ធម្មនាតុ
 ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថ
 បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិណោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អព្យា-
 កតា ។ បេ ។

(២៨៤) តតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខតោ
 ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា វិតក្កោ វិចារោ ចិត្ត-
 ស្សេកក្ខតា ជីវិត្ត្រយំ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិណោ ធម្មា វេបេ-
 ត្វា វេននាទន្ធិ វេបេត្វា សញ្ញាទន្ធិ វេបេត្វា វិញ្ញា-
 ណក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខតោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(២៨៥) តតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ មនោវិញ្ញាណនាតុ ឧប្បន្នា ហោតិ តិវិ-
 យា លោ តុសលា នាតុសលា ន ធម្មតិវិចារ-
 តា សោមនស្សសហគតា រូបារម្មណា វា ។ បេ ។

ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មនាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួក
 អរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

(២៨៦) សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ជស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកក្ខតារសច្ចក្ក ជីវិត្ត្រយ ឬក៏
 ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេននាទន្ធិ សញ្ញាទន្ធិ វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ
 នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជា
 អព្យាក្រឹត ។

(២៨៧) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ មនោវិញ្ញាណនាតុ
 ជាតិវិយា មិនមែនជាតុសល មិនមែនជាអតុសល ទាំងមិនមែនជា
 ជាតម្មវិជាក ប្រឡំដោយសោមនស្ស មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។

ធម្មាម្ពណា វា យំ យំ វា មហាវត្ថុ តស្មី សម-
 យេ ជៈស្មន្ត ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោ-
 តិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ
 វិបាកោ ហោតិ មិត្តំ ហោតិ សុខំ ហោតិ ចិត្ត-
 ស្មេកក្កតា ហោតិ វិរិយទ្រិយំ ហោតិ សមាធិទ្រិយំ
 ហោតិ មច្ឆិទ្រិយំ ហោតិ សោមនស្សទ្រិយំ ហោតិ
 ដីវិតទ្រិយំ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អតោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា អព្យាកតា ។

[២៨៦] កតមោ តស្មី សមយេ ជស្មន្ត
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្មន្ត ដុសនា
 សម្មសនា សម្មសំតត្ថំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្មន្ត
 ហោតិ ។ បេ ។ កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តស្មេ-
 កក្កតា ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ម-
 មិត្តំ សណ្ឌិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសាហារោ អវិក្កេតោ
 អវិសាហដមាទសតា សមេវា សមាធិទ្រិយំ សមា-
 ធិពលំ អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្មេកក្កតា ហោតិ
 ។ បេ ។ កតមំ តស្មី សមយេ វិរិយទ្រិយំ ហោតិ ។

មានធម៌វាចារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ព្រះអរហន្តបំណា ។ កើតឡើងហើយ
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា
 សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិបាកៈ មិត្ត សុខៈ ឯកក្កតារថស្ថ
 ចិត្ត វិរិយទ្រិយ សមាធិទ្រិយ មច្ឆិទ្រិយ សោមនស្សទ្រិយ ដីវិ-
 តទ្រិយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែល
 កើតឡើង ព្រោះការស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួក
 ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២៨៦] ផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ ផស្សៈ
 ការប៉ះពាល់ ការកាល់ត្រូវ ការទង្គិកទង្គិច ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 ផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ឯកក្កតារថស្ថចិត្ត
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ ការបិកានៅ ការតាំងនៅ
 សិប្ប ការតាំងនៅទាំង ការមិនប្បេនប្បេន ការមិនប្បេនប្បេន ការតាំង
 ចិត្តមិនប្បេនប្បេន សេចក្តីស្ងប់រាប់ គឺសមាធិទ្រិយ សមាធិពលៈ
 ណា រថស្ថចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះឯកក្កតារថស្ថចិត្ត កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ វិរិយទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។

យោ ឥស្សី សមយេ កេតតិកោ វិយោរោ ធិត្ត-
 មោ បរត្តមោ ឧយ្យមោ វិយោមោ ឧស្សមោ
 ឧស្សធិត្ត ជាមោ ធិត្ត អសិដិលបរត្តមតា អធិ-
 ត្តត្ថត្ថតា អធិត្តត្ថតា ធុរសម្បត្តាហោ វិយិ
 វិយិធិត្ត វិយិពលំ ឥត្ត ឥស្សី សមយេ វិយិធិត្ត
 ហោតិ ។ កតតម្ល ឥស្សី សមយេ សមាធិធិត្ត
 ហោតិ ។ យោ ឥស្សី សមយេ ធិត្តស្ស ធិត្ត
 សណ្ឋិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសាហារោ អវិក្កេហោ អវិសា-
 ហជមាទសតា សមថោ សមាធិធិត្ត វិយិ សមាធិពលំ
 ឥត្ត ឥស្សី សមយេ សមាធិធិត្ត ហោតិ ។ បេ ។
 យេ វិ បទ ឥស្សី សមយេ អញ្ចេមិ អត្ថ បដិ-
 ចូសម្បត្តា អវិជ្ជោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អក្ស-
 កតា ។

តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីប្រាជ្ញាព្យាយាម ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តី
 សង្កត ឧហាត ទិក្ខ ព្យាយាម ។ ស្មារតី ប្រឹងប្រែង ខ្វះខាត
 ខ្លីឆ្ងោត សេចក្តីសង្កតមិនចូលរយ ការមិនដាក់សេចក្តីចំនង ការ
 មិនដាក់ចុះ សេចក្តីផ្តន្ទិទចុះ តវិយៈ វិយិទ្រិយ វិយិពលៈ
 ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិយិទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។
 សមាធិទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការបិទនៅ
 ការតែងនៅសិប ការតែងនៅនឹង ការមិនយូងឆ្ងោត ការមិនរាយ
 មាយ ភាពនៃចិត្តមិនយូងឆ្ងោត សេចក្តីស្ងប់រង គឺសមាធិទ្រិយ
 សមាធិពលៈ ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះសមាធិទ្រិយ
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ឬក៏ ពួកអរូបិយវិទ្យា ដែល
 កើតឡើង ព្រោះការស្រឡាញ់ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកអរូបិយ
 ជាអព្យាក្រឹត ។

[៤៨៧] តស្មី ទោ បទ សមយេ ចត្តារោ

ទត្ថា ហោន្តិ ម្យាយតនាធិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
ហោន្តិ តយោ អាហារោ ហោន្តិ បញ្ច្រ្គិយាធិ ហោន្តិ
ឯតោ ធម្មេ ហោន្តិ ។ បេ ។ ឯតោ មនោ-
វិញ្ញាណធាតុ ហោន្តិ ឯតំ ធម្មាយតនំ ហោន្តិ
ឯតោ ធម្មធាតុ ហោន្តិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
អត្ថោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិណោ ធម្មា វេមេ
ធម្មា អត្យាកតា ។ បេ ។

[៤៨៨] តតហោ តស្មី សមយេ សង្ខារត្ថោ

ហោន្តិ ។ ធម្មេ ធម្មតោ វិគតោ វិចារោ បិទិ
ចិត្តស្មេកតតា វិវិយ្យ្គិយំ សមាធិវ្យ្គិយំ ជីវិតវ្យ្គិយំ
យេ វា បទ តស្មី សមយេ អត្ថោបិ អត្ថំ បដិ-
ច្ចសមុប្បន្នា អរូបិណោ ធម្មា វេមេត្វា វេមេត្វា ទន្ធិ
វេមេត្វា សញ្ញាទន្ធិ វេមេត្វា វិញ្ញាណត្ថទន្ធិ អយំ
តស្មី សមយេ សង្ខារត្ថោ ហោន្តិ ។ បេ ។ វេមេ
ធម្មា អត្យាកតា ។

[៤៨៩] ទន្ធិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ២

ធាតុ ២ អាហារ ៣ វេទ្យ្គិយ ៥ វេស្សៈ ១ ។ បេ ។ មនោវិញ្ញាណ-
ធាតុ ១ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏
ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន
ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអត្យាក្រឹត ។ បេ ។

[៤៩០] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

វេស្សៈ ចេតនា វិកក្កៈ វិចារៈ បិទិ ឯតត្ថភារសច្ចំ វិវិយ្យ្គិយ
សមាធិវ្យ្គិយ ជីវិតវ្យ្គិយ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង
ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនា-
ទន្ធិ សញ្ញាទន្ធិ វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុង
សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអត្យាក្រឹត ។

[២៨៩] តតមេ ចឃ្លា អត្ថករណ៍ ។ យស្មី
 សមយេ មនោវិញ្ញាណធាតុ ឧប្បន្នា ហោតិ តតិយា
 នេវ គុសលា ធាតុសលា ន ច កម្មវិបាកា
 ឧបេត្តាសមាធិតា វូចារម្មណា វា ។ បេ ។ ធម្មា-
 ម្មណា វា យំ យំ វា បធាវត្ថុ តស្មី សមយេ
 ផស្ស្ឋិ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ
 ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ វិចារេ
 ហោតិ ឧបេត្តា ហោតិ ចិត្តស្ស្ឋកត្តតា ហោតិ
 វិវិដ្ឋន្ត្រ័យំ ហោតិ សមាធិន្ត្រ័យំ ហោតិ មនិន្ត្រ័យំ
 ហោតិ ឧបេត្តន្ត្រ័យំ ហោតិ ជីវិតន្ត្រ័យំ ហោតិ
 យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ចេបិ អត្ថិ បដិ-
 ទូសមុប្បន្នា អរូបិយោ ចឃ្លា ឥមេ ចឃ្លា អត្ថា-
 គតា ។ បេ ។

[២៩០] តស្មី ទោ បន សមយេ ចត្តារកេ ទន្ធា
 ហោន្តិ ម្នាយតនាធិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ ហោន្តិ
 តយោ អាហារា ហោន្តិ បញ្ច្រ័យាធិ ហោន្តិ ឯកោ
 ផស្ស្ឋិ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកោ មនោវិញ្ញាណធាតុ

[២៩១] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ មនោវិញ្ញាណ-
 ធាតុ ជាតិយា មិនមែនជាគុសល មិនមែនជាអគុសល ទាំងមិន-
 មែនជាកម្មវិបាក ច្រឡំដោយទេវតា មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។
 មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រាជ្ញាអារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា
 ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ ទេវតា ឯកត្តភាវសច្ចិត្ត វិវិដ្ឋន្ត្រ័យ
 សមាធិន្ត្រ័យ មនិន្ត្រ័យ ទេវត្តិន្ត្រ័យ ជីវិតន្ត្រ័យ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ឬក៏ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យ
 ហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

[២៩២] ខន្ធ ២ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កាយននៈ ២ ធាតុ
 ២ អាហារេ ៣ ឥន្ទ្រ័យ ៥ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ មនោវិញ្ញាណធាតុ ១

ហោតិ ឯតំ ធម្មាយេនំ ហោតិ ឯតា ធម្មនាតុ
 ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អត្ថាចិ អត្ថិ
 បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា នមេ ធម្មា អព្ភា-
 កតា ។ បេ ។

[៤៩០] កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្កតោ
 ហោតិ ។ ធម្មស្មា ធម្មនា វិតតោ វិចារោ ចិត្ត-
 ៈស្មកក្កតា វិយ័ទ្ធិយំ សនាទិទ្ធិយំ ធម៌វិតទ្ធិយំ
 យេ វា បទ តស្មី សមយេ អត្ថាចិ អត្ថិ បដិ-
 ច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា វេយ្យា វេទនាទន្ធិ
 វេយ្យា សញ្ញាទន្ធិ វេយ្យា វិញ្ញាណក្កន្ធិ អយំ
 តស្មី សមយេ សង្ខារក្កតោ ហោតិ ។ បេ ។ នមេ
 ធម្មា អព្ភាកតា ។

[៤៩២] កតមេ ធម្មា អព្ភាកតា ។ យស្មី
 សមយេ មនោវិញ្ញាណនាតុ ឧប្បន្នា ហោតិ តិរិយា
 លេវ កុសលា នាតុសលា ទ ទ កម្មវិចារោ
 សោមទស្សសហកតា ញាណសម្មយុត្តា ។ បេ ។

ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មនាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួក
 អរូបធម៌ដែល ដែលកើតឡើង ព្រោះហេតុស្រ័យហេតុ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្ភាក្រឹត ។ បេ ។

[៤៩១] សង្ខារេន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត វិយ័ទ្ធិយ សមា-
 ទិទ្ធិយ ធម៌វិតទ្ធិយ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដែល ដែលកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ សេចក្តីកត់ត្រាខ្លះ
 សញ្ញាទន្ធិ វិញ្ញាណក្កន្ធិចេញ នេះសង្ខារេន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្ភាក្រឹត ។

[៤៩២] ពួកធម៌ជាអព្ភាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ មនោវិញ្ញាណនាតុ ជា
 តិរិយា មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអកុសល តាំងមិនមែនជាភ្នំបូក
 កើតឡើងហើយ ច្រឡំដោយសាមទស្ស ប្រកបដោយញាណ ។ បេ ។

សោមនស្សសមាគម ញាណវិប្បយុត្តា សសដ្ឋា-
 វេន ។ បេ ។ សោមនស្សសមាគម ញាណវិប្បយុត្តា
 ។ បេ ។ សោមនស្សសមាគម ញាណវិប្បយុត្តា
 សសដ្ឋាវេន ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសមាគម ញាណ-
 សម្បយុត្តា ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសមាគម ញាណ-
 សម្បយុត្តា សសដ្ឋាវេន ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសមាគម
 ញាណវិប្បយុត្តា ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសមាគម ញាណ-
 វិប្បយុត្តា សសដ្ឋាវេន វិទ្យាវដ្តណា វ ។ បេ ។
 ឧបេក្ខាវដ្តណា វ យំ យំ វ បដិវត្ត ឥស្សី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[៤៩៣] អនោគោ អព្យាកតម្ពលំ ។ បេ ។
 អនោគោ អព្យាកតម្ពលំ ។ បេ ។ អមោហោ
 អព្យាកតម្ពលំ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រកបដោយញាណ ប្រកបដោយសុត្វា
 ។ បេ ។ ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រាសចាកញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំ
 ដោយសោមនស្ស ប្រាសចាកញាណ ប្រកបដោយសុត្វា ។ បេ ។
 ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ប្រកបដោយញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា
 ប្រកបដោយញាណ ប្រកបដោយសុត្វា ។ បេ ។ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា
 ប្រាសចាកញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ប្រាសចាកញាណ
 ប្រកបដោយសុត្វា មានប្រជាភាវូណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាព-
 រោណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រាជ្ញាភាវូណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះត្រូវធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៤៩៣] អនោគោ មានអព្យាក្រឹតជាមូល ។ បេ ។ អនោគោ
 មានអព្យាក្រឹតជាមូល ។ បេ ។ អមោហោ មានអព្យាក្រឹតជាមូល
 ។ បេ ។ នេះត្រូវធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២៩២] កតមេ ធម្មា អក្សរក្រម ។ យស្មី
 សមយេ រូបាវចរំ ឈានំ ភាវេតិ តិវិយំ នេវ
 តុសលំ នាតុសលំ ន ច កម្មវិចារកំ ទិដ្ឋ-
 ធម្មសុខវិហារំ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ បឋវីតសិណំ តស្មី
 សមយេ ដសេនា ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អក្សរក្រម ។ បេ ។

[២៩៣] កតមេ ធម្មា អក្សរក្រម ។ យស្មី
 សមយេ រូបាវចរំ ឈានំ ភាវេតិ តិវិយំ នេវ តុ-
 សលំ នាតុសលំ ន ច កម្មវិចារកំ ទិដ្ឋធម្មសុ-
 ខវិហារំ វិតក្កវិចារកំ រូបសមា ។ បេ ។ តុតិយំ
 ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ចតុតិ
 ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ បឋវីតសិណំ តស្មី
 សមយេ ដសេនា ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អក្សរក្រម ។ បេ ។

[២៩៤] កតមេ ធម្មា អក្សរក្រម ។ យស្មី
 សមយេ រូបាវចរំ ឈានំ ភាវេតិ តិវិយំ នេវ តុ-
 សលំ នាតុសលំ ន ច កម្មវិចារកំ ទិដ្ឋធម្មសុ-
 ខវិហារំ វិតក្កវិចារកំ រូបសមា ។ បេ ។ តុតិយំ
 ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ចតុតិ
 ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ បឋវីតសិណំ តស្មី
 សមយេ ដសេនា ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អក្សរក្រម ។ បេ ។

[២៩៥] កតមេ ធម្មា អក្សរក្រម ។ យស្មី
 សមយេ រូបាវចរំ ឈានំ ភាវេតិ តិវិយំ នេវ តុ-
 សលំ នាតុសលំ ន ច កម្មវិចារកំ ទិដ្ឋធម្មសុ-
 ខវិហារំ វិតក្កវិចារកំ រូបសមា ។ បេ ។ តុតិយំ
 ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ចតុតិ
 ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ បឋវីតសិណំ តស្មី
 សមយេ ដសេនា ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អក្សរក្រម ។ បេ ។

[៤៩៦] តតមេ ធម្មា អព្យាកតតា ។ យស្មី
 សមយេ អរូចាវចរំ ឈានំ ភាវេតិ តិវរិយំ នេវ
 តុសលំ នាតុសលំ ន ច កម្មវិចារកំ និដ្ឋធម្ម-
 សុខវិហារំ សព្វសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិ-
 យសញ្ញានំ អត្ថផ្តមា នាទត្តសញ្ញានំ អមនសិកាវា
 អាតាសានញ្ញាយតនសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច
 បហាជា ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធវិហារតិ
 តស្មី សមយេ ធម្មោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតតា ។

[៤៩៧] តតមេ ធម្មា អព្យាកតតា ។ យស្មី
 សមយេ អរូចាវចរំ ឈានំ ភាវេតិ តិវរិយំ នេវ
 តុសលំ នាតុសលំ ន ច កម្មវិចារកំ និដ្ឋធម្ម-
 សុខវិហារំ សព្វសោ អាតាសានញ្ញាយតនំ សមតិ-
 ក្កម្ម វិញ្ញាណញ្ញាយតនសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច
 បហាជា ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធវិហារតិ
 តស្មី សមយេ ធម្មោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតតា ។

[៤៩៦] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចំរើននូវ
 អរូចាវចរ្យោន ជាតិវិយា មិនមែនជាតុសល មិនមែនជាអតុសល
 តាំងមិនមែនជាកម្មវិបាក ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បានកន្លង
 បង់នូវតួករូបសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង បានកំចាត់បង់ពួកបដិយ-
 សញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវតួកនានតុសញ្ញា លះបង់នូវសុខផង ។ បេ ។
 បានដល់ចក្ខុវិស័យ ប្រឡំដោយអាតាសានញ្ញាយតនសញ្ញា ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខោចៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៤៩៧] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចំរើននូវ
 អរូចាវចរ្យោន ជាតិវិយា មិនមែនជាតុសល មិនមែនជាអតុសល
 តាំងមិនមែនជាកម្មវិបាក ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បានកន្លង
 បង់នូវអាតាសានញ្ញាយតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង លះបង់នូវសុខ
 ផង ។ បេ ។ បានដល់ចក្ខុវិស័យ ប្រឡំដោយវិញ្ញាណញ្ញាយតន-
 សញ្ញា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 អវិក្ខោចៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
 អព្យាក្រឹត ។

[២៩៨] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ អរូចាវចរំ ឈានំ ភាវេតិ កំរិយំ នេវ
 កុសលំ ធាកុសលំ ន ច កក្កដាវិចារិកំ ធិដ្ឋធម្ម-
 សុខវិហារំ សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម
 អាតិក្កញ្ញាយតនសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច ប-
 ហាធា ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ
 តស្មី សមយេ ធម្មោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[២៩៩] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ អរូចាវចរំ ឈានំ ភាវេតិ កំរិយំ នេវ
 កុសលំ ធាកុសលំ ន ច កក្កដាវិចារិកំ ធិដ្ឋធម្ម-
 សុខវិហារំ សព្វសោ អាតិក្កញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម
 នេវសញ្ញាធាសញ្ញាយតនសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច
 បហាធា ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ
 តស្មី សមយេ ធម្មោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[២៩៨] ភូតធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចំរើននូវ
 អរូចាវចរជ្ជាន ជាតិវិយា មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអកុសល
 ទាំងមិនមែនជាតម្លៃប្រាកដ ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បានកន្លង
 បង្គំនូវវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង លះបង្គំនូវសុខផង
 ។ បេ ។ បានផលចក្ខុជ្ជាន ច្រឡំដោយអាតិក្កញ្ញាយតនសញ្ញា
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភូតធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២៩៩] ភូតធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចំរើននូវ
 អរូចាវចរជ្ជាន ជាតិវិយា មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអកុសល
 ទាំងមិនមែនជាតម្លៃប្រាកដ ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បានកន្លង
 បង្គំនូវអាតិក្កញ្ញាយតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង លះបង្គំនូវសុខផង
 ។ បេ ។ បានផលចក្ខុជ្ជាន ច្រឡំដោយនេវសញ្ញាធាសញ្ញាយតន-
 សញ្ញា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភូតធម៌ជា
 អព្យាក្រឹត ។

(៥០០) អសោយា អព្យាគតម្បុលំ ។ បេ ។ អសោ-
 យា អព្យាគតម្បុលំ ។ បេ ។ អសោយា អព្យាគត-
 ម្បុលំ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាគតា ។

អរុណ្ឌតៈចរកិរិយា ។

ចិត្តបង្កើតឡើង ។

[៥០០] អរោគៈ មានអព្យត្រឹកជាមូល ។ ឬ ។ អរោសៈ
 មានអព្យត្រឹកជាមូល ។ ឬ ។ អរោសៈ មានអព្យត្រឹកជាមូល
 ។ ឬ ។ នេះក្នុងធម៌ជាអព្យត្រឹក ។

ចប់ ឥន្ទ្រវិចារកវិយា ។

ចប់ ចិត្តជ្រួតទឹកស្អាត ។

មាតិកាបន្ទាន់

មាតិកា	អង្គ
មាតិកា	
អភិធម្មមាតិកា	១
សុត្តន្តមាតិកា	១៣
បិដកប្បទេស	
កុសល ភាវវចន បទភាវវចន	១៦
ភោជ្ជសភា	៣៨
សុត្តភាវ	៦១
សេសានិ មហាកុសលចិត្តានិ	៦៧
កុសល ប្រាវចន ភស្តុភារ	៨១
អភិភាយគនាទិ	១០៩
វិមាត្តានិ	១៣៥
ប្រាហ្មវិហារជ្ជានិ	១៣៦
អសុគជ្ជានិ	១៤០
កុសល អនុប្រាវចន អនុជ្ជានិ	១៤១

មាតិកា	ទំព័រ
កុសល បិដកប្បទេស ភាវវចន បទភាវវចន	១៤៣
លោកុសល បទភាវវចន	១៥១
ភោជ្ជសភា	១៧៦
បដិបទ	១៧៨
កុសល បិដកប្បទេស	១៩៣
អកុសល បទភាវវចន	១៩៦
ភោជ្ជសភា	២០៩
កុសល បិដកប្បទេស	២១០
អនុភាវវចន កុសល	២៣៤
កុសល បិដកប្បទេស	២៦០
កុសល អនុប្រាវចន កុសល	២៦១
កុសល លោកុសល	២៦៥
កុសល អកុសល	៣១៨
កុសល បិដកប្បទេស	៣២៥
កុសល អនុប្រាវចន កុសល	៣៣៤

1.0	1.0	6.0
-----	-----	-----

[illegible]

๒๒๒

រោង	រោង
កុសល ធម្ម ភោគមិកា បរិវារិកា	១២
កុសល លោកុត្តរ បទតាជនីយ៍	១៥
ភោជ្ជសព្វ	១៧
បដិបទ	១៨
សេសា មគ្គ	១៩
អកុសល ធម្ម បទតាជនីយ៍	២០
ភោជ្ជសព្វ	២១
សេសា អកុសលចិត្តាទិ	២២
អព្យាកត ធម្ម កាមាវចរិប្បាស	២៣
ប្រាវចរិប្បាស	២៤
អប្បាវចរិប្បាស	២៥
លោកុត្តរិប្បាស	២៦
អកុសលិប្បាស	២៧
កាមាវចរិកិយា	២៨
ប្រាវចរិកិយា	២៩
អប្បាវចរិកិយា	៣០

ធម្មសង្គហៈ
ធម្មសង្គហៈ បឋមភាគ
សន្និកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
មាតិកា	
អភិធម្មមាតិកា	១
សុត្តន្តមាតិកា	១៣
បិដកប្បក្កដា	
កុសលជាតាមាតិកា បទគាជនីយ	១៦
គោដ្ឋសាវរៈ	៣៨
សុត្តន្តសាវរៈ	៦១
មហាកុសលបិដកដ៏សស	៦៧
កុសលជាតាមាតិកា កសិណដ្ឋាន	៨០
អតិកាយគនៈ	១០៧
វិមាត្ថ	១៣៨
ព្រហ្មវិហារដ្ឋាន	១៣៦
អសុត្តដ្ឋាន	១៤០
កុសលជាតាមាតិកា អរូបដ្ឋាន	១៤១

វិទ្យាវិទ្យុបត្តិ

វិទ្យុបត្តិ	វិទ្យុបត្តិ	អង្កេត	រដ្ឋលេខាយ
អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គហៈ	កុសលេ កាពាវចន កោដ្ឋសាវរៈ	៣៩	០
សមយោ	សមយោ	៤០	៣
បញ្ញា	បញ្ញា-	៤៦	១១
សម្មា	សម្មា-	-	១៣
កុសលេ ធម្មា ភេទមិកា ហិមាទិកា	កុសលេ អរូបាវចន អរូបដ្ឋាន	១៤១	១
រូបាវចនកុសល	រូបាវចនកុសល	១៤៧	៨
មនិម្ម	មនិម្ម	១៥០	១២
វិយាធិបតេយ្យ	វិយាធិបតេយ្យ	-	១៣
វិមាតិបតេយ្យ	វិមាតិបតេយ្យ	-	១៥
វេទនា	វេទនា-	១៧០	៣
កុសលេ លោកុត្តរ កោដ្ឋសាវរៈ	កុសលេ លោកុត្តរ បទគាជនីយ	១៧៥	១
កុសលេ លោកុត្តរ ធម្មិបទ	កុសលេ លោកុត្តរ កោដ្ឋសាវរៈ	១៧៧	-
កុសលេ លោកុត្តរ សេសា មគ្គ	កុសលេ លោកុត្តរ ធម្មិបទ	១៩១	-
វិយាធិបតេយ្យ	វិយាធិបតេយ្យ	១៩១	៤
វិហារ	វិហារ	២២៤	១២
អរូបិកោ	អរូបិកោ	២៣២	១៧
អព្យាបតេ ធម្មេ លោកុត្តរវិហារ	អព្យាបតេ ធម្មេ អរូបាវចនវិហារ	២៦៣	១
សុត្តន្តបដិបទ	សុត្តន្តបដិបទ	២៧៥	១៤
វិហារី	វិហារី	៣០៥	១៨

លក្ខន្តិកៈប្រាសាទខ្មែរ

ពាក្យខ្មែរ	ពាក្យប្រាសាទ	ទំព័រ	បទដ្ឋាន
បទភាគីនិយ	សុត្តន្តបិដក ធម្មសង្គណ៍		
	បទភាគីនិយ	១៤	១
អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍	កុសលសាគាមាវចរ បទភាគីនិយ	១៧	"
កុសលសាគាមាវចរ បទភាគីនិយ	អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍	១៨	"
អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍	កុសលសាគាមាវចរ បទភាគីនិយ	១៩	"
កុសលសាគាមាវចរ បទភាគីនិយ	អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍	២០	"
អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍	កុសលសាគាមាវចរ បទភាគីនិយ	២១	"
កុសលសាគាមាវចរ បទភាគីនិយ	អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍	២២	"
អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍	កុសលសាគាមាវចរ បទភាគីនិយ	២៣	"
កុសលសាគាមាវចរ បទភាគីនិយ	អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍	២៤	"
អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍	កុសលសាគាមាវចរ បទភាគីនិយ	២៥	"
កុសលសាគាមាវចរ បទភាគីនិយ	អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍	២៦	"
អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍	កុសលសាគាមាវចរ បទភាគីនិយ	២៧	"
កុសលសាគាមាវចរ បទភាគីនិយ	អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍	២៨	"
អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍	កុសលសាគាមាវចរ បទភាគីនិយ	២៩	"
កុសលសាគាមាវចរ បទភាគីនិយ	អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍	៣០	"
អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍	កុសលសាគាមាវចរ បទភាគីនិយ	៣១	"
កុសលសាគាមាវចរ បទភាគីនិយ	អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍	៣២	"
អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍	កុសលសាគាមាវចរ បទភាគីនិយ	៣៣	"
កុសលសាគាមាវចរ បទភាគីនិយ	អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍	៣៤	"
អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍	កុសលសាគាមាវចរ បទភាគីនិយ	៣៥	"
ឆៃសង្ហាវត្ត	ឆៃសង្ហាវត្ត	"	៧
កុសលសាគាមាវចរ បទភាគីនិយ	អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍	៣៦	១
អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍	កុសលសាគាមាវចរ បទភាគីនិយ	៣៧	"
កុសលសាគាមាវចរ ពោធិ៍សាត់	អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍	៣៨	"

លក្ខន្តិកៈប្រាសាទខ្មែរ

ពាក្យខ្មែរ	ពាក្យប្រាសាទ	ទំព័រ	បទដ្ឋាន
ភវិក្ខុចិត្ត ហៅថាមនោ	ភវិក្ខុចិត្ត ហៅថាមនោ	៤៤	៣
		៤៧	"
សេចក្តីគិត	សេចក្តីគិត	៤៩	១៤
ភវិក្ខុចិត្ត ហៅថាមនោ	ភវិក្ខុចិត្ត ហៅថាមនោ	៥៧	៤
កាមាវចរកុសល	កាមាវចរកុសល	៧០	៩
		៧៦	២
		"	៩
ចម្រើន	ចម្រើន	១០៤	១២
កើត	កើត	១១១	១៥
ពួកកុសលធម៌ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៣			
ឆៀងដោយហ៊ុនដាមើម			
គន្ថា	កុសលធម៌ដាមើម អរូបជ្ឈាន	១៤១	១
	មនោ-	១៥៣	១៣
គិរិក្ខុចិត្ត ហៅថាមនោ	គិរិក្ខុចិត្ត ហៅថាមនោ	១៥៤	៤
		១៥៨	"
ឆៃមន្តាវ	ឆៃមន្ត រាជ	១៦១	១១
លោកុត្តរកុសល ពោធិ៍សាត់	លោកុត្តរកុសល បទភាគីនិយ	១៧៥	១
លោកុត្តរកុសល បដិបទ	លោកុត្តរកុសល ពោធិ៍សាត់	១៧៧	"
លោកុត្តរកុសល ពួកមន្តសេស	លោកុត្តរកុសល បដិបទ	១៩១	"
ភវិក្ខុចិត្ត ហៅថាមនោ	ភវិក្ខុចិត្ត ហៅថាមនោ	១៩៥	៨
		២០១	៩
ផលាមក ណា	ផលាមក	២០៥	៤
		"	៨
ច័លទ្ធិ	ច័លទ្ធិ	២០៧	៦
ទុក្ខច្នៃ	ទុក្ខច្នៃ	២៣២	២
អក្ករករធម៌ ពួកកុសលវិបាក	អក្ករករធម៌ ពួកកុសលវិបាក	២៥៩	១

សន្លឹកប្រាសាទពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាប់
ព្រោះហេតុបាន ធ្វើបាន	ព្រោះហេតុបានធ្វើ បាន	២៦០	១១
អត្ថបទធនមិ ទូកសោត្តរវិបាក	អត្ថបទធនមិ ទូកសុបាវិបាក	២៦៣	១
បានសង្ស័យ	បានសង្ស័យ	២៦៤	១៤
បារវដ្តិ	បារវដ្តិ	២៦៦	៣
សុត្តន្តបដិបទ	សុត្តន្តប្បដិបទ	២៧៨	១៦